

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

2015

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

Türkiye Barolar Birliği Yayınları : 278

Türkiye’de Savunma Mesleğinin Gelişimi

ISBN: 978-605-9050-35-7

© Türkiye Barolar Birliği
Baskı Tarihi: Mart 2015, Ankara

Türkiye Barolar Birliği
Ođuzlar Mah. Barış Manço Cad.
Av. Özdemir Özok Sokađı No: 8
06520 Balgat - ANKARA

Tel: (312) 292 59 00 (pbx)
Faks: 312 286 55 65
www.barobirlik.org.tr
yayin@barobirlik.org.tr

Baskı
Şen Matbaa
Özveren Sokađı 25/B
Demirtepe-Ankara
(0312. 229 64 54 - 230 54 50)

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Yayına Hazırlayanlar

Av. Atilla SAV

Av. Musa TOPRAK

İkinci Baskı

2015

İÇİNDEKİLER

Önsöz	9
Birinci Baskıya Önsöz.....	11
İkinci Baskıya Önsöz	15

Birinci Cilt **Birinci Bölüm**

16 Zilhicce 1292 – (13 Ocak 1876) - 3 Nisan 1340 (1924)

Mehakîmi Nizamîye Dava Vekilleri Hakkında Nizamname	19
İstanbul Barosu Derneğinin Tüzüğü.....	29
Usulü Muhâkematı Hukukiye	43
Usulü Muhâkematı Cezaiye Kanunu Muvakkatı	45
Hukuk Mektebi Nizamnamesi.....	47
Dava Vekâleti Nizamının Vilâyatta Dahi İcrasına Dair Adliye Nezaretinden Vilâyat ile Müstakillen İdare Olunan Mutasarrıflıklara ve Mehakimi Nizamiye Rüesasına Yazılan Muharreratı Umumiye	49
Dava Vekilleri Hakkında Rumelii Şarkiye Mahsus Kanunu Vilayet.....	51
Dava Vekillerinin İmtihanına Dair Nizamname	61
Dava Vekâletinin Ruhsatname İstihsal Edenlere İnhisarı Harkındaki Hükmü Nizamın Umuru Cezaiyeden Maada Deavide Lağvine Dair İradei Seniye	65
Girit Vilâyeti Dava Vekilleri Hakkında Nizamname	67
4. Şaban. 1297 Tarihli Girit Usulü Muhakematı Cezaiye Kanununun Bazı Mevaddı Muaddelesi	75
Girit Ceziresi Mehakimine Mahsus Usulü Muhakematı Hukukiye Kanununun Bazı Maddelerini Tadilen Kaleme Alınan Mevaddı Kanuniye	77
Dava Vekilleri Hakkında Kanunu Muvakkat	79

Sulh Hâkimleri Kanunu	81
Mehakimi Nizamiye Dava Vekilleri Harkındaki 18. Şevval. 1292 Tarihli Nizamnamenin 40 İnci Maddesine Müzeyyel Mevadı Nizamiye	83
Dava Vekâleti Ruhsatnamesi İstihsaline Dair Nizamname	85
Meclisî Millî Âzasının Dâva Vekâletiyle İştigal Edemeyeceğine Dair Heyeti Umumiye Kararı	87
Usulü Muhakemei Ticarete Dair Nizamname	91
Dersaadet ve Mülhakatı İdarei Zabıta ve Mülkîye ve Mehakimî Nizamîyesine Dair Nizamname	93
Ticaret Deavi Kalemi Nizamnamesi	95
Divanı Ahkamı Adliyenin Nizamnamei Dahilisi	97
Şürayı Devletin Nizamnamei Dahilisi	99
Dava Vekillerinin İmtihanına ve Kazananlara Şehadetname Verilmesine Dair Resmî İlân	101
Mehakimi Nizamiye Dava Vekillerinin Usulü İntihap ve İmtihanlarına Dair Kararname.....	103
Mecellei Ahkâmı Adliye (Vekâlet Kitabı)	105
Mehakimi Şeriyede İcrayı Vekâlet Edebilecekler Hakkında Kanun	107

İkinci Bölüm

(3 Nisan 1340 (1924) – 1 Aralık 1938)

Muhamat Kanunu	111
Avukatlık Kanununda Yazılı “Mülâzemet” Tâbirinin Tefsiri ...	117
Mücadeleî Millîyeye İştirâk Etmeyen Memurin Harkındaki 854 Numaralı Kanunun 1’nci Maddesile 460 Numaralı Avukatlık Kanununun 2’nci Maddesinin Tefsirine Mahal Olmadığı Hakkında Heyeti Umumiye Kararı	119
Tasfiyeye Tâbi Tutulanlara Avukatlık Ruhsatnamesi Verilmeyeceği Hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı	121

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

3. Nisan. 1340 Tarih ve 460 Numaralı “Avukatlık Kanunu” nun Dördüncü Maddesinin Tefsiri	125
3 Nisan 1340 Tarih ve 460 Numaralı “Avukatlık Kanunu” nun Dördüncü Maddesinin Tefsiri	127
Avukatlardan Bir Şubeî Hükümet Vekâletini Deruhde Etmiş Olanların Hükümet Aleyhine Dava Kabul Edemeyeceklerine Dair Kararname	129
Avukatlık (Muhamat) Kanununun Sureti Tatbikini Mübeyyin Talimatname	133
İstanbul Barosu Nizamnamei Dahilîsi	137
3 Nisan 1340 Tarihli Muhamat Kanununu Muaddil Kanun	153
Avukatlık Kanununun Onbirinci ve Mezkûr Kanunun Bazı Maddelerini Muadil Kanunun Beşinci Maddesinin Tefsiri	155
Avukatlık Kanununun Bazı Maddelerini Tâdil Edici 708 Numaralı Kanunun 6'ncı Maddesinin Tefsirine Mahal Olmadığı Hakkında Heyeti Umumiye Kararı	157
İstifa Eden Hâkimler Hakkında 3 Nisan 1340 Tarihli Avukatlık Kanununa Müzeyyel Kanun	161
1 Mart 1927 Tarihli Avukatlara Ait Resmi Kisve ve Serpuşların Zaman ve Sureti İksası Hakkında Talimatname	163
Avukatlık Kanununun (6)'ncı Maddesiyle (12)'nci Maddesi Son Fıkrası ve Onu Muaddil Olan 6.1.1926 Tarih ve 708 Numaralı Kanunun Dördüncü Maddesi Makamına Kaim Kanun	165
Avukatlık Kanununun İkinci Maddesi Muaddelesi Mucibince Mektebi Mülkiye Mezunlarından Avukatlık İmtihanına Dâhil Olacaklar Hakkındaki Talimatnamenin Meriyete Vazına Dair Kararname.....	167
1552 Numaralı Kanuna Merbut 2 Numaralı Cetvel Maliye Teşkilâtına Ait Kısımın Tadili ve Bir Kısım Vazifelerin Sureti İfası Hakkında Kanun.....	169
Avukatlık Kanununa Müzeyyel Kanun	171

Üçüncü Bölüm
(1 Aralık 1938 – 7 Temmuz 1969)

3499 Sayılı Avukatlık Kanunu Lâyihası Esbabı Mucibe Mazbatası	175
3499 Sayılı Avukatlık Kanunu.....	241
3499 Sayılı Avukatlık Kanununun Staj Hakkındaki Hükümlerine Dair Talimatname	305
3499 Sayılı Avukatlık Kanunu ile Bu Kanunun Bazı Maddelerini Değiştiren 4359 ve 5178 Sayılı Kanunların Staj Hükümlerine Dair Yönetmelik	311
Avukatlar Yardımlaşma Kanunu	319

ÖNSÖZ

Kurucu Başkanımız Av. Prof. Dr. Faruk Erem'in bu eserin ilk baskısına yazdığı önsözünde belirttiği gibi Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu avukatlık mesleği ile ilgili kararları derleme kararı almış ve bu karar üstad Av. Osman Kuntman tarafından yerine getirilmiştir. Aradan geçen kırk yılı aşkın sürede bu eserin güncellenmesi birçok kez gündeme gelmişse de, gerçekleştirilememiştir. Sadece bu durum dahi eseri derleyen Av. Kuntman'ın ve rahmetli Av. Emin Baltaoğlu başta olmak üzere emeği geçen diğer meslektaşların yaptığı işin önem ve zorluğunu anlatmaya yeterlidir. Bu vesile ile başta üstat Av. Osman Kuntman, olmak üzere kırk yıl aradan sonra hala yaşayan bu esere emeği geçen herkese şükranlarımı sunuyorum. Bu esere ve mesleğe çok büyük emekler vermiş üstatlarımızdan ebediyete intikal etmiş olanlara, başta Av. Faruk Erem, Av. Emin Baltaoğlu ve Av. Tacettin Sırmalı olmak üzere, Tanrıdan rahmet diliyorum.

Önceki Başkanlarımızdan Sayın Av. Atilla Sav bu kitabın yeni baskısını hazırlamak konusundaki arzusunu bildirdiğinde bu nedenle çok mutlu oldum. Bu kadar ağır bir yükün altından kalkmak için Başkanımız Av. Atilla Sav'ın özverili çalışmasına içtenlikle güvendim. Elinizde tuttuğunuz Birinci Cilt bu inisiyatifin eseridir. Çok kısa süre içinde diğer ciltler de yayınlanacak Savunma Mesleğinin Gelişimi adlı eserin güncellenmesi 2015 içinde tamamlanmış olacaktır.

Birinci Cilt eserin aslına sadık kalınarak tekrar hazırlanmıştır. 1972 yılında yapılan ilk basım dijital ortama alınarak temizlenmiş ve Muhamat Kanununun tamamı eklenmiştir. Ayrıca ilk baskıda yer alan Asgari Ücret Tarifeleri yıllık olarak yayınlanmaya başladığı için eserin hacmini çok genişleteceği düşünülerek dışarıda bırakılmıştır. Araştırmacılardan bu yönde bir talep gelmesi halinde bu derlemenin ayrıca yayınlanması da mümkündür. Eserin ikinci cildinde tarihsel süreç içinde tüm avukatlık kanunlarımıza ve geçirdikleri değişikliklere yer verilecektir.

Bu önemli eserin, eksikliğini yaşadığımız mesleğimize ilişkin akademik çalışmaların artmasında bir etken olmasını diliyor, yeni baskıyı yayına hazırlayan Değerli Başkanımız Av. Atilla Sav'a ve genç meslektaşım Av. Musa Toprak'a teşekkür ediyorum.

Av. Prof. Dr. Metin Feyziođlu

BİRİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu, 31 Ekim 1971 günü, 1292 (1876) yılından bu yana yürürlüğe konulmuş bulunan avukatlık mesleğinin icrasıyla ilgili kanun, tüzük ve Türkiye Büyük Millet Meclisi yorumları gibi hükümleri bir araya getiren bir derleme kitabın basılmasına karar vermiş ve üyelerinden Av. Osman Kuntman'ı, bu çalışmayı yapmakla görevlendirmiştir.

Bu kitabın basılmasıyla güdülen amaç; avukatlık mesleğiyle ilgili hükümleri bir araya getirmek, gerekçelerinden yararlanmak ve tarihe ışık tutmaktır.

Kitap iki cilt olarak düzenlenmiştir.

BİRİNCİ CİLTTE, yürürlükten kalkmış bulunan hükümler yer almaktadır.

Birinci Cildin BİRİNCİ BÖLÜMÜNDE, 16 Zilhicce 1292 (13 Ocak 1876) gününden 3 Nisan 1340 (1924) gününe kadarki dönemde yürürlüğe konulmuş hükümler bulunmaktadır. 16 Zilhicce 1292 günü mesleğin düzen altına alındığı gündür. O gün, "Mehakimi Nizamiye Dava Vekilleri hakkında Nizamname" yürürlüğe girmiştir.

Bu bölümde, 8 Ramazan 1291 (1875) günlü "Divanı Ahkâmı Adliyyeye Merbut Mehakimi Nizamiye Huzurunda Dava Vekâleti Etmek İsteyen Ecnebilere Dair Kararname"ye dayanılarak kurulan "LA SOCIETE DU BARREAU de CONSTANTINOPLÉ"e ait statü de yer almıştır. Statüler 1870 ve 1876 tarihli olup rahmetli Lütfü Erişçi'den alınmıştır,

27 Haziran 1938 günlü ve 3499 sayılı Avukatlık Kanununun, 14 Temmuz 1938 günlü ve 3959 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan metninin dip notunda gösterilen 8 Ramazan 1291 (1875) günlü kararname, Düsturda yayımlanmamıştır. İçinde kararnamenin bulunması gereken 1291 yılına ait Takvimi Vaka-

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

yi, İstanbul'un değişik kütüphanelerinde aranmışsa da bulunamadığı gibi son defa Başbakanlık Arşivinde 1291 tarihli İRADELER DEFTERİNDEKİ araştırma da bir sonuç doğurmamıştır.

Birinci bölümün sonuna, 1278 (1862) yılından 1291 (1875) yılına kadar ki döneme ait vekillikle ilgili değişik nitelikteki hükümler konulmuştur.

Birinci Cildin İKİNCİ BÖLÜMÜNDE ise 3 Nisan 1340 (1924) ten 3499 sayılı kanunun yürürlüğe girdiği 1 Aralık 1938'e kadarki dönemde yürürlüğe konulan hükümler yer almaktadır. Buraya, Muhamat (Avukatlık) Kanunu ve değişiklikleriyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin yorumları ve bazı yönetmelikler girmektedir.

Birinci Cildin ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜNDE ise 1. Aralık. 1938 den 7 Temmuz 1969'a kadarki döneme ait 27 Haziran 1938 günlü ve 3499 sayılı Avukatlık Kanunu ve değişiklikleri, yönetmelik ve yorum kararları yer almıştır. Hükümet ve Adalet Encümeni gerekçeleri de kitaba konulmuştur.

Birinci Cilde, hayatlarında avukatlara, ölümlerinde de mirasçılara yapılacak yardımlara ilişkin 21 Aralık 1953 günlü ve 6207 sayılı Avukatlar Yardımlaşma Kanunu da alınmıştır.

Birinci Cildin sonuna da, 16 Zilhicce 1292 (13. Ocak. 1876) dan 7 Temmuz 1969'a kadar çıkarılmış bulunan Avukatlık Ücret Tarifeleri toplu olarak konulmuş ve bu suretle karşılaştırma olanağı sağlanmıştır.

İKİNCİ CİLTTE; 7 Temmuz 1969 günü yürürlüğe giren 19 Mart 1969 günlü ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu ile 7 Mart 1970 günü yürürlüğe giren ve 1136 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi, bazı maddelerine fıkralar ve kanuna geçici bir madde eklenmesine dair 26 Şubat 1970 günlü ve 1238 sayılı kanun; bu kanunlara ait gerekçeler, 22 Nisan. 1970 günlü ve 13478 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Avukatlık Asgarî Ücret Tarifeleri; Avukatlık Kanununun bazı maddelerinin Anayasaya aykırılığı iddiasıyla iptal edilmesi isteğini kapsayan davalarda Anayasa Mahkemesince verilmiş 21 Ocak 1971

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

günlü ve 1969/33 esas, 1971/7 karar ve aynı gün ve 1969/37 esas, 1971/8 karar sayılı red kararları bulunmaktadır.

Bu suretle İKİNCİ CİLT, yürürlükteki hükümleri teşkil etmektedir.

Derleme ve düzenleme çalışmalarından ve basım işlerinden ötürü Sayın Av Osman Kuntman'a, eski Türkçe metinlerin çevirileri ve bazı metinlerin araştırılması yardımları dolayısıyla Sayın Av. Emin Baltaoğlu ve Sayın Av. Tacettin Sırmalı'ya teşekkür eder, eserin meslektaşlarımıza yararlı olmasını dilerim.

Türkiye Barolar Birliği Başkanı
Av. Faruk Erem

İKİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ

YİNE, YENİ, YENİDEN

Birliğimizin ilk yayınlarından olan "Türkiye'de Savunma Mesleğinin Gelişimi", Cumhuriyet öncesi ve Cumhuriyetin Hukuk devrimi ile oluşan gelişmeyi derleyen bir belgesel yapıtı. Birliğin kuruluş sürecinde görev yapan iki meslek ustası, Avukat Osman Kuntman ile Avukat Enin Baltaoğlu'nun çalışması ürünü olan kitabın basıldığı 1970 yılından bu yana 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nda yirmibeş değişiklik yapılmış. Bunların büyük bölümü birkaç maddelik. Ancak kimi değişiklikler geniş kapsamlı ve köklü değişiklik getiriyor. Özellikle 2 Mayıs 2001 tarihli 5667 sayılı Yasa doksanseksiz esas üç geçici maddeden oluşuyor. Bu değişikliklerle gerek meslek ilkeleri gerekse örgütlenme dokusu açısından önemli bir gelişme sağlanmıştır. Ayrıca sosyal güvenlik alanındaki değişiklikler ile oluşturulan pul kaynağı çok önemli bir kazanımdır.

Bu değerlendirmeler de gözönünde bulundurulursa bu yapıtın yenilenmesi ve güncelleştirilmesi için yapılacak çalışmanın gerekliliği daha da artmaktadır. Bu anlayışla Sayın Av. Musa Toprak ile yaptığımız çalışmayı sunuyoruz.

İlk basımdan farklı olarak Mahamat Kanunu, Düstur' dan çıkarılarak tam metin olarak veriliyor.

İkinci ciltte ise 1136 sayılı Kanunun hazırlık aşaması ile T.B.M.M.deki görüşmeler derlenmiştir. Bu metne ilk basımdan sonra kanunda yapılan değişiklikler eklenerek güncellenen işlemi tamamlandı. Ayrıca çeşitli nedenlerle açılan davalar sonucu Anayasa Mahkemesince verilen kararlar da derlemeye alınmıştır.

Ülkemizde Savunma Mesleği'nin objektif kaynak belgelere dayalı bir tarihçesi olan bu yapıtın basımının hukuk ve yargı yaşamımız açısından bir kazanç olacağına inanıyorum

Avukat Atılâ SAV
T.B.Birliği önceki dönem Başkanı

BİRİNCİ CİLT
BİRİNCİ BÖLÜM

16 Zilhicce 1292 (13 Ocak 1876) – 3 Nisan 1340 (1924)

MEHAKÎMÎ NİZAMÎYE DAVA VEKİLLERİ HAKKINDA NİZAMNAMEDİR^(*)

16 Zilhicce 1292 – (13 Ocak 1876)
FASLI EVVEL

(Dava vekâleti silkine dühul ve kabulün şeraiti beyanmdadır)

Birinci madde – Bizzat ikamei dava etmek istemiyenlerin mü- teallikat ve akrabasından ve kendilerile hukukça müşarık olanlardan tayin edebilecekleri vekiller müstesna olmak şartile işbu nizamname mucibince Divanı Ahkâmı Adliye Nezareti celilesinin ruhsatı Tesmiyesini istihsal etmeyenlerin mehakimi nizamiyede dava vekâleti etmeleri memnudur.

İkinci madde – Mehakimi nizamiyede dava vekâleti edecek olanların evvelâ mektebi hukuka devam ve tahsili fûnun ile bilimtihan ru’us alması veyahut hariçte tahsili ilimi hukuk etmiş olup da mektebi hukuk nezdinde ispatı malûmat ile yedinde bulunacak ru’us veya şahadetnameyi tasdik ettirmiş olması saniyen yirmi bir yaşma baliğ olmuş bulunması, salisen memuriyeti devlette bulunmaması, rabian mücazâtı terziliye veya terhibiye ile mahkûmen ceza görmemiş olması, hamisen tüccar ve sarraf silkinde bulunmuş olup ta resmen izharı iflâs etmemiş veyahut izharı iflâs eyledikten sonra kanunen iadei itibar etmiş olması meşruttur.

Üçüncü madde – Maddei sabıkada muharrer malûmat ve sıfatı haiz olarak dava vekâleti silkine dahil olmak isteyenler Divanı Ahkâmı Adliye Nezareti çelilesi dairesinde bulunan komisyona tercemei hallerini ve menşe’ ve mesleklerini havi bir lâyiha itasile ittihaz olunacak cetvele isimlerini kaydettirmeğe ve kaidei mahsusası mucibince koçanlı ve numaralı ve Nezaret tarafından mühürlü ruhsatname istihsal etmeğe mecburdurlar.

Dördüncü madde – Gerek mektebi hukuktan neş’etle ve gerek mektebin usulü tedrisine muvafık olmak üzere ispatı

* 1. Tertip Düstur, cilt 3, sayfa 198.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

malûmat ile dava vekâleti silkine dahil olacıklara verilecek şahadetnamelerin beherinde bir defalık olarak komisyon marifetile beş adet yüzlük Osmanlı altını harç alınıp işbu dava vekâleti umurundan dolayı komisyonun vukubulacak masarifine karşılık sermaye olmak üzere Divanı Ahkâmı Adliye veznesine teslim olunacaktır.

Beşinci madde – Ruhsatnameli dava vekilleri beher sene martı hululünde komisyona bilmüraca faslı saliste beyan olunan cemiyetin tahtı tasdikinde olmak üzere kayıtlarım tecdit ettirecekler ve bunun için yalnız varakıba ita edeceklerdir.

Altıncı madde – Eshabı deavinin akarip ve mensubat ve şürekâsından tayin edecekleri vekillerin müvekkillerine ciheti karabet ve münasebetlerini ve davada alâka veya müşareketlerini mübeyyin ilmühaber veya senedatı saire ibrazile işlerinin havale olunduğu mahkeme nezdinde icrayı vekâlete istihkaklarını ispat etmeleri lâzımgelir.

Şu kadar ki o misillü vekillerin sahibi davaya nispet ve karabet-rabetleri ve esas maddede methal ve müşareketleri müddeaaaleyh tarafından mahkeme huzurunda tasdik olunduğu veyahut mahkemece malûm olduğu takdirde bunun için ilmühaber ve senedat talebinden sarfınazar kılınır.

FASLI SANİ

(Dava vekillerinin vezaifine ve mesuliyetlerinin derecatına dairdir)

Yedinci madde – Ruhsatnameyi haiz olan her dava vekili deruhte eylediği davaya vekâleti hususî ise o davanın havale olunacağı mahkemeye kablelmuhakeme vekâletnamesini aynen ibraz ve itaya ve eğer vekâleti umumî ise vekâletnamesinin sureti musaddakasını vermeğe mecburdur.

Sekizinci madde – Bir davaya tayin olunan vekilin umumî veya hususî vekâletnamesi bulunmadığı veyahut kablelmuhakeme müvekkili mahkeme huzurunda anı tevkil etmiş olmadığı halde andan evvel bilâvekelet icra eylediği kâffe muamelât keenlemyekûn addolunacağı gibi bundan mutazarrır olan tarafın istidası üzerine tebeyyün eden zarar ve ziyan ve masarifi

saire ol vekile tazmin ettirilecek ve bu misillûlardan derece muamelâta göre bir adetten üç adet Osmanlı altınına kadar cezayı nakdî alınacaktır. Ve eğer vekil, dava vekâleti silkine dahil olanlardan ise tazminat ve cezayı naktiden başka icrayı vekâlet istihkakının sekiz günden altı aya kadar muvakkaten ref'ile mücazat olunacaktır.

Dokuzuncu madde – Vekillerin müvekkillerinden alacakları vekâletnameler isim ve şöret ve mahalli ikametlerini ve vekili oldukları davanın aslını ve mercii rüvetini derç ve tahrir ve eğer diğerini tevkile mezun olurlar ise anı dahi tasrih ettirmeleri lâzım gelir.

Onuncu madde – Mecellei ahkâmı adliyenin kitabülvekalesin de münderiç şurut ve ahkâmı umumiye muktezasmca hududu vekâlet dairesinde olan mevattan aslen ve fer'an bir davaya müteallik evrakın tasdiki ve yemin teklifi veya reddi gibi muamelâtı tabiiyeden vekâletnamesinin sarahaten nehy eylediği maddeyi icraya vekilin salâhiyeti yoktur.

Onbirinci madde – Dava vekilleri vekâletnamelerinde mezuniyeti sariha olmadıkça iadei muhâkeme ve itirazı alel-hüküm ve istinaf ve temyiz gibi hukuku kanuniyeden huzuru mahkemede sarfınazar etmeğe ve müvekkiline izafetle istinaf ve temyizi dava ve iadei muhâkeme ve bir mahkeme heyetinin mecmuu veya içinden biri hakkında iştikâ ve akçe kabz ve ita eylemeğe ve hakem tayinine muktedir olamaz.

Onikinci madde – Her dava vekili müteahhit olduğu davadan dolayı müvekkilinden ne kadar akçe almış ise hitamı vekâlette atım hesabını vermeğe ve müvekkili tarafından veya anın namına almış olduğu nücut ve evrak ve senedatı iade ve teslim etmeğe mecburdur.

Onüçüncü madde – Vekilin ihmali ve tekâsülünden ve vazifesini tecavüzden veyahut iadeye mecbur olduğu nücut ve senedatın tehir ve tediye ve itasından mutazarrır olan müvekkilin davası üzerine zarar ve ziyan ve masarifi sairesi, vekile tazmin ettirilir. Ve yarım altından üç adet Osmanlı yüzlük altı-

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

nına kadar cezayı nakdî alınır. Eğer mahkûm olan kimse dava vekâleti silkine dahil olanlardan ise vekâlet hakkı muvakkaten ref olunur.

Ondördüncü madde — Bir kimsenin icrayı vekâlet etmiş olduğu davada nizamen şayanı kabul olan masarifini müvekkilinden mutalebeye hakkı ve bunun istihsaline kadar onikinci madde mucibince yedinde bulunacak akçe ve senedatı tevkife salâhiyeti vardır.

Onbeşinci madde — Bir dava vekilinin haiz olduğu hakkı vekâletin hitamı kitabülvekâlede münderiç esbabın vücuduna ve eğer ruhsatnameli vekillerden ise onyedinci maddede muharrer ahvalden dolayı mahkemece azli veyahut üç aydan ziyade mezuniyetinin mahkeme kararile ref'i maddelerinden birinin vukuuna mevkuftur.

Onaltıncı madde — Bilâ sebep meşru vekilin istifası müla-besile vukubulan tehhürat rüyeti davaca hukuku kanuniyeden olan bir müddetin inkızasını müstelzim olur ise müvekkiline nizamen terettüp edecek zarar ve ziyân ve masarifin bilâ özür istifa etmiş olan vekilden tahsile hükmolunur.

Onyedinci madde — Mahkemede rüyeti dava olunurken gerek şifahen ve gerek tahriren mahkemenin kadrü namusuna ve idarei devlete dokunacak akval ve ef'alde bulunan dava vekilleri usulü muhakemei ticaretin üçüncü faslı ahkâmına tatbiken mesul olacaklardır.

Onsekizinci madde — Ruhsatnameli dava vekili yedinde mevcut olan evrak ve senedatı asliyenin ledel'iktiza mümza suretlerini ihraç ve ita ettikleri halde asıllarına mutabakatı elzem olup bu makule evrakın asıllarına ademi mutabakatları failleri hakkında mucibi mes'uliyettir.

Ondokuzuncu madde — Dava vekâleti sınıfına dahil olanların vekâlet deruhte ettikleri deaviye dair kaleme aldıkları muharrerat müsveddeleri aynile mahfuz olacağı gibi müvekkillerile olan muhasebelerine mahsus olmak ve deavi kalemi veya

mahkeme reisi tarafından adedi sahifeleri musaddak ve mümza bulunmak üzere bir kıta defter tutmaları dahi icap edecektir.

FASLI SALÎS

(Dava vekilleri ücretlerinin sureti tahdit ve tahsiline dair)

Yirminci madde – Ruhsatnameli dava vekilleri mehakimi nizamiyede icrayı vekâlet için mukavelei mahsusaya müstenit olmuyarak müvekkillerinden alacakları ücretleri işbu nizamnameye merbut tarifeye tevfikân istihsal edeceklerdir.

Yirmibirinci madde – Bir davanın sahibi badelmuhakeme ispatı müddeâ eyledikte o davanın rüyeti için tayin etmiş olduğu vekilin tarife mucibince lâzımgelen ücretini mahkûmünaleyhten talebe hakkı olduğu gibi işbu ücreti doğrudan doğruya mahkûmünaleyhten talep ve istihsale vekilin dahi salâhiyeti vardır.

Yirmiikinci madde – Bir dava vekili haiz olduğu mezuniyet üzerine davayı sulhen tesviye ettiği veya hakem sıfatına ait muamelâtı icra eylediği halde o davayı bidayet mahkemesine müteallik ise tarifede gösterilen bidayet ücretini ve istinaf ve temyiz mahkemesine ait işbu mahkemelerde görülen deavi için kezalik tarifede muharrer ücreti müvekkilinden mutalebe edeceği gibi nizamen derecei ulâda hükmolunması lâzımgelen bir dava tarafeynin rızası üzerine bidayet mahkemesinde sureti kat'iyede fasıl ve rüyet olunmuş işe dava vekilinin istinaf mahkemesi huzurunda vukubulan muamelâta mahsus ücreti almağa hakkı olacaktır.

Yirmiüçüncü madde – Dava vekilini azleden veya yedinde bulunan evrakı istirdat eyliyen müvekkil vekilin vâkî olan icraatından veya tanzim eylediği muharrerattan dolayı alacağı ücreti mukanne-neyi vesair nizamen şayanı kabul olacak esbap üzerine vukubulmuş olan masarifini tediye etmeğe mecburdur. Vekilin azli rüyeti dava için tarafeynin halline mahkemece karar verildikten sonra kablelmuhakeme vukubulur işe vekilin bir defa muhakeme icrası için tarife mucibince alması lâzımgelen ücretin nüsfini mutalebeye hakkı olur.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Yirmidördüncü madde – Dava vekillerinin deruhte ettikleri davalardan dolayı alacakları ücretlerin miktarı tarifinin kaçınıcı kısmına müteallik ise o kısmı tanzim edecekleri muharrerata derç etmeleri lâzımgeleceği misillû yirmialtıncı maddeye tatbiken kaleme alacakları müfredat defterlerinin her kalemünde dahi beyan ve işaret kılınacaktır.

Yirmibeşinci madde – Dava vekillerinin mukannen ücretlerinden başka nizamı dairesinde vukubulan masarifi müspitelerini müvekkillerinden istihsale hakları olduğu gibi icrayı vekâlet ettikleri davaların neticei hükmü müvekkillerinin aleyhinde zuhur etse bile tarife mucibince lâzım gelen ücreti kezalik müvekkillerinden talep ve tahsile salâhiyetleri olacaktır.

Yirmialtıncı madde – Ücreti mukannenesini mutalebe edecek olan dava vekili müvekkilinin imtinaı takdirinde davanın faslolunduğu mahkemeye bir istidaneme ile bir kıt'a müfredat defteri ve bunları teyit edecek evrakı ita ederek talep olunan ücret tarafeyn müvacehesinde mahkemece tetkik ve tasdik olunduktan sonra kaç kuruşa balığ olursa yekûnu istidaname üzerine rakam ve ibare ile yazılarak mucibince tahsili işaret ve tarih vaz olunduktan sonra mahkeme reisi tarafından imza ve mahkeme mührüyle tahtim edilecek ve mahkûmunbih olan ücret icra dairesi tarafından tahsil kılınacak" tır.

Yirmiyedincî madde – Dava vekillerinin tanzim edecekleri muharrerat ile verecekleri evrak ve senedat suretleri varakai sahiha üzerine yazılmamış bulunursa hiç bir mahkemede kabul olunmıyacaktır.

Yirmisekizinci madde – Tarife mucibince istihsal olunacak ücretler sim mecdiye yirmi kuruş itibarile hesap olunacaktır.

Yirmidokuzuncu madde – Dava vekillerinin müvekkillerinden mukavelei mahsusa tahtında ücret almaları dahi caiz olup fakat beş bin kuruşa kadar olan davalar için mukavele ettikleri ücretlerin tarifede muayyen miktarı tecavüz etmemesi ve beş bin kuruştan ziyade olan davalar için mukavele tahtına aldıkları ücretlerin kemmiyeti dahi mebalığı müddeamn niha-yet yüzde yirmisini geçmemesi meşruttur.

FASLI RABÎ

(Dava vekilleri cemiyetinin sureti teşkil ve vezaifi beyanındadır)

Otuzuncu madde – Dava vekillerinin umur ve hususâtına bakmak ve Nezareti Ahkâmı Adliye tarafından icra olunacak tebligatı resmîyeye vasıta ittihaz kılınmak üzere bir cemiyeti daime tesis olunacaktır,

Otuzbirinci madde – İşbu cemiyet bir reisi evvel ve bir reisi sani ve dört âzâdan ibaret olup bunlar İstanbul'da mukîm ve icrayı vekâlete mezun bulunmak şartile dava vekilleri tarafından ekseriyeti ârâ ile intihap olunacaktır.

Otuzikinci madde – Reis ve âzânın müddeti memuriyetleri iki sene olup beher sene âzânın nısfı tebdil olunarak yerlerine diğerkileri intihap olunmak üzere ilk senenin hitamında çıkacak iki âza için kura keşide olunarak ve diğerk sene eskileri çekilerek yerlerine başkaları intihap kılınacak ve ikinci sene hitamında reislerin dahi müddeti memuriyeti münkaziye olmuş bulunacaktır.

Otuzüçüncü madde – Maddei sabıkada beyan olunan suretle çıkacak âzâ aradan bir sene mürur etmedikçe yeniden intihap olunamayıp fakat reislerin tekrar intihabı caiz olacaktır. Ve evvel beevvel reislerin ve badehu âzânın bir defada intihabı icra olunarak hitamında cemiyetin reisi evveli kendisinin ve reisi sani ile âzâyı sairenin intihabını ba takrir Ahkâmı Adliye Nezaretine iş ar eyliyecektir.

Otuzdördüncü madde – Reis ve âzâ intihabında esas ittihaz olunmak üzere dava vekillerine dair ahkâmı adliyede mahfuz cetvelin sureti musaddakası cemiyete verileceği gibi ileride işbu cetvele kayıt veyahut kayıtları terkin olunan dava vekillerinin isimleri dahi cemiyete tebliğ kılınacaktır.

Otuzbeşinci madde – Heyeti cemiyetin efradı intihap olunduktan sonra kendileri içlerinden birisini kâtip ve sandık emini olmak üzere ekseriyeti ârâ ile tayin edeceklerdir.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Otuzaltıncı madde – Cemiyeti daimede reisten maada üç âzâ bulunmadıkça müzakereye şüru olunmayacak ve tesavii ârâ vukuunda reisin bulunduğu taraf ağlep ad olunacaktır.

Otuzyedinci madde – Cemiyetin vezaifi evvelâ: Divanı Ahkâmı Adliye Nezareti celilesinden dava vekillerinin muamelâtı hakkında ittihaz olunacak kararların tebliği, saniyen: vekiller namına lâzım gelen mevaddm nezareti müşarüni-leyhaya bamazbata ifadesi, salisen: dava vekillerine mahsus nizamatm tamamii icrası, rabian: dava vekilleri beyinde sınıf ve sıfatlarına dair tehattüs eden münazaatm sulhen tesviyesi ve mümkün olamadığı takdirde netayicinin beyanı, hamisen: dava vekillerinin ücret ve masarifi hakkında olan tarifeden dolayı müşkülât ve ihtilâf a t zuhurunda izahat itası, sadisen: fukaradan olan eshabı deavinin cemiyete müracaatlarında meccanen tetkiki davalarıyle lâzım gelen muamelâtı kanuniyenin teshil ve iraesı ve sureti uhra ile muaveneti lâzimenin icrası, sabian: dava vekâleti meslekine dahil olmak isteyenlerin beşinci maddede gösterildiği üzere tecdidi kayıt için beher sene Divanı Ahkâmı Adliye Nezaretine bir defter itası hususlarından ibarettir.

Otuzsekizinci madde – Deavi eshabından fakirülhal olanların teshil ve tetkiki mesalihi cemiyet marifetiyle vekillerin münasiplerinden mürekkep bir heyete havale olunacaktır.

Otuzdokuzuncu madde – Hilâfı nizam hareket eden dava vekilleri haklarında cemiyetin ittihaz edeceği muamelât evvelâ ihtarı vazife etmek, saniyen tazir ve itabe yalnız karar verilmek, salisen müstahakkı tazir olan vekil cemiyetin huzurunda reisi cemiyet marifetile tekdir olunmak, rabian cemiyetin mahalli mahsusuna kabulden mahrum edilmek hususlarından ibaret bulunacaktır.

Kırkıncı madde – Bir dava vekili hakkında cemiyetce vukubulan şikâyatm ehemmiyeti olup da icrayı vekâlet mezuniyetinin kendisinden ref'ini müstevcip olacağı cemiyetçe müşahede olunur ise esbap ve keyfiyatım ve ref'i mezuniyetin müddetini hâvi bir mazbata yapılarak Divanı Ahkâmı Adliye Nezareti celilesine irsal olunacaktır.

MEVADI MUVAKKATE

İşbu nizamnamenin neşr ve ilânından mukaddem dava vekâleti edenler ve hukuk mektebi talebesinin müddeti tahsilîyesi hitamından evvel dava vekâletine tâlip olanlar Divanı Ahkâmı Adliye Nezareti dairesinde bulunan komisyona bilmüracaat imtihan olunmadıkça ruhsatname istihsaline kesbi istihkak edemezler, imtihan edilecek dava vekillerinin mutlaka Türkçe okuyup yazmağa ve Türkçe kitabeti yok ise diğer bir lisanda meramını kaleme almağa muktedir olması meşrut olup imtihan dahi kavanini adliyei devleti aliyyeden ve usulü muhâkemedden icra kılınacaktır.

İmtihan için komisyona müracaat edecek olanlar işbu nizamnamenin üçüncü ve beşinci maddeleri mucibince isimlerini kayıt ve ruhsatname aldıktan sonra kayıtlarını her sene tecdit ettirmeğe ve kablel imtihan ikinci maddede tasrih olunan ahvalden beraetlerini mübeyyin devletçe muteber bir şahadetname ibraz etmeğe mecbur olacaklardır.

İmtihanları icra olunanlar meratip ehliyetlerine göre üç sınıf itibar olunarak sınıfı evvele kaydolunanların ruhsatnamelerinden bir defalık olarak beşer ve sınıfı sani ruhsatnamelerinden dörder ve sınıfı salis ruhsatnamelerinden üçer adet Osmanlı altını resim istihsal olunacak ve tecdidi kayıt için beşinci madde mucibince yalnız bir varakaibaha alınacaktır.

Birinci sınıf dava vekilleri bilâ istisna mehakimi nizamiyenin her derecesinde yani bidayet ve istinaf mahkemeleri ile temyiz hukuk mahkemesinde ve ikinci ve üçüncü sınıf dava vekilleri bidayet ve istinaf mahkemelerinde icrayı vekâlet edeceklerdir. Fakat üçüncü veya ikinci sınıfa dahil olup da aradan bir sene mürurundan sonra mafevkindeki sınıfa nakil muradında bulunanlar komisyona bilmüracaa yeniden imtihan olacaklardır.

Cemiyeti daimenin reisleriyle iki âzâsı birinci ve diğer iki âzâsı dahi ikinci ve üçüncü sınıf dava vekillerinden alınacaktır.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Bidayet mahkemelerinin birinde riyaset ve istinaf mahkemelerinde âzâlık memuriyetiyle bir sene istihdam olunup ta istifa veya infisah vukuundan sonra dava vekâletinde bulunmak isteyenler imtihandan muaf tutularak birinci sınıfa kaydolunacaklardır.

Mektebi hukuktan birinci defa olarak bilimtihan ruus ile talebe çıktığı tarihten sonra komisyonda imtihan icrasını terk ile dava vekâleti silkine duhul mutlaka mektebi mezkûra devama veya mektebin tedrisatına muvafık suretle mektep nezdinde bilimtihan ispatı malûmata mevkuf tutulacaktır.

HÂTİME

İşbu nizamnamenin ahkâmı yalnız Dersaadette Divanı Ahkâmı Adliye Nezareti celilesine merbut mehakimi nizamiyede icrayı vekâlet edecek olanlara mahsustur. Ve faslı saliste gösterilen cemiyeti daimenin evkaf ve mahalli içtimaile mezarifi mukteziyenin tesviyesi için dava vekâleti sınıfına dâhil olanların verecekleri iane ve sair bu gibi sermayenin sureti idaresini şâmil cemiyet marifetiyle bir kararna me lâyihası kaleme alınarak liecelittetik Divanı Ahkâmı Adliye Nezareti celilesine ita kılınacaktır.

İSTANBUL BAROSU DERNEĞİNİN TÜZÜĞÜ^(*)

I. BÖLÜM

DERNEĞİN KURULUŞU VE KONUSU

Madde 1 – İstanbul Barosu Derneği adı altında, hukukî eğitimlerini belirleyen ve verildikleri memlekette mesleğin icrasına kanunî yetenek veren belgelerle donanmış olup İstanbul’da mesleklerini icra etmekte olan avukatlara ait bir dernek kurulmuştur.

Madde 2 – Dernek, kendi üyelerine genel güvenlik sağlamağa yeterli belgeleri ve nitelikleri tespit ile; kendisini teşkil eden kişiler arasındaki meslekî ilişkilerin kurulması ve sürdürülmesi, üyelerinin haklarının korunması ve meslekî görevlere saygı göstermeleri, yoksul kimselerin parasız savunulması, hukuk ilminin gelişmesi ve genellikle avukatlık mesleğinin onur ve vekarını ilgilendiren bütün konuları amaç edinmiştir.

Derneğin tanıtma işareti şudur : Forum et jus.

Madde 3 – Dernek; kurulduğu zaman İstanbul’da mesleklerini icra eden ve belgelerini karşılıklı olarak kontrol ettikten sonra birbirlerinin üyeliğini uygun görmüş bulunan ve daha sonra aşağıda belirtilmiş kurallara göre derneğe kabul edilmiş olan avukatlardan meydana gelir.

Madde 4 – Dernek, üye kabul etmek için gerek hukuk doktora veya hukuk lisansı diplomalarını ya da bunlara eşdeğerdeki belgeleri, gerek bir hukuk eğitiminin kazanıldığı tespit ederek verildikleri memlekette **attorney** veya **solicitor**, **avoue**, **procuratore** veya **causidico**, ya da bunlara benzer nitelikle mahkemeler önünde meslek icra etmeğe yetki veren belgeleri; (adaya açıklanan fonksiyonların fiilen verilmiş olması şartıyla) geçerli sayar.

* Bu tüzük, 8 Ramazan 1291 günlü “Divanı ahkâmı adliyeye merbut mehakimi nizamiye huzurunda dava vekâleti etmek isteyen ecnebilere dair kararname” uyarınca İstanbul’da avukatlık yapan yabancı uyruklular tarafından kurulan derneğe aittir. 1870 ve 1876 tarihli iki Fransızca metin rahmetli Lütü Erişçi’den alınmıştır. 1876 tarihli metnin arkasında 21 Ocak 1876 günü itibariyle Derneğin üyelerini, onur üyelerini ve yönetim kurulunu gösteren listeler yer almıştır.

II. BÖLÜM

DERNEK ÜYELERİNİN GÖREVLERİ, BORÇLARI VE İMTİYAZLARI

Madde 5 – Dernek üyeleri, derneğe girerlerken, doğruluğuna inanmadıkları hiç bir davayı almayacaklarına, kabul ettikleri davaları gayret ve sadakatla savunacaklarına, zayıf ve bahtsız kişilere yardımda bulunacaklarına, (adalete ve doğruluğa inanan insanlara yakışır biçimde bu işleri yapacaklarına) dair onur sözü verirler.

Madde 6 – Derneğe kabul, kabul edilen kişinin, bu tüzükteki hükümlere ve genel kurul tarafından daha sonra alınacak yeni kararlara uymayı taahhüt etmesini kapsar.

Madde 7 – Derneğin bütün üyeleri aynı hak ve olanaklara sahip ve aynı borçlarla yükümlüdürler. Üyeler arasında belge veya diploma dolayısıyla her hangi bir üstünlük yoktur. Üyeler, yalnız kıdeme ve yaşa saygıyı kabul eden bir eşitlik esasına dayanan bir bütün teşkil ederler.

Madde 8 – Derneğin her üyesi, kabul edildiği zaman bir giriş parası öder. Üyeler bundan başka yıllık ödenti verirler.

Giriş parasının ve ödentinin miktarı genel kurul tarafından her yılın başında derneğin ihtiyaçlarına göre tespit edilir.

Yıllık ödentinin tamamı hemen verilmelidir. Bunu vermiş olan üye her hangi bir nedenle yıl sonundan önce dernekten ayrılırsa verdiği ödentinin iadesi gerekmez.

Yıllık ödentisini, sayman üye tarafından kendisine yapılacak usulüne uygun düzenlenmiş bir ihbardan sonra sekiz gün içinde vermekte gecikmiş üye derneğe üye olmaktan çıkar ve adı levhadan silinir.

III. BÖLÜM

DERNEĞE KABUL, DERNEKTEN ÇIKIŞ VE LEVHA HAKKINDA

Madde 9 – Bu tüzüğün 1 ve 3 üncü maddelerinde aranan koşulları yerine getiren ve derneğe girmek isteyen her şahıs, buna dair dileğini; ispatlayıcı belgelerini eklemek ve her hangi bir kamu mevkiini işgal ediyorsa bu bakımdan inandırıcı belgeler vermek suretiyle başkana yazıyla başvurarak bildirir.

Başkan, dileği ve ekli belgeleri; adayın geçmişi ve durumu hakkında bilgi sağlamak ve yönetim kuruluna raporunu vermekle görevlendireceği bir yönetim kurulu üyesine havale eder.

Madde 10 – Yönetim kurulu, başkan tarafından tayin edilen üyenin raporunu okur, sağlanan belgeleri gözden geçirir ve adayın manevî niteliklerini inceler. Bundan sonra yönetim kurulu istek hakkında kabul, geri bırakma veya red hususlarından birine karar verir. Bu karar gerekçeli olmaz. Oturuma ait tutanakta adayın kabulüne karşı olan üyelerin adları yazılmaz.

Madde 11 – Yönetim kurulu kararı oybirliğiyle alındığında kesindir.

Bir adaylığa ilişkin görüş ayrılıkları bulunduğu takdirde, azınlıkta kalan üyeler, yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğuyla alınmış bulunan kararın düzeltilmesi için sorunu genel kurula götürebilirler.

Onların bu amaçla yapacakları baş vurma, karar gününden itibaren üç gün içinde yapılmalıdır ve genel kurul bu başvurmayı izleyen üç hafta içinde, baş vurma hakkında karar vermek için toplantıya çağırılır.

Madde 12 – Yönetim kurulu veya genel kurulca alınan karar, kesinleşince başkan tarafından adaya duyurulur. Kabul karar verilmişse, aday yönetim kurulunun en yakın oturumunda hazır bulunmak üzere çağırılır. Oturuma alınan aday, avukat olarak, bu tüzüğün 5inci maddesinde belirtilen husus-

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

lara uyacağına dair yüksek sesle ve törenle söz verir. Bu söz vermeden sonra, adayın kabul edildiği

bildirilir ve kendisi aynı günden itibaren derneğe girmiş olur.

Madde 13 – Kendi istekleriyle çekilmek suretiyle ayrılan, İstanbul'dan kesinlikle uzaklaşan veya orada avukatlık mesleğinin icrasına son veren, yıllık ödentiği vermeyi reddeden ve son olarak bir disiplin kararıyla çıkartılan üyelerin dernekle ilişkileri kesilir.

İstanbul'dan kesinlikle uzaklaşan veya orada avukatlık mesleğinin icrasına son veren üyeler yazılı olarak çekilmelidirler.

Her üyenin dernekten çıkışı yönetim kurulu tarafından resmen tespit edilmelidir.

Madde 14 – Onursal üyelik unvanı, yönetim kurulunun önerisi üzerine genel kurul tarafından, İstanbul'u terkeden veya artık orada avukatlık mesleğinin icrasına son veren eski faal üyelere verilir.

Bu unvan parayla ilgili hiçbir yükümlülük doğurmaz; üye, oya katılmaksızın genel kurul toplantılarında hazır bulunma hakkını verir.

Madde 15 – Her yılın başlangıcında yönetim kurulu tarafından derneğin bütün üyelerinin adlarını ve soyadlarını, doğum yer ve günlerini, belgelerinin veya diplomalarının niteliğini, daha önce buldukları baroların adlarını ve yaptıkları kamu görevlerini belirten bir levha düzenlenir.

Bu levha kabul sırasına göre düzenlenir.

Aynı günde kabul edilen üyeler için alfabetik sıraya uyulur.

Levha, yönetim kurulu görevlilerini ve üyelerini de gösterir.

Levha, özel bir başlık altında onursal üyelerin adlarını taşır.

Madde 16 – Levha genel kurula, her yıl yapacağı ilk oturumda sunulur ve genel kurulca onaylanmak suretiyle kesinleşir.

Böylece onaylanan levha başkan ve sekreter tarafından imzalanarak resmîyet kazanır.

Bundan sonra levha basılır ve nüshaları derneğin üyelerine ve yönetim kurulunun gönderilmesini uygun bulunduğu resmî makamlara dağıtılır.

IV. BÖLÜM DERNEĞİN ÖRGÜTÜ

Madde 17 – Dernek, kendi üyelerinin bütünü tarafından yönetilir ve onlara ait olan ve alınan kararlarla beliren temel yetki, oyların çoğunluğuna dayanır.

Bu yetki tamamen Genel Kurul tarafından kullanılır.

Daha sınırlı bir ölçüde olmak ve Genel Kurulca verilen izne dayanmak suretiyle aynı yetki, seçimle yöneltilen, geçici ve parasız görevlerle donatılmış bazı üyeler tarafından da kullanılabilir.

Bu amaçla seçilmiş üyeler, Yönetim Kurulu adı altında, Genel Kurulun sürekli bir komisyonunu vücuda getirirler.

Derneğin üyeleri arasından Genel Kurulca seçilmiş bir Başkanı vardır.

Yönetim Kurulu, kendi üyeleri arasından bir Sayman Üye ve bir Sekreter seçer.

1. AYRIM GENEL KURUL

Madde 18 – Genel Kurul, derneği ilgilendiren bütün konuları görüşür ve bu hususlarda karar verir.

Genel Kurul, avukatlık mesleğinin icrası hakkında derneğin bütün üyeleri için uyulması zorunlu kuralları koyar, delegele-

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

rine her türlü idari tedbirler hususunda emirler verir, derneğe girmek isteklerini kendi başına kabul eder, geri bırakır veya reddeder, üyeleri tarafından ödenecek kişisel yükümlülükleri tespit eder, malî hesapları tasfiye eder, ve gerekiyorsa Yönetim Kurulunca disiplinle ilgili olarak verilmiş kararları yeniden gözden geçirir.

Keza Genel Kurul aşağıda belirtilen koşullar altında tüzüğü değiştirebilir.

Madde 19 – Genel Kurul, derneğin bütün üyelerinden kurulur; ve bir görüşmenin geçerli olması için üyelerin en az yarısı hazır bulunmalıdır.

Bununla beraber, birinci çağrı üzerine üyelerin yarısından azı gelmişse, yeni bir çağrı sonunda hazır bulunan üyelerin sayısı, bütün üyelerin sayısının yarısından daha az olsa bile Genel Kurul, ancak birinci çağrı gündemine giren maddeleri geçerli surette görüşebilir.

Başkan bulunmadığı takdirde Genel Kurula sayman üye başkanlık eder. Sayman üye de yoksa Yönetim Kurulunun sekreter üyesi dışındaki en kıdemli üyesi başkanlık eder. Bu kıdem, avukatlık mesleğindeki eskiliğe göre tayin edilir.

Genel Kurulun kararları, oyların salt çoğunluğuyla alınır.

Madde 20 – Tüzüğün maddeleri, dernek üyelerinin üçte ikisine eşit bir çoğunlukla değiştirilebilir. Böyle bir karara yöneltilmiş bulunan her öneri en az beş üyeden gelmeli, bir Genel Kurul toplantısında kaleme alınmış olmalı, bastırılarak bütün üyelere dağıtılmış olmalı ve sonra, kaleme alındığı toplantıdan itibaren en az onbeş gün sonra açılan bir toplantıda görüşülmüş bulunmalıdır.

Madde 21 – Genel Kurulun her yıl, Ocak ayının üçüncü cuma günü ve Aralık ayının son cuma günü toplanması zorunludur.

Yıl sonundaki toplantı, esas itibariyle, gelecek yıl için başkanın ve Yönetim Kurulu üyelerinin seçimine ayrılır. Bu seçim, oyların salt çoğunluğuyla ve gizli oyla yapılır.

Ocak ayının üçüncü cuma günündeki toplantı, esas itibarıyla, sona eren yılın çalışmalarına ve yeni seçilmiş başkanın yapması gereken konuşmaya ayırılır.

Madde 22 – Genel Kurul; derneğin üyeleri, başkan veya onun yokluğunda sayman üye tarafından yapılacak çağrı üzerine olağanüstü toplantılar yapabilir. Genel Kurul, Yönetim Kurulunun bir kararı veya beş üyenin yazıyla başvurusu ya da Yönetim Kurulunun bir kararına karşı yapılmış bir başvurmayı incelemek gerekiyorsa, keza olağanüstü toplanır,

2. AYRIM YÖNETİM KURULU

Madde 23 – Yönetim Kurulu parasız yardım isteklerini karara bağlar.

Yönetim Kurulu, – Genel Kurula baş vurma saklı kalmak kay- diyle – derneğe kabul istekleri hakkında, dernek üyelerinden birine karşı başka üye veya yabancı bir kişi tarafından yapılacak bir şikâyet veya istekler hakkında karar verir.

Yönetim Kurulu, derneği ilgilendiren bütün konuları görüşür, Genel Kurula sunulmak üzere öneriler hazırlar, Genel Kurulca alınmış kararların yerine getirilmesini sağlar, sayman üyeyi ve sekreteri seçer, sayman üyenin hesaplarını inceler.

Yönetim Kurulu, meslektaşlara, buldukları hâl ve durumlara göre mesleki hizmetler görür ya da mahkemeler önünde yapılacak müdahalelerle yardımda bulunur.

Madde 24 – Yönetim Kurulu üyelerinin sayısı, başkan da içinde olmak üzere, dernek üyelerinin tüm sayısına göre tayin edilir. Yönetim Kurulu üyelerinin sayısı, tüm üyelerin sayısı otuzbeş veya daha az ise yedi kişi; – tüm üye sayısı otuzaltıdan elli kişiye kadar olduğu takdirde onbir kişi; – tüm üye sayısı altmışaltıdan seksene kadar olduğu takdirde onüç kişi; tüm üye sayısı seksenbirden yüze kadar olduğu takdirde onbeş kişidir.

Madde 25 – Yönetim Kurulu üyeleri meslektaşlarının tümü tarafından bir yıl için seçilirler.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Derneğin her üyesi bu göreve seçilebilir; çıkan üyeler yeniden seçilebilirler.

Bir Yönetim Kurulu üyesi ölür, çekilir veya dernek üyesi olmaktan çıkarsa, onun yerine yeni bir seçim yapılır; ancak bu yeni seçim yılın geriye kalan bölümü için etkilidir.

Madde 26 – Yönetim Kurulu, tüm sayının yarısından çok üyenin hazır bulunması şartıyla geçerli olarak görüşme yapabilir.

Madde 27 – Toplantıların yer ve günü, Yönetim Kurulu tarafından veya Yönetim Kurulunun vereceği izinle başkan tarafından tayin edilir.

Madde 28 – Yönetim Kurulu, Ekim ayından Mayıs aya kadar olan dönem içinde her ayın ilk ve üçüncü cuma günleri olağan olarak iki toplantı yapar.

Haziran ayından Eylül ayına kadar olan dönem içinde her ayın (üçüncü cuma günü olmak üzere) yalnız bir toplantı yapar.

Madde 29 – Yönetim Kurulu bizzat bu hususta karar verdiği veya acele hallerde başkan tarafından bu amaçla toplantıya çağrıldığında, olağanüstü toplantı yapar.

Madde 30 – Yönetim Kurulu usulüne göre toplanmış ve kurulmuş olmak şartıyla kararlarını, oyların salt çoğunluğuyla verir.

Madde 31 – Yönetim Kurulu, Ocak ayının ilk cuma günü yapacağı toplantıda, gizli oyla ve oyların salt çoğunluğuyla sayman üyeyi ve sekreteri seçer.

3. AYRIM

BAŞKAN

Madde 32 – Başkan, dış ilişkilerinde derneği temsil eder.

Başkan, Genel Kurulu ve Yönetim Kurulunu toplantıya çağırır ve bu kurullara başkanlık eder.

Başkan, acele hallerde, kendisinden istenen savunucuları re'sen tayin eder.

Başkan, rapor vermeyi gerektiren bütün işlerde raportörleri tayin eder.

Başkan, Genel Kurul veya Yönetim Kurulu tarafından usulü dairesinde izin verilen giderler için ödeme emri verir.

Başkan, sekreterle birlikte Genel Kurul ve Yönetim Kurulu tutanaklarını, bu kurulların onaylamasından sonra imzalar.

4. AYRIM SAYMAN ÜYE

Madde 33 – Sayman üye, miktarı Genel Kurulca tespit edilmiş bulunan giriş parasını ve ödentileri tahsil eder.

Sayman üye derneğin maddî varlığının kollayıcısıdır.

Sayman üye, başkan tarafından ödenmesi emredilen gider tutarını, derneğin varlığından öder.

Sayman üye, derneğin arşivlerini muhafaza eder.

Sayman üye oyların sayımında başkana yardım eder.

Sayman üye, başkanın yokluğunda veya hastalığında Genel Kurul ve Yönetim Kurulunu toplantıya çağırır ve bu kurullara başkanlık eder.

Madde 34 – Sayman üyenin yokluğunda veya hastalığında, onun görevleri, Yönetim Kurulu üyelerinden en kıdemli avukat tarafından yerine getirilir.

5. AYRIM SEKRETER

Madde 35 – Sekreter, Genel Kurul ve Yönetim Kurulunun tutanaklarını düzenler.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Yönetim Kurulunun ve başkanın buyruğu üzerine dernek üyelerine, kendilerini ilgilendiren bildirimleri yapar.

Madde 36 – Sekreterin yokluğunda veya hastalığında, onun görevleri, Yönetim Kurulu üyelerinden en genç avukat tarafından yerine getirilir.

V. BÖLÜM DİSİPLİN İŞLERİ

Madde 37 – Dernek üyeleri dürüstlüğü ve nezaketin emrettiği hususlara uymakla yükümlüdürler. Dernek üyeleri meslek vekarına dokunabilecek her husustan, kaçınmak zorundadırlar.

Madde 38 – Bir önceki maddede belirtilmiş görevlerde kusur edilmesi ve avukatlık mesleğinin icrasına ve meslektaşlar arasındaki ilişkilere ait bulunmak üzere Genel Kurulca konan kurallara uyulmaması hallerinde disiplin cezası uygulanır.

Madde 39 – Yönetim Kurulu, dernek üyelerine düşen meslekî borç ve görevlere tam riayeti denetlemek ve kusur ve bozular dolayısıyla disiplin cezaları vermekle yükümlüdür.

Madde 40 – Disiplin cezaları; durumun ağırlığına göre (ihtar) uyarma, (takbih) kınama, tevbih, meslekî ilişkilerin geçici olarak geri bırakılması ve dernekten çıkarmaktan ibarettir.

Madde 41 – Yönetim Kurulu, ilk derecede disiplin yargısıyla yetkilidir.

Yönetim Kurulu re sen veya kendisine yöneltilen şikâyetler üzerine bu görevi yerine getirir.

Madde 42 – Kendisine suç atılan avukat, dinlenmeksizin veya sekiz gün süre verilerek çağrılmaksızın, hiç bir disiplin cezası verilmez.

Madde 43 – Bir disiplin cezası hükümlülüğüne dair olan kararlar, hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğuyla alınır. Oyların bölünmesi hâlinde ceza verilemez.

Eğer ikiden çok fikir ve kanaat ortaya çıkar ve salt çoğunluk ceza verilmemesine karşı olursa daha ağır ceza için verilmiş oylar daha az ağır olan ceza için verilmiş sayılır ve kararın bu tarzda alınmasına esas olur.

Yönetim Kurulunun disiplin konusundaki kararı, oyların bölünmesi nedeniyle ceza verilmemesi hâli ayrık olmak üzere, gerekçeye bağlanmalıdır.

Madde 44 – Her hangi bir cezaya hüküm giymiş olan avukat, her zaman Genel Kurula başvurabilir.

Geza verilmemesi hâlinde, karar oybirliğiyle alınmamışsa, Yönetim Kurulunun, hükümlülük kararı verilmesinde direnen üyeleri sorunun Genel Kurula götürülmesini isteyebilirler. Bu durumda, direnen üyelerin adları açıklanmaz. Bu üyeler toplu başvurularını aynı oturumda veya bu oturumu izleyen üç gün içinde başkana bildirirler.

Şikâyetin Yönetim Kurulu üyelerinden birine yöneltilmesi hâlinde, şikâyetçi, bu şikâyetini reddeden Yönetim Kurulu kararına karşı, sözü edilen karar oybirliğiyle alınmış olsa bile Genel Kurula başvurabilir.

Madde 45 – Hüküm giyen avukat tarafından Genel Kurula başvurma; bu avukatın, karar verildiği sırada hazır bulunması hâlinde, karardan itibaren üç gün içinde, aksi takdirde, kendisine yazılı olarak kararın tebliğinden itibaren üç gün içinde, yapılmalıdır.

Yokluğunda hüküm giyen üyenin, doğrudan doğruya Yönetim Kuruluna karşı itirazda bulunabilmesi için, hakkında çağrılmaksızın karar verilmiş olması gerekir.

Madde 46 – Önceki iki maddenin öngördüğü hallerde Genel Kurul en geç, bir kısım Yönetim Kurulu üyelerinin veya avukatın yapacağı başvurmadan itibaren yirmibir gün içinde toplantıya çağırılır.

Kendisine suç atılan avukat, bütün başvurma hallerinde, en az sekiz gün önce durumdan haberdar edilmelidir.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Madde 47 – Genel Kurul, kendisine suç atılan avukatın baş vurması üzerine soruna el koymuş olsa bile Yönetim Kurulunca verilmiş olan cezadan daha ağır cezaya hükmedebilir.

Genel Kurul kararını gizli oyla verir.

VI. BÖLÜM PARASIZ YARDIM

Madde 48 – Yönetim Kurulunca ya da acele hallerde başkan tarafından tâyin edilen her dernek üyesi, kendisi için yardım isteğinde bulunulan kimselere, parasız olarak mesleki yardım yapmak zorundadır.

Madde 49 – Parasız yardım istekleri başkana bildirilir, başkan acele hallerde buna bizzat karar verir veya (acele bir durum yoksa) bu istekleri Yönetim Kurulunun ilk oturumuna getirir.

Madde 50 – Parasız yardım, bir sanık veya hakkında ihbar yapılmış bir kişi tarafından savunma için istenmişse, daima kabul edilir. Meğer ki, bunu isteyen kişi, bir savunucunun ücretini ödemeğe yeterli kayda değer bir servete sahip olmaya.

Hukukî ve ticarî işlerde ya da bir ceza kovuşturması bahse konu olduğunda, bir fert tarafından istenen parasız yardım şu iki koşulun gerçekleşmesi hâlinde kabul edilir.

1° istekte bulunanın, bir avukatın ücretini ödeyemeyecek derecede para sıkıntısı içinde olduğu tespit edilirse;

2° Sözü geçen kişinin davası, mahkemenin olumlu karar vermesi ihtimalini kabul ettirecek derecede, yeteri kadar haklı görülüyorsa.

Madde 51 – Parasız yardım, yetkili bir makam tarafından istendiği bütün hallerde, bu makamca yardıma lâayık ve muhtaç olduğu bildirilen kimseler lehine olmak üzere, daima kabul edilir.

Madde 52 – Yönetim Kurulu gerekli gördüğü takdirde, başkan, kendisi ve parasız yardım yapılması kabul edilmiş kişiler lehine resim ve harçlardan bağışıklığı sağlamak için yetkili makama baş vurur. Böyle bir durumda, başkan, baş vurma mektubuna Yönetim Kurulunun gerekçeli görüşmeleriyle tespit edici belgelerin örneklerini bağlar.

Madde 53 – Kendisinin yardımda bulunmasına karar verilen avukat, Yönetim Kurulunun izni olmadıkça, yardımda bulunacağı kimseden hiç bir surette para veya değerli eşya alamaz.

Böylece kendisine yardım yapılan kimse, yapılan yardımı parayla karşılayacak duruma gelir ve başkana yazıyla isteğini bildirirse, başkan bu isteği Yönetim Kuruluna getirir. Yönetim Kurulu, yapılan önermenin uygun bulunup bulunmadığını değerlendirir ve gerekçe göstermeden düşüncesini bildirir. Yönetim Kurulunun düşüncesi kabule dair olursa, kendisi için teklifte bulunmuş olan avukata durum duyurulur. Bunun üzerine sözü edilen avukat Yönetim Kurulunca tayin edilmiş avukatlık ücretini kabul edebilir.

USULÜ MUHÂKEMATİ HUKUKİYE(*)

19. Cemaziyülar. 1926 - 9. Haziran 1295 (1879)

Son Fıkra

Madde 16 – Vekil imzasile dahi arzuhal takdim olunmak caiz olup fakat vekâlet senedini hâmil olması ve hasenedi musaddak vekil olduğunu imzasında tahrir etmesi lâzım gelir.

Madde 41 – Müddei ve müddeaaaleyhten her biri mahkemeye bizzat gelmeğe veyahut bîr mahkemededen veya bir mahkeme deavi kaleminden musaddak vekâletname itasiyle vekil göndermeğe veyahut vekil edeceği kimesne ile gelip vekâletini tescil ettirmeğe mecburdur.

Madde 42 – Bir mahkemede muhakemeye tevkil olunan kimesnenin vekâleti ol mahkemenin nihayet kararının tefhimine kadar muteber olup itiraz alelhüküm ve istinaf ve iadei muhâkeme ve temyiz istidalarına dahi vekil olduğu ve yahut davanın son dereceye kadar muhakemesine mezun bulunduğu ve yahut her veçhile vekili mufavvaz ve murahhas iduği vekâletnamesinde musarrah olmadıkça muhakematm her bir derecesinde kabul olunamaz.

* 1. Tertip Düstur, cilt: 4 sayfa: 257

USULÜ MUHÂKEMATİ CEZÂİYE KANUNU MUVAKKATI(*)

5. Recep 1296 (1880)

İkiyüzkırkdokuzuncu madde – Mütteheme müdafaatında muavenet etmek üzere bir vekil intihabı teklif ve intihap etmediği halde mahkeme tarafından derhal bir vekil tayin olunacak ve tayin olunmadığı halde muamelâtı müteakibe keenlemyekûn hükmünde tutulacaktır. Müttehem bir vekil tayin ettiği halde mahkemenin intihabı keenlemyekûn hükmünde tutulacağı gibi ademi intihap esnasında vâkî olan muamelât dahi muteber tutulacaktır.

İkiyüzellinei madde – Müttehem veyahut mahkemenin tayin edeceği vekili ancak mahkeme maiyetinde bulunan dava vekillerinden intihap etmeğe mecbur olacak ve fakat bazen müttehemin akraba veya ehlibasından biri dahi mahkemenin müsaadei mahsusası ile vekil tayin edilebilecektir.

* 1. Tertip Düstur, cilt: 4 sayfa: 181

HUKUK MEKTEBİ NİZAMNAMESİNDEN (*) (1880)

Madde 32 – Mektepten mezuniyet şahadetnamesini hâmil olan talebe, mehakimi nizamiyede lâakal bir sene âza mülâzimliğinde istihdam olunduktan sonra Dersaadet ve vilâyet mehakimi iptidaiyesi âzalığmda bulunmağa kesbi liyakat edecekler ve hidematı adliyede bittedriç terakkiyata nail olacaklardır.

Madde 33 – Mezuniyet şahadetnamesini alan talebeden dava vekâletinde bulunmak isteyenler, samiinden olarak mehakimi niza- miyeye âlettevali bir sene devam eyledikleri halde vekâlet ruhsatna- msine müstehak olacaklardır.

Madde 35 – Mektepten neşet etmiş olmadıkça hiç kimseye dava vekâleti için ruhsatname verilmiyecektir.

* Av. Ali Haydar Özkent, Avukatın Kitabı, sayfa : 62.

**DAVA VEKÂLETİ NİZAMININ VİLÂYATTA
DAHİ İCRASINA DAİR ADLİYE NEZARETİNDEN
VİLÂYAT İLE MÜSTAKİLLEN İDARE OLUNAN
MUTASARRIFLIKLARA VE MEHAKİMİ NİZAMİYE
RÜESASINA YAZILAN MUHARRERATI UMUMİYE (*)**

Bazı mahallerde dava vekâleti edenlerin ekser şeraiti nizamiyeyi haiz olmadıkları ve bunların seyyiatı hem ehaliyi izrar ve hem de mahkemeleri iz' aç ve işgal eylediği beyaniyle şeraiti nizamiyeye itti- bai muhassenatı dai olacağı bazı mahallerden iş' ar olunup mukaddemleri dava vekâleti silkine dâhil olmak isteyenlerin şeraiti kabullerini ve bunların vazifeleriyle deruhde edecekleri mesalihte müvekkillerinin hukuk ve menfaatlerine göre hareket etmelerini temin edecek usulü mutazammın bir nizam tesis olduğu halde olvakit vilâyetlerde dava vekillerinin tekessür etmemesinden dolayı nizamı mezkûr Dersaadete hasrolunmuş ise de bu istisnanın esbabı mucibesi el- yevm mevcut olmayıp taşralarca dahi bunun tamamıyla her istek eden adamın dava vekâletine girişmesinden hâsıl olan mazarratın defi ehem olmağın nizamı mebhutünanh ahkâmının vilâyatta dahi mevkii icraya vaz' ı lüzumuna bilistizan iradei aliye tallûk eylemiş olduğundan berminvali muharrer nizamı mezkûr ahkâmının oraca dahi mevkii icraya vaz' iyle nizamnamei mezkûrun ikinci maddesinde muharrer olan sıfat ve malûmatı haiz olmak üzere dava vekilliği silkinde bulunmağa talip olanların üçüncü maddesinde muharrer olduğu veçhile verecekleri lâyhaların tetkikiyle icrayı imtihanları için merkezi vilâyetde memurini mülkiye ve adliyeden münasip zevattan mürekkep olmak üzere bir komisyon teşkil olunarak usulü mütte- hazesine tevfikân şahadetnameleri gönderilmek üzere isbatı istihkak edenlerin imtihan varakalarının bamazbata Adliye Nezaretine irsal olunmasının kaide ittihaz olunması bitensip ifayı muktezası hususunun sair vilâyata ve mehakimi nizamiye rüesasma iş' an umuru hukukiye müdürlüğünden ifade ve inba ve olveçhile icabı icra kılınmış olmakla olbapta.

Fi 7 Recep sene 96 (1880)

* 1. Tertip Düstur, cilt: 4 sayfa: 762

DAVA VEKİLLERİ HAKKINDA RUMELİ ŞARKİYE(*) MAHSUS KANUNU VİLAYETTİR (**)

Namı namîi hazreti padişahiye olarak nizamnamei dahi-
linin onuncu ve ellidördüncü maddeleri mucibince dava ve-
killerine dair bittanzim bin sekiz yüz seksen iki senesi teşrini
sânin on üçüncü meclisi umumîi vilayetten kabul olunup lede-
larz meriyeti hakkında iradei seniyei hazreti padişahi müteal-
lik ve şerefsudur buyurulan işbu kanun ahkâmının vâlisi bu-
lunduğum Rumelii şarki vilâyetinde mer'iyülicra tutulmasını
ilân eylerim.

Mukaddemei mülahazat

Birinci madde — Rumelii şarki dahilindeki muhakematın
birisinde tarafeynin menafimi muhafaza ve vikaye etmekle
müteveggil olan ve avukat sıfatında bulunan kimesnelerin işbu
kanun ahkâmını tamamiyle infaz ve icra eylemeleri lâzım gelir.

İkinci madde — Bâlâda gösterilen ve zirde tayin olunan ke-
sandan yâni;

Bir kimsenin dördüncü batna kadar akrabasından olanlardan,

Davada iştiraki bulunanlardan mâada hiç bir kimse tara-
feyn için huzuru muhakemede icrai vekalet edemez.

BİRİNCİ FASIL

(Avukat olabilmek için matlup olan şerait beyanındadır)

Üçüncü madde — Bir kimsenin Avukatlık fennini ifa edeb-
ilmesi için,

1. Yirmi bir yaşım ikmal etmiş ve hukuku medeniyeden
müstefit bulunmuş olması,

* Rumeli-i Şarkî, Osmanlı İmparatorluğunun, 1878 Berlin Kongresi kararıyla
kurulmasını kabul ettiği ve kuzeyden Koca Balkan dağları, batıdan Despot
dağları, güneyden Rodop dağları, doğudan Karadenizle çevrili başşehri
Filibe olan vilâyettir. 31 Ocak 1886 da Bulgar yönetimine geçmiştir.

** 1. Tertip Düstur, cilt: 3 sayfa: 231

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

2. Hırs ve tamâdan veya mugayiri âdap fiil ve hareketten dolayı bir ceza veya kabahatle mahkûm olmamış bulunması,
3. Mahcuriyetine hükmolunmamış bulunması,
4. Memurini hükümetten bulunmaması,
5. Avukat fennini istimal eylemek için ruhsat şahadetnamesi bulunması lâzım gelir.

Dördüncü madde — Bir kimsenin avukatlık fennini liecelilistimal lâzım gelen mezuniyeti istihsal edebilmesi anlara mahsus olan komisyon huzurunda imtihan vermesine mütevakıftır.

Beşinci madde — Hukuk fennini bir darülfünunda ikmal berle avukatlık diplomasını veya izinnamesini ihraz edenler veya diploma kuvvetine muadil şahadetnameye mazhar olanlarla mehakimi adliyede iki buçuk sene bir düziye hâkimlik ve azalık sıfatiyle ifâyı vazife edipde iktidarsızlık maniasıyla azilleri vuku bulmayanlar bâlâdaki dördüncü maddenin tayin eylediği şarttan müstesna tutulurlar.

İKİNCİ FASIL

(İmtihan komisyonu ile imtihanlar beyanındadır)

Altıncı madde -- Avukatlığa namzet olanları imtihan etmek için adliye müdüriyeti dairesinde bir komisyonu mahsus teşkil olunur. Zikr olunan komisyon adliye müdiri tarafından vuku bulacak davet üzerine senede üç defa içtima eder. İşbu içtimalara kânunu sâni ve mayıs ve eylül mahlarının ikinci pazartesi günleri bed' olunur.

Yedinci madde — İmtihana kabulü hakkında istidaname adliye müdüriyetine verilir ve bununla beraber imtihan resmi namiyle altun akçe olarak üç yüz kuruş tediye ve îta kılınır. İşbu istidanameye mektep şahadetnamesi ve ger varsa veladet şahadetnamesi dahi rapt edilir. Ve şayet namzet olanlardan birisi tab'ai ecnebiyeden bulunduğu halde pasaportunu ibraz eylemesi lâzım gelir. İmtihan veremeyecek olan kimsenin tediye olunan imtihan resmini istirdada hakkı olamaz.

Sekizinci madde – Namzetler bu babta mahsusen tanzim olunmuş olan programa göre vilâyetin hukuku sariha ve mad-diyesi tahriri üzerine ve şifahi veçhile imtihan olunurlar.

Dokuzuncu madde – Sureti matlubede imtihan veren namzetler avukat cetveline kayıt olunmakla beraber rusumu kaydiyye namiyle bir defaya mahsus olmak üzere altun akçe olarak beş yüz kuruş ita ederler. Andan sonra lâzım gelen mezuniyet kendilerine verilir. Avukatlara dair olan cetvel adliye müdiriyeti dairesinde tutulur ve bunda avukatların esamisi ve mahalli ikametleri ile yazıhanelerinin mevki ve mahalleri kayıt ve işaret olunur.

Adliye müdiri her bir imtihan müddetinden sonra cetveli mezkûrda kayıt ve işaret olunmuş olan avukatların isimlerini vilâyetin bilcümle mahkemelerine tebliğ ve ihtar eyler.

Onuncu madde – Altıncı ve sekizinci maddelerde esasen ahz ve istifa olunacak rusum vilayet mal sandığı menafiine hasr olunur. İmtihan komisyonu azasma miktarı münasip ücreti yevmiye verilir.

ÜÇÜNCÜ FASIL

(Avukatlığın hukuk ve vezaifi beyanındadır)

Onbirinci madde – Avukatlar müvekkileri tarafından kendilerine tevdi olunan mesalihi nizama tevfikân hüsnü tesviyeye mecbur olup şöyleki müvekkillerin hukukunu vic-danen vikaye ve menafimi berveçhi hakkaniyet muhafaza ile husulü menfaatları yoluna hizmet ve mahsusen teati olunan vekâletname ile nizamat ahkamına mugayır olmayan hususat-tan hiç birisinin kusur bırakılmamasına itina ve dikkat eyleyeceklerdir. Bunlar kendilerine vedia olan hususata hafî tutmağa mecburdurlar.

Onikinci madde – Avukatlar bir tarafın tesviyei hususata vekâlet ettikleri halde diğer tarafın ne işlerini deruhde ve nede anlara icrayı nasayih edemezler. Ve bununla beraber bir işin evvelce rüyeti esnasında hâkim veyahut müddeiumumilik

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

sıfatında bulunmuş olan veya bu misillu memurlarla beyinlerinde münasebat ve muamelâtı resmiyesi bulunan avukatlar dahi o gibi işlere vekil olamazlar.

Avukatlar bir davanın rüyeti esnasında diğer tarafa itayı nasihat edemezler.

Onüçüncü madde — Avukatlar vekâletnamelerinde tayin olunan müddeti selâhiyete değin kendilerine tevdi olunan işin menafiini vikayeye mecburdurlar. Şayet tesviye icabatı yoluna devamda kusur edecek olurlarsa mesul tutulup müvekkil-leri dahi kendilerini vekillikten ihraç edebilirler.

Ondördüncü madde — Vekâletname hüküm ve kuvvetten sakit olduktan sonra avukat olan kimse bir davanın esnayı rüyetinde kendisine tevdi olunan bilcümle evrakı resmiye vesai-renin nushai asliyelerini müvekkilinin talebi üzerine kendisine red ve ita etmeğe mecburdur. Gerek işbu mecburiyet ve gerek evrakın muhafazası mecburiyeti olbaptaki vekâlet hükmünün rehin hitam olduğu günden itibaren üç sene mururundan sonra fesh ve ilga olunur.

Onbeşinci madde — Avukat olan kimse vekâletnameyi vekil olduğu tarafa iadeye mecbur değildir. Ancak müvekkilin vekâletname derununa vekâletin fesh ve imha olunduğunu iş'ar ve işaret etmeğe hakkı vardır.

Onaltıncı madde — Dava vekilinin bir gûna manii vukuunda mesuliyeti nizamiyesi kendisine ait olmak üzere yerine diğer bir vekil tayin etmeğe hakkı vardır. Eğer serd edeceği manii bir sebebi vâhiye mebni olduğu ve yerine diğer bir vekil tayin etmeksizin müvekkilini terk eylediği takdirde müvekkilin zarar ve ziyasını tazmin ettikten mâada anın talebi üzerine tedibatı nizamiyeye dahi müstahak olur.

Onyedinci madde — Avukatın alacağı bir miktarı muayyen ücret için her daim akdi mukaveleye hakkı var ise de ancak kendisine tevdi olunan bir davanın ya bir kısmını veyahut kâffesini kendi hesabı için deruhde etmeğe selahiyeti yoktur.

Onsekizinci madde – Avukata verilecek ücretin miktarı hakkında ayrıca bir mukavele olmadığı takdirde mesalihi hukukiye için idarei umumiye nizamnamesi şeklinde neşr olunan tarifei mahsusaya göre ücret tediye olunur.

Ondokuzuncu madde – İşbu kanunda tayin olunmayan mevadın vukuu takdirinde lâzım gelen kararı nizamisi vekâletname münderecatına göre ita olunacaktır.

Yirminci madde – Avukat masarifi vakıasıyle ücretini berveçhi peşin ahz eylememiş olduğu halde müvekkilinin hesabı için makbuz olan mebalîğ meyanmda ahz ve tevkife hakkı var ise de ancak bila ifatei vakt müvekkile hesap ita etmeğe mecburdur.

Olbabta irade olunacak hesaptan dolayı meyanede bir gûna niza tahaddüs eylediği takdirde müvekkilin hesabı için makbuzatı olan mebalîğden münaziünfih olan metalibatı vakıasının miktarı nisbetindeki akçeyi mahkeme marifetiyle depozito etmeğe avukatın hakkı vardır ve fakat talep eylediği meblağın miktarı sahihini beyan etmeğe dahi mecburdur.

İşbu nizam neticei kararı evvelce esas davayı rüyet eden mahkeme canibinden ita olunur.

Avukatın depozito olunan meblağ için talebi teminat eylemeğe hakkı vardır.

Yirmibirinci madde – Cezaya müteallik bir davayı vikaye zımnında câriibi hükümetten nasp ve tayin olunan avukat işbu memuriyetten bilâ özrü makbul ve lâ mâni istinkâf edemez. Aksi takdirde tedibatı intizamiyeye müstahak olur.

Yirmiikinci madde – Avukatların avukatlık fenninin haysiyetine dokunacak yoldaki sanayie sülük etmeleri câiz olamaz.

Yirmiüçüncü madde – Avukatın istediği mahalli ikametgâh ittihaz veya tebdil etmeğe ve yazıhanesini bir mahalden diğer mahalle nakleylemeğe selâhiyeti var ise de fakat o halde adliye müdüriyetine serian itayı malûmat etmesi vaciptir.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Adliye müdüriyeti bu hâli avukatın tahvili mekân etmek istediği mahal mahkemesine bildirip teceddüt eden ikametgâh ile yazıhanesinin mevki ve mahallerini avukat cetveline kayıt ve işaret eder,

DÖRDÜNCÜ FASIL

(Avukatlık hukukunun ziyanı mucip olan ahval beyanındadır)

Yirmidördüncü madde – Avukatlık fenninin icrası huku-
kundan mahrumiyeti istilzam eden ahval zirde beyan olunur.

Yirmiikinci maddede tayin olunan hâle mugayir hareket edenler.

Üçüncü maddenin üçüncü ve dördüncü ve beşinci fıkralarına muhalif harekâta bulunanlar.

Kendi hüsnü rizasiyle avukatlıktan istifa edenler. Fakat bilâhara yine avukatlık silkine yeniden dahil olmaklığı talebe haklan olup elverirki işbu kanunun birinci faslında tadat olunan şuruta ta- baiyetle beraber dokuzuncu maddede gösterilen rusumu kaydiyeyi tediye eylemiş olsun. Eğer istifa eden avukat aleyhine tedibatı inti- zamiye yolunda ikamei davaya teşebbüs olunmuş ise işbu istifa davanın fasl ve ikmalinden sonra kabul olunur.

BEŞİNCİ FASIL

(Avukatlağın nizam ve intizam yolundaki mesuliyetleri beyanındadır)

Yirmibeşinci madde – Gerek kendi vazifei fenniyesini tağ-
yir ve gerek ahvâli nâmerdiyesi ilcaatiyle haysiyeti fenniyesini tahlil eden avukat sancak mahkemesi canibinden tayin oluna-
cak tedibatı intizamiyeye mazhar olacaktır.

Yirmialtıncı madde – Tedibatı intizamiye

1. Tekdirden,
2. Dahili vilâyette bulunan hayrat ve müberrattan mahke-
menin tayin edeceği birisine liecelülita altun akçe olarak
beş bin kuruşa kadar cezayı nakdî ahzından,

3. Bir seneden ziyade olmamak üzere avukatlık fenninin men'i icrasından,
4. Avukat cetvelinde kaydı terkin edilmesinden ibarettir.

Yirmiyedinci madde – Bir avukat aleyhine cezaya müteallik bir davaya teşebbüs olunmuş olur ise bunun ikmalî rüyeti-ne değin tedibatı intizamiye yolundaki dava tehir olunur.

Yirmisekizinci madde – Ceza mahkemeleri bir avukatın aleyhine cezaya müteallik davaya ibtidar olduğu keyfiyetini ol avukatın yazıhanesi bulunan mahal mahkemesine berayı malûmat ihtar etmeğe, ve ol baktaki hüküm ve ilâmı kat'inin bir suretini tebliğ eylemeğe mecburdur. Mahalli mahkemesi eğer elzem görür ise işbu cezaya ait olan işe müteferri evrakı dahi liecelilmütalaa talep edebilir.

Yirmidokuzuncu madde – Bir avukat aleyhine eğer bir ceza davası ikame olunur veya tevkifi hakkında emir sadır olmuş olur ise o halde avukatın icrayı fen eylediği mahal mahkemesi işbu avukatı dava vekilliği etmekten muvakkaten men'eyler. Bu misullu bir kararı ita eden mahkeme dahili vilayette kâin olan diğer mahkemelere de itayı mâlûmat olunmak için keyfiyeti adliye müdiriyetine tebliğ etmeğe mecburdur.

İşbu kararların mahkûm olan kimseye dahi tebliği lâzım gelir.

Otuzuncu madde – Yukarıki maddede gösterildiği veçhile bir avukat eğer dava vekilliğinden men' olunmuş olup da müddeti mem- nuiyet zarfında yine devam edecek olur ise cetvelden kaydı terkin olunmak suretiyle tecrim olunur.

Otuzbirinci madde – Müddeiumumilik idaresi bir avukatın nizam ve intizam yolundaki kabahatine vakıf oldukça vazifesi dairesinde ifayı muamele ve harekete mübaşeret eyler.

Zikrolunan müddeiumumilik idaresi evvelce icrası lâzım gelen tahkikatın ifasından sonra ol babta tertip olunmuş olan mücazâtı intizamiyenin muvafıkı nizam olduğunu tayakkun eylediği anda kendi mütalebatı vakiasını evrakı müteferriasiyle birlikte canibi mahkemeye gönderir.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Otuzikinci madde – Mahkeme reisi işin şifahen rüyeti için bir gün tayin ile müttehemi celb ederek ne gûna töhmetten dolayı mahkûm olduğunu tebliğ eyledikten sonra müddeiumumiliğe itayı malûmat eyler.

Müttehem ile müddeiumuminin işin şifahen rüyeti gününe kadar evrakı tetkik ve mütalâa etmeğe ve ol babtaki tahkikatın tekrar icrasını talep eylemeğe hakları vardır.

Yukarıki fıkrada tayin olunan metalibatın reddi hakkındaki kararnameler aleyhine vuku bulacak şikâyat işin şifahen rüyeti maddesini men' edemeyüp yalnız kararı kat'i aleyhine verilecek istinaf istidasına rapt olunur.

Sancak mahkemesi bu misillu hususatı müzakere odasında müc- temi oldukları halde istinafen rüyet eder.

Müttehemnin işin hîni rüyetinde bizzat hazır bulunup bulunmaması cihetinin taharrisine lüzum olmayıp yalnız tarafından vekil tayin etmeğe selahiyeti var ise de ancak mahkemede bizzat bulunmasına lüzum görüldüğü takdirde ihzarı için emir itasına mahkemenin hakkı vardır.

Otuzüçüncü madde – İşin rüyetine müddeiumuminin ol babtaki mütalebatı vakıası kıraat olunmasıyle bad' olunur.

Bundan sonra müttehemnin ifadatı mesrudesi istima olunup ve zabıtname vesaire gibi evrak var ise anlar dahi kıraat edilip müteakiben müddei umuminin neticei kararı işitilir.

Neticei kelam mütteheme ve anın vekiline intikal eder.

Otuzdördüncü madde – İlâmın hemen tanzim ve isdarı ve nihayet sekiz gün zarfında müttehem ile müddeiumumiye tebliği lâzım gelir.

Otuzbeşinci madde – Nizam ve intizam yolundaki tedibatta müteallik hususatı rüyet eden mahkemede hukuka ait deavi ikame olunamaz.

Otuzaltıncı madde – Sancak mahkemesinden nizam ve intizam yolunda verilecek ilâm mütteheme veya müddeiumumi tarafından istinaf olunur.

Derecei ülä mahkemesine verilen istinaf istidasının müddeti nizam ve intizam yolundaki ilâmın yevmi tebliğinden itibaren on beş gündür.

Otuzyedinci madde – Mahkeme istinaf istidasını ahz eylediği anda bilcümle evrakı müteferriasiyle birlikte divanı âlii muhâkemata göndermeğe mecburdur. Müstenif istek edecek olur ise divanı âlii muhâkemata verilen istinaf için bir layiha ita edebilir.

Otuzsekizinci madde – Divanı âlii muhâkematın içtimai umumisinde tarafeynin ifadatını müzakere odasında bilistima baş müddeiumuminin neticei kararından sonra mevadî istinafiye hüküm ve ilâm olunur.

Otuzdokuzuncu madde – Kanun hükmüne giren her bir tedibatı intizamiye mahkemece mahsusen tutulan deftere kayıt ve işaret olunup adliye müdiriyetine de itayı mâlumat edilir.

Avukatın üç sene zarfında göstereceği hüsnü hal ve hareketinden sonra defterde mukayyet olan muamelei tekdiriye kaydının terkin olunmasını talep etmeğe hakkı vardır.

Kırkıncı madde – Avukatın dava vekilliğinden men'î veya isminin cetvelden tay olunması maddeleri eğer metni ilâmda münderiç ise hükmü ilâm mevkii icraya konulduktan sonra mahkeme keyfiyeti adliye müdiriyetine tebliğ eder ve ücreti mahkûma ait olmak üzere müdiriyeti mumaileyha canibinden tayin olunacak mahalli gazetelerden birisi marifetiyle neşr ve ilân ettirilir.

Kırkbirinci madde – Eğer bir avukat cetvelden tay olunmakla tedibatı intizamiyeye mazhar olacak olur ise işbu

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

kanunun birinci faslında münderiç olan bilcümle ahkâmı ifa edecek olduğu halde üç sene mururundan sonra yeniden cetvele kayıt olunmasını talep etmeğe hakkı vardır.

Kırkikinci madde – Eğer bir avukatın avukatlık etmek hukukundan mahrumiyeti avukatı merkum aleyhine vuku bulan tedibatı intizamiyeden neşet eylemiş olur ise o halde keyfiyeti mahrumiyetin serahaten beyan olunması ve tedibatı intizamiyenin icra ve ikmal olunduğu maddesinin dahi mahkemece ita olunacak kararda bil'et- raf gösterilmesi lâzım gelir.

İradei seniye tarihi Fi 18 Rebiülahır sene 1300 ve Fi 14 Şubat sene (1884)

DAVA VEKİLLERİNİN İMTİHANINA DAİR NİZAMNAME (*)

Birinci madde – İşbu nizamname tarihinden itibaren Dersaadet ve memâliki şâhanede bulunan mehakimi nizamiyede dava vekâleti mektebi hukuktan ruus ile çıkmış zevata münhasırdır. Fakat mekâtibi hukukiyei ecnebiyeden ruus istihsal etmiş olan zevat sekizinci maddenin fıkrâi ahiresi hükmüne tevfikân gerek Dersaadette ve gerek taşralarda dava vekâleti icrasına mezun olabilir.

İkinci madde – Mektebi hukuktan ruus istihsal etmeyipte hanelerinde veyahut mekâtibi hususiyede ilmi hukuk tahsil ile dava vekâleti silkine dahil olmaklığı arzu edenler zirde muharrer şeraiti câmi oldukları halde bâdelimtilan taşralarda icrayı vekâlet etmek üzere Adliye Nezaretinden ruhsatname alabilirler, İşbu imtihan Dersaadette senede iki defa âtide muharrer usule tevfikân icra olunur.

Üçüncü madde – Mezkûr imtihan mektebi hukuku şâhâne heyeti muallimini huzurunda mektep müdirinin tahtı riyasetinde olarak icra ve imtihan günleri Adliye Nezareti tarafından tayin ile müdir tarafından ilân olunur.

Dördüncü madde – İmtihan vermek isteyen ekalli yirmi beş yaşında bulunmak lâzım olup Adliye Nezaretine takdim edeceği arzuhâle mefuf tercümei hal varakasına menşei ve pederinin isim ve şöhret ve memuriyet veya sanatı ve kendisi şimdiye kadar hangi meslekte bulunduğunu ve terbiyei umumiyesi için hangi mekteplerde hangi ulum ve fununu ve ilmi hukuku kimden ve ne zaman ve ne veçhile tahsil ettiğini derç ile kâffeî ifadatını şahadetnameler ile teyit etmeğe mecburdur. Nezareti müşarünileyha dahi takdim olunan tercümei haller ile şahadetnameleri kâfi gördükte müsted'inin hüsnü ahlâk eshabmdan olduğuna dair dava vekâleti cemiyetinden bir kıt'a şahadetname ahzettikten sonra evrakı kâffeten mektep müdirine irsal edecektir.

* 1. Tertip Düstur, cilt: 4 seyl, sayfa: 35.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Beşinci madde – İlmi hukuktan imtihanından evvel müsted'i tercümei hal varakasında tahsil ettiğini ifade eylediği ulum ve funu nu mütenevviadan imtihan olunup ibraz ettiği malûmat kâfi olmadığı takdirde keyfiyet nezareti müşarüni-leyhaya arz olunur.

Altıncı madde – İmtihan âleni olmayıp yalnız Türkçe olarak şîşahen icra olunur ve her bir şahsın imtihanı ekallî iki saat temdit olunur. Şu kadar ki imtihan olunan şahsın, ademi ehliyeti tebeyyün eder ise iki saattan evvel imtihana hitam verilebilir. İmtihan sırası için arzuhallerin tarihi havalelerine bakılır.

Yedinci madde – İmtihan vermek isteyen Türkçe tekellüm ve kiraat etmeğe muktedir olmak şarttır.

Sekizinci madde – Hukuk imtihanı ulumu hukukiyenin taksimat ve tarifatiyle hikmeti hukuktan ve mecelle ve arazi kanunu ve tapu nizamnameleri ve usulü muhakemei hukukiye ile teşkilâtı mehakim kanunundan ve ticareti berriye ve ticareti bahriye kanunnameleri ve ceza ve usulü muhakemati cezaiye kanunnameleri ve hukuku esasiye ile idarei mülkiye ve hukuku düvelden ve fıkıhın evkaf ve vesâ ile feraiz bahislerinden sırasıyla irat olunacak suallerinden ibaret olacaktır. Avrupa hukuk mekteplerinden ruus almış olanlar imtihandan müstesnadırlar fakat mecelle ve fıkıh ve feraiz ve arazi kanunu gibi kavanini hususiyeyi görmedikleri yedlerinde bulunan şahadetnamelerinden müsteban olduğu halde yalnız o fenlerden imtihanları icra olunur.

Dokuzuncu madde – Her bir talibin imtihanı evvela münferiden irat olunacak suallere cevap vermesi ve saniyen tasvir olunacak bir davanın sureti muhakeme ve hükmü ile esbabı hükmünü beyan etmesi ve salisen bâzı mevadı kanuniyeyi şerh ve tefsir eylemesiyle icra olunacak matlubu hakiki olan malumatı hukukiyesinden mâada sureti ifadesine ve şivei takririne nazaran derecei ehliyet ve liyakati bilhassa takdir olunacaktır.

Onuncu madde – Her bir fenden ibtida ol fennin muallimi sual eder ancak imtihana memur sair muallimler dahi ana iştirâk etmekte muhtardırlar ve bu takdirde rey dahi verirler reis dahi bazı muallimini sual iradına davet edebilir.

Onbirinci madde – Mektep müdürü lüzum gördüğü halde mektep muallimlerinden başka mümeyyiz dahi intihap ve celp edebilir.

Onikinci madde – İmtihanda irat olunan sualler ve verilen cevaplar kayıt ve tahrir olunur.

Onüçüncü madde – Yalnız birinci ve ikinci dereceden ehliyet şahadetnamesi verilir.

Ödördüncü madde – 16 Zilhicce sene 92 tarihli dava vekilleri nizamnamesi mucibince mukaddema bilimtihan dava vekâleti için şahadetname almış olanlar kemâkân icrayı vekâlet edeceklerdir. Bunlardan üçüncü sınıfta bulunan bir dava vekili ikinci veya birinci sınıfa ve ikinci sınıfta olanlardan birinci sınıfa geçmek istediği halde nezarete arzuhal takdimi ile imtihanı icra olunur.

Onbeşinci madde – İmtihanların neticeleri bâ mazbata Adliye Nezaretine arz olunarak oradan şahadetnameler ita ve muamelâtı kuyudiyesi icra ettirilir.

Onaltıncı madde – İmtihanda şayanı kabul olmayan şahıs bir sene sonra yeniden imtihan verebilir ve yine red olduğu halde artık imtihana kabul olunmaz.

Onyedinci madde – İmtihan arzuhalleri ile tercümei hal varakaları kaideye mutabık olmadığı halde imtihan müddeti zarfında müceddeden tanzim ve Adliye Nezaretine takdim olunabilir.

Onsekizinci madde – İmtihan vermek için Adliye Nezaretine arzuhal ve tercümei hal varakası takdiminden evvel mektebi hukuk menfaatine olarak müsted'i, nezaret veznesine on lira tevdi etmeğe mecburdur. İmtihana kabul olduğu halde işbu akçe mektebe irat kaytolunur. Red olduğu takdirde bunun nısfı kendisine iade ve diğer nısfı tevkif olunur.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Ondokuzuncu madde – Taşralarda mukim olanlardan dava vekâleti etmek isteyenler Dersaadete gelip berveçhi meşruh imtihan olabilecekleri gibi taşralarda dahi, heyetleri huzurunda bâlada muharrer usule tevfikân imtihan olabilirler. İmtihan heyeti her bir vilâyetin merkezinde teşekkül edecek ve riyaseti vilâyet adliye müfettişi ve gaybubetinde vekilinde olmak üzere azası merkez istinaf ve bidayet mahkemeleri birinci ve ikinci reislerinden ve ticaret mahkemesi reisi ile müddeimumi ve muavininden ibaret olacaktır. İrat olunan esile ve ecvibeyi hâvi imtihan varakaları Adliye Nezaretine irsal olunup mektep müdürüne bil'ita mektep muallimini tarafından muayene ettirilerek birinci ve ikinci derecede ehliyet şahadetnamesi verilecek ve fakat bunlar yalnız imtihan verdikleri vilâyette icrayı vekâlet edebileceklerdir,

Yirminci madde – Taşralarda imtihan arzuhalleri adliye müfettişlerine verilip anlar tarafından icabı icra olunur.

Yirmibirinci madde – Adliye Nezareti işbu nizamnamenin icrasına memurdur.

Fi gurre Zilhicce sene 1301 (1885)

**No : 139 – DAVA VEKÂLETİNİN RUHSATNAME
İSTİHSAL EDENLERE İNHİSARI HARKINDAKİ
HÜKMÜ NİZAMIN UMURU CEZAIYEDEN MAADA
DEAVİDE LAĞVİNE DAİR İRADEİ SENİYE (*)**

Dava vekilleri hakkında olan nizamnamenin birinci maddesi hükmünce bir davada müddei veya müddeaaaleyhin müteallikat veya akrabasından ve hukukça müşarık olanlardan maada Adliye Nezaretinden istihsal ruhsat etmemiş olan kimselerin vekâleti memnu olmasına nazaran dava vekâleti ötedenheri ruhsat almış olanlara münhasır kalıp bunların çoğu ise mektebi hukuktan neşet etmemiş ve zaten erbabı malûmattan bulunmamış oldukları cihetle müvekkille» rinin hukukunu muhafazaya muktedir olmadıkları gibi namus ve istikamet noktasına dahi nazarı bikaydi ile baktıklarına ve müvekkillerinden ücreti muayyeneden ziyade akçe almakta olduklarına mebni salifüzzikir inhisardan maksud olan neticenin aksi hal hasıl olduğundan ve deavii hukukiyede şu inhisar Mecellei Ahkâmı Adliyenin bin dört yüz elli dokuzuncu maddesinin hükmile (**) memaliki ecnebi- vede mer’i olan usule dahi mugayir bulunduğundan umuru cezaiyede müdafaa salâhiyeti hasbelkanun ruhsatnameli dava vekillerine ait bulunmak ve deavii hukukiyede bunların ellerinde bulunan ruhsatname ashabı mesalih nazarında Nezaretin tavsivenamesi makamına kaim olarak fakat vekâletleri erbabı deavi hakkında mecburî olmayıp ihtiyarî olmak üzere mezkûr inhisarın lâğvı lüzumuna dair Adliye Nezaretinin Şûrayı Devlete havale buyrulan tezkeresi Tanzimat Dairesinde kiraat olundu.

Zikrolunan nizamnamenin mukaddema Nezareti müşarûnilevha tarafından hini teklifinde dava vekâletinin ruhsatı resmiye istihsal etmiş olanlara münhasır tutulmasının talep edilmiş olması ve bunun olvakıt ebhası kesireden sonra Şûrayı

* 1. Tertip Düstur, cilt: 5, sayfa : 520.

** Mecelle'nin 1459. maddesi hükmü şöyledir: "Bir kimse bizzat yapabileceği hususlarda ve muamelata dair olan her hakkın ifa ve istifasında başkasını tevkil edebilir."

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Devletçe dahi kabul olunması Mektebi Hukukun teşkili cihetle bir yandan sıfatı matlubede dava vekilleri yetişmeğe başladığına ve mevcudunun dahi imtihan edilmekte bulunduğuna istinattan neşet edip ancak şimdiki esbabı mucibeye nazaran kararı sabıkın cereyanında ademi istikamet ve mecelle hükmüne mugayeret beyan olunması üzerine inhisarı cârinin ilgası teklifinin kabulü tabii olmakla beraber eğerçi bazı ashabı devâlinin hukukunu müdafaada naehil adamları tevkil etmelerinden mutazarrır olmaları ihtimali varit olsa bile bu hal bir hareketi ihtiyariye demek olarak zaten inhisarı vekâletin ilgası ruhsatnameli vekillerin tevkillerine de mani olmayacağından bermucibi istizan ifayı muamelâtı muktaziyenin nezareti müşarünileyhaya havalesi tezekkür kılındı olbapta emrûferman hazreti menlehülemdir.

Meclisi Mahsusu Vükelânın Mazbatai müzeyyelesi sureti;

Şûrayı Devlet Tanzimat Dairesinin meclisi bendegânemizde kıraat olunan işbu mazbatasında dava vekâletinin ruhsatı resmiye istihsal etmiş olanlara münhasır tutulması hakkındaki kararın cereyanında ademi istikamet ve mecelle ahkâmına da mugayeret görüldüğü cihetle umuru cezaiyede müdafaa salâhiyeti hasbelkanun ruhsatnameli dava vekillerine ait olmak üzere inhisarı carinin ilgası lüzumu tezekkür olunmuş ve vakıa dermeyan olunan esbaba nazaran bu suret muvafıkı hal ve maslahat bulunmuş olmakla ber mucibi mazbata icrayı icabı meyanei âcizanemizde dahi tensip kılındı ise de olbapta ve katıbe ahvalde emrûferman hazreti veliyülemir efendimizindir.

İrade tarihi: 20 Zilhicce 1303 – 7 Eylül 1302 (1886)

**No: 268 – GİRİT VİLÂYETİ DAVA VEKİLLERİ
HAKKINDA NİZAMNAME (*)**

15 Cemaziyelahir 1309, 4 Kânunsani 1307 (1891)

Madde 1 – Girit mehakimi nizamiyesinde icrayı vekâlet edecek olanlar evsaf ve şeraiti atiyeyi haiz olacaklardır.

Madde 2 – Diyarı ecnebiyeden birinin darülfünun veya hukuk mektebinden diploma istihsal etmiş olanlar kavanini adliyei Devleti aliyyeden Türkçe veyahut Rumca bilimtihan Adliye Nezaretinden musaddak bir şehadetname almadıkça ve evsaf ve şeraiti lâzımeyle cami olmadıkça icrayı vekâlet edemezler. Şimdiye kadar hükümeti mahalliyeden ifayı vekâlete mezun olanlar kemâkân icrayı vekâlet edebileceklerdir.

Evsaf ve şeraiti vekâlet

Madde 3 – Dava vekâletinde bulunacak olanlar evvelâ mücazâtı tedibiye veyahut terhibiyeden hiç bir ceza ile mahkûm olmamış saniyen beynelahali sui hal ile müştehir bulunmamış salisen tüccardan bulunupta ilânı iflâs etmemiş veyahut badel iflâs iadei itibar eylemiş rabian mektebi hukuku şahaneden veya Adliye Nezaretinden ita ve tasdik edilmiş bir şehadetnameyi haiz bulunmuş hamisen yirmi beş yaşını tekmiil etmiş olmak lâzımdır.

Madde 4 – Girit mehakimi nizamiyesinde icrayı vekâlet edecek dava vekilleri ledelimtihan tahakkuk edecek derecei ehliyetlerine göre iki sınıftır. Birinci sınıftan olanlar bidayet mahkemelerile istinaf mahkemesinde ve ikinci sınıftan bulunanlar mehakimi sulhiyede fasıl ve rüyet olunacak deaviye vekil olabileceklerdir. Dava vekillerinin işbu iki sınıftan hangisine aid oldukları şehadetnamelerinde işaret olunacaktır.

Madde 5 – İşbu nizamnamenin neşrinden sonra dava vekâletini ifa etmek isteyenlerden diplomayı haiz olanlar dip-

* 1. Tertip Düstur, cilt: 6, sayfa : 1168.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

lomalarını ve tercümeihal varakası ile mündericatını isbata kâfi evrakı ve ikinci madde mucibince imtihana talib olduklarını ba istidaname komisyonu mahsusuna ita edeceklerdir. Tercümeihal varakasında isim ve şöhret ve sin ve mahalli velâdet ve ikametini ve sinni rüşte vusulünden beri ne hizmet ve san'atla iştilal eylediğini ve hangi mektepten neş'et edip hangi lisan-da kıraet ve kitabeti bulunduğunu ve bir cezayı kanunî ile mahkûm olup olmadığını ve mahkûm olduğu halde cezasının derecesi ve ilâm iflâs etmiş ise iadei itibar edip etmediğini beyan edecek ve sinni ile ahvalini mahallesi ihtiyar meclisinin şaha- detnamesi ile isbat edecektir.

Madde 6 – Darülfünun veya hukuk mektebi diplomasını haiz olmayıpta imtihan ile şahadetname ahz etmek isteyenler istidaname ile komisyona müracaat eyliyecek ve tercümeihal varakalarını maddei sabıkada gösterilen usule tevfikân tanzim ve imlâ ve evrakı müsbitesi ile beraber komisyona ita edeceklerdir.

Komisyon heyeti

Madde 7 – Adliye Nezaretinden şahadetnamesi olmayıpta bilimtihan dava vekâleti silkine duhule talib olanları imtihan ve muamelâtı müteferriasım icra eylemek üzere merkezi vilâyette istinaf ve bidayet mahkemeleri reisi ve müddeiumumileri ve işbu mahkemelerin kur'a ile alınacak birer azası ile başkâtiplerinden mürekkep bir komisyon teşkil olunacaktır. Mahkemei istinaf reisi ve bunun gıyabı halinde mahkemei mezbure müddeiumumisi komisyonun riyasetini ve mahkemei istinaf ve bidayet başkâtipleri dahi kitabet vazifesi ifa ederler,

Madde 8 – Maddei sabıkada muharrer komisyon beşinci maddede beyan olunan diplomalar ile tercümeihal varakalarını ve evrakı müsbitesini nihayet üç gün zarfında tedkik edecek şayanı kabul olup olmadığına karar verecektir.

Madde 9 – İbraz olunan evrakın kamilen kabule şayan olmadığı halde reddine karar verilerek müstediye tefhimi keyfiyet olunur.

Madde 10 – Tedkik olunan evraktan tercümeihal varaka-sile evrakı müsbitesindc kabili ikmal bazı nekayis görüldüğü halde ikmali için müddeti münasibe iraesile mehil verilecektir. Mehli mezkûr zarfında ikmali noksanı havi evrak getirilirse yine üç gün içinde bittedkik kararı ita kılınır. înkızıyı mehilden sonra tekrar istidaname verilmedikçe icrayı tedkikat olunmaz.

Vazifei imtihan

Madde 11 – Birinci sınıf dava vekâletine talib olanların imtihanları Girit mehakimi nizamiyesine mahsus kavanin ve nizamatın her birinde ve mecellei ahkâmı adliye ile Ceza Kanunnamei hümayunundan ve Ticareti Berriye ve Bahriye Kanunnamelerinden ve ikinci sınıf dava vekâleti taliblerinin imtihanları da Girit mehakimi nizamiyesi kavanin ve nizamatile Mecellei ahkâmı adliyeden ve Ceza Kanunnamei humayununun kabayih faslından türkçe veyahut rumca üçer sual iradile icra kılınır.

Madde 12 – İrad olunacak esile imtihandan üç saat evvel komisyon heyeti tarafından tertip edilecek ve bu müddet zarfında heyet hariçten kimse ile görüşmeyecek ve imtihana başlanıldığı gün hitam verilecektir.

Madde 13 – İmtihan tahriren icra olunur. Komisyonca tertib olunan esilei kanuniye imtihan olunacak zata kiraat ve zabtettirilip talibi imtihan olan dahi beher sualin hizasında heyeti imtihaniye huzurunda ecvibei lâzimesini tahrir ile zirine vaz'ı imza ederek varakai imtihaniyeyi komisyona ita edecektir.

Madde 14 – İmtihan olan zatın imzası tahtında bulunan imtihan varakası tanzim olunacak mazbata ve imtihan olunan kimsenin tercümeihal varakası ve evrakı müsbitesi ile beraber makamı vilâyete takdim kılınacak ve mezkûr imtihan varakasının sureti imtihan olunan kimse tarafından imza ve komisyon heyeti tarafından tasdik olunarak komisyonda hıfzedilecektir.

Madde 15 – Komisyon tarafından bu husus için tanzim olunan mazbatada imtihanın kabule şayan görülüp görülme-

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

diğini ve heyetin imtihan olunan kimse hakkındaki mütaleatı mahsusası münderiç olacaktır.

Madde 16 — Mazbata ademi kabul reyini muhtevi olduğu halde valii vilâyet o mazbatayı Adliye Nezaretine göndermiyerek imtihan edilen kimseye tefhimi keyfiyet edilmesi işaretile komisyona iade edilecektir.

Madde 17 — Mazbata imtihanın komisyonca kabule şayan görüldüğünü havi ise varakai imtihaniyenin aslı ile imtihan olunan kimsenin tercümei hal varakası ve evrakı müsbitesi ile beraber makamı vilâyetten batahriyat Adliye Nezaretine gönderilecektir.

Madde 18 — Mazbata ile evrakı müteferriası Adliye Nezaretine vürud ettikte derakab Mektebi Hukuku şahanede mütesekkil heyeti mümeyyizeye havale olunacaktır.

Madde 19 — Heyeti mümeyyize evrakı mezkûrenin müsaaraaten muamelei tedkikiyesini icra ederek kabulü halinde muamelei lâzimesi icra ve şahadetnamesi ita edilecektir.

Madde 20 — Adliye Nezaretinin tahriratı cevabiyesi imtihanın makbul olmadığına dair ise imtihan olunan kimseye tefhim olunmak veya bir ilişik olduğu halde ikmalî noksan ile neticesi Adliye Nezaretine bildirilmek için bamazbata beyan kılınmak üzere vilâyet komisyonuna havale kılınır. Vilâyet komisyonunca icra kılınacak tedkikat halli meseleye kâfi ise bamazbata makamı vilâyete ve vilâyetten bu tahrirat Adliye Nezaretine bildirilir.

Madde 21 — Şahadetname verildiği halde sür'ati mümkün ile Adliye Nezaretinden makamı vilâyete gönderilecek ve vilâyetten dahi komisyona tevdi edilecektir ve Adliye Nezaretinden gönderilecek işbu şahadetnameler bir gûna harca tâbi değildir.

Madde 22 — Şahadetname dördüncü madde mucibince birinci ve ikinci itibarile iki sınıf üzerine verilir.

Madde 23 — Şahadetname komisyona vürud edince defteri mahsusuna kayıd ve imlâ olunur.

Madde 24 – İmtihan evrakı ile mazbataları ve evrakı müteferriası olan istidaname ve tercümei hal varakaları ve evrakı müsbitesi iki lisan üzerine tahrir olunabilecektir.

Komisyonun defterleri

Madde 25 – Komisyonda dört nevi defter tutulacaktır. Bunlardan birincisine istidanemeler ikincisine kararlar üçüncüsüne dava vekâletine mezun edilenlerin şahadetnamelerile tercümei halleri dördüncüsüne dava vekillerinin isim ve şöretleri ve sınıfları kayıd ve işaret kılınacaktır.

Madde 26 – Defterler mahkemei istinaf ve bidayet başkâtiblerinin buldukları mahkemeler zabıt kâtiblerinden tensib edecekleri birerden iki kâtib marifetile sureti muntazamada tutulacak ve mazbata müsveddeleri her altı ayda bir teclit olunacaktır.

Dava vekillerinin vazife ve mesuliyetleri

Madde 27 – Dava vekilleri deruhde ettikleri davadan kanunen müstahak olacakları ücretin nısfını tecavüz etmemek üzere berveçhi peşin akçe alabilecek ve alacağı mebalîği defterine kaydile beraber müvekkiline bir makbuz senedi verecektir.

Madde 28 – Dava vekilleri deruhde eyledikleri davaların en-vamı ve müvekkillerinin isim ve şöret ve mahalli ikametleriyle ücretine mahsuben teslim eyledikleri mebalîği ve tarihi itasını ve davanın hasıl ettiği netayici ve müvekkilleri tarafından tevdi olunan evrak ve senedatı ve müvekkillerinin davalarından dolayı mahkûm olacak medyumlardan salâhiyeti dairesinde vuku vulacak mehuzatmı müteselsil numara ile hülâsaten zabıt ve kaydedeceklerdir. Bu babda ittihaz edecekleri defterlerin her sahifesi dava vekilinin mensub olduğu mahkeme mührü ile mahtum ve kaç sahifeden ibaret idüğü son sahifesinde mestur olmak ve hak ve silinti gibi tağyirattan ari bulunmak lâzımdır.

Madde 29 – Dava vekilleri davaya müteallik yazacakları istidaname ve lâyhalar ile evrakı sairenin müsveddatım tarih-

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

leri sırasile müteselsil numara vazederek altı ayda bir teclid ettireceklerdir.

Madde 30 — Dava vekilleri davanın hitamında yedlerinde kalmış olan evrak ve nukudu derhal müvekkillerine tamamen vermeğe **mecburdur**.

Madde 31 — Dava vekilleri gerek müvekkillerinin kendilerine tevdi eylediği evrak ve senedatm ve gerek kaleme aldıkları istidaname ve lâyiha ve evrakı sairenin suretlerini mahkemeye vesair bir dairei resmiyeye verecek oldukları halde mukavelât muharrirlerine tasdik ettirerek vereceklerdir.

Madde 32 — Dava vekilleri müvekkilerinden alacakları ücretleri davanın neticesinde hesap ederek bir cetvelini mahkemeye ita ve hüküm ilâmına dercile mahkûmu aleyhten tahsiline hüküm olunmasını müvekkiline izafetle talep etmeğe mecburdurlar.

Mes'uliyet

Madde 33 — Dava vekilleri tanzim edecekleri istidaname ve lâyihalar ile evrakı sairede adabı umumiyeye ve hükkâma lâzım olan riayet ve hürmet ve resmiyete mugayir elfaz ve kelimat tahrir ederlerse kendilerinden iki aded sim mecdiyeden iki osmanlı altınına kadar cezayı nakdî alınır.

Madde 34 — Dava vekilleri mahkeme huzurunda edeb ve itidali tecavüz ettikleri halde bir aded sim mecdiden bir osmanlı altınına kadar cezayı nakdî itasile mahkûm olurlar.

Madde 35 — Bir vekil deruhde ettiği davayı takibe müsarat etmeyipte ibrazı tekâsül ettiği müvekkili tarafından şikâyet edilir ise birinci defa mahkemenin reisi tarafından tenbih olunur. Velew başka bir davada olsun ihmalin tekerrürü tevbihi müstelzim olur. Üçüncü defa görülecek teseyyüb ve betaeti mensub olduğu mahkeme reisinin iş'arı üzerine komisyonu mahsusunca işin derecesine göre on beş günden altı ava kadar tatili vekâlet kararına sebebi müstakil addolunur.

Madde 36 – Üç kere tatili vekâlet ile mahkum olan dava vekili bir daha vekâlet edemez.

Madde 37 – Muvakkaten tatil cezasile mahkûm olan bir dava vekili müvekkilinin tehiri davalarından dolayı zarar ve ziyan ile dahi mahkûm olur.

Madde 38 – Bir dava vekili deruhde ettiği davanın hitamında iade ve itasına mecbur olduğu evrak ve senedat ve nukudu iade ve ita etmediği halde emniyeti suiistimal cezasına müstahak olur.

Madde 39 – Dava vekilleri işbu nizamnamenin tayin ettiği hadden ziyade ücret ahzederlerse mehuzatı zaid kendilerinden istirdat olunduktan sonra bir osmanlı altınından üç osmanlı altına kadar cezayı nakdî itasına mahkûm olurlar.

Daavii hukukiye ve ticariye ücreti vekâletleri

Madde 40 – Dava vekillerinin daavii hukukiye ve ticariyede alacakları ücreti vekâletnameden başka bilcümle istida ve evrakı sairei davanın tanzimile davanın istintacına kadar cereyan edecek muhakemat ve muamelâtın mecmuuna şamil olacaktır. Fakat temyizi lâzım gelen davalarda temyiz istida ve lâyihaside kefaletnamesini tanzim ve hükmü veren mahkeme kalemine teslim etmek için almış kuruş ücreti maktua alırlar.

Madde 41 – Mehakimi sulhiyede bidayeten ve kat'iyen tahtı hükme alınacak daavii hukukiye için ücreti vekâlet mebalığı müddeabihanın ve sulhen tesviye olunacak davalarda bedeli sulhun nihayet yüzde onu nisbetinde olacaktır.

Madde 42 – Kabilî istinaf olmak üzere tahtı hükme alınacak daavidan üç bin kuruşa kadar olan davalar için bidayeten ve istinafen dava olunan akçenin yüzde beşeri ve üç bin kuruşu mütecaviz daavi için meblâğı müddeabihanın yüzde yedişer buçuk kuruşu ücret alınacaktır.

Madde 43 – Bir dava hitam derecesine geldiği sırada sulhen tesviye olunur ise bedeli sulhten yüzde on ve eğer davanın iptidalarında sulh vuku bulur ise yüzde beş ücreti vekâlet alınacaktır.

Mevaddı cezaiye ücretleri

Madde 44 – Dava vekilleri tanzim edecekleri evraktan şikâyetname ve itirazname ve istinaf ve temyiz ve tahliyei sebil ve iadei muhakeme istidaları ile sair arzuhaller için onar ve suretleri için beşer ve istinaf ve temyiz lâyhaları ile levayihi saireden otuzar ve suretlerinden onar kuruş ücret alacaklardır.

Madde 45 – Kabahat davaları muhakematında beher saat için üçer ve cünha muhakemeleri için saatte beşer ve cinayet muhakematında saat başına yedişer kuruş ücreti vekâlet alınır.

Madde 46 – Keşif ve muayenede hazır bulunacak dava vekilleri maddei sabıkada muhakemat için tayin olunan derecat üzerine istifayı ücret ederler.

Ücretlerin sureti istifası

Madde 47 – Vekil kanunen muayyen ve mahdud olan ücretini sikkei halise olarak istifa ve müvekkili yedine bir makbuz seneti ita eder.

Madde 48 – Vekil ücretini müvekkilinden tamamen veya kısmen istifa edemediği halde vuku bulacak müracaatı üzerine defterine müvekkili teslimat iddiasında bulunur ise yedindeki makbuz senedlerine nazaran tebeyyün edecek matlubatı mahkeme reisi tarafından bittahsil ita kılınır.

Madde 49 – Dava vekilinin kusuruna müstenid olmıyarak müvekkili tarafından azlolunduğu halde dava daavii hukukiye ve ticariyeden olsa dahi vasıl olduğu noktaya kadar vekilin tanzim eylediği istida ve evrakı sairei davanın ve kaç saat muhakemede bulunmuş ise onun ücretleri mevaddı cezaiye ücretlerine tevfikan mahkeme reisi tarafından bilhesap tahsil olunur.

Maddei mahsusa

İşbu nizamnamenin hükmü tarihi neşir ve ilânından itibaren mevkii icraya vazolunacaktır.

No: 274 – 4. ŞABAN. 1297 TARİHLÎ GİRİT USULÜ
MUHAKEMATI CEZÂİYE KANUNUNUN BAZI
MEVADDI MUADDELESİ (*)

7. Şaban. 1309, 23. Şubat. 1307 (1891)

Madde 100 – Müttehime ithamname ile şuhut pusulasının tebliğini havi ilmühaberın müddeiumumi tarafından mahkemeye tevdiinden nihayet yirmi dört saat sonra müt tehim huzuru mahkemeye celb ile evsafı mümeyyizesi sual ve tetkik ve evrakile tatbik olunacak ve bir hafta zarfında muhakemesine mübaşeret olunacak ve mahkeme nezdinde ifayı vekâlete mezun dava vekillerinden birini tevkil etmesi kendisine beyan ve tefhim ve müttehim vekil intihabından izharı aciz ettiği halde reisi mahkeme tarafından bir vekil tayin edilerek muamelâtı vakıayı havi bir zabıt varakası terkim kılınacaktır.

* 1. Tertip Düstur, cilt: 5, sayfa : 1193.

**No: 284 – GİRİT CEZİRESİ MEHAKİMİNE MAHSUS
USULÜ MUHAKEMATİ HUKUKİYE KANUNUNUN
BAZI MADDELERİNİ TADİLEN KALEME ALINAN
MEVADDI KANUNİYE (*)**

18. Zilkade. 1309, 1. Haziran. 1308 (1892)

Madde 66 – Muhakemei aleniyede gürültü vukuuna sebep olanların muhakeme odasından dışarıya çıkarılması reisi mahkeme tarafından emrolunabilir. Verilen evamir ve tenbihata muhalefet edenleri veyahut mehakime lâyük hürmet ve riayeti mahsusayı her ne suretle olursa olsun ifa eylemeyenleri yirmi dört saat tevkif ettirmeye reisi mahkemenin salâhiyeti vardır. Böyle muamelei gayri lâyık- ya cüret edenler mehâkim memurlarından ise iki günden bir haftaya kadar kat'ı maaş cezasile mücazat olunur.

Dava vekillerinin bu makule ahvalde görecekları mücazat nizamnamei mahsusuna tâbidir.

* 1. Tertip Düstur, cilt:6, sayfa:1223.

**No.: 162 – DAVA VEKİLLERİ HAKKINDA
KANUNU MUVAKKAT (*)**

Ramazan 1327 – 3 Eylül 1325 (1909)

Takvimi Vekayi ile neşr ve ilânı: 12 Ramazan 1327 - 14 Eylül 1325 No: 341

Madde 1 – Mekâtibi Hukukiyei Ecnebiyeden mezun olarak mehakimi Osmaniye’de lâakal üç seneden beri iffet ve istikamet dairesinde müstemirren icrayı vekâlet etmekte olduklarını vesaiki lâzime ve ruhsatnameli vekillerden on zat ve üç mahkeme reisinin şahadeti tahririyesiyle ve Türkçe ifadei merama ve evrakı adliye tanzimine iktidarını dava vekilleri cemiyeti dairesince müntehap bir hey eti mümeyyize huzurunda ve bir sene zarfında bilimtihan isbat eden dava vekilleri cemiyeti mezkûrenin tasdiknamesi üzerine ruhsatname istihsal edebilirler.

Madde 2 – Mekâtibi hukukiyeden mezun olmayıp fakat üç seneden beri iffet ve istikamet dairesinde ve müstemirren Der-saadette icrayı vekâlet ettiklerini maddei sabıka veçhile isbat edenler işbu mevaddı nizamiyenin tarihi neşrinden itibaren nihayet bir sene zarfında bilimtihan ruhsatname alabilirler. Şu kadar ki bunların imtihanı mektebi hukuk hey eti muallimine cemiyeti daimeden iki zatın iltihakiyle ve amelî bir tarzda icra edilecek ve bundan dolayı birgüna resim ve harç alınmayacaktır. Tâlibi imtihan oldukları tahakkuk edenler neticei imtihana kadar dahi nizamname ahkâmına tâbi olmak şartıyla ifayı vekâlete mezun olacaklardır.

* 2. Tertip Düstur, Cilt: 1, sayfa: 751

SULH HÂKİMLERİ KANUNU

Nisan 1329 – (1913)

Madde 20 – Sulh mahkemelerine taraflar vekil gönderebilirler. Ancak bu vekillerin müvekkillerinin karye ve kasabada mukim akrabasından veya ehlibasından olmaları ve ücretsiz gelmeleri meşruttur.

Madde 94 – Dava vekilleri cemiyeti teşekkül eden mahallerde dava vekili ikamesi caiz olup cemiyet teşekkül etmeyen yerlerde dava vekili kabul olunmaz

**No: 106 – MEHAKİMİ NİZAMİYE DAVA
VEKİLLERİ HARKINDAKİ 18. ŞEVVAL. 1292
TARİHLİ NİZAMNAMENİN 40 INCI MADDESİNE
MÜZEYYEL MEVADI NİZAMİYE (*)
30 Cemaziyülahır 1337 – 2 Nisan 1335 (1919)**

Takvimi Vekayı ile neşir ve ilânı: 12 Recep 1337 – 13 Nisan 1335 No: 3521

Madde 1 – 18 Şevval 1292 tarihli Mehakimi Nizamiye Dava vekilleri hakkındaki Nizamnamenin kırkıncı maddesine fıkaratı âtiye zeyledilmiştir.

(A) Dava vekilleri cemiyetince bir vekil hakkında icrayı vekâlet mezuniyetinin muvakkaten ref'ine dair ittihaz olunacak mukarrerat evveleminde İstinaf Mahkemesi Müddeiummiliğince vekili mahkûma tebliğ olunur. Tarihi tebliğinden itibaren on gün zarfında mahkûmu aleyhin İstinaf Mahkemesi Riyaseti Olasına bir arzuhal ile müracaat ederek itiraza hakkı vardır. Muteriz arzuhaline bir lâyiha da raptedebilir. Reisi evvel meseleye müteallik olan dosyayı cemiyetten celp ile İstinaf Mahkemesi Hey'eti Umumiyesini müstacelen içtimaa dâvet eder.

Heyeti Umumiye indelicap muteriz ile cemiyet heyeti daimesinden tahriri bir vesika ile gönderilecek bir zatın izahatını da her ikisi birlikte veya ayrı ayrı olarak istima ettikten sonra bilmüzakere cemiyet kararının tamamen veya tâdilen tasdikine veyahut feshü iptaline karar verir. İşbu karar kabili itiraz ve temyiz değildir.

(B) Henüz dava vekilleri cemiyeti müteşekkil olmayan mahallerde vükelâyı deavi hakkında mücazâtı inzibatiye tayini bidayet mahkemesi hey'eti umumiyelerine aittir. Heyeti mezkûrenin ref'i mezuniyete müteallik kararları bidayet müd-

* 2. Tertip Düstur, Cilt: 11, sayfa: 185

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

dei umumiliğince mahkûmu aleyhe tebliğ edilir. Tarihi tebliğinden itibaren on gün zarfında mahkûmu aleyh tarafından bidayet veya merkezi vilâyet İstinat reisi evvellerine tahriren bilmüracaat mukarreratı mezkûre aleyhine itiraz olunabilir. İtirazı vâki üzerine evrakı mütaallıkası İstinaf Mahkemesi Riyaseti Ülasınca bilcelp İstinaf Heyeti Umumiyesi müstacelen içtimaa dâvet edilir ve evrak üzerine icrayı tetkikat edilerek madde sabıkada muharrer surette ittihazı karar olunur.

(C) Bir dava vekilinin muvakkaten ref'i mezuniyetine müteallik mukarrerat müddeti itirazın müruru veya İstinaf Heyeti Umumiyesince tasdiki hasebiyle iktisabı kat'iyet edince İstinaf Mahkemesi Müddei umumluğu tarafından dairei memuriyeti dahilindeki mehakim ve davairi adliyeye tebliğ olunduktan sonra Adliye Nezaretine beyanı malûmat edilir.

Madde 2 — İşbu mevaddı nizamiye tarihi neşrinden itibaren mer'iyülicradır.

Madde 3 — İşbu mevaddı nizamiyenin mevkii mer'iyete vaz'mı ve nizamatı devlete ilâvesini irade eyledim.

**No: 206 – DAVA VEKÂLETİ RUHSATNAMESİ
İSTİHSALİNE DAİR NİZAMNAME (*)**

18 Kânunusani 1337 – No: 540 (1921)

Madde 1 – Bilûmum mehakimde dava vekâleti icra etmek isteyenler ruhsatname istihsaline mecburdur.

Madde 2 – İşbu Nizamnamenin neşrinden sonra ruhsatnamesiz icrayi vekâlet memnudur.

Madde 3 – Dava vekâleti ruhsatnamesi: Adliye Vekâleti nezdinde müteşekkil heyeti mümeyyize huzurunda veyahut vilâyet ve elviye merkezleri encümeni adliyesince icra kılınacak imtihan üzerine ibrazı ehliyet edenlere verilir.

Madde 4 – Evvelce taşra encümenlerince ve gerek Dersaadet’te Mektebi Hukuk Heyeti Mümeyyizesince imtihanları bilicra ruhsatname istihsal etmiş olanlar; saniyen Mektebi Hukuktan mezun bulunanlar, salisen mektepten mezun olmayıp lâakal bir seneden ziyade bilâ fâsıla müddeiumumilikte veya kadınlıklarda yahut mahkeme riyasetlerinde ve teşkilâtı icra edilmiş olan liva ve vilâyat bidayet ve istinaf mehakimi âza ve âza mülâzımlıklarından birinde hizmeti sebkedenlerden tâlip olanlara kanunu mahsusu mucibince harcı olan beş lira tesviye edildiği takdirde bilâ imtihan dava vekili ruhsatnamesi verilebilir. Fiilen ifayı memuriyet edenlere işbu evsafı haiz olsa dahi ruhsatname verilmesi caiz değildir.

Madde 5 – Dava vekili imtihanına dâhil olmak veyahut ruhsatname almak isteyenler; yirmi yaşını ikmal etmiş ve hüsnühal ashabından olup cünha ve cinayetle mahkûm olmamış tebeai Devleti Aliyeden bulunmuş olduklarını ve açıkta memurinden ise sabikan bulunduğu memuriyetlerde zimmet ve ilişkileri olmadığını vesaiki resmiye ile ispat etmeleri şarttır.

Madde 6 – Vilâyet ve elviye adliye encümenlerinde imtihanları icra kılınacak tâlipler için imtihan sualleri Adliye Vekâleti nezdinde Umuru Hukukiye Müdürünün riyaseti al-

* 3. Tertip Düstur, Cilt: 1, sayfa: 135.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

tında Umuru Cezaiye ve Eytam ve Kalemî Mahsus müdürlerinden müteşekkil komisyonca tertip ve irsal kılınır.

Madde 7 – İmtihana tâlip olanlar her defasında evvele-
mirde “beş lira” adliye veznesine depozito suretiyle ita ede-
rek imtihana dâhil olabileceklerdir. Bunlardan imtihanı kabul
edilmeyenlerin ita eyledikleri depozito akçesi adliye veznesine
irat kaydolunur. İmtihanları kabul edilmeyenlerin aradan altı
ay mürur etmedikçe tekrar imtihana duhulleri gayri câizdir.

Madde 8 – Dâva vekâleti imtihanı: Mukaddimei İlmi Hu-
kuk, Mecellei Ahkâmı Adliye, Usulü Muhakematı Hukukiye
ve Cezaiye Teşkili Mehakim, Kanunu Ceza, Ticareti Berriye
ve Bahriye, Arazi Kanunu Feraiz, Hukuku Esasiye, Hukuku
Umumiye ve Hususiyeyi Düvel, Hukuku İdare, İcra Kanunu,
Kitabünnikâh ve Talâk gibi on beş nevi ulûmdan tahrirî olarak
üçüncü maddede musarrah heyet tarafından icra olunur.

Madde 9 – Evrakı imtihaniyenin komisyonu mahsusuna
vü- rudunda tetkikatı muktaziye icra edilerek verilen cevapla-
ra nazaran icrayı vekâlete ehliyetleri tezahür edenlere alelûsul
ruhsatname ita olunur.

Madde 10 – Dâva vekâleti imtihanının beher suali için tam
numara «on» olarak itibar olunur.

Madde 11 – İmtihana dâhil olanlara sekizinci maddede
tadat edilen ulûmdan birer sual tertip ve irat edilerek neticei
imtihanda umum derslerin mecmuu bilhesap doksan veya
doksanı tecavüz eylediği takdirde alelûsul ruhsatname verilir.
Bu üssü mizanı doldurmadığı surette imtihanı kabul edilmez.

Madde 12 – Evrakların tetkikiyle imtihanın kabulüne dair
ittihaz edilecek mukarrerat; komisyon âzalarmca badelimza
makamı Vekâletin tasvibine arzedilerek “mucibince” işaret bu-
yurulduktan sonra evrakı imtihaniye dosyası meyanında hıfız
ve ruhsatname Umuru Hukukiye Müdiriyyetince tanzim ve
imlâ ve canibi Vekâletçe tasdik ve ashabına ita olunur.

Madde 13 – Mukaddema 16 Zilhicce 1292 tarihinde
neşredilmiş olan Dâvavekilleri Nizamnamesinin işbu Nizam-
nameye mugayir olan ahkâmı mülğadır.

**No: 149 – MECLİSÎ MİLLÎ ÂZASININ DÂVA
VEKÂLETİYLE İŞTİĞAL EDEMİYECEĞİNE DAİR
HEYETİ UMUMİYE KARARI (*)**

18 Şubat 1338 (1922)

Karar No: 232

Meclisi Millî âzasından dâva vekâletiyle iştiğal edenler varsa derhal men'ine karar verildi.

* 1. Tertip Düstur, cilt: 2, sayfa : 221.

DEĞİŞİKLİK NİTELİKTEKİ VEKİLLİKLE İLGİLİ HÜKÜMLER

1. Usulü Muhâkemei Ticarete Dair Nizamname – 10 Rebyülahir 1278 (1862)
2. Dersaadet ve Mülhakatı İdarei Zabıta ve Mülkiye ve Mehakimi Nizamiyesine Dair Nizamname
3. Ticaret Deavi Kalemi Nizamnamesi – 14 Haziran 1284
4. 16 Rebiülevvel 1285 (1869)
5. Divanı Ahkâmı Adliyenin Nizamnamei Dahilisidir – 13 Zilkade 1286 (1870)
6. Şûrayı Devletin Nizamnamei Dahilisi – 25 Muharrem 1286 (1870)
7. Dava Vekillerinin İmtihanına ve Kazananlara Şehadetname Verilmesine Dair Resmî İlân – 13 Ağustos 1289 (1873)
8. Mehakimi Nizamiye Dava Vekillerinin Usulü İntihap ve İmtihanlarına Dair Kararname.
9. Mecellei Ahkâmı Adliye – (Vekâlet Kitabı) 20 Cemaziyel- evvel 1291 (1875)
10. Mehakimi Şer'iyede İcrayı Vekâlet Edebilecekler Hakkında Kanun – 17 Şubat 1330 (1914)

USULÜ MUHAKEMEİ TİCARETE DAİR NİZAMNAME (*)

10. Rebiyülahir. 1278 (1862)

Yirmidördüncü madde — Esnayı mürafaada her kim olur ise olsun sükût etmez veyahut tarafeynin ifâdelerini ve âzanm kelâmları ve gerek reisin emir ve tenbihi ve mahkemenin hüküm ve kararı hakkında tahsin veya takbihi mutazamm bir güna işaret ve hareket eder veyahut her nasıl ise gürültü vukuuna sebep olur da reis tarafından olunacak emir ve tenbihe itaat etmez ise kalkıp gitmelerine emrolunarak inkiyat etmediği halde derakap ahz ve girift olunup keyfiyet bir mahallin zabıt defterine kayıt ve işaret ve reisin bir kıt a memhur pusulasıyla yirmidört saat hapsolunmak üzere tevkifhaneye irsal kılınır.

Yirmialtıncı madde — Âzanın veya sair memurini mahkemenin icrayı memuriyetleri esnasında namusuna dokunmak veya bunları ihafe etmek misillü harekete cesaret edenler reisin tahriren vukubu- lacak emri üzerine derhal ahz ve girift ile tevkifhaneye irsal olunur. Ve yirmidört saat zarfında bilistintak töhmetini ispat eder suretle memuru canibinden yapılacak takrir üzerine yirmidört saatten bir haftaya kadar hapse ilka ve yirmi beyaz beşliğe kadar cezayı nakdi ahz ile dahi mücazat olunmasına mahkeme tarafından hükmolunur. Müttehim derakap ahz ve girift olunamadığı halde dahi aleyhine sa- lifüzzikr cezalar gıyaben hükmolunup fakat bu bapta yapılacak ilâmın kendisine veya ikametgâhına tebliği tarihinden on gün müruruna kadar gelip hapsolunmak üzere kendiliğinden gelirse o halde ref'i davaya hakkı olur.

Yirmisekizinci madde — Tarafeyn mahkemeye bizzat gelmeğe veyahut vekâleti mutebere itasile vekil irsal eylemeğe mecbur bulunacaklardır. Vekâleti mutebere asıl davayı vakıaya mahsus olmak iktiza eder ise de ol davaya şâmil olabilecek vekâleti mutlaka dahi muteber addolunur. İşbu vekâlet sureti

* 1. Tertip Düstur, cilt: 1, sayfa : 780.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

resmiyede veyahut yalnız müvekkilin mühür veya imzasile tanzim olunmuş bir senede veyahut ihzar puslası üzerine tahrir olunabilip fakat sureti resmiyede olmadığı takdirde imza veya mühür müvekkilin olduğu hasım tarafından tasdik olunmak icap eder.

Yirmidokuzuncu madde – Vekâletname müdafaadan evvel mahkeme başkâtibine ibraz olunup tarafından görülmüştür deyu bilâ harç şerh verilmek lâzımdır.

Otuzuncu madde – Hiç bir kimse muteber vekâletnameyi hâmil olmadıkça ve yahut mahkeme huzurunda tarafeynden biri canibinden tevkil kılınmadıkça vekâlet edemez.

DERSAADET VE MÜLHAKATI İDAREİ ZABITA VE MÜLKİYE VE MEHAKİMÎ NİZAMİYESİNE DAİR NİZAMNAME (*)

Yetmişaltıncı madde – Cinayetten münbais hukuku şahsiye davalarında müddei ve müddeaaaleyh taraflarından vekil tayin edilebilir. Mevaddı cezaiye muhakemesinde müttehem bizzat hazır bulunmak şartile lieclilmüdafaa bir vekil bulundurabilecektir.

Yetmişyedinci madde – Tayin olunacak vekilin mukayyet olmak üzere sureti resmiyede ve asilin mühür veya imzasile mensup olduğu mahalli resmiden musaddak bir vekâletname ibraz etmesi ve mutlaka tebaayı devleti aliyeden bulunması lâzım gelecektir.

Yetmişsekizinci madde – Meclislerde rüyet olunacak deavide reis ve âza ve kâtip ve mümeyyiz ve müstantikler ve zabitan ve ne-feratı askeriye vekâlet edemeyeceklerdir. Fakat mehakim huzurunda kendi deavii şahsiyeleri için asalet ve zevcelerine ve zevcelerinin validelerine ve kendilerinin âbâ ve ecdat ve evlât ve ahfadına vekâlet edebilirler.

* 1. Tertip Düstur, cilt: 1, sayfa : 699.

TİCARET DEAVİ KALEMİ NİZAMNAMESİ (*)

16.Rebiülevvel. 1285 - 14. Haziran. 1284 (1869)

Madde 4 – Devairi müteaddideye arzuhal takdim edecek kimselerden istek edenler arzuhal yazdırmak ve hasılatı kendilerine ait olmak üzere deavi kalemi maiyetinde arzuhalci esnafından müntehap iki kimse bulunacaktır.

* 1. Tertip Düstur, cilt: 1, sayfa : 814.

**DİVANI AHKAMI ADLİYENİN NİZAMNAMEİ
DAHİLİSİDİR (*)**

13. Zilkade. 1286 (1870)

Yirmisekizinci madde – Şeraiti muharrere ifa olunduktan sonra sahibi istida yahut vekili yirmialtmıncı maddede muharrer müddeti kanuniyenin inkızasmdan itibaren nihayet altmış gün zarfında liecelilmuhâkeme Dersaadete gelerek tarihi vürudunu Divanı Ahkâmı Adliye evrak odasına kaydettirmek üzere Divanı Ahkâmı Adliye Nezaretine bir müzekkere takdimine mecburdur. Etmediği takdirde istidası ret olunur

* 1. Tertip Düstur, cilt: 1, sayfa : 335.

ŞÜRAYI DEVLETİN NİZAMNAMEİ DAHİLİSİ (*)

25. Muharrem 1286. (1870)

Madde 6 – Muhakemat dairesine havale olunan bir davanın esnayı rüyetinde esbabı zaruriyeye mebni asıl müddei mahkemeye gelemediği takdirde dairenin kabul edeceği sıfatta tarafından bir vekil tayin etmesi caiz olacaktır.

* 1. Tertip Düstur, cilt: 1, sayfa : 707,

DAVA VEKİLLERİNİN İMTİHANINA VE KAZANANLARA ŞEHADETNAME VERİLMESİNE DAİR RESMÎ İLÂN (*)

Mahkemelerde dava vekâleti her devlette bir sınıfı mutebe-
re mahsus olup bir kimsenin hukuk ve kavanin ve sair fünunu
mütenevvia tahsil ile bilimtihan derecei liyakatına göre şaha-
detname almadıkça bu sınıfa dahil olamadığından şehadet-
namesi bulunan vekiller hükümet ve ahali nazarında mazharı
hürmet ve riayet olur. Bizde ise dava vekâletinde bulunanların
ehliyet ve emniyet ile mut- tasıf olanları naehil ile mahlût ve
ekseriyet içinde gaip olduklarından erbabı kabiliyet ve liyakat,
bu mesleğe duhul ve rağbetten müc- tenip oluyor.

Dava vekâleti ise hukuku nâsm esbap ve vesaiti teminatın-
dan olduğu cihetle (Sayei madeletvayei hazreti mülükânede)
mehakimi nizamiyece bir taraftan icra kılınmakta olan ıslahat
ve nizamât müteferriatı mühimmesinden olmak üzere işbu ve-
killerin dahi bir nizam tahtına ithalile hem mehakimin ve hem
de eshabı hukukun temini muamelâtı elzem görünerek olbapta
Divanı Ahkâmı Adliye Nezareti celilesinin istizanı ve Şûrayı
Devlet ve Meclisi mahsusı vükelâ kararile (müteallik ve şe-
ref sudur emrû fermanı hümayunu hazreti padişahı mucibin-
ce) divanı mezkûr devair âzasından müntehap bazı zevattan
mürekkep Babiâlide bir komisyon teşkil olunmuştur. Zirde
tahrir olunan kararnameden anlaşılacağı üzere işbu komisyo-
nun vazifei asliyesi elhaletü hazihi mehakimi nizamiyede dava
vekâleti edenleri celp ile imtihan ve intihaplarını icra ve ehli-
yetleri tebeyyün edecek olanlarına şehadetnameler ita etmek
hususu olup bundan böyle mesleki vekâlete dahil olacaklar
için sıfatı ve şeraiti lâzime karargir olduğu misillü vekillerin
tabayi ve harekâtı ve teferruatı hakkında bir nizamname dahi
kaleme alınmakta bulunmuş olduğundan ve emri imtihan ve

* 13 Ağustos 1289 (1873) günlü Çeridei Mehakimde yayımlanmıştır. Av, Ali
Haydar Özkent, Avukatın Kitabı, s. 59.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

intihaba işbu şehri Cemaziyülahırın 27 inci, Çarşamba günü şüru olunarak haftada iki defa yani Cumartesi ve Çarşamba günleri komisyon bu işe devam edeceğinden ve tarihi ilândan itibaren dört mah hitamından sonra intihap komisyonuna gelmiyen ve şehadetname almıyanlar ve indelimtihan isbatı liyakat ve emniyet edemiyenler dava vekâleti ile mehakime kabul olunamıyacağından buralarının ihtarile beraber dava vekâleti ile meşgul olanların ve sıfatı lâzimesini haiz olarak bu mesleke dahil olmak isteyenlerin zikrolunan günlerde komisyona gelmeleri ilân olunur.

MEHAKİMİ NİZAMİYE DAVA VEKİLLERİNİN USULÜ İNTİHAP VE İMTİHANLARINA DAİR KARARNAME

Divanı Ahkâmı Adliye dairesinde teşkil olunan komisyon, zikrolunan dava vekillerinin haftada iki gün yani Cumartesi ve Çarşamba günlerinde imtihan ve intihaplarını icra eyliyecektir.

Dava vekâleti için komisyona müracaat edecek olanlardan :

- 1 – Sinni rüş, yani 21 yaşma baliğ olmıyanlar,
- 2 – Mehakim ve mecaliste ve sair devairi resmîyede memur olanlar,
- 3 – Mücazâtı terziliyye veya terhibiyye ile mahkûmen hapsedilmiş bulunanlar,
- 4 – İzharı iflâs etmiş oldukları tebeyyün edenler, kabul olunamıyacak ve dava vekâletine mezuniyetini havi şehadetname alamıyacaklardır. Komisyona celbolunacak dava vekillerinin mutlaka türkçe okuyup yazmağa ve yahut yalnız Türkçe okumağa muktedir olmaları ve türkçe kitabeti olmıyanların behemahal diğer bir lisanda kitabete kâdir olması şart idüğünden kıraet ve kitabet hakkında komisyon bu esasa göre icrayı imtihan edecektir.

Kavanini hukukiyei (devleti aliyenin) ahkâmı üzerine komisyonda tertip edilecek es'ileye tevfikân imtihana dahil olacak dava vekillerinin verecekleri cevaplar zaptolunup bazı deavii mahsusa üzerine kendilerinin komisyon huzurunda icabına göre tahriren beyanı mütalâa etmeleri teklif olunacaktır. Dava vekillerinin sin ve memleket ve menşe ve malûmatlarına ve ahvali mahsusalarma dair komisyonda bir cetvel tutularak imtihan hitamında cetveli mezkûr, Nezareti Ahkâmı Adliyeye takdim olunacak ve vekillerin sınıf ve vazifeleri kararlaştırılacaktır.

MECELLEİ AHKÂMI ADLÎYE
(VEKÂLET KİTABI)*

20 Cemaziyelevvel 1291 (1875)

Madde 1459 – Bir kimse bizzat yapabileceği hususlarda ve muamelâta dair olan her hakkın ifa ve istifasında başkasını tevkil edebilir.

Meselâ bir kimse bey ve şira ve icar ve isticar ve rehin ve irtihan ve ibdağ ve istibdağ ve hibe ve ithap ve sulh ve ibra ve ikrar ve dava ve talebi şüf a ve kısmet ve ifa ve istifayı düyuna ve kabzı male diğer bir kimseyi tevkil etse caiz olur. Fakat müvekkilibihin malûm olması lâzımdır.

Madde 1516 – Müddei veya müddealeyhten her biri dileğini husumete tevkil edebilir. Diğerinin rızası şart değildir.

Madde 1517 – Husumete vekil olan kimsenin müvekkili aleyhine ikrarı eğer huzuru hâkimde ise muteber olur. Huzuru hâkimde değil ise muteber olmaz. Ve kendisi vekâletten mün'azil olur.

Madde 1518 – Bir kimse aharı husumete tevkil edip de kendi aleyhine ikrarı istisna eylese caiz olur. Bu surette müvekkilin aleyhine vekilin ikrarı sahih olmaz. Ve böyle bir ikrara mezun değil iken huzuru hâkimde ikrar ettiği surette vekâletten mün'azil olur.

Madde 1519 – Husumete vekâlet kabza vekâleti müstelzim olmaz. Binaenaleyh dava vekili kabza dahi vekil değil ise mahkûmunbih olan malın bilvekâle kabzına salâhiyeti olmaz.

Madde 1520 – Kabza vekâlet husumete vekâleti müstelzim olmaz.

* 1. Tertip Düstur, cilt: 3, sayfa : 126.

105 – MEHAKİMİ ŞERİYEDE İCRAYI VEKÂLET EDEBİLECEKLER HAKKINDA KANUN (*)

17 Şubat 1330 (1914)

Takvimi Vekayi ile neşir ve ilâm : 22 Şubat 1330 No; 2104

Madde 1 – Mehakimi Şer'iyede icrayı vekâlet Medresetülkuzat veya Darülfünunu Osmanî hukuk şubesi mezunlarıyla lâakal beş sene müddet bilfiil kadılıkta veya müftülükte bulunup ehliyet ve kıyafeti mücribeleriyle hüsnü hizmetlerine binaen yedlerine makamı meşihattan vesikayı mezuniyet itası tensip olunan zevata münhasırdır. Ancak darülfünun hukuk şubesinde alelusul imtihanı icra edilerek dava vekâleti şehadetnamesini haiz ve bilfiil ifayı vekâletle meşgul olanlar Medresetülkuzat ders programından kavanine ait duruş müstesna olmak üzere diğer derslerden medresi mezkûre muallimlerinden makamı meşihatça intihap olunacak zevattan mürekkep heyet huzurunda bilimtihan isbatı ehliyet ettikleri takdirde icrayı vekâlet edebilirler,

İşbu ehliyeti haiz olmıyanlar mehâkimi şer'iycede icrayı vekâletten memnurdurlar.

Şu kadar ki ehliyeti meşruhayı haiz olanlardan vilâyet merkezlerinde 7, liva merkezlerinde 5, kaza merkezlerinde 3 zat bulunmadığı veya davanın vekâlet edecek kimselerin zevceleri ile evlâtlarına veya aslen ve sıhreyi aba ve ecdat ve umûmet ve ceddât ve bunların evlâtlarına taallûku halinde memnuiyeti vâki a mürtefidir.

Madde 2 – İşbu kanun tarihi neşrinden itibaren muteberdir.

Madde 3 – İşbu kanunun icrasına Şeyhülislâm memurdur.

Meclisi Âyan ve Meb usanca kabul olunan işbu lâyihanın kanu- niyetini ve kavanini devlete ilâvesini irade eyledim.

15 Rebiyülahir 1333 – 17 Şubat 1330 (1914)

Şeyhülislam Mehmet Reşat Sadrıâzam Mehmet Sait

* 2. Tertip Düstur, cilt: 7, sayfa : 400.

İKİNCİ BÖLÜM

3 Nisan 1340 (1924) – 1 Aralık 1938

İKİNCİ BÖLÜMDE YER ALAN METİNLER

1. – Muhamat (Avukatlık) Kanunu: 3 Nisan 1340 (1924)–460
2. – Avukatlık Kanununda yazılı “Mülâzemet” tâbirinin Tefsiri: 1 Nisan 1929 – 143
3. – Mücadeli Milliyeye iştirâk etmiyen memurin hakkmdaki 854 numaralı Kanunun 1 inci maddesile 460 numaralı Avukatlık Kanununun 2 inci maddesinin tefsirine mahal olmadığı hakkında Heyeti Umumiye Kararı: 23 Teşrinisani 1931 – 621
4. – Tasfiyeye tâbi tutulanlara avukatlık ruhsatnamesi verilmi- yeceği hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı : 12 Haziran 1933 – 776
5. – 3 Nisan 1340 tarih ve 460 numaralı “Avukatlık Kanunu”nun dördüncü maddesinin tefsiri : 6 Kânunuevvel 1926 – 103
6. – 3 Nisan 1340 tarih ve 460 numaralı “Avukatlık Kanunu”nun dördüncü maddesinin tefsiri : 3 Kânunusani 1927 – 106
7. – Avukatlardan bir şubei hükümet vekâletini deruhde etmiş olanların hükümet aleyhine dava kabul edemiyeceklerine dair Kararname 22 Nisan 1928
8. – Muhamat (Avukatlık) Kanununun Sureti Tatbikini Mübeyyin Talimatname
9. – İstanbul Barosu Nizamnamei Dahilisi – Adalet Bakanlığınca 11 Ağustos 1341 (1925) gününde 1763/4347 numarayla onaylanmıştır.
10. – 3 Nisan 1340 tarihli Muhamat Kanununu muaddil Kanun 6 Kânunusani 1926 – 708

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

11. – Avukatlık Kanununun onbirinci ve mezkûr kanunun bazı maddelerini muaddil kanunun Beşinci maddesini tefsiri : 12 Nisan 1928 – 127
12. – Avukatlık Kanununun bazı maddelerini tâdil edici 708 numaralı kanunun 6 inci maddesinin tefsirine mahal olmadığı hakkında Heyeti Umumiye Kararı: 27 Kânunusani 1930 – 544
13. – İstifa eden hâkimler hakkında 3 Nisan 1340 tarihli Avukatlık Kanununa müzeyyel Kanun: 20 Kânunuevvel 1926 – 941
14. – Avukatlara ait resmî kisve ve serpuşların zaman ve sureti iksası hakkında Talimatname – 1 Mart 1927
15. – Avukatlık Kanununun (6) ncı maddesiyle (12) nci maddesi son fıkrası ve onu muaddil olan 6.1.1926 tarih ve 708 numaralı kanunun dördüncü maddesi makamına kaim Kanun : 11 Nisan 1928 - 1220
16. – Avukatlık Kanununun ikinci maddei muaddelesi mucibince Mektebi Mülkiye mezunlarından avukatlık imtihanına dâhil olacaklar hakkındaki talimatnamenin mer'iyete vaz'ma dair Kararname 15 Nisan 1928 – 6439
17. – 1552 numaralı Kanuna merbut 2 numaralı cetvelin maliye teşkilâtına ait kısmının tâdili ve bir kısım vazifelerin sureti ifası hakkında Kanun: 7 Haziran 1933 – 2265
18. – Avukatlık Kanununa müzeyyel Kanun : 18 Haziran 1934 – 2516

No: 179 – MUHAMAT KANUNU (*)

28 Şaban 1342 ve 3 Nisan 1340

Kanun No: 460 (**)

Madde 1 – Bilûmum mesaili hukukiyede eshabı müracaata şifahi veya tahriri itayı rey ve müsted'ayat ve levayih ve her nevi evrakı tanzim ve mahkemeler ve hakemler ve bilcümle daire ve meclisler huzurunda eşhası hakikiye ve hükmiyeye alt hukuku bilvekâle takip ve dâva ve müdafaa etmeği meslek ittihaz edenlere mahami denir.

Madde 2 – Mahami olabilmek için:

- 1– Türkiyeli olmak,
- 2– Cinayet veya muhilli namus ve haysiyet bir cünha ile mahkûm veya sui şöhretle maruf ve müştehir olmamış bulunmak,
- 3– Türkiye Darülfünunu Hukuk Medresesinden mezun olmak veyahut ecnebi bir hukuk medresesinden mezuniyet rüusunu haiz olup da Hukuk Medresesi programlarına nazaran noksan kalan derslerden bilimtihan ehliyetini müsbit tasdiknameyi hâmil bulunmak,
- 4– İflâs etmiş ise iadei itibar etmiş olmak,
- 5– Evvelce memuriyetinden azledilmiş ise cevazı istihdam kararı almış bulunmak,
- 6– müddeti mülâzemeti ikmal etmiş olmak lâzımdır. Mülâzemet müddeti tarihî müracaattan itibaren üç senedir. Bu müddet zarfında mülâzemeti mahsusu cinayet mahkemesi bulunan şehir ve kasabalarda bir memuriyeti adliyede istihdam suretiyle ifa ettirilir, işbu kanunun tarihi neşrinden mukaddem bilfiil üç sene müddetle Hi-

* 3. Tertip Düstur, cilt: 5, sayfa : 385.

** Bu kanun 3499 sayılı kanunun 139 uncu maddesiyle kaldırılmıştır.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

dematı adliye veya dâva vekâletinde bulunmuş olanlar, kaydı mülâzemetten varestedirler. Müddeti hizmet ve vekâletleri üç seneye baliğ olmıyanlar fıkrai sabıkaya tev-fikan bakıyei müddeti mülâzemeti ikmale mecburdurlar.

Madde 3 – Bir mahalde icrayı mahamat edenlerin adedi ona baliğ olduğu takdirde aralarında bir heyet teşkil etmeleri mecburi olup bu heyete (baro) ıtlak olunur. Baro teşekkül eden yerlerde herhangi baroya dâhil olmıyanlar ifayı mahamattan ve mahakimde onları kabulden memnudur.

Madde 4 – Mecalisi resmiye müntahap âzalıklarıyle bilûmum müessesati hayriye ve maliye, ticariye heyeti idare ve mecalisi ilmiye âzalıklarından ve devairi resmiye dâva vekâleti ile dâva vekâletinden ve Darülfünun ve mekâtibi âliye müderris ve muallimliği ile mekâtibi saire hukuk ve iktisat ve içtimaiyat muallimliklerinden maada hiçbir hizmet ve sanat mahamilikle içtima edemez.

Mahamiler bizzat her nevi muamelei ticariye icrasından dahi memnudurlar.

Madde 5 – Her baronun heyeti umumiye canibinden müntahap bir reisi ve bir reisi sani ve üçten ona kadar azadan mürekkep bir meclisi inzibatı olacaktır.

Meclisi inzibat mahamilerin umur ve haysiyeti meslekiyelerine mütaallik inzibatı tagyir ve işbu kanun ile nizamnamei dahilî ahkâmına ve âdabı meslekiyeye ademi riayetlerinden dolayı haklarında «tahriren ihtar, huzuru mecliste tevbih, bir aydan bir seneye kadar muvakkaten icrayı mahamattan men ve terkini kayıt» tan ibaret olan mücazâtı intibahiyeyi tertip eder. Meclisi inzibat nısfından bir ziyadesiyle içtima edebilir. Tesavii âra vukuunda reisin bulunduğu tarafın reyini tercih olunur.

Madde 6 – Meclisi inzibatın mukarreratından tahriren ihtara mutaallik kararı katidir. Huzuru mecliste tevbih ve muvakkaten icrayı mahamattan men ve terkini kayda mütedair olanlar aleyhine mahamii mahkûm ve tâyini muameleye mahal olmadığına mütaallik bulunanlar aleyhine de mahallî müddei-

umumiler kararın tarihi tebliğinden itibaren bir hafta zarfında itiraz edebilirler. Tetkikatı itiraziye mahkeme reisinin ve mahkeme devairi müteaddideye münkasim ise reisi evvelin riyasetinde dört azadan müteşekkil heyet huzurunda icra ve meclisi inzibat tarafından gönderilecek bir azanın izahatı ve mahamii mahkûmun müdafaatı ve muteriz müddeiumumi olduğu takdirde mütalâatı istima olunarak karara raptedir. İşbu tetkikat gayrı aleni ve mukarrerat katidir. İtiraz vukuundan itibaren mahkemenin bir hafta zarfında karar itası mecburidir.

Madde 7 – İcrai mahamattan muvakkaten menedilenler müddeti memana zarfında ve kayıtları terkin olunanlar müebbeden Türkiye dâhilinde ifayı mahamat ve dâva vekâleti edemezler ve keyfiyet alâkadaranca malûm olmak üzere ilân olunur.

Madde 8 – Evsaf ve şeraiti kanuniyeyi haiz ve baro teşkil edilen mahallerde icrayı mahamat etmeğe talip olanlar evvelimde baroya tahriren müracaat ederler. Baro bu müracaat üzerine bir ay zarfında kabul veya ademi kabul hakkındaki müdellel mütalâanamesini Adliye Vekâletine göndermekle mükelleftir.

Baro bir ay zarfında mütalâanamesini Vekâlete göndermediği veya mütalâanamesi ademi kabulü mutazammun olduğu takdirde vuku bulacak istida üzerine müstedinin ikinci maddede rnünderiç şerait ve evsafı haiz olduğu Adliye Vekâletince tahakkuk ederse ruhsatname ita kılınır. Bu suretle ruhsatname istihsal eden mahaminin de baroya kaydı mecburidir.

Madde 9 – Evvelce ücret veya maaşla memur iken mesleki mahamata salık olanlar ile devairi resmiyede hukuk müşaviri veya vekil sıfatıyla ifayı vazife eden mahamiler her ne suretle olursa olsun esnayı memuriyetlerinde vaziyet etmiş oldukları veya itayı rey eyledikleri mevadda mütaallik deaviyi kabulden memnudur. Kezalik mahamiler hakem ve muslih sıfatlarıyla vaziyet etmiş oldukları hususatta vekâlet deruhte edemeyecekleri gibi bir tarafın vekili oldukları işte azil ve istifadan sonra dahi tarafı diğerin vekâletini kabul ve ifa edemezler. İşbu

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

maddede mevzu bahis olan memuriyetler salifüzzikir mahamilerin şeriklerine de şâmdir.

Madde 10 – Mahami ve dâva vekili ile müvekkil arasında aktedilecek mukavelenamelerde ücreti vekâletin maktu olarak tesmiyesi lâzımdır. Müddeabihin miktarı üzerine yüzde itibariyle ücret tahsisi veya hâsılı dâvada iştirak mânasını tazammun edecek şartlar vaz'ı veyahut davâvayı kısmen veya tamamen satın almak gibi ahkâm derci suretleriyle akdolunan mukavelât keenlemyekûndur. Esası dâvaya mütaallik karar ile birlikte mahkemece takdir ve mahkûm aleyhine tahmil olunacak ücreti vekâlet, mesaii masrufeye nazaran mevaddi hukukiyede mahkûmunbih bin lirayı, tecavüz etmediği takdirde yüzde onunu, tecavüz ettiği takdirde bin liradan fazlası için yüzde beşini geçemez. Ancak meni muarazaya karar verildiği takdirde ücreti vekâletin takdirinde müddeabih esas ittihaz olunur. Kıymeti gayrı muayyen daavii hukukiye ile mevaddi cezaiyede dâvanın ehemmiyeti ve mesainin kıymeti nispetinde takdir ve tâyin olunur.

Madde 11 – Medresetülkuzattan mezun olanlar ve Mektebi Mülkiyeden mezun olup da işbu kanunun neşrinden mukaddem ruhsatname istihsal eylemiş bulunan ve mahakim riyaset ve âzalıklarıyla müddeiumumiliklerinde veya adliye müfettişliğinde ceman on sene müddetle ifayı hizmet edenler ve ruhsatnameyi haiz olarak mesleki vekâletle yukarda beyan olunan memuriyetlerde geçirdikleri müddetin mecmuu on seneye baliğ olanlar veya ruhsatnameli oldukları halde lâakal on seneden beri müstemirren dâva vekâleti mesleğinde bulunup baro teşekkül eden yerlerde bu kanunun neşrinden ve etmiyen yerlerde baronun tarihi teşekkülünden itibaren üç ay zarfında berayı kayıt baroya müracaat eyliyenler ikinci maddede mün-deriç şeraiti saireyi haiz oldukları takdirde mesleki mahamata dâhil olabilirler

Madde 12 – İkinci ve on birinci maddelerde mün-deriç me-zuniyet veya istihdam şeraitini haiz olmayıp ancak beş sene müddetle hizmeti adliyede veya ruhsatnameli olarak aynı müddetle dâva vekâletinde bulunanlar baro teşkili mümkün

olmayan mahaller mahakimi nezdinde baro teşekkül edinceye kadar dâva vekâleti edebilirler. Ruhsatnameyi haiz olmayarak on seneden beri müstemirren dâva vekâleti mesleğinde bulunanlar Adliye Vekâletince tâyin edilecek usul ve şerait veçhile icra kılınacak imtihanlarda ihrazı muvaffakiyet eyledikleri takdirde fıkrai anifedeki kuyut ve şerait dairesinde dâva vekâleti edebilirler. Bir mahalde fıkrai anifede zikrolunan şeraiti haiz dâva vekillerinin adedi üçten dun olduğu takdirde talip olanların Adliye Vekâletince tesbit edilecek usul ve şerait dâhilinde mahallî encümeni adliyesince imtihanları icra ve yalnız o mahalde icrayı vekâlet eylemelerine kabili istirdat olmak üzere Adliye Vekâletince muvakkaten mezuniyet ita edilebilir.

Bu kabîl yerlerde inzibatı meslekinin temini ve indelhace beşinci maddede mezkûr mücazâtı intibahiye tertibi mahallî müddeiumumilerinin sepkecek talepleriyle mahkemei asliyeye ve kabili itiraz olan mukarrerat hakkında tetkikatı itiraziyeye icrası o mahallin mevaddı cinaiyesini rüyete memur mahkemelere mevdudur.

Madde 13 – Hükâmın kisvei Tesmiyelerine ait olan kanunun tatbik olunduğu mahallerde mahamiler, Adliye Vekâletince tâyin kılınacak kıyafeti mahsusa ile esnayı murafaada ispatı vücut etmeğe mecburdurlar. Bilcümle mahkemelerde mahamiler için bir mahalli mahsus tâyin edileceği gibi baro için dahi bir daire tefriki mecburidir.

Madde 14 – İşbu kanunda muayyen esasat dairesinde heyeti umumiye ve meclisi inzibatın vezaifi idariyelerini mübeyyin olmak üzere baro heyeti umumiyesince tarihi teşekkülünden itibaren bir ay zarfında tanzim kılınacak nizamnamei dahilî Adliye Vekâletinin tasvibine arz olunur. İşbu kanunun suveri tabikiyesini mübeyyin olmak üzere Adliye Vekâletince talimatname tanzim edilecektir.

Madde 15– Dâva vekillerine Mütaallik şimdiki kadar neşredien bilûmum kavanin ve nüzamatın işbu kanuna mugayir olan aksamı mefsuhtur.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Madde muvakkate – 1292 tarihli Dâva Vekilleri Nizamnamesi ahkâmına tevfikân dâva vekilleri cemiyeti teşekkül etmiş olan mahallerde işbu kanunun tarihi neşrinden itibaren iki ay zarfında Adliye Vekilinin rüesayi memurini adliyeden nasbedeceği bir zatın riyasetinde olmak ve dördü hükkâm ve memurini adliyeden, dördü ikinci maddede münderiç evsaf ve şeraiti cami mahamiler meyanından Adliye Vekilince intihap olunacak zevattan tereküp etmek üzere içtima edecek meclisi tefrik, cemiyet levhasında mukayyet dâva vekillerinin evsaf ve şeraiti kanunîyeyi haiz olup olmadıklarını tetkik ve haiz olmayanların kayıtlarını levhadan terkin edecektir. Levhada ipka edilenler hemen içtima ile meclisi inzibat intihabım icra eyler. Kayıtlarının terkinine karar verilenler terkin kayıtlarından itibaren on beş gün zarfında Adliye Vekâletine müracaatta bulunabilirler, itiraz üzerine Adliye Vekâletince ittihaz olunacak karar katidir.

Madde 16 – İşbu kanun tarihi neşrimin ferdasından itibaren meridir.

Madde 17 – İşbu kanunun icrasına Adliye Vekili memurdur.

**No: 111 – AVUKATLIK KANUNUNDA YAZILI
“MÜLÂZEMET” TÂBİRİNİN TEFSİRİ (*)**

1. Nisan. 1929

Tefsir No: 143

Avukatlık Kanununda yazılı “Mülâzemet” hukuk fakültele-
rinden mezuniyet istihsalinden sonra yapılır. Mektebe devam
sırasında veya devamdan evvel adliyeye geçmiş olan hizmet-
ler mülâzemeteye mahsup edilmez.

* 3. Tertip Düstur, cilt: 10, sayfa ; 311,

**MÜCADELEÎ MİLLÎYEYE İŞTİRÂK ETMİYEN
MEMURİN HARKINDAKİ 854 NUMARALI
KANUNUN 1 İNCİ MADDESİLE 460 NUMARALI
AVUKATLIK KANUNUNUN 2 İNCİ MADDESİNİN
TEFSİRİNE MAHAL OLMADIĞI HAKKINDA
HEYETİ UMUMİYE KARARI (*)**

23. Teşrinisani. 1931 – 621

Karar No: 621

1 – Avukatlık ve dâva vekâleti meslekinin :

Hâkimler Kanununun yedinci maddesine göre «Avukatlık meslekine intisap edenlerin bu meslekte bilfiil geçirdikleri müddetin nısfının hâkimlik sınıfındaki kıdemlerine zam» olunması;

Aynı kanunun ondördüncü maddesinde yirmi sene bilfiil avukatlık edenlerin en yüksek hâkimlik sınıfı olan Temyiz Mahkemesi azalığına intihap olunabilmesi;

c. Türk Ceza Kanununun müteaddit maddelerinde avukat ve dava vekilleri hakkında meslekî hareketlerine müteallik şiddetli cezaî müeyyidelerin mevzu;

d. Avukatlık meslekinin adaleti tevzie memur mahkemeler ve hâkimler huzurunda cereyanı itibarile alelâde teşebbüsle serbest olarak yapılan sair mesleklerle mukayese edilmeyeceği tabiidir.

2 – Avukatlık yapabilmek için her halde bir Baroya mukayyet olmak mecburiyeti kanunda musarrah bulunduğuna ve Barolardaki inzibat meclislerinin avukatlar arasından intihap ile teşekkül etmesine ve bu meclislerin müebbeden avukatlık meslekinin icrasından men'ini mutazammın bulunan kayıt terkinine kadar muhtelif cezalar tertibine selâhiyeti olmasına ve İnzibat Meclisleri kararlarının hususî bir muhakeme usulü

* 3. Tertip Düstur, cilt: 12, sayfa ; 107,

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

ile mahkemelerde itirazın tetkik edilmesine göre de Baroların resmî müessesattan sayılması icap eder,

3 – Heyeti mahsusaca haklarında devlet hizmet ve müesseselerinde istihdam edilmemeleri kararının Avukatlık Kanununun ikinci maddesindeki sui şöhretle maruf olmamak vasfını kaybedip etmiyeceği keyfiyetine gelince:

Yukarıda tafsil edilen hükümlere göre tam serbest bir meslek telâkki edilmemek lâzım gelen avukatlıkta yine bahsedilen ikinci maddenin beşinci fıkrasında “evvelce memuriyetinden azledilmiş ise cevazı istihdam kararı almış bulunmak” kavdı mevcut olduğuna göre avukatlığın kanunî şeraiti arasında devlet memuriyetinde istihdam edilebilmek kabiliyeti olması iktiza ettiği pek açık olarak gösterilmiş olmasına göre de cevazı istihdam kararı almak imkânı münselip olan bir kimsenin kanundaki bu şartı haiz olmaması itibarile avukatlığa kabul edilmeyeceği ve avukatlık etmekte iken heyeti mahsusaca haklarında bu kabil karar sudur etmiş olanların da bu vasfı izaa etmeleri itibarile avukatlıkta devamlarına imkân olamayacağı kanunun sarih hükümleri iktizasından bulunmaktadır.

4 – Baro teşekkül etmeyen yerlerdeki dâva vekilleri içm de aynı esbap ve mütalâa câri olduğundan avukatlar hakkındaki hükmün bunlara da tatbiki zarurîdir.

Şu itibarla gerek sui şöhretle maruf ve müşteher olmuş bulunmak ve gerek haklarında caizülistihdam şartlarına müesir olan heyeti mahsusaca kararlan verilmiş olanların avukatlığa kabul edilmeyecekleri gibi avukat olanların da Barolardan kayıtlarının terkinin lâzım geleceği tabii bulunmakla tereddüdü mucip ve tefsire muhtaç bir keyfiyet bulunmadığı, umumî heyetin otuzbeşinci in'ikadının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

TASFİYEYE TÂBİ TUTULANLARA AVUKATLIK RUHSATNAMESİ VERİLMİYEĞEĞİ HAKKINDA TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ KARARI (*)

Haziran 1933

Karar No: 776

Aşağıda yazılı Adliye Encümeni mazbatası kabul edilmiştir.

ADLİYE ENCÜMENİ MAZBATASI

Tasfiyeye tâbi tutulanlara avukatlık ruhsatnamesi verilip veril- miyeceğinin tefsiri hakkında Adliye Vekilliğinin iş' arına atfen Başvekâletten yazılan 4.6.933 tarih ve 6-1604 sayılı tezke- re Adliye Encümenine havale olunmakla Adliye Vekili Beyin huzurile tetkik ve müzakere olundu:

Adliye Vekilliğinden yazılmış olan tefsir talebine dair tezkerenin mündericatı hülâsasına göre Mecitözü Asliye Mah- kemesi âzalığında açıkta kalarak tasfiyeye tâbi tutulan Saip Beyin Mektebi Nüvvaptan mezun ve Hâkimlik sınıfında on do- kuz seneden ziyade hizmeti mesbuk bulunmasından Avukatlık Kanununa tevfikana ruhsatname istemesi üzerine Vekâletçe tas- fiye kararı kaldırılmadıkça talebinin terviç edilemeyeceği tebliğ olunmuş ve bunun üzerine Saip Beyin Şûrayı Devletle açtığı dava neticesinde tasfiyesine sebep ittihaz edilen sui şöhretinin rüşvetten maznuniyeti keyfiyeti olup bunun da 1324 tarihinde ilân olunan Umumî Af Kanunu ile mevzuubahis ola- mıyaca- ğından bu halin yerinde bir sebep teşkil edemeyeceği gibi ihmal ve terahiden mahkûm olmasının ve tasfiye suretiyle memuri- yetten çıkarılmasının da sui şöhretini icap ettiremeyeceği beya- nile kendisinin avukatlık etmesine mâni bir vaziyeti olmadığı- dan hakkındaki muamelenin ıslahına karar verilmiştir.

Büyük Millet Meclisininin 466 numaralı tefsir kararında aciz ve kabiliyetsizlikten dolayı tasfiyeye tâbi tutulan memurların

* Resmi Gazete : 21 Haziran 1933 • 2433.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

ücretli işlerde kullanılmaları caiz olduğu tasrih olunmakta ise de 621 numaralı kararda da avukatlığın tam serbest bir meslek ad edilememek lâzım geldiği ve avukatlığın vasıf ve şartları arasında devlet memuriyetinde kullanılabilme kabiliyeti olması iktiza edip cevazı istihdam kararı almak kabiliyeti münselip olanların bu şartı haiz olmamaları sebebiyle avukatlığa kabul edilemeyecekleri ve avukatlık edenlerin de bu vasfı izaatmış lerse avukatlıkta devamlarına imkân olmayacağı tasrih edilmiş olduğundan Şûrayı Devlet kararı veçhile Saip Beye avukatlık ruhsatnamesi verilmemişse de bu hususun tefsir yoluyla halline lüzum görülmüş olduğu beyan ve izah olunmaktadır.

Keyfiyet encümençe görüşülmüş ve Adliye Vekilliğinin hülâsası yukarıda yazılı mutaleanamesinde bahsedildiği üzere Büyük Meclisce kabul edilen 16 Mart 1931 tarih ve 621 numaralı kararda avukatlık meslekinin tam ve serbest bir meslek sayılmayacağı ve bu meslekte bulunanların Avukatlık Kanunu ile Hâkimler Kanunu ve Türk Ceza Kanununun bazı hükümlerine göre vaziyetleri tesbit ve tâyin edilmiş olup mezkûr kararda memur olabilmek vasfını haiz olmıyanların veya bu vasıfları bir suretle izaatmış olanların avukatlık edemeyecekleri gibi sui şöhretle maruf ve müşteher olmamak hakkındaki Avukatlık Kanununun ikinci maddesindeki kayıt rüşvet almak sebebiyle sui şöhreti anlaşılan bir şahsın umumî bir af kanunu ile bu hâlin mevzu bahis edilemeyeceği hakkındaki Şûrayı Devlet Daavi dairesince ittihaz olunan kararda gösterilen sebebin umumî af kanununun kanunî takibi ve mahkûmiyetin infazını ve hukukî neticeler itibarile mahkûmiyetin fer'î tesiratının maddeten bertaraf edebilir ise de sui şöhret diye o şahıs hakkında mevcut olabilecek ve sırf manevî mahiyette olan sui şöhret telâkkisinin münselip olmasını icap ettiremeyeceğinden filhal her ne suretle olursa olsun memur olmak evsaf ve şeraitini kaybetmiş olmanın yukarıda zikredilen 621 numaralı karara ve onun matufu bulunan kanunlar hükmüne göre caiz olamayacağından Adliye Vekilliğince ismi geçen zata avukatlık ruhsatnamesi verilemeyeceği hakkındaki mutalea varit olup keyfiyetin mezkûr kararla esasen hal edilmiş olmasına binaen bu bapta başkaca ve tefsiri bir surette karar ittihazına mahal olmadığına

ittifakla karar verilmiştir. Heyeti umumiyenin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reislığe takdim olunur.

Madde 3 – Bir mahalde icrayı muhamat edenlerin adedi ona baliğ olduğu takdirde aralarında bir heyet teşkil etmeleri mecburi tin mezkûr kararlar esasın hal edilmiş olmasına binaen bu bapta başolup bu heyete (baro) itlak olunur. Baro teşekkül eden yerlerde herhangi baroya dâhil olmıyanlar ifayı muhamattan ve mehakimde onları kabulden memnudur.

Madde 4 – Mecalisi resmiye müntahap âzalıklarıyla bilûmum müessesatı hayriye ve maliye, ticariye heyeti idare ve mecalisi ilmiye âzalıklarından ve devairi resmiye dâva vekâleti ile dâva vekâletinden ve Darülfünun ve mekâtibi âliye müderris ve muallimliği ile mekâtibi saire hukuk ve iktisat ve içtimaiyat muallimliklerinden maada hiçbir hizmet ve sanat muhamilikle içtima edemez.

Muhamiler bizzat her nevi muamelei ticariye icrasından dahi memnudurlar.

**No: 18 – 3. NİSAN. 1340 TARİH VE 460 NUMARALI
«AVUKATLIK KANUNU» NUN DÖRDÜNCÜ
MADDESİNİN TEFSİRİ (*)**

6 Kânunuevvel 1926

[Resmi Ceride ile neşir ve ilânı: 18 Kânunuevvel, 1926
Sayı; 535]

Tefsir No: 103

Hitabet/ Avukatlık Kanununun dördüncü maddesinde
mezkûr müstesniyat dâhilindedir.

* 3, Tertip Düstur, cilt : 8, sayfa: 15.

No: 48 – 3 NİSAN 1340 TARİH VE 460 NUMARALI
«AVUKATLIK KANUNU» NUN DÖRDÜNCÜ
MADDESİNİN TEFSİRİ (*)

3 Kânunusani 1927

[Resmi Ceride ile neşir ve ilân: 16 Kânunusani 1927 - Sayı : 548]

Tefsir No: 106

Belediye reisliği, âzalıktan maada bir hizmet ve vazifeyi haiz olduğundan, avukatlıkla içtima edemez,

Madde 5 – Her baronun heyeti umumiye canibinden mün-tahap bir reisi ve bir reisi sani ve üçten ona kadar âzadan mü-rekkep bir meclisi inzibatı olacaktır.

Meclisi inzibat muhamilerin umur ve haysiyeti meslekiye-lerine mütaallik inzibatı tağyir ve işbu kanun ile nizamnamei dahilî ahkâmına ve âdabı meslekiyeye ademi riayetlerinden dolayı haklarında “tahriren ihtar, huzuru mecliste tevbih, bir aydan bir seneye kadar muvakkaten icrayı muhamat tan men ve terkini kayıt” tan ibaret olan mücazâtı intibahiyeyi tertip eder. Meclisi inzibat nısfından bir ziyadesiyle içtima edebi-lir. Tesavii âra vukuunda reisin bulunduğu tarafın reyî tercih olunur.

Madde 6 – Meclisi inzibatın mukarreratmdan tahriren ih-tara mütaallik kararı katidir. Huzuru mecliste tevbih ve mu-vakkaten icrayı muhamattan men ve terkini kayda müteda-ir olanlar aleyhine muhamii mahkûm ve tâyini muameleye mahal olmadığına mütaallik bulunanlar aleyhine de mahallî müddeiumumiler kararın tarihi tebliginden itibaren bir hafta zarfında itiraz edebilirler. Tetkikatı itiraziye mahkeme reisinin ve mahkeme devairi müteaddideye münkasım ise reisi evve-lin riyasetinde dört âzadan müteşekkil heyet huzurunda icra ve meclisi inzibat tarafından gönderilecek bir âzanıı izahatı ve muhamii mahkûmun müdafaatı ve muteriz müddeiumumi ol-

* 3. Tertip Düstur, cilt : 8, sayfa: 45,

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

duğu takdirde mütalâatı istima olunarak karara raptedir. İşbu tetkikat gayrı aleni ve mukarrerat katidir. İtiraz vukuundan itibaren mahkemenin bir hafta zarfında karar itası mecburidir.

Madde 7 – İcrayı muhamattan muvakkaten menedilenler müddeti memnua zarfında ve kayıtları terkin olunanlar müebbeden Türkiye dâhilinde ifayı muhamat ve dâva vekâleti edemezler ve keyfiyet alâkadaranca malûm olmak üzere ilân olunur.

Madde 8 – Evsaf ve şeraiti kanuniyeyi haiz ve baro teşkil edi» len mahallerde icrayı muhamat etmeğe talip olanlar evveleminde baroya tahriren müracaat ederler. Baro bu müracaat üzerine bir ay zarfında kabul veya ademi kabul hakkındaki müdellel mütalâana- meşini Adliye Vekâletine göndermekle mükelleftir.

Baro bir ay zarfında mütalâanamesirini Vekâlete göndermediği veya mütalâanamesi ademi kabulü mutazamm olduğu takdirde vukubulacak istida üzerine müstedinin ikinci maddede münderiç şerait ve evsafı haiz olduğu Adliye Vekâletince tahakkuk ederse ruhsatname ita kılınır. Bu suretle ruhsatname istihsal eden muhaminin de baroya kaydı mecburidir.

Madde 9 – Evvelce ücret veya maaşla memur iken mesleki mahamata salik olanlar ile devairi resmiyede hukuk müşaviri veya vekil sıfatıyla ifayı vazife eden muhamiler her ne suretle olursa olsun esnayı memuriyetlerinde vaziyet etmiş oldukları veya itayı rey eyledikleri mevadda mütaallik deaviyi kabulden memnudur. Kezalik muhamiler hakem ve muslih sıfatlarıyla veziyet etmiş oldukları hususatta vekâlet deruhte edemiyebilecekleri gibi bir tarafın vekili oldukları işte azil ve istifadan sonra dahi tarafı diğerin vekâletini kabul ve ifa edemezler. İşbu maddede mevzuubahis olan memnuiyetler sali- füzükir muhamilerin şeriklerine de şâmildir.

**AVUKATLARDAN BİR ŞUBEÎ HÜKÜMET
VEKÂLETİNİ DERUHDE ETMİŞ OLANLARIN
HÜKÜMET ALEYHİNE DAVA KABUL
EDEMİYECEKLERİNE DAİR KARARNAME (*)**

22 Nisan 1928

Hükümetin herhangi bir şubei idaresinin vekâletini deruhte eden avukatlardan bazılarının diğer şubeler aleyhine dava kabul ettikleri vukubulan müracaattan anlaşılmiş ve her vekâletin müstakil şahsiyeti mâneviyeyi haiz olması itibarile vekâletlerin veya başka başka vekâletlere merbut olan şubeler vekillerinin diğer vekâletler veya şubeler aleyhine dava kabul etmelerinde memnuiyeti kanuniye mevcut değilse de şubabatı hükümetin ayrı ayrı temsil eyledikleri şahsiyeti hükmiyeler devletin şahsiyeti hükmiyesinde mündemiç olmasına ve şubabatı hükümetten herhangi biri aleyhine efrat tarafından ikame olunan daavinin aynı diğer şubesi vekâletini deruhte eden vekil tarafından efrada vekâleten takip ve intaç edilmesi de doğrudan doğruya devletin şahsiyeti mâneviyesine müessir bulunmasına mebni caiz görülemediğinden ve avukatlarla müvekkililer arasında tekkarrür ettirilecek şerait kanunen muteber olduğundan badema ayrı ayrı vekâletlere mensup avukat veya dava vekillerinin diğer şubabatı hükümet aleyhine dava kabul ve takip eylemelerinin temini için bu şerait dairesinde vekil istihdamı hususunda bütün vekâletlere iblağı, Maliye Vekâleti celilesinin 10 Nisan 1928 tarih ve 6069 numaralı tezkeresile vukubulan teklifi üzerine, İcra Vekilleri Heyetinin 22 Nisan 1928 tarihli içtimasında tasvip ve kabul olunmuştur.

Madde 10 – Muhami ve dava vekili ile müvekkil arasında aktedilecek mukavelenamelerde ücreti vekâletin maktu olarak tesmiyesi lâzımdır. Müddeabihin miktarı üzerine yüzde itibariyle ücret tahsisi veya hâsılı davada iştirâk mânâsını tazammun edecek şartlar vaz'ı veyahut davayı kısmen veya tamamen satın almak gibi ahkâm derci suretleriyle akdolunan

* Resmî Gazete: 12 Mayıs 1928 - 886.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

mukavelât keenlemyekûndur. Esası davaya mütaallik karar ile birlikte mahkemece takdir ve mahkûm aleyhine tahmil olunacak ücreti vekâleti, mesaii masrufeye nazaran mevaddı hukukiyede mahkûmunbih bin lirayı tecavüz etmediği takdirde yüzde onunu, tecavüz ettiği takdirde bin liradan fazlası için yüzde beşini geçemez. Ancak meni muarazaya karar verildiği takdirde ücreti vekâletin takdirinde müddeabih esas ittihaz olunur. Kıymeti gayrı muayyen daavii hukukiye ile mevaddı cezaiyede dâvanın ehemmiyeti ve mesainin kıymeti nispetinde takdir ve tâyin olunur.

Madde 11 – Medresetülkuzattan mezun olanlar ve Mektebi Mülkiyeden mezun olup da işbu kanunun neşrinden mukaddem ruhsatname istihsal eylemiş bulunan ve mehakim riyaset ve âzalıklarıyla müddeiumumiliklerinde veya adliye müfettişliğinde ceman on sene müddetle ifayı hizmet edenler ve ruhsatnameyi haiz olarak mesleki vekâletle yukarda beyan olunan memuriyetlerde geçirdikleri müddetin mecmuu on seneye baliğ olanlar veya ruhsatnameli oldukları halde lâakal on seneden beri müstemirren dâva vekâleti mesleğinde bulunup baro teşekkül eden yerlerde bu kanunun neşrinden ve etmiyen yerlerde baronun tarihi teşekkülünden itibaren üç ay zarfında berayı kayıt baroya müracaat eyliyenler ikinci maddede münderiç şeraiti saireyi haiz oldukları takdirde mesleki muhamata dâhil olabilirler.

Madde 12 – İkinci ve on birinci maddelerde münderiç mezuniyet veya istihdam şeraitini haiz olmayıp ancak beş sene müddetle hizmeti adliyede veya ruhsatnameli olarak aynı müddetle dâva vekâletinde bulunanlar baro teşkili mümkün olmıyan mahaller mehakimi nezdinde baro teşekkül edinciye kadar dâva vekâleti edebilirler. Ruhsatnameyi haiz olmıyarak on seneden beri müstemirren dâva vekâleti mesleğinde bulunanlar Adliye Vekâletince tâyin edilecek usul ve şerait veçhile icra kılınacak imtihanlarda ihrazı muvaffakiyet eyledikleri takdirde fıkrai anifedeki kuyut ve şerait dairesinde dâva vekâleti edebilirler. Bir mahalde fıkrai anifede zikrolunan şeraiti haiz dâva vekillerinin adedi üçten dun olduğu takdirde tâlîp olan-

ların Adliye Vekâletince tesbit edilecek usul ve şerait dâhilinde mahallî encümeni adliyesince imtihanları icra ve yalnız o mahalde icrayı vekâlet eylemelerine kabili istirdat olmak üzere Adliye Vekâletince muvakkaten mezuniyet ita edilebilir.

Bu kabîl yerlerde inzibatı meslekinin temini ve indelhace beşinci maddede mezkûr mücazâtı intibahiye tertibi mahallî müddeiumumilerinin sepkedecek talepleriyle mahkemei asliyeye ve kabili itiraz olan mukarrerat hakkında tetkikatı itiraziyeye icrası o mahallin mevaddı cinaiyesini rüyete memur mahkemelere mevdudur.

Madde 13 — Hükkâmın kisveiresmiyelerine ait olan kanunun tatbik olunduğu mahallerde muhamiler, Adliye Vekâletince tâyin kılınacak kıyafeti mahsusa ile esnayı murafaada ispatı vücut etmeğe mecburdurlar. Bilocümle mahkemelerde muhamiler için bir mahalli mahsus tâyin edileceği gibi baro için dahi bir daire tefriki mecburidir.

Madde 14 — İşbu kanunda muayyen esasat dairesinde heyeti umumiye ve meclisi inzibatın vezaifi idariyelerini mübeyyin olmak üzere baro heyeti umumiyesince tarihi teşekkülünden itibaren bir ay zarfında tanzim kılınacak nizamnamei dahilî Adliye Vekâletinin tasvibine arz olunur. İşbu kanunun suveri tabikiyesini mübeyyin olmak üzere Adliye Vekâletince talimatname tanzim edilecektir.

Madde 15 — Dâva vekillerine mütaallik şimdiye kadar neşredilen bilûmum kavanin ve nizamatin işbu kanuna mugayir olan akşamı mefsuhtur.

Maddei muvakkate — 1292 tarihli Dâva Vekilleri Nizamnamesi ahkâmına tevfikân dâva vekilleri cemiyeti teşekkül etmiş olan mahallerde işbu kanunun tarihi neşrinden itibaren iki ay zarfında Adliye Vekilinin rüesayı memurini adliyeden nasbedeceği bir zatın riyasetinde olmak ve dördü hükkâm ve memurini adliyeden, dördü ikinci maddede münderiç evsaf ve şeraiti cami muhamiler meyanmdan Adliye Vekilince intihap olunacak zevattan tereküp etmek üzere içtima edecek meclisi

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

tefrik, cemiyet levhasında mukayyet dâva vekillerinin evsaf ve şeraiti kanuniyeyi haiz olup olmadıklarını tetkik ve haiz olmayanların kayıtlarını levhadan terkin edecektir. Levhada ipka edilenler hemen içtima ile meclisi inzibat intihabını icra eyer. Kayıtlarının terkinine karar verilenler terkinini kayıt tarihinden itibaren on beş gün zarfında Adliye Vekâletine müracaatta bulunabilirler. itiraz üzerine Adliye Vekâletince ittihaz olunacak karar katidir.

Madde 16 – İşbu kanun tarihi neşrinin ferdasından itibaren meridir.

Madde 17 – İşbu kanunun icrasına Adliye Vekili memurdur.

AVUKATLIK (MUHAMAT) KANUNUNUN SURETİ TATBİKİNİ MÜBEYYİN TALİMATNAME

Madde 1 – Avukatlık Kanununun neşri tarihinden sonra kanunu mezkûr ahkâmına tevfikân baro teşekkül eden yerlerde baro levhasında isimleri mukayyet olmıyanlar ve baro teşekkül etmiyen yerlerde yeniden ruhsatname almamış olanlar ifayı muhamattan veya vekâletten, mehakim de onları kabulden memnudur.

Madde 2 – 1292 tarihli Dava Vekilleri Nizamnamesi ahkâmına tevfikân Dava Vekilleri Cemiyeti teşekkül etmiş olan mahallerde icrayı vekâlet etmekte olanlar Avukatlık Kanununun maddei muvakkatesi mucibince bir defaya mahsus olmak üzere tasfiyeye tâbidirler. Tasfiye neticesinde meclisi tefrik tarafından levhada isimleri ipka edilenler hemen içtima ile meclisi inzibat intihabını icra edeceklerdir.

Madde 3 – Bu güne kadar Dava Vekilleri Cemiyeti teşekkül etmiyen yerlerde ifayı vekâlet etmekte olan bilumum dava vekilleri işbu talimatnamenin vürudü akabinde vukubulacak olan ilân veya davet üzerine on beş gün zarfında müstakil veya mürettep cinayet mahkemesi olan methallerde cinayet ve olmıyan mahallerde mahkemei asliye müddeiumumilerine müracaatla isimlerini bu hususta tutulacak deftere kayıt ettirmeğe ve neye müsteniden icrayı vekâlet etmekte olduklarını beyan ve bu baptaiki vesaiiki tevdi eylemeğe mecburdur.

Madde 4 – Mezkûr müddetin hitamı akabinde müddeiumumi bir taraftan defterde mukayyet olanların isimlerini havî bir cetvel tanzim ile dairei kazası dahilindeki mahkemelere irsal ve cetvelde isimleri muharrer olanların iş arı ahîre kadar vekâlet edebileceklerini tebliğ ile diğeri taraftan mahallî encümeni adlîsini içtima davetle encümence mezkûr defter muhteviyatı tetkik edildikten ve isimleri mukayyet olanlardan her biri hakkında ayrı ayrı ittihazı karar olunduktan sonra müddeiumumi cümlesini davet eyliyerek müttehaz kararlara nazaran onlar meyanında Muhamat Kanununun ikinci ve onbirinci

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

maddelerinde muharrer evsaf ve şeraiti, ruhsatnameyi haiz olanların adedi ona baliğ olduğundan bir hafta zarfında Baro teşkil etmeleri lüzumunu kendilerine tefhim edecektir. Evsafı mezkûreyi haiz olanların adedi ona baliğ olduğu taktirde içlerinde:

(1)– Ruhsatnameli olarak vekâlet edenlerden :

- a) Ruhsatnameyi haiz oldukları halde on senedenberi münhasıran vekâlet edenlerle Muhamat Kanununun ikinci ve on birinci maddelerinde muharrer evsaf ve şeraiti haiz olanlar sureti mutlakada,
- b) Kezalik ruhsatnameyi haiz oldukları halde beş senedenberi dava vekâletinde bulunmuş olanlar Baro teşkili mümkün olmıyan mahaller mehakimi nezdinde Baro teşekkül edinceye kadar,
- c) On senedenberi müstemirren vekâlet ettikleri halde ruhsatnamelerinin tarihi istihsali henüz beş seneye baliğ olmıyanlar fıkrai ânifede muharrer şart dahilinde vekâlet edebileceklerinden muvakkaten ruhsatnamelerine o yolda işaret edilerek kendilerine bu suretle vekâlet edebilecekleri,

(2)– Ruhsatnamesiz olarak vekâlet edenlerden :

- a) İkinci ve on birinci maddelerde münderiç mezuniyet veya istihdam şeraitini haiz olanlarla şeraiti mezkûreyi haiz olmayıp ancak beş sene müddetle hizmeti adliyede bulunanlara ruhsatname istihsali için vekâlete müracaat etmelerini ve ruhsatname istihsal edinceye kadar vekâlet edemeyeceklerini,
- b) On senedenberi dava vekâleti meslekinde bulunanların icra kılınacak imtihanlarında ihrazı muvaffakiyet ettikleri taktirde ancak Baro teşkili mümkün olmıyan mahaller mehakimi nezdinde ifayı vekâlet edebilecekleri cihetle imtihan olmadan mehakime kabul edilemeyeceklerini,
- c) Bir yerde fıkrai ânifede zikrolunan şeraiti haiz dava vekillerinin adedi üçten dün olduğu taktirde yalnız o mahalde icrayı vekâlet eylemelerine kabili istirdat olmak üzere mu-

vakkaten mezuniyet verileceğinden imtihan olmadıkça mahkemelere kabul edilmeyeceklerini,

Kendilerine tefhim ve keyfiyetten mahkemeleri haberdar eyliyecektir.

Madde 5 – Maddei ânifede mezkûr tetkikat azamî yirmi gün devam edecektir. Müddeti mezkûrenin hitamını müteakip haklarında ittihazı karar edilen vekillerin isimleri ve olbaptaki kamrlar ve müstenedün'ileyhleri vekâlete irsal olunacaklardır. Mukarreratı mezkûreye karşı vukubulacak itirazların tarihi tefhiminden itibaren on beş gün zarfında dermeyanı lâzımdır. Mezkûr müddetin mürurundan sonra vukubulacak itirazlar nazara alınmayacaktır.

Madde 6 – Mezkûr kararlar ve itiraznameler vekâletçe kabul edildikten sonra icrayı vekâlet edebilecekleri tekarrür edenlere yeniden ruhsatname verilecek ve bunlar mahallerine gönderilerek evvelce encümeni adlîler tarafından muvakkaten verilen ruhsatnamelerin istirdadı mukabilinde sahiplerine tevdi edilecektir.

Madde 7 – Kendilerine bir hafta zarfında Baro teşkili tefhim adilen dava vekilleri müddeti mezkûre içinde Baro teşkiline ve bir meclisi inzibat intihabına mecburdurlar.

Madde 8 – İkinci ve beşinci maddeler mucibince teşekkül eden Baronun reisi keyfiyeti teşekkülü derhal müddeiumumiye ihbar edecek ve Baroya dahil olan muhamilerin isimlerini havî cetveli de birlikte gönderecektir.

Madde 9 – Müddeiumumi vürut eden cetvel suretlerini hemen dairei kazası dahilindeki mahkemelere irsal edecek ve şayet ikinci ve beşinci maddelerde muayyen zaman zarfında baro teşekkül edememiş ise keyfiyetten yine aynı mahkemeleri haberdar ederek bâdema balâda muharrer şeraiti haiz olmıyan vekillerin kabul edilmemeleri hususunu tebliğ eyliyeceklerdir.

Madde 10 – Dördüncü maddenin b fıkrasına dahil olanlar **26 haziran 338 tarihli talimatnamenin** mevaddı mahsusasmda

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

muharrer usul ve şerait dairesinde mecelle, vesaya ve feraiz, ahkâmı evkaf, erazi, usulü muhakeme hukukiye ve sulhiye, usulü muhakematı cezaiye, ticareti berriye ve bahriye, ceza, icra kanunlarından ve c fıkrasına dahil olanlar kezalik mezkûr talimatnamede muharrer esasat dairesinde ve mahallî encümeni adlîsınca yalnız usulü muhakeme hukukiye ve sulhiye ve usulü muhakematı cezaiye ve ceza ve arazi ve icraat kararile mecelleden imtihan edileceklerdir.

Madde 11 – Bir mahalde Baro teşekkülünden itibaren bir ay zarfında Baro meclisi inzibatı tarafından içtima davet edilecek olan heyeti umumiye meclisi inzibatının vezaifi idariyelerini mübeyyin olmak üzere bir nizamnamei dahilî tanzim ve vekâletin tasvibine arz olunacaktır, işbu nizamnamede muhamilerin behemehal bir yazıhaneleri olacağı ve bir kütüphaneleri bulunacağı tasrih ve kütüphanede bulundurulacak kitapların miktarı dere edilecek ve meslekin ciddiyetini ihlâl eden unvanla yazıhaneler küşadı ve bu suretle ilânat icrası keyfiyetlerinin memnuiyeti hakkında ahkâmı mahsusa vaz olunacaktır.

Madde 12 – Müddeiumumiler Muhamat Kanunu ahkâmının bitemamiha infaz olunup olunmadığını daimî surette tetkik ve tegammus ederek kanunu mezkûr ahkâmına muhalif harekâta bulunan muhamiler hakkında muamelei kanuniyede bulunmak üzere Baro riyasetine iş'arı keyfiyet edeceklerdir.

Madde 13 – Altı ayda bir kerre Baro, dava vekilleri miktarlarının esamisi ile Baro olmıyan mahallerde vekâlet yapanların esamisi müddeiumumiler tarafından Vekâlete gönderilecektir.

İSTANBUL BAROSU
NİZAMNAMEİ DAHİLİSİ
MUKADDİME

Baro, Hukuk ve vezaifi umumiyesi

Madde 1 – İstanbul Barosu, kavanin ve nizamı mahsusasına ve işbu nizamnamei dahilî ahkâmına tevfikân levhaya kayıt olunan muhamilerden müteşekkildir.

Madde 2 – Baronun hukuk ve vezaifi umumiyesi hak ve hakikatin zâhire ihracı için mehakime muzaheret ve mesleki muhamatı lâıyk olduğu mertebeli hürmete ı’sat emrindeki mesaisine devam, bu hususun temini zımnında ilmî mecmualar neşir ve konferanslar tertip ve el sinei muhtelif e üzerine münteşir kütüp ve risail celp, mesleke ait kavanin ve nizamın hüsnü tatbikini temin, muhamilerin haysiyeti meslekiye ve şahsiyelerini muhafaza ve ifayı vazife eyledikleri zaman kendilerine lâzım gelen hürmet ve hürriyeti temin ve hukuk ve menafii müşterekelerini sıyanet ve bunlardan muhtaç olanlara muavenet etmek, muhamilerin meslek itibariyle inzibatı teminen kendilerini daimi surette tahtı mürakabede bulundurmak, kavaninin ıslah ve tadiline dair levayih tanzim etmek, devair ve müessesatı resmiyeden istifsar edilen mevadda müteallik mutaleatı hukukiyede bulunmak, diğer barolarla münasebat tesis, umumî kongreler akit ve Baronun menabii tesis, umumî kongreler akit ve Baronun menabii varidatını tayin eylemek gibi hususattan ibarettir.

Madde 3 – Baro, masarifine medar olmak üzere muhamilerden (68) inci maddede münderiç âidat ve mebalığı istifa ve bunlara tasarruf hakkını haizdir.

Madde 4 – Reis, Baroyu temsil ve mukarreratı müttahezeyi infaz ve davairi devletle muhabere ve başka mahalden gelen muhamilerin ziyaretlerini kabul eder.

BİRİNCİ FASIL

BAROYA KAYIT VE KABUL

Madde 5 – Baroya kayıt olunmak için bir (talepname) ile Baro riyasetine müracaat lâzımdır. Talepnameye berveçhiâti vesaikin Kâtibi adillikçe veya ait olduğu dairei resmiyece musaddak ikişer kıt'a suretlerinin raptı muktazidir:

a – Nüfus tezkeresi,

b – Hukuk medresesi şahadetname veya tasdiknamesi, talibi kayıt bir ecnebi hukuk medresesinden mezun ise ruus ile Türk hukuk medresesi programlarına nazaran noksan kalan derslerden bilimtihan ehliyetini müsbit vesika, yahut Muhammat Kanununun on birinci maddesinde muayyen evrak,

c – iflâs etmişse iadei itibar ettiğine dair mahkeme kararı,

d – Evvelce memuriyetinden azledilmiş ise kaydı tâlilden ârî cevazı istihdam kararı,

e – Müddeti mülâzemeti ikmal ettiğini mübeyyin vesika,

f – Tercemei hal varakası,

g – 6,5 X 9 eb'adında altı kıt'a fotoğraf,

h – Takdimname,

Madde 6 – Meclisi inzibatça tanzim edilecek numuneye muvafık olması lâzım gelen takdimnameyi, lâakal beş seneden beri Baro Levhası'nda mukayyet iki avukatın imza etmesi şarttır.

Talebname ve merbutatı meclisi inzibatça bittetik şeraitini havi olduğu teayyün eylediği taktirde tâlibin isim ve resminin Baro divanhanesine talikine karar verilir. Müddeti talik on gündür. Bu müddetin hitamında mukayyet avukatlar tarafından vukubulabilecek itirazata ve tezahür edecek sair ahvale göre meclisi inzibat ittihazı karar eyler. Meclisi inzibat tâlibin şerait ve evsafı mâneviyesi hakkında dilediği tarzda icrayı tahkikatta serbesttir.

Madde 7 – Meclisi inzibat talepnamenin vesai ki lâzimeyi havi olarak Baro riyasetine ita ve havale edildiği günden itibaren nihayet bir ay zarfında kabul veya ademi kabule mütedair kararını bilittihaz Avukatlık Kanununun sekizinci maddesine tevfi kan esbabı mucibesi ve işbu nizamnamenin beşinci maddesinde muharrer fotoğrafı ve vesai ki suretleriyle birlikte Adliye Vekâletine gönderir.

Madde 8 – Adliye Vekâletinin ita edeceği ruhsatnamenin ibrazında talip, meclisi inzibat huzurunda (Namus ve vicdanı ma ve meslekin şerefine muğayir hareket ve beyanatta bulunmıyacağı ma ve Cumhuriyete sadakatten ayrılmıyacağı ma yemin ederim) suretinde teminat göstermesini müteakip kayıt muamelesi icra ve sicil numarası tayin olunur. Ruhsatnamenin ahzinden itibaren altı ay zarfında müracaatla sicille kayıt olunmıyan tâlibin bilâhare müracaatı halinde ismi, fotoğrafı si Baro divanhanesine talik ve yeniden tahkikat icra olunur.

Madde 9 – Baroda mukayyet bulunan avukatlara isim ve şö hret, tarih ve mahalli tevellüt, sicil numarasını mübeyyin ve fotoğrafı si havi ve Baro mührü resmisile memhur ve reisin imzasını havi bir hüviyet cüzdanı verilir.

Madde 10 – Sair mahaller barosundan naklen kayıt olunmak istiyen avukat, ne zamandanberi avukatlık ettiğini ve filhal meslekte devamına mâni bir hâli olmadığını ve ne sebeple alâkasını kateylediğini mübeyyin evvelce mukayyet bulunduğu Barodan bir kı t'a vesika ile beşinci maddede muharrer vesai kin birer kı t'a suretlerini ibraz ve tevdi a mecburdur. Meclisi inzibat bu suretle kaydedilecek avukat hakkında dahi dilediği tahkikatı icrada serbesttir.

Madde 11 – Muvakkaten avukatlıktan men ve terkinı kaydedilenlerle yirmi yedinci maddede muayyen şeraiti ifa etmiyenlerin hüviyet varakası istirdat olunarak keyfiyet ilân olunur ve mahakime lieclittebliğ mahallî müddeiumumiliğine bildirilir.

İKİNCİ FASIL

HEYETİ UMUMİYE

Madde 12 (muaddel) – Baro heyeti umumiyesi her sene Kânunu evvelinin birinci haftasında âdiyen içtima eder. Meclisi inzibatın takdir edeceği ahvalde veyahut yirmi beş avukatın esbabı mucibe zikri ile imza ve meclisi inzibata ita edecekleri takririn meclisçe kabulü halinde tayin olunan mesailin halli zımında fevkalâde olarak dahi heyeti umumiye davet olunur. Salifüzzikir takririn meclisi inzibatça reddi halinde aynı talep elli imza ile tekrar edilirse heyeti umumiyenin daveti zarurîdir.

Madde 13 – Heyeti umumiyenin yevmi içtimaile ruznamei mü- zakeratı lâakal bir hafta evvel gazetelerle ilân edildiği gibi ayrıca rü- fekaya davetname dahi irsal olunur.

Madde 14 – Heyeti umumiyenin müzakerede bulunabilmesi için âzayı mukayyedenin lâakal dörtte birinin ispatı vücut etmesi lâzımdır. Nisabı ekseriyet hasıl olmadığı taktirde içtima yevmi ahare talik olunur. İkinci içtimada ispatı vücut edenlerin miktarı her kaça baliğ olursa olsun müzakere icra ve karar ittihaz olunur.

Heyeti umumiyede ispatı vücut etmiyen avukatlardan mazeretini yevmi içtimadan lâakal yirmi dört saat evvel tahriren riyasete ihbar eylemiyenlerin birinci defa için esamisi divanhaneye talik ve ikinci defasında haklarında ihtar cezası tatbik olunur.

Madde 15 – Heyeti umumiye içtimama meclisi inzibat reisi evveli ve anın gaybubetinde reisisani ve anın dahi gaybubetinde meclisi inzibat âzasının en kıdemlisi riyaset eder.

Madde 16 – Meclisin küşadı üzerine reis tarafından baronun yeni müntesipleri heyeti umumiyeye takdim ve zabtı sabık hülâsası kıraat olunduktan sonra ruznamede münderiç mesail tertip sırası ile müzakere olunur. Ancak heyeti umumiye müzakere olunacak mesailde takdim ve tehir hususunu tayin edebilir. Ruzname haricinde hiç bir mesele mevzuubahs edilemez.

Madde 17 – Tayin olunan yevmi içtimada ruznamedeki mesail hal olunamazsa devamı müzakere yevmi ahare talik olunur. İkinci içtima birincinin devamı olduğundan bunda hazır bulunanların adedi her kaç olursa olsun icrayı müzakereye salâhiyettar addedilir.

Madde 18 – İçtimai umumî zevabıtı reisin intihap edeceği iki avukat kâtip tarafından tahrir ve işbu zabıtlar ve hülâsaları reis ile onlar tarafından imza edilir.

Madde 19 – Reis, müzakerenin intizamını muhafaza ve talip olanlara sırasile söz ita ve sadet haricine çıkanları sadede davet ve indelicap bunları söz söylemekten meneder.

Madde 20 – İçtima ve müzakeratın devamı esnasında zuhur edip mesaili inzibatıyeden addolunan hususâtı reis, meclisi inzibata havale ve müzakeratın intizamını ihlâl eden avukatı indeliktıza heyeti umumiyeye kararile içtima mahallinden ihraç edebilir.

Madde 21 – Heyeti umumiyenin kararı mahsus bulunmadıkça bir madde hakkında on beş dakikadan fazla söz söylemek, iki defadan ziyade söz almak caiz değildir.

Madde 22 – Reis, müzakeresinin kifayetine karar verilen her meselenin neticesini telhis ve karara raptı lâzım gelen mevaddı tayin ederek ârâya müracaat eyler.

Madde 23 – Heyeti umumiyede müzakere edilen mesail hakkındaki mukarrerat, reye iştirak edenlerin ekseriyeti mutlakasile ittihaz olunur. Tesavii ârâ vukuunda reisin bulunduğu taraf tercih edilir. Ancak reisi evvel ve sani ile meclisi inzibat âzasının birinci intihabında ekseriyeti mutlaka hasıl olamadığı takdirde en çok rey alanların ve bunlar meyanında müsavi rey alanlar olduğu takdirde aralarında kura keşidesile taayyün edenlerden münhalin iki misli arasında ikinci defa intihap icra edilir. Ve bu defa da en çok rey alanlar intihap edilmiş olur. Tesavii ârâ vukuunda yine kura keşide edilir.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Madde 24 – İntihabata nezaret ve ârâyı tasnif için reis tarafından üç veya beş kişilik bir heyet tefrik edilir. İşbu heyet zahır Baro mührüyle mahtum intihap varakalarını intihaba iştirak edeceklere ita ve müntehipler tarafından imlâ edildikten sonra sandığa vaz ve tadat ve tasnif ile neticesini makamı riyasete arzeder. Neticei intihabı mübeyyin heyeti mezkûrece tanzim edilecek zabıt varakası berayı hıfz rey pusulalarıyla birlikte makamı riyasete tevdi olunur.

Madde 25 – Heyeti umumiyenin vezaifi:

a – Baro reisi evvel ve sanisile meclisi inzibat âzasını intihap,

b – Nizamnamei dahilîyi tanzim ve tadil, nizamnamenin suveri tatbikiyesini mübeyyin olarak meclisi inzibatça ihzar edilecek talimatnameleri tetkik ve tasdik,

c – Mesleke ait ve meclisi inzibat tarafından heyeti umumiye muhavvel bilcümle hususat hakkında ittihazı karar,

d – Menabi ve miktarı varidatı tayin, bütçeyi tetkik ve tasdik,

h – Senei atıye hesap müfettişlerini intihap,

v – Kavanin ve müessesatı adliyede ifası muktazi tadilât ve ıslahata dair lüzum görüldükçe levayih tanzim ve takdimine dair ittihazı karar,

Nizamnamei dahilinin tadili halinde mevaddı muaddele Adliye vekilinin tasvibine arz olunur.

Madde 26 – Heyeti umumiye içtimamda ittihaz oluncak her nevi mukarrerat hazır bulunmayan avukatlar için de vacibülittiba'dır.

ÜÇÜNCÜ FASIL

AVUKATLARIN HUKUK VE VEZÂİFİ

Madde 27 – Avukatlar, Baroya kabullerini müteakip İstanbul Şehremaneti hududu dahilindeki ikametgâhlarında veya hariçte bir yazıhane küşat ve kütübü muktaziyenin tedarikine,

müesses bir avukat yazıhanesinde avukatlık icra edeceklerin yazıhane sahibinin muvafakati tahririyesini iraeve mecburdurlar.

Madde 28 — Yazıhanesini Baro müteşekkil ahâr bir mahal-le nakletmek istiyen avukat evvel beevvel müterakim âidatı şehriyesini tesviye suretile alâkasını kateder. Bunun üzerine riyasetten nakledeceği baroya hitaben vukuu hali mübeyyin yedine bir tahrirat ita kılınır. İşbu tahriratta avukatın ne vakit-tenberi avukatlık icra ettiği ve filhal meslekte devamına mâni bir hali mevcut olmadığı tasrih kılınır. Bu kabil avukatlara yeni barosuna ibraz edilmek üzere dosyasında mevcut sicil ve evrakının birer sureti musaddakası dahi verilir.

Madde 29 — Bazı mesailin takip ve müdafaası zımında Baro müteşekkil bulunan mahallere azimet eden avukat, hu-zurunda müdafaada bulunacağı mahkeme reisile o mahal Baro reisini makamlarında ziyaret eder.

Madde 30 — Hasbelmeslek bir tarafın bazı serairine mut-tali olan bir avukat bu baptaki malûmatını gayre ifşa ve ihbar veyahut mecburiyeti kanuniye olmadıkça şahadet tarikile de beyandan memnu olduğu gibi onlardan istinbat eylediği bazı ahval ve malûmata binaen diğer tarafın zararına olarak zati mesele hakkında her hangi bir tesir husule getirecek bir dava ikame ve tertip etmesi caiz değildir.

Madde 31 — Avukatlar bizzat her nevi muamelei ticariye ve emlâk dellâllığı icrasından ve avukatlık ücreti mukabilin-de müvekkil ile alelûsul yapılacak mukavelenameden maada ikrarı deyni mutazamının senedat ahzinden ve ücretin temini tahsili zımında bizzat veya bilvasıta menkul ve gayri menkul emval irtihan ve teferruğundan memnu olduğu gibi Avukatlık (Muhamat) Kanununun dördüncü maddesinde mûnderiç hizmet ve san attan maada hiç bir hizmet ve san'at kabul edemezler.

Madde 32 — Gerek asaleten yekdiğeri aleyhine ikamei dava edecek avukatlar, ikamei davadan lâakal bir hafta evvel meclisi inzibata tahriren itayı malûmata mecburdurlar.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Madde 33 – Avukatlar, Avukatlık (Muhamat) Kanununda ve Derseadet Dava Vekilleri Nizamnamesinin hükmü ilga olunmayan mevaddında muayyen ve işbu nizamnamei dahilî ahkâmı mucibince heyeti umumiye ve meclisi inzibatça mukarrer vezaifile mükellef ve âdabı meslekiye ve hukuku müteakabilei rafakate riayete mecburdurlar. Avukatlar hakikat ve adaletin muhafazası için kavanin ve âdabı umumiye ve sadet haricine çıkmamak şartile dilediklerini yazmakta ve söylemekte serbesttirler.

Madde 34 – Avukatlar, vezaifi meslekiyelerini ifa eyledikleri esnada müstahak oldukları hürmete nail olmaz veya tahkire maruz kalırlarsa muhafazai haysiyetleri için muktazi teşebbüsatin icrasını Baro reisinden talep ederler.

Madde 35 – Umuma mahsus mahallerde ve mahkeme koridorlarında dava tekabbül ve ücret pazarlığı ve ücret ahzi ve sureti aleniye ve herkesin işitebileceği yüksek sesle mesaili hukukiye münakaşası ve reyi hukukî itası caiz değildir.

Madde 36 – Kavanin ve nizamatı mahsusasına riayet etmek şartile avukatlar herhangi bir maznunun emri müdafaasını deruhte etmekte ve kendilerini tevkil veya davet eden maznunlarla hüviyet varakalarını alâkadarana ibraz ederek her zaman görüşmekte serbesttirler.

Madde 37 – Davanın herhangi bir safhasında vekâletten istifa eden avukat, müvekkilinin müdafaai hukuku için lâzımgelen mühleti temin etmeğe ve avukatlık ücretini istifa eylemiş ise talep vukuunda tarihi istifasına kadar cereyan eden safahatı dava hakkında tahrirî malûmat itasına ve yedinde bulunan evrak ve vesaike iadeye mecburdur.

Madde 38 – Deruhte edilen işin bilâ sebep tehiri caiz değildir.

Madde 39 – Bir şahsın veya bir şirket veya dairei resmiyenin vekâletini kendisine tevdi ettirmek için avukatların müna-

fii haysiyet teşebbüsât ve münasebatta ve müvekkil celbi zımında cerait ve vesaiti saire ile ilânatta bulunmaları ve küşât eyledikleri yazıhanelerine kendi isim ve unvanlarından başka evsaf izafe eylemeleri memnudur. Yazıhane küşât ve nakli ve nakli hakkında üç defadan fazla olmamak şartile ilânât müstesnadır.

Madde 40 – Avukat deruhte ettiği her iş ve dava için muntazam dosya tutmağa ve o iş veya davaya müteallik mehakim ve makamat veya eşhas ve heyete yazılan bilcümle evrak ve mekâtîp müsveddelerile o hususa dair resen ve cevaben vürüt eden muharrerdim ve müvekkili tarafından verilen evrak ve vesaikin asıl veya suretlerini hıfza mecburdur.

Madde 41 – Avukatlar, bir esas defteri tutmağa mecbur olup buna müvekkillerin hesabat ve muamelâtı cariyeleri hak ve silintiden ârî olarak kaydedilir. Bu defter numunesine muvafık olacak ve kablelistimal meclisi inzibat tarafından sahifeleri tahtim ve adedi evrakı tasdik edilecektir.

Madde 42 – Avukatlar meclisi inzibat kararile vaki olacak her gûna davete icabete ve talep olunacak izahatı itaya ve ittihaz olunacak idari mukarreratı bilâ ihmal kabul ve infaza mecburdurlar.

Madde 43 – Meslekin terakki ve tealisini mucip olabilecek bazı tedabirin ittihazı lâzım olduğu mutaleasmda bulunan her avukat esbabı mucibeli bir muhtıra ile keyfiyeti riyasete arz ve bunu her suretle müdafaa edebilir. Ancak idarî ve inzibatî mesailin gazetelerle münakaşa ve ifşası memnudur.

Madde 44 – Avukatlar, muzahereti adliye cümlesinden olmak üzere ve meclisi inzibatça ittihaz olunacak usul dairesinde meccanen ifasıyla mükellef oldukları vazifei vekâleti diğer ve zaif gibi aynı ciddiyetle takibe mecbur olup mazeretleri olduğu taktirde esbabı sübutiyesile maan meclise ve icabına göre mahkemei cinayet reisine arzederler.

DÖRDÜNCÜ FASIL

MECLİSİ İNZİBAT VE VEZAİFİ

Madde 45 – Meclisi inzibat, heyeti umumiye tarafından reyi hafî ile müntahap bir reisi evvel ve bir reisi sani ile on âzadan mürekkeptir. Reis ve âzaların müddeti iki senedir. Reisler tekrar intihap olunabilirse de azayı sairenin hitamı vazifelerinden itibaren bir sene geçmedikçe yeniden intihapları caiz değildir. Riyasette inhilâl vukuunda nihayet bir ay zarfında heyeti umumiye içtimaa davetle intihabat icra edilir. Azalık inhilâlinde son intihapta en ziyade rey almış oanlar sırası ile davet olunurlar. İşbu aza müddeti mütabakiyeyi ikmal ederler.

Fıkrai muvakkate – Avukatlık kanununa tevfikân 28 Ağustos 1340 tarihinde teşekkül eden meclisi inzibat azasının bir sene nihayetinde isimlerine kur a isabet eden bir nısfı yerine yeniden intihap yapılır.

Madde 46 – Reis ve aza olabilmek için lâakal üç seneden beri İstanbul'da müstemirren avukatlık icra etmek ve muvakkaten avukatlıktan menedilmiş bulunmamak ve ihtar ve tevbih cezalarına duçar olmuş ise bunların tarihi infazından itibaren bir sene mürur etmiş olmak şarttır.

Madde 47 – Meclisi inzibat azalığına intihap edilen avukatlar, bir mazereti makbuleye müstenit olmaksızın mütevaliyen üç celsede hazır bulunmazlar veyahut müddeti hizmetlerince mücazâtı intibahiye ile mahkûm olurlarsa işbu vazifeden sakıt olurlar.

Madde 48 – Meclisi inzibatın vezaifi :

Evvelâ : Avukatların muamelâtı umumiye ve haysiyeti mesleki-yelerine müteallik hususatta inzibatı muhafaza ve haklarında mürakabe icra.

Saniyen : Avukatların hükkâm ve müvekkil ve yekdiğerile olan münasebatını tanzim ve bu bapta ihtilâf atı hal.

Salisen : Gerek vukubulacak şikâyet ve gerek resen muttali olunacak ahval üzerine mesleke müteallik kanunlarla işbu

nizamnamei dahilî ve haysiyeti meslekiyeye muhalif hareket eden avukatlar hakkında tetkikat icra ve mücazâtı intibahiyeyi tatbik.

Rabian: Her sene bidayetinde Baroda mukayyet avukatlar levhasını bittanzim mehakim ve devair ve noterlerle avukatlara tebliğ ve sene zarfındaki tebeddülâtı iş'ar.

Hamisen: Bütçeyi tanzim ve heyeti umumiyeye tastik olunduktan sonra tatbik ve nükudu mevcudeyi muhafaza, müstahdimini nasp ve azil,

Sadisen : Mesleke ait kanunlar ve işbu nizamnamei dahilî ile Baroya muhavvel mesail hakkında ittihazı karar velhasıl Baronun hukuk ve menafiini ve haysiyeti meslekiyeyi muhafazadan ibarettir.

Madde 49 – Meclisi inzibat, işbu vezaifin hüsnü ceryanını temin maksadile aktedeceği ilk içtimada âzası meyanmdan bir kâtibi umumî bir muhasip ve diğer âzaya dahi lüzumuna göre vezaifi mahsusa tayin ve avukatlardan bir hafızı kütüp intihap eder.

Madde 50 – Kâtibi umumî, Baronun bilcümle evrakı mühimme ve vesaike resmiye ve muhaberât evrakını muhafaza ve meclisi inzibat müzakeratma mahsus zevabıt ve mukarreratı tanzim ve sicillâtın muhafazai intizamına nezaret, reisi evvel ve saninin gaybubetlerinde muhaberât ve tebligat evrakile cemiyet sicilinden müstahreç kayıt ve evrakı saire suretlerini tasdik imza ve senelik idare raporunu ihzar, velhasıl umuru tahririyeye müteallik hususâtı ifa eder.

Madde 51 – Muhasip, Baronun nuket ve tahvilât vesair emval ve eşyasını hüsnü muhafaza ve avukatların tediyesile mükellef oldukları takasiti şehriye ile cemiyetin sair bilcümle hasılatını dip koçanlı makbuzlar mukabili cibayetini temin, Baronun hasılat ve sarfiyatını natık defterle sair defatiri muavinenin intizamı kaydına nezaret, üç ayda bir meclisi inzibat ve sene nihayetinde heyeti umumiyeye verilecek hulâsai hesabi-

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

yelerle senelik malî raporu ihzar, reisin verile işaretini havi senedat muhteviyatını tediye ile işbu evrakı müsbitenin intizamı muhafazasına itina eyler.

Madde 52 — Baronun nukudu tayin edilecek bir müessesei mâliyede reisin ve muhasibin müşterek imzalarile hıfz ve tenmiye olunur. Mevduatın istirdadı aynı veçhile ceryan eder.

Madde 53 — Hafız kütüp, Baro kütüphanesi için muktazi kütüp ve risail ve âsar cetvelini ihzar ve bunlardan meclisi inzibatça tensip olunanları tedarik ve işтира ve cümlesinin usulü fennisine tevfikan fihristini tanzim eder. Kâtüphanane mevcudunun bilâ müsaade harice çıkarılması caiz değildir.

Madde 54 — Meclisi inzibat, kavanini mevcudenin ıslahına ve vaz'ı muktazi esasatı hukukiyeye dair mutaleat beyan ve levayih tanzim ve devair ve müessesatı resmiye ve hususiyeden istifsar edilecek hususata cevaplar ihzar, ilmî konferanslar tertip gibi vezaifle mükellef ve üçten yediye kadar avukattan mürekkep bir Encümeni İlmî ve Muhamat Mecmuasını^(*) neşir ve idare, meslekin lâyük olduğu mertebeyi hürmete is'adı emrindeki mesaiyi tanzim gibi vezaifle mükellef ve üçten yediye kadar avukattan mürekkep bir Neşriyat Encümeni intihap edecektir.

Madde 55 — Meclisi inzibat, haftada bir defa muayyen günde muntazaman, indellüzum fevkalâde olarak içtimaatını akt ile ruzna- mesinde muharrer mesail hakkında müzakerat icra ve mukarrerat ittihaz eder.

Madde 56 — Meclisi inzibat celesatma reisi evvel ve gayubeti halinde reisi sani, bunun da mazereti halinde meslekte en kıdemli aza riyaset eder. Meclisi inzibat nüsfindan bir ziyadesiyle içtima edebilir. Bilûmum mukarrerat ekseriyeti âdiye ile ittihaz edilir. Tesavii ârâ vukuunda reisin bulunduğu taraf tercih olunur.

Madde 57 — Meclisi inzibat mesleke ait kanunlarla nizamnamei dahilî ve heyeti umumiye ve meclisi inzibat mukarrerat-

* İstanbul Baro Mecmuasını.

ma ve âdabı meslekiyeye ademi riayetlerinden dolayı avukatlar hakkında tahriren ihtar, huzuru mecliste tevbih, muvakkaten avukatlıktan men ve terkini kayıt cezalarını tayin eder.

Madde 58 – Hakkında şikâyet vaki olan avukata Baroca gönderilecek davetnamede sebebi davet tasrih olunacağı gibi müştekaanlı olan hususatı müdafaa etmek üzere kendisine bir hafta mehil verilir. Müdafaatın tahriren beyanı lâzımgelir. Ancak meclisi inzibat huzurunda şifahen teyidi müdafaat dahi caizdir. Avukatın evrakı iştikâiyeyi tetkika selâhiyeti vardır.

Madde 59 – Müddei umumî hakkı itirazı liecelilistimal meclisi inzibat kararının müstenit olduğu evrakı talep eylediği taktirde Baro, evrakı matlûbeyi bilâ tehir müddeiumumiliğe tevdi mecburdur.

Madde 60 – Avukatlıktan muvakkaten menedilenler müddeti memnua zarfında ve kayıtları terkin olunanlar müebbeden avukatlık edemezler. Terkini kayda ait mukarrerat mehakim divanhanelerine talik, Baro gazetesile ve ceraidi yevmiye ile ilân edilir. Muvakkaten avukatlıktan menedilen avukatın hüviyet varakası müddeti memnuiyet zarfında kâtibi umumî nezdinde muhafaza edilir. Kaydı terkin olunanların hüviyet varakaları sureti kafiyyede istirdat ve iptal olunur. Kaydı terkin edilen avukatın yazıhanesi Baronun iş arı üzerine müddeiumumilikçe seddedilir.

Madde 61 – Senenin tensip edilecek mevsiminde bir ay müddetle devrei tatil tespit ve ilânı meclisi inzibatın salâhiyeti dahilindedir. Meclisi inzibatça bir ay evvel ilân edilecek olan işbu müddet zarfında avukatlar, cinayet ve mevkuflu cünha mevaddile tehirinde telâfisi gayrı kabil zararlar husule gelebilen mesal müstesna olmak üzere tatili faaliyet ederler.

BEŞİNCİ FASIL AVUKATLIK ÜCRETİ

Madde 62 – Ücret mukaveleleri müvekkil veya namına hareket eden şahsı aharla aktolunabilir. Mukavele tanzim edilmemiş olması avukatın ücret talebine mâni olmaz.

Madde 63 – Mukavelenamelere haysiyeti meslekiye ile gayrı kabili telif şerait vaz'ı caiz değildir.

Madde 64 – Avukatların ita edecekleri reyi hukukiden dolayı ücret talebine hakları vardır. Bu ücret, her reye mahsus oabileceği gibi muayyen zamanlara ait olarak sureti maktuada dahi tespit edilebilir.

Madde 65 – Bir avukat haczi ihtiyatı gibi ahvali müstacele müstesna olmak üzere meclisi inzibatın müsaadesini almaksızın müvekkili aleyhine ücreti vekâlet tahsili davası ikame edemez. Meclisi inzibat müsaade verdiği ve hasım tarafından avukat tayin edilmiş olduğu taktirde ihtilâfı vakım hakemler marifetile halli mecburîdir. Tarafeyn hakemde veya hakemlerde ittifak edemedikleri taktirde meclisi inzibat tayin eder.

Madde 66 – Meclisi inzibat tahkim edildiği veya vaz'iyet eylediği yahut mehakim ve devair canibinden ehli hibre tayin olunduğu hususata mütedar ücret ihtilâfını tetkik eylerken işin ehemmiyeti maddiye ve mâneviyesini ve müvekkilin iktidarı malisini ve avukatın kıdem ve ehliyetini ve mesaii masrufenin kıymeti ilmiyesini nazarı itibara alır.

ALTINCI FASIL UMURU MALİYE

Madde 67 -- Baronun malî sene başı kânunusani iptidasıdır. Senelik bütçe kânunuevvel gayesinde hitam bulur. Meclisi inzibat reislerle azasmın müddetleri bir defaya mahsus olmak üzere işbu tarihlere göre hesap edilir.

Madde 68 – Baronun varidatı: Evvelâ, hini kayıtlarında avukatlardan alınacak duhuliye; saniyen levhada mukayyet

avukatlardan senevî yirmi dört lirayı tecavüz etmemek üzere heyeti umumiyece tayin kılınacak miktarda alınacak aidatı şehriye; salisen, kefaletname vesair vesaik tasdik ve itasında alınacak miktarı mebalîğ; rabian, avukatlara heyeti umumiyece tahmil olunacak âidatı fevkalâde; hamisen: neşredilecek kütüp ve risail hasılatı; sadisen: vukubulacak teberruattan ibaret olup sarfiyatı dahi makasıldının icrası zımında heyeti umumiyece musaddak bütçe dahilinde ceryan eder.

Madde 69 – Muhasip tarafından tutulacak kasa, hesabı carî demirbaş eşya defterleri muamelâta kablelmübaşere tadat ve sahifeleri meclisi inzibat mühriyle tasdik olunur.

Madde 70 – Her nevi tahsilât meclisi inzibat mührünü ve muhasibin imzasını havi dip koçanlı makbuz senedatı mukabili icra olunur.

Madde 71 – Tediye evrakı müspitesinde muhasibin imzası ve reisin verile işareti bulunması şarttır.

TEAVÜN SANDIĞI

Madde 72 – İstanbul Barosuna mukayyet avukatların vefatlarında ailelerine ve sağ iken muavenete muhtaç olanlarına yardım maksadile bir teavün sandığı teşkil edilmiştir. Sandığın teşekkül tarzı ve nasıl idare edileceği heyeti umumiyece kabul edilecek talimatname ahkâmı ile muayyen olacaktır.

Madde 73 – Mülgadır.

Madde 74 – Mülgadır.

Madde 75 – Mülgadır.

Madde 76 – Mülgadır.

Madde 77 – Mülgadır.

Madde 78 – Mülgadır^(*)

* Nizamnamenin (73) ten (78) e kadar olan işbu maddelerindeki hükümler yerine (72) nci maddedeki selahiyete müsteniden heyeti umumiye tarafından kabul edilmiş olan talimatname hükmü kaim olmuştur.

SEKİZİNCİ FASIL BARONUN MERASİME İŞTİRAKI

Madde 79 – Baro, herhangi bir fırkai siyasiye âmalini terviç ve izhar eden merasime iştirak etmez.

Madde 80 – Baro, hükümetin mûtat olan merasimine davet vukubulduğu surette iştirak eder.

Madde 81 – Mahkemei asliye riyaseti evveli ve Müddei-umumiliğinde ve Cinayet Mahkemesi reisi ve Müddeiumumiliğinde tebeddül vukubuldukça Baro namına mumaileyhim ziyaret olunur.

Madde 82 – Rûfekadan birinin vefatı vukuunda Baro tarafından yevmi tedfin ilân ve müteveffa hakkında münasip surette merasim icra ve eğer müteveffa Baro riyasetini ihraz etmiş zevattan ise hakkında merasimi mahsusa ifa ve ailelerine beyanı taziyet edilir.

Madde 83 – Baronun tarihi tesisi olan 2 Mayıs 1296 tarihini tebcilen her sene mayıs ayının iptidasını takip eden cuma günü Baroca bir müsamere tertip olunur.

Adliye Vekâletinin tasdiki tarihi : 11 Ağustos 341

Numarası: 1763 umumî

4347 sadıra

3 NİSAN 1340 TARİHLİ MUHAMAT KANUNUNU MUADDİL KANUN(*)

6 Kânunusani 1926

Kanun No: 708

Madde 1 – 3 Nisan 1340 tarihli Muhamat Kanununda mevcut “muhamat” kelimeleri “avukatlık” suretinde ve «muhami» kelimeleri “avukat” suretinde tâdil olunmuştur.

Madde 2 – Avukatlık Kanununun ikinci maddesinde mukarrer mülâzemet, Adliye Vekâletinin tensip edeceği bir mahkemede iki sene hizmeti adliyede bulunmak suretile ifa edilir. Mektebi Mülkiyeden mezun olup da, hukuk fakültesinin veya mektebinin Mektebi Mülkiyede okumadıkları derslerinden bilimtihan ehliyetini müspit tasdikname istihsal ederek mülâzemet müddetini ikmal edenler Avukatlık Kanununun ikinci maddesindeki şeraiti haiz oldukları surette avukat olabilirler.

Madde 3 – Bir mahalde avukatlık edenlerin adedi yediye bâliğ olduğu takdirde baro teşkili mecburidir. Bu halde meclisi inzibat bir reis ile iki azadan terekküp eder.

Madde 4 – Baro teşekkül eden yerlerde mahallî müddeiumumi avukatlar hakkında Avukatlık Kanununun beşinci maddesinde muharrer mücazâtı intibahiye tertibini Barodan talep edebilir. Baronun, talep tarihinden itibaren on beş gün zarfında bir karar vermesi mecburidir. Bu müddet zarfında bir karar verilmediği ve verilmesine mâni esbap tahriren bildirilmediği takdirde müddeiumumi aynı talebi mahkemeye dermeyan eder. Mahkemece de Avukatlık Kanununun on ikinci maddesi mucibince muamele ifa olunur.

* 3. Tertip Düstur, cilt 7, sayfa: 333.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Madde 5 – Beş sene müddetle hâkimlik sınıfında hizmeti mesbuk olanlar ve hukuk fakültesinde veya mektebinde okunan derslerden bilimtihan ruhsatnameyi haiz olarak yine beş sene müddetle icrayı vekâlet edenler avukat olurlar. Lâakal on sene müddetle ruhsatnamesiz olarak mehakimde müstemirren dava vekâleti yapanlar bilimtihan avukatlık hakkını haizdirler.

**No: 74 – AVUKATLIK KANUNUNUN ONBİRİNCİ
VE MEZKÛR KANUNUN BAZI MADDELERİNİ
MUADİL KANUNUN BEŞİNCİ MADDESİNİN
TEFSİRİ^(*)**

12 Nisan 1928

(Resmî Gazete ile neşir ve ilâm: 18 Nisan 1928 - Savı: 867)

Tefsir no: 127

Avukatlık Kanununun onbirinci maddesindeki âzalık ve bu maddeyi muaddil 6 Kânunsani 1926 tarih ve 708 numaralı kanunun beşinci maddesinde mezkûr hâkimlik kayıtlarına, vaktiyle intihabı ahali ile veya encümeni adliyelerce intihap ve Adliye Nezaret veya vekâletlerinin emirleriyle tâyin olunan âzalar dâhil değildir.

Madde 6 – Avukatlık Kanununun hini neşrinde ruhsatnameyi haiz olanlar Baro teşekkül etmeyen yerlerde dava vekâleti edebilirler. Beş sene müddetle müstemirren ruhsatnamesiz dava vekâleti yapanlar bilimtihan bu hakkı haizdirler. Beş dava vekili bulunmayan mahallerde Adliye Vekâletince tespit edilecek şekilde imtihan verenler o gibi mahallerde dava vekâleti ederler.

* 3. Tertip Düstur, cilt: 9 sayfa 142.

**No: 47 – AVUKATLIK KANUNUNUN BAZI
MADDELERİNİ TÂDİL EDİCİ 708 NUMARALI
KANUNUN 6 NCI MADDESİNİN TEFSİRİNE
MAHAL OLMADIĞI HAKKINDA HEYETİ
UMUMİYE KARARI (*)**

27 Kânunusani 1930

(Resmî Gazete ile neşir ve ilânı: 3 Şubat 1930 - Sayı: 1414)
Karar No: 544

Avukatlık Kanununun bazı maddelerini muaddil 708 numaralı kanunun 6 ncı maddesinde beş dava vekili bulunmayan yerlerde Adliye Vekâletince tensip edilecek şekilde imtihan verebilen dâva vekillerinin o gibi yerlerde dâva vekâleti edebilecekleri yazılı olup (o gibi mahaller) tâbirinin nereye atfedildiği açıkça anlaşılmadığı ve çünkü buna takaddüm eden fıkrada baro teşekkül etmeyen mahallere atfolunmayıp da beş dâva vekili bulunmayan mahaller tâbirine atfolunuyorsa bir takım müşküller çıkacağı ve böyle imtihanla dâva vekilliği yapmağa ruhsatname alan kimsenin vekâlet icra ettiği yerde bir altıncı zatın iltihakı hâlinde birinin o yerden hicret etmesini veya başka bir iş yapmasını icap edeceği ve bunun da doğru olmayaacağı esbap ve mütalâasiyle maddedeki esas maksadın baro teşekkülünü himaye olduğundan (o gibi mahaller) tâbirinin, baro teşekkül etmeyen yerler demek olacağı suretinde maddenin tefsiri bir karara raptı teklif olunmuşsa da:

708 numaralı kanunun altıncı maddesi üç hükmü ihtiva etmekte olup biri kanuni şeraite göre avukat olacaklardan maada dava vekili namiyle vekâlet icra edebileceklerin evsafını göstermektedir ki bu da Avukatlık Kanununun neşri zamanında ruhsatnameyi haiz olanlardır.

İkincisi ruhsatnamesiz olarak beş sene müstemirren dava vekâleti yapanların imtihan ile dava vekâleti hukukunu ihraz edebileceklerine mütedairdir.

* 3. Tertip Düstur, cilt: 9, sayfa: 36

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Bu iki surette dava vekili addedilenler baro teşekkül etmeyen yerlerde vekâlet icra edebilirler.

Maddenin üçüncü ve son hükmü de yukarıda yazılı evsafı haiz beş dava vekili bulunmayan yerlerde Adliye Vekâletinin tensip edeceği şekilde imtihan verenlerin ancak o yerde dava vekâleti edebileceklerini mutazammıdır. Bu hüküm halkın ihtiyacı noktasından bir zaruret telâkki edilerek kabul edilmiş fevkâlade bir vaziyettir ki ne kanuni şeraite göre avukatlığa ve ne de evvelce ruhsatname istihsal etmiş ne de istimrar ile ruhsatnamesiz dava vekâleti yapmış olanların müktesep haklarını kanunla tasdik ve teyit edilmesi haline sebih ve kabili kıyas değildir. Binaberin üçüncü hale göre dava vekâleti yapmağa salâhiyeti olanların o yerde birinci ve ikinci şekillere göre beş dava vekili bulunduğu takdirde bu üçüncü hali kabule saik olan zaruretin mürtefi olmuş bulunacağına göre bu salâhiyetin devam edemiyerek ortadan kalkacağı pek tabiidir.

Şu izahata göre bir dava vekili iltihakiyle diğerlerinden birinin yerden hicreti vârit olmayacağı gibi ancak beş dava vekili bulunduğu halde diğerlerinin vekâlet işini yapamamaları da evvelce vekâlet icra etmek salâhiyetini ihraz ederken netayici hakkında kanunun hükmü ortada olduğundan müktesep bir hak iddiası ve mağduriyet gibi bir vaziyet mutasavver olamayacağından pek sarih olan maddenin tefsirine mahal bulunmadığı, Umumi Heyetin 27 inci inikadınının 1 inci celsesinde takarrür etmiştir.

Madde 7 – Avukatlık Kanununun ikinci maddesinde muharrer şeraiti haiz olup da iki sene Divanı Temyizi Askerî aza ve müddei umumîliklerinde ve muavinliklerinde ve Şûrayı Devlet reis ve âza ve müddeiumumi ve muavin ve mülâzımlıklarında ve devair ve müessesatı resmiye hukuk müşavirliğinde veya umuru mehakim müdüriyetinde veyahut müşaviri adlîliklerde bulunanlar ayrıca mülâzemetete tâbi değildirler.

Madde 8 – Avukatlar deruhte olunan deavinin ücret ve masarifine karşı müvekkilerine ait olarak yetlerinde bulunan emval ve nukut üzerinde hakkı rüçhanı hususiyi haizdirler.

Madde 9 – Avukatlık Kanununun ve kavanini sairenin işbu kanuna muhalif olan ahkâmı mülğadır,

Madde 10 – İşbu kanun tarihi neşrinden muteberdir.

Madde 11 – İşbu kanun ahkâmının icrasına Adliye Vekili memurdur.

**İSTİFA EDEN HÂKİMLER HAKKINDA 3 NİSAN
1340 TARİHLİ AVUKATLIK KANUNUNA
MÜZEYYEL KANUN (*)**

20 Kânunuevvel 1926

Kanun no: **941**

Madde 1 – Vazifelerinden istifa ederek ayrılan hâkimlerle bu sınıftan sayılan adliye memurları vazifelerini ifa eyledikleri mahallerde istifalarının kabulü tarihinden itibaren iki sene müddetle avukatlık ve dava vekâleti edemezler.

Madde 2 – Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 – Bu kanunun ahkâmı icraya Adliye Vekili memurdur.

* 3. Tertip Düstur, cilt: 8, sayfa: 55.

1 MART 1927 TARİHLİ AVUKATLARA AİT RESMÎ KİSVE VE SERPUŞLARIN ZAMAN VE SURETİ İKSASI HAKKINDA TALİMATNAME

1— Numunesi evvelce takdir ve tatbik edilen avukatlara mahsus serpuş ve kisve yekdiğerinin mütemmin ve lâzımı gayri müfarıkıdır.

2— Bu serpuş ve kisve şekli hazırını aynen muhafaza etmekle beraber suret ve zamanı iksası itibarile işbu talimatname ahkâmına tâbi olacaktır.

KİSVENİN ZAMANI İKSASI

3— Avukatlar resmi bir husus için reis veya hâkime yahut müddeiumumi veya müstantiklere müracaat ettikleri zaman kisveyi resmîyeyi lâbis bulunmalıdır.

4— Meclisi inzibatın ve heyeti umumiyenin içtimalarında avukatlar bilâ istisna elbisei resmîye ile isbatı vücut edeceklerdir.

5— Bazı merasimde Baroyu temsilen nizamnamei dahilî mucibince izam edilen avukatlar kisvei resmîyeyi lâbis olacaktardır.

6— Kendi şahsına ait bir davayı müdafaa eden her avukat kisveyi giyip giymemekte muhtardır.

Maahaza maznun sıfatile celp edilen avukatlar esnayı istintak veya muhakemede resmî kisveyi giymekten memnurdurlar.

SERPUŞUN ZAMANI İKSASI

7— Mahkemede hazır bulunan bilcümle eşhasın başı açık olmak lâzımdır. Maahaza hâkimler ve avukatlar bu kayıttan âzade tutulmuşlardır.

Binaenaleyh avukatlar dilerlerse esnayı muhakeme ve müdafaasında serpuşlarını muhafaza edebilirler. Maamafi, berveçhi ati ahvalde serpuşlarını çıkarmağa mecburdurlar.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

a – Heyet mahkeme salonuna girdiği veya salondan çıktığı zaman,

b – Karar tefhimi sırasında,

c – Tahlif esnasında,

8– Avukatlar mahkeme salonuna girince heyeti hakimeye resmi selâm ifa etmek üzere serpuşlarını hafifçe çıkarıp tekrar iksa ederler.

9– Mahkeme koridorlarında avukatlar arkadaşlarına selâm vermek için serpuşlarını çıkarmağa hacet kalmaksızın hafif bir reverans icrasile iktifa edebilirler.

10– İşbu talimatname ile muayyen ahvalde haricinde avukatlar resmi kisve ve serpuş giymekten memnurdurlar.

**No: 71 – AVUKATLIK KANUNUNUN (6) ncı
MADDESİYLE (12) nci MADDESİ SON FIKRASI
VE ONU MUADDİL OLAN 6.1.1926 TARİH VE 708
NUMARALI KANUNUN DÖRDÜNCÜ MADDESİ
MAKAMINA KAİM KANUN (*)**

Kabul tarihi: 11 Nisan 1928

(Resmi Gazete ile neşir ve ilâm: 14 Nisan 1928 - Sayı: 863)

Kanun no: 1220

Madde 1 – Baro meclisi inzibati şikâyete mebni veya resen veya mahallî müddeiumumisinin talebi üzerine Avukatlık Kanununun beşinci maddesindeki mücazati intibahiyeyi tertip eder.

Meclisi inzibatın talep ve şikâyet tarihinden itibaren bir ay zarfında bir karar vermesi mecburidir. Bu müddet zarfında bir karar verilmediği takdirde, şikâyetçinin müracaatı üzerine veya resen müddeiumumi aynı talebi mahkemeye dermeyan edebilir.

Baro meclisi inzibatmca ittihaz olunan kararlar bir hafta zarfında müddeiumumiliğe tevdi olunur. Bunlardan mücazati intibahiyeye mütedair olanları müddeiumumilik tarafından bir hafta zarfında mahkûm avukata tebliğ olunur. Tarihi tevdiden itibaren bir hafta zarfında müddeiumumi her türlü mukarrerat aleyhine ve mahkûm avukat tarihi tebliğden itibaren bir hafta zarfında ihtardan maada mukarrerat aleyhine itiraz edebilir.

Baro olmıyan yerlerde inzibati meslekînin temini ve indel-hace beşinci maddede mezkûr mücazati intibahiyenin tertibi mahallî müddeiumumilerinin sebkedecek talepleriyle asliye mevaddım rüyet eden mahkemeye aittir.

Gerek barolar tarafından gerek baro olmıyan yerlerde asliye mevaddım rüyet eden mahkeme tarafından verilen mukarrerat üzerine tetkikatı itiraziye icrası o mahalde ağır ceza dava-

* 3. Tertip Düstur, cilt: 9, sayfa: 267.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

larım rüyet eden ayrı bir mahkeme varsa o mahkemeye yoksa mezkûr davaları rüyetle mükellef en yakın asliye mahkemesine mevdudur. Mahkeme baronun ve diğer alâkadarların müdafaa ve izahlarını tahriren beyan etmeleri zımında kendilerine derhal münasip bir mehil tayin ve bu müddetin mürurundan itibaren beş gün zarfında evrak üzerine kararını ita eder. Bu karar kat'idir.

Madde 2 – Baro olan mahallerde avukatlar sulh mahkemelerinde icrayı vekâlet edebilecekleri giib tarafeynin buldukları karye veya kasabada mukim olup da vekâleti san'at ittihaz etmemiş olan akraba ve ehlibası da bilâ ücret vekâlet edebilirler.

Baro olmıyan yerlerde bunlardan maada dava vekilleri dahi ifayı vekâlet edebilirler. Ancak avukatlıktan menedilenler hiç bir veçhile vekâlet edemezler.

Madde 3 – İşbu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 – İşbu kanun hükmünün icrasına Adliye Vekili memurdur.

**No: 79 – AVUKATLIK KANUNUNUN İKİNCİ
MADDEİ MUADDELESİ MUCİBİNCE MEKTEBİ
MÜLKİYE MEZUNLARINDAN AVUKATLIK
İMTİHANINA DÂHİL OLACAKLAR HAKKINDAKİ
TALİMATNAMENİN MERİYETE VAZINA DAİR
KARARNAME(*)**

15 Nisan 1928 – No: 6439

Avukatlık Kanununun ikinci maddei muadelesi mucibince Mektebi Mülkiye mezunlarından avukatlık imtihanına dâhil olacaklar hakkında Adliye Vekâleti celilesinin 27 Mart 1928 tarih ve 274-2542 numaralı mutalâanamesi veçhile tanzim ve tevdi edilmiş olan merbut talimatnamenin mer'iyete vaz'ı Maarif Vekâleti celilesinin 11 Nisan 1928 tarih ve 882-8844 numaralı tezkeresiyle vukubulan teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetinin 15 Nisan 1928 tarihli içtimamda tasvip ve kabul olunmuştur.

TALİMATNAME

1 – Mektebi Mülkiye mezunlarından Avukatlık Kanununun muaddel ikinci maddesi mucibince avukatlık imtihanına dâhil olmak isteyenler evvelemirde bir istidaname ile Darülfünun Hukuk Fakültesi veya Ankara Hukuk Mektebi Tedris Heyeti Riyasetine müracaat edecek ve istidalarına şهادetnameleri ile tercemeihal varakalarını veya sureti musaddakalarını ve üç kıta 9-12 cesametinde fotoğraflarını rapteyliyeceklerdir.

2 – Evrakın riyasetçe tetkikini müteakip müstedinin yedine imtihana duhule müstahak olduğunu mübeyyin vesika verilecektir,

3 – İmtihanlar Hukuk Fakültesi veya Ankara Hukuk Mektebince senede iki defa icra ve miat bir ay evvel ilân olunur.

4 – Namzetler Hukuk Fakültesinin veya Hukuk Mektebinin son lisans programında mevcut olup mezun buldukları senelere ait Mektebi Mülkiye programlarında bulunmıyan derslerden imtihan olunur.

* 3. Tertip Düstur, cilt: 9, sayfa 146 (Resmi Gazete, 30.4.1928 - 876).

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

5 – Her dersin imtihanı o dersin müderris veya muallimi ile Fakülte heyeti İlmiyesi veya tedaris heyeti âzasından iki zat tarafından tahrirî veya şifahî olmak üzere icra kılınır.

Bir dersin tahrirî imtihanında lâakal beş numara almıyan o dersin şifahî imtihanına giremez. Şifahî imtihanlar alenîdir. Bu imtihanlarda muvaffak olabilmek için her dersten lâakal yedi numara almak şarttır.

6 – Yalnız bir derste muvaffak olamıyan efendi müteakip devrei imtihaniyede o dersten tekrar imtihana dahil olabilir. Birden fazla derslerde muvaffak olamıyanlar ancak bir sene sonra umum derslerden tekrar imtihana dahil olabilirler.

7 – Tahrirî ve şifahî imtihanların her birinden namzede lâakal beş sula tevcih olunur.

**1552 NUMARALI KANUNA MERBUT 2 NUMARALI
CETVEL MALİYE TEŞKİLÂTINA AİT KISMININ
TADİLİ VE BİR KISIM VAZİFELERİN SURETİ İFASI
HAKKINDA KANUN(*)**

Kabul tarihi : 7 Haziran 1933

Kanun no: 2265

Madde 15 – Mukavele ile münhasıran hazine davalarını tal etmek şartile istihdam olunan hazine avukatlarının hariçten da kabul ederek takip eylemeleri yasaktır. Bunun gibi serbest hazi avukatlarile müvazenei umumiyeye dahil ve mülhak ve hususi bı çelerle idare olunan devlet dairelerinde umumiyetle devlet mües: selerinde ve en az sermaysinin nısfı dvlete ait şirket ve müessese de ücret veya maaşla müstahdem avukatların veya şeriklerinin yukarda yazılan daire ve müesseseler aleyhinde dava kabul eylemeli yasaktır. Bu yasak hilâfına dava kabul edenler bir daha bu daire müesseselerde kullanılmamak üzere vekâletten düşerler ve ken lerine bu idarenin hiç bir işi tevdi ve takip ettirilmez ve hakların Ceza Kanununun 240 inci maddesi hükmü tatbik olunur. Bu mt dede yazılı dairelerde müstahdem avukatlar her hangi bir sure vazifelerinden ayrıldıkları tarihten itibaren altı ay zarfında ayrıldıkları daire aleyhindeki davaları ne kendileri ne de şerikleri kabul ec mezler. Ettikleri takdirde haklarında Ceza Kanununun yukarda yazılı **240** inci maddesi hükmü tatbik olunur.

*

3. Tertip Düstur, cilt: 14, sayfa 146 (Resim v.

**No: 226 – AVUKATLIK KANUNUNA MÜZEYYEL
KANUN (*)**

18 Haziran 1934

(Resmi Gazete ite neşir ve ilânı: 25 Haziran 1934 - Sayı: 2735)

Kanun No: 2516

Madde 1 – Avukatlık Kanununun bazı maddelerini muaddil 708 numaralı kanunun altıncı maddesi hükmünce beş dava vekili bulunmayan yerlerde dava vekilliği yapmak üzere bilimtihan kendilerine ruhsatname verilmiş olanlar baro teşekkül etmiyen yerlerde dahi dava vekilliği yapabilirler.

Ancak bundan sonra bu gibilere ruhsatname verilmez.

Madde 2 – Hâkimler Kanunu mucibince hâkimlikten iskat edilmiş olanlar avukatlık yapamazlar.

Muvakkat madde – Memurin Kanununun muvakkat maddesi hükümlerine göre tasfiye suretiyle memuriyetten çıkarılmış oldukları halde Büyük Millet Meclisinin 12.6.1933 tarih ve 776 numaralı kararından evvel kendilerine avukatlık veya dava vekilliği ruhsatnamesi verilmiş olanlar avukatlık veya dava vekilliği yapabilirler.

Ancak bu gibilerden memuriyet vazifesini suiistimalden hapse mahkûm olmaları veya irtikâp ve irtişa sebebi veya Avukatlık Kanununun ikinci maddesinin ikinci fıkrasında yazılı sebeplerden birisi ile tasfiye edilmiş olanlar hükümden istifade edemezler.

Madde 3 – Bu kanun hükümleri neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 – Bu kanun hükümlerini Adliye Vekili yerine getirir.

* 3. Tertip Düstur, cilt: 15, sayfa: 494.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1 Aralık 1938 – 7 Temmuz 1969

T. C.

Başvekâlet

Kararlar Müdürlüğü

Sayı: 61823

7-III-1938

BÜYÜK MİLLET MECLİSİ YÜKSEK REİSLİĞİNE

Adliye Vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri heyetinin 19.1.1938 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan Avukatlık Kanunu esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil
Celâl Bayar

AVUKATLIK KANUNU LÂYİHASI ESABİ MUCİBE MAZBATASI

Cumhuriyet adliyesinin devamlı inkişafını temine yarayan vasıta ve tedbirlerden hâkim ve mahkemeye karşı olan itimadın sarsılmaz bir halde yerleşmesi, adaletin sür'at ve sadelikle temini, kanunların tam olarak tatbiki, bu yoldaki mesainin mülhem bulunduğu belli başlı esasları teşkil eder. Avukatın adli teşkilâtteki rolü bu esasların herbiriyle yakından alâkadardır. Hâkim ve müvekkil, bütün hakikatları onun ağzından dinler; vatandaşların memleket adaleti hakkındaki fikir ve kanaatları onun elile yoğrulur. Doğruluk ve nezaheti rehber edinmemiş bir avukatın mahkeme hakkındaki şüpheli bir sözü davacı üzerine derin izler bırakır. Bu suretle ilmin, doğruluğun; istiklâl ve şerefin timsali olan bir hâkimler kütlesi bile taarruzdan masun kalamaz. Böyle bir halin adliyeye ve memlekete vereceği zarar her türlü tahminin fevkindedir. Çünkü halkın itimat ve tasvibi-ne dayanan demokratik idarelerde, adaleti tesis ve tevzi sisteminin âmmeyi her bakımdan tatmin edecek bir seviyede olması şarttır. Adaletin saf ve lekesiz olarak idamesi de hiç şüphesizdir ki, Cumhuriyeti payidar edecek esaslardan biridir. Bundan başka kanunların tam olarak tatbikinde avukatların müessir bir rolü vardır. Filvaki sosyal hayatımıza yeni bir nizam veren mevzuatın üstün esasları geniş kültürlü şahıslara ihtiyaç göste-

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

recek mahiyettedir. Bu itibarla avukatın mevcudiyeti, bilgi ve doğruluk hususunda teminat arz etmekle kalmıyarak adliyenin müdahalesini icabettiren halleri de tahdit eder. Davacı ile yapacağı istişare mesnetsiz iddiaların bertaraf edilmesine, içtinabı imkânsız olmıyan ihtilâflarda bir uzlaşma zemini bulunmasına yarar. Bu takdirde hâkim ve avukat müşterek bir vazife ifasını, hakkın taharrisini deruhde etmiş olur. Aksi halde usûl kanunlarının zarurî olan teminatı taraflar elinde davayı uzatmaya yarayan bir vesile haline girer. Salâhiyetlerini hakka hizmet yolunda kullanan ve hâkim huzurunda yalnız kanun ve vicdanın sesini yükselten avukat kuvvei kazaiyeyi vazifesine îsâl eden makinenin en kudretli çarklarından biridir.

Bu itibarlardır ki, memleket adliyesinde hakkı hak olduğu için izhar eden faziletli bir hâkimler kütlesine ne derece ihtiyaç varsa hâkimin faaliyetini tenvir eden ve yalnız bilgi ve doğruluğu kendine rehber tanıyan bir avukatlar topluluğuna da o mer-tebe lüzum vardır. İşte bu mülâhazalar avukatlık meselesinin ehemmiyetle nazara alınmasını icab ettirmiş, baştan başa yeni esaslar dairesinde tanzim kılman avukatlık kanunu lâyihası adlî ıslahatta yeni bir merhaleye erişmeği hedef tutmuştur.

Heyeti umumiyesi itibariyle kendi ihtiyaçlarımızdan mülhem bulunan lâyihanın tanziminde diğer Devletlerin bu husustaki mevzuatı göz önünde bulundurulmuş ve bu maksatla Almanya, Avusturya, Belçika, Fransa. İtalya, İngiltere, Birleşik Amerika, Romanya, Yugoslavya ve Bulgaristan kanun, nizamname ve teamülleri mukayeseli bir surette tetkikten geçirilmiştir. Bu muhtelif Devletlerin bir kısmı iklimlerinin, bir kısmı tarihlerinin, bazıları ırkî secyelerinin diğerleri de hükümet rejimlerinin tesiri altında ve müşterek bir gaye uğrunda nasıl varlık gösterdiklerini, avukatlık mesleğini nasıl teşkilâtlandırıp idare ettiklerini bilip öğrenmek büyük faydalar temin etmiştir. Burada her şeyden önce göze çarpan hâdise birbirine ne uzak milletin ve biri diğerine hiç benzemiyen ırkların adlî sistemlerindeki hayrete şâyân müşabehettir.

Avukatlık meslekinin mahiyeti bu tetkikin ilk merhalesini teşkil eder. Avukatlığa ait vazifeler bir kül halinde derpiş

edildiği takdirde dört muhtelif sistemin mevcudiyeti görülür. Bunlardan birincisi - tâbir caizise - en liberal olanı avukatlığa ait hak ve vazifelerin hiç bir kayıd ve şarta bağlı olmaksızın herkes tarafından ifa edilebilmesine cevaz veren sistemdir. Tarihin bu hususta kaydettiği tecrübeler acı neticeler vermiş, tesisinden kısa bir müddet sonra bu esastan rücu zarureti hasıl olmuştur. Fransada avukatlara ve onların meslekî teşekküllerine büyük bir itimatsızlık gösteren ihtilâl mevzuatı avukatlık meslek ve ünvanını aynı zamanda ilga eylemişti. Bu vaziyette, Fransız mahkemelerini tam bir anarşi içinde istilâ eden iş adamları adaleti âdeta satılık bir meta haline getirmişlerdir. 1917'de Bolşevik ihtilâlinin ilk hareketi de burjuvazi ve irticanın bir ocağı addedilen eski Rus barosunu ortadan kaldırmak oldu. Ancak bu rejim bir seneden fazla sürmedi. İhtisaslaşma ihtiyacı derhal kendini gösterdi. Bir sene sonra (30 Teşrinievvel 1918 tarihli kararname) müdafiler hâkimler gibi Devletin aylıklı memuru vaziyetine geçtiler. Bu sistem şimdiki halde hiç bir yerde câri değildir.

Avukatlığın bir mesleki mahsus halinde tanzimine saik olan sebepler artık herkesçe bilinen şeylerdir. Modern mevzuatın girift vaziyeti hâkimle iş sahibi arasında mesleki kültür ve melekeye sahip bir mutavassıt sınıfa ihtiyaç gösterecek mahiyettedir. Bu, aynı zamanda bir de ihtiyat tedbiridir. Çünkü hak sahiplerinin veya kendilerini haklı sayanların yerli yersiz ihtirasları adalet umurunda menhus bir tesir icra eder. Mesleki malûmatı olmyan ve kendi kendisini müdafaada maruz kaldığı tehlikeden bihaber bulunan bir kimsenin fikrindeki karışıklığa dilinin şaşırması inzımam eder. Mahir bir hasım böyle bir acemiye karşı çok üstün bir vaziyette bulunur. Kaldı ki tarafların muvazenelerini kaybederek karşılıklı kin ve husumetlerine serbest bir cereyan vermeleri mahkemeyi lüzumsuz yere işgal etmiş ve davayı girift bir hale koymuş olur. Bundan başka taraflar arasında bilgi ve ehliyet bakımından müsavat temini avukatın vücudunu zaruri kılar. Bu suretle fertlerin kanun muvacehesindeki müsavâtı filiyat sahasında en geniş mikyasta tecelli etmiş olur. Nihayet hâkim işi ortaya koyanın noksan evrak ve vesika ibraz etmiyeceği veya bilerek hilâfı hakikat iddi-

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

alarda bulunmayacağı hakkında tam bir itimat sahibi olmalıdır. Görülüyor ki avukatların faydalı bir vazife görmeleri geniş bir kültüre sahip olmalarına, seciye ve doğruluklarile herkese tam bir itimat telkin etmiş bulunmalarına bağlıdır. Avukatlığın bizdeki menşei hiç de öğünülecek bir halde değildir.

O zamanlar bu çeşit vazifeleri kendilerine meslek edinenlere ağır hitaplar reva görülmüş, mesleğin en vahim suçu kendilerine alem olmuştu. Avukatlık mesleği üzerinde dolaşan bu ağır ithamlar hâlâ zihinlerden tamamen silinmiş değildir. Bu itibarla yeni lâyihanın hedef tuttuğu merhaleye erişmek Türk avukatlarının geçeceği çetin fakat o nisbette şerefli bir imtihan olacaktır.

Avukatlığın bir Devlet memuriyeti haline ifrağı ve avukatların vazifelerini hâkimler gibi maaş mukabilinde görmeleri muhtelif yerlerde tecrübe edilmiş bir sistemdir. Baronun yaptığı suistimaller Prusya Kralı ikinci Frediriği avukatlık mesleğinin ilgasına sevk etmişti. Bir kararname ücretli avukat istihdamını menetmiş bunun yerine maaş mukabilinde vazife gören ve taraflara meccanen hizmet etmekle mükellef bulunan kanunî müşavirler ikame eylemişti. Kralın bu memurları vazifeleri devam ettikçe mafevklerine bir asker disiplinile bağlı bulunuyorlardı. Aynı tarihlerde avukatlar İspanyada kral, Avusturyada imparator tarafından tayin edilirdi. Birinci Nikola "Ben çar oldukça Rusya'da avukata ihtiyaç olmayacaktır" diyordu. Sovyet Rusya 30 Teşrinievvel 1914 tarihinde avukatlığın tamamen serbest olarak icrası sisteminden, onun, tam zıddı olan Devletin aylık memuru sistemine geçmişti. Bu usulün esas gayesi hiç şüphesiz avukatların davayı uzatmaktaki menfaatlarını kaldırmak, her türlü tavik ve tehir yollarını kapamaktı. Fakat bu maksat hiç bir yerde filen tahakkuk edemedi. Hükümetten aylık alan bir avukat, tarafların seçmiş olduğu avukatın gösterdiği gayret ve maharetle çalışmıyordu; ve bilhassa, davacı, işini muayyen bir avukata tevdi mecburiyetinde kaldığından, kendisinin itimadını kazanmış her hangi bir şahsa müracaat imkânını bulamıyordu. Bu usûl, en son tatbik edildiği Sovyet Rusya'da geniş suistimallere yol açtı; mü-

dafilere büyük ekseriyeti irtikâb ve ihtilâstan maznun olarak mahkemeye sevk edildiler. Bunlardan bir kısmı idam diğerleri hapis cezasına mahkûm oldular. Bunun üzerine bu sistem 1920 senesinde ilga edilerek adliyede müdafaa vazifesi meslek, kültür veyahut şahsî vasıfları bu vazifeyi icraya müsait olanlar tarafından ifa edilen bir âmme hizmeti haline ifrağ edildi. Bu suretle avukatlık vazifesi mahiyet ve icabının memurlukla telif kabul etmediği bir defa daha teyyüt etmiş oldu.

Avukatlığın tam manasile bir serbest meslek halinde tanzimi, gerek meslek müntesiblerinin ve gerek meslekî teşekküllerin muayyen haller haricinde adlî otoritenin devamlı murakabesinden âzade tutulmasını veya bu murakabenin asgarî hadde indirilmesini icap ettirir. Bu usûl, adlî teşkilâtımızın dayandığı esas prensiplere uygun düşmez. Kaldı ki (Her baro levhasına hâkimdir) düsturu artık önceden bu sistemi kabul etmiş olan yerlerde bile mahalli tatbik bulunmamaktadır.

Projenin takip ettiği sistemde avukatlığın mümeyyiz vasfı bir âmme hizmetinin ifası maksadile tesis edilmiş olmasıdır ki, o da, adaletin tedviridir. Meslekî kaidelerin esası, işte hep bu tedviri adalet icaplarına dayanır. Avukatların şahsî menfaatları bu kaidelerin teşekkül etmesine tamamiyle yabancıdır. Müvekkilin şahsî menfaati da meslekî vazifeleri hududunu çizmez. Çünkü hasım olan tarafların aynı derecede himayeye lâyık menfaatları vardır. Bu bakımdan lâyiha avukatlığı âmme hizmeti mahiyetinde bir meslek addetmiş ve avukatların bilgi ve tecrübelerinin adalet hizmetine tahsisini mesleğe gaye olarak göstermiştir. Bir yandan müdafaa vazifelerinin hakkile ifasına, öte yandan tarafların menfaat, haysiyet ve talilerini ellerinde tutanların İlmî ve ahlâkî vasıflarına verilen ehemmiyet projedeki sistemin belkemiğini teşkil eder. Bu esastan mülhem olarak tanzim kılman lâyiha ilk önce İstanbul Barosu mecmuasında neşredilmiş, bir müddet sonra Ankara'da Baro mümessillerinden müteşekkil bir kongrenin tetkikine arz olunmuştu. Kongreye iştirâk eden Baro mümessilleriyle Adliye Vekâleti arasında lâyihanın ana prensipleri bakımından esaslı bir ihtilâf kaydedilmemiştir. Altı maddenin tadili hakkında yapılan bazı

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

teklifler lâyihanın umumî sistemine hanel vermeyecek mahiyettedir. Bu tekliflerin birincisi avukatlığa mâni teşkil eden ceza mahkûmiyetlerine mütedairdir. Kongrede cereyan eden müzakere sonunda “şeref ve haysiyeti muhil bir suçtan veya aşağı haddi bir, yukarı haddi beş seneden az olmayan hapis cezasını müstelzim bir cürümden dolayı mahkûm olanlar” fıkrası yerine “şeref ve haysiyeti muhil bir suçtan veya aşağı haddi bir seneden, yukarı haddi beş seneden fazla hapis veya ağır hapis cezasını müstelzim bir cürümden dolayı mahkûm olanlar stajiyer veya avukat olmaktan memnundurlar. Şu kadar ki gayri kasdî cürümlerden veya cezayı hafifleten sebeplerin vücudile birlikte kasdî cürümlerden birile mahkûm olanların bu mahkûmiyetinin stajiyer veya avukat olmaya mani olup olmadığına disiplin meclisi tarafından karar verilir” fıkrası ikame edilmiştir. Buradaki en esaslı fark kasdî olmayan cürümlerle cezayı hafifleten sebeplerin mevcudiyeti halinde disiplin meclisine verilmiş olan takdir hakkıdır. Mesleke nihayet veren hallerde avukatlar için hâkimlerden farklı bir mahkûmiyet miktarının esas tutulması avukatların daimî bir mücadele halinde bulunmaları ve bu yüzden diğer mesleklerde olmayan tehlikelerle yanyana yaşamalarından mütevellittir. Bittabi şeref ve haysiyeti muhil suçlarda böyle bir tefrik yapılmasına mahal yoktur.

2 – Avukatlıkla içtimai caiz olan vazife ve meşgaleler arasında hakemlik, likidatörlük, kaza mercilerinin veya adli bir dairesinin verdiği her hangi bir vazife ve hizmet, anonim ve kooperatif şirketleri meclisi idare âzalıkları ve murakıplığı ve hayır ve ilim müesseseleri reis ve âzalıkları da kongre tarafından ilâve edilmiştir.

3 – Kötü düşünce ile yapılan temyiz taleplerine mani olmak maksadile vazedilmiş olan hükümler yerine aşağıdaki maddelerin ikamesi kezalik bu kongre sırasında kararlaştırılan hususlardandır.

Madde 45 – Temyiz mahkemesinde Baroda kayıtlı olan her avukatın bir fişi bulunur. Davayı temyiz eden avukatın bu fişine Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 444 üncü maddesinin tatbik edildiği hallerde ceza işareti konulur.

Bu hüküm tashihi karar taleplerinde de câridir.

Temyiz mahkemesi birinci ve ikinci reisleri bu fişlere esas olacak malûmatı hazırlamakla mükelleftir.

Madde 64 – Kötü düşünce ile temyiz yapan avukat hakkında Temyiz Mahkemesi Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 44 üncü maddesi hükmünü tatbik etmekle beraber keyfiyeti avukatın mensup olduğu Baroya da bildirir.

İki yıl içinde beş defa cezaya uğrayan avukat iki sene müddetle temyiz arzuhal ve lâyihası yazmaktan ve Temyiz Mahkemesinde duruşmadan memnudur.

Bir evvelki fıkrada yazılı halin tekerrürü Temyiz Mahkemesinde avukatlık yapmak hakkının izaasını muciptir. Şu kadar ki bu cezaya bir senede üç defa uğramış olanlar hakkında hiçbir muamele tatbik edilmemesi doğru görülmediğinden bir yıl içinde üç defa ceza gören avukatların da aynı memnuiyete tâbi tutulmaları Vekâletçe muvafık görülmüştür.

Vazife sırasında veya ifa ettiği vazifeden dolayı avukat aleyhinde işlenen suçlara dair olan 48 ve 49 uncu maddeler Baro mümessillerinin de iştirakile yapılmış olan tetkikler neticesinde ilâve edilmiştir.

Bundan başka avukat ücretlerine mütedair olan 130 ve 131 inci maddelerle meslek sigortası hakkındaki hükümler bu tadilât meyanındadır.

AVUKATLARIN HAK VE VAZİFELERİ

Avukatların âmme hizmeti mahiyetinde bir meslek icra etmelerinin en bariz neticesi muayyen bazı hak ve vazifeleri tevhit etmesidir. Davaların ihzar ve müdafaası bu vazifelerin ifası ve bu hakların istimalini tazammun etmedikçe adalete kusura bir şekilde hizmet edilmiş olur. Kanun projesi, bu bakımdan avukatlığa ait vazifelerin bir kısmını muhtelif maddelerde tesbit etmiş, bunların en ehemmiyetli olanlarını umumî bir şekilde ifade eylemiştir. Çünkü şeref ve nezahete taallük eden

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

kaideler metin halinde toplanmağa müsait değildir. Onlar hiç şüphesiz faziletli insanların vicdanına hakkedilmişlerdir. Burada bunları izahtan maksadımız yeni projenin hedef tuttuğu meslek zihniyetini tebarüz ettirmekten ibarettir. Çiçeronun dediği gibi, fitrî birer kanun olan ahlâk kaidelerini kendiliğinden temessül edemeyenler onları bu zihniyetin tesiri altında öğrenirler. Türk avukatlarının büyük ekseriyeti kendi samimî duygularını bu husustaki telkinlere tercih edecektir.

Avukat, ihtilâfların halline ve aynı zamanda hukukun devamlı inkişafına yardım eder. Üniversite tahsili bu vazifenin lâykile ifasına kifayet etmez. Hukukun hayata tatbiki staj devresinde öğrenilir Stajın hem mahkeme ve hem de avukat yanında ifası adlî mekanizmanın her safhası hakkında malûmat edinmeğe yarar. Bundan başka müşterek bir stajın mevcudiyeti hâkim, müddeiumumi veya avukatın aynı zihniyetin tesiri altında yetişmelerini temin eder. Staj faslı bu mülâhazalar altında kaleme alınmıştır. Avukat hâkimin mesai ortağıdır. Bu itibarla kanunun avukata tanıdığı imtiyaz, adalete arzedilen ihtilâflarda şahsî kanaatinin tam bir istiklâl ile ifade edilmesini ve müvekkiline karşı her nevi menfaat bağılılığından âzade kalmasını icap ettirir.

Meslekî vazifelerden bir çoklarının ifası ekseriya avukattan başka bir şahsın vücudunu istilzam eder. O da, hâkim, müvekkil veya meslekdaşıdır. Avukatın umumî mahiyetteki vazifeleri üçüncü bir şahısla her hangi bir münasebetten müstakil olarak derpiş edilenlerdir. Bunların ana prensipleri projenin 22, 24, 30/1 inci maddelerinde toplanmıştır. Bu nevi vazifeler esasını bilhassa şeref ve liyakat hislerinden alır.

Avukat meslekinin icrası sırasında başkalarının hareketleri hakkında mütalâa beyan edecek vaziyetlerde bulunur. Bu mütalâanın ciddiyetle telâkki edilebilmesi kendi hususî hayatında itina göstermesine bağlıdır. Bu sebeple olur olmaz işlerde adlî takibata maruz kalmaktan, düşkün itiyadlara kapılmaktan, itidal ve mülâyemet, istikâmet, iffet ve hüsnüniyetten ayrılmaktan içtinap zarureti vardır. Hele hileli hareket ve muamelelerden sakınmak onun en büyük kaygusu olmalıdır. Adalete

hizmet etmek vazifesile mükellef olan avukatın onu yanlış yola sevketmeğe saik olan hareketi meslekî suçun en ağırım teşkil eder. Gene avukatın bu hususlarda daha hassas davranması zaruridir. Kemale erişmekte isticâl için şeref ve nezahatin müsaade etmediği vasıtalara baş vurmaktansa meslekten feragat çok daha hayırlıdır. Aksi takdirde derhal elde edilebilen geçici menfaatlar şahsî itibarım hiçe indirir.

Lâyihanın 43 üncü maddesi avukatları iş celbi hususunda teşebbüsatta bulunmaktan gazetelere reklâm mahiyetinde îlân vermekten menetmiştir. İlân, sirküler ve şahsî sitayişler meslekin ciddiyetine hâlel getirir. Mütekabil anlaşma ve tavsiyeler, haysiyetşiken pazarlıklarla satın alınan müzaheretler de aynı mahiyettedir.

Her avukat levhaya kaydı tarihinden itibaren üç ay içinde münasip bir yerde bir büro edinmeğe mecburdur (Madde: 32). Resmî daire avukatları hariçe iş deruhde edememeleri dolayısıyla yazıhane açmak mecburiyetinde değildirler. Avukat münasip bir kabine edinmekle mensup olduğu mesleki orada lâyıkile temsil etmeğe gayret etmiş olacaktır. Böylece mevkiini daha iyi muhafaza ve işlerini daha muntazam bir halde tedvir eder. Büronun evsafını tayin baroya aittir. Ancak dahilî tertibatta ticarî bir büroyu andıran teferrüattan içtinap zarureti vardır. Esasen avukat Baroda kayıtlı olan bürosundan gayri herhangi bir mahalde, mahkeme salonlarında veya Adliye binasında istişarede bulunmaktan menedilmiştir. Avukatın işe taallük eden herhangi bir sebeple ne müvekkilinin ne de dava-daki hasmının nezdine gitmesi tavsiyeye şâyân değildir.

Avukatın müvekkiline karşı olan vazifeleri 30 uncu maddenin 1 inci fıkrasında ihtimam ve sadakatle tarsif edilmiştir. Çünkü o, müvekkilinin müdafii ve hâmisidir; mesaisini ve zamanını ona hasretmeğe borçludur. Fakat bu iki esaslı vasfın tatbikinde doğruluk, şeref, istiklâl ve itidalin icaplarını unutmayacaktır. Doğruluk, müvekkilinin kendisine teklif edeceği dava ve vasıtalarından hak ve hakikate uygun olmayanı reddetmeyi icap ettirir. Onun şerefi, müşterisiyle her türlü menfaat ve hattâ ilişkilerindeki iştiraki hariç kılan mutlak bir istiklâli

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

istilzam eder. İstiklâl avukatın işe hâkim olmasını davayı adalete uygun bulunduğu şekilde idare etmesini ve bu hususlarda müvekkilin nüfuzundan âzade kalmasını lüzumlu kılar. İstiklâl ise onu, müvekkilinin haksız töhmetlerini, garazkâr ruhunu benimsemekten tevakkiye sevkeder.

Bir taraftan müvekkilin itimadına, öte yandan avukatın kaanatlarındaki istiklâle dayanan bu münasebete her iki tarafın da kendi arzularına göre nihayet verebilmeleri ne kadar zarurî ise bu feragatin gerek müvekkil ve gerek avukata zarar verecek şekilde olmaması o derece âdilâne olur. 30 uncu maddenin ikinci bendile 133 üncü maddenin sebebi vaz'ı budur. Avukat kendisine teklif olunan işi hiç bir sebep beyanına mecbur olmaksızın reddedebilir. Bu takdirde keyfiyeti gecikmeden müvekkile bildirmeğe mecburdur. Doğruluk prensibinin bu hususta da rehber ittihaz edilmesi tabîîdir. Avukat mesleğini icraya başladığı andan itibaren kendisini meslek ihtiyaçları için arayanlara vakfetmiş demektir. Kendisini intihap etmek suretle ona hürmet gösteren kimseyi sebepsiz olarak reddetmesi mesleki bir kusur olmasa da muahazeye mahal vermeyen bir hareket sayılmaz.

Avukatın kendisine yapılan teklifi hangi hallerde reddetmekle mükellef olduğu 27 inci maddede gösterilmiştir. Avukatın yolsuz veya haksız gördüğü davaları deruhde etmemesi yalnız kanunun vazettiği bir mecburiyet değil, fakat aynı zamanda doğruluğun ve müvekkiline karşı olan sadakatin de bir neticesidir. Yemini kabul etmiş olan memleketlerde avukat, kalben ve vicdanen doğruluğuna kani olmadığı hiç bir davayı müdafaaya etmiyeceğine ve onun hakkında istişarede bulunmayacağına and içer. Avukatları, daima ve her işde leh ve aleyhde müdafaaya âmade gösteren yanlış telâkkiye karşı koymak için iş intihabında büyük bir itina gösterilmesi lâzımdır. Şu kadar ki, davanın kazanılıp kazanılmaması bu ilk tetkikle alâkadar değildir. Çünkü adlî hakikatte riyazî hakikatte olan vasıfları aramamak lâzımdır. Kaldığı, mesele hiç bir zaman avukat önünde mahkeme huzurunda olduğu şekilde müteakbil iddia ve müdafaalarla aydınlanamaz.

Avukatlık hakkında yeni bir eser yazmış olan bir müellif davalardaki tereddüdü şöyle ifade eder: "Riyazi doğruluk, kendiliğinden reddedilmeyecek kıyaslara dayanır ve bu suretle zekânın şartsız ve kayıtsız kendi tarafına geçmesile neticelenir. Dava işlerinde ise aksine olarak, tereddüt kaçınılmaz bir şeydir; kat'iyetsizlik normaldir. Ve şüphe kendini gösterir. Hukukta olsun cezada olsun vakıaların birbirine girift olmadığı hiç bir dava yoktur. Bizler mutlak ve evvelden hazırlanmış bir hakikatin iddiacı dellâlları değiliz. Mahkeme salonunda işgal ettiğimiz yer ne peyke ne de kürsüdür. Orası, biz vicdanlı sanatkârların bu kara ve bir örnek elbiseyi giyerek ateşle ve sadelikle her gün çalışmağa ve bir müddet sonra adlî hakikati kuracak olan parçaları işleyip hazırlamaya geldiğimiz mütevazı bir tezgâhtır". Şu halde 27 inci maddenin yolsuz veya haksız görülen işlerin reddi mecburiyetine mütedair olan fıkranın ne suretle tatbik edileceği hakkında bir sual varit olabilir. Kanaatimizce ceza ve hukuk davalarını, bu bakımdan ayrı ayrı tetkik zarureti vardır. Hukuk mevaddında avukat kendisine yapılan bir teklifi kabul edip edemeyeceğini takdir için işin maddî ve hukukî cihetlerini tetkik eder. Maddî cepheden imkân görmediği veya ahlâkî vasfından şüphe ettiği işleri derhal reddetmekle mükelleftir. Aksi takdirde vicdanının sesini dinlememiş olur. Hukukî meselelerin şüpheyi tevlit ettiği hallerde içtihadların sonsuz tenevvüleri işin deruhdesini mümkün kılar. Ceza işlerinde prensip ayrıdır. Çünkü maznunların müdafasında cemiyetin de menfaati vardır ve her müdafaa bizzarur ahlâkîdir. Burada avukat efkârı umumiyeden ziyade kendi vicdanına tâbi olur. Davanın deruhdesinde müvekkilin şahsiyeti haizi tesir değildir. İtibara şâyân olmıyan bir kimsenin müdafaa edilecek haklı bir davası olabilir. Şu kadar ki avukat müvekkilinin kendisine telkin etmek istediği müdafaa tarzını kabul etmediği takdirde bundan imtina zarureti belirir. Fakat projenin tesbit etmiş olduğu müeyyidelerden de sarfınazar bir davayı haksızlığa veya ahlâka mugayeretine rağmen münhasıran temin edeceği menfaat için kabul acınacak bir zaaftır. Avukat kendisinin kat'iyetle kani bulunmadığı bir husus hakkında müvekkiline teminat vermekten ihtiraz etmelidir. Çün-

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

kü yanlış tahminler hem kendisi ve hem de adalet cihazı aleyhine kaydolunan birer vakıa olarak tecelli eder.

27 inci maddenin 2 inci fıkrası avukatı evvelce kabul etmiş olduğu bir davayı haksız veya yolsuz olduğunu anladığı andan itibaren terketmeğe mecbur tutmuştur. Fakat avukat bunu 39 uncu maddenin 2 nci maddesine tevfikân müvekkiline belki görüşü ayrı olan diğer bir müşavire müracaat imkânını verebilecek surette yapmalıdır. Bu halde, avukat bir talik talebinde de bulunabilir. Fakat intihalarını açığa vurmaktan ve davaya zarar verebilecek her hangi bir hareketten şiddetle içtinap etmelidir. Bunun için başka hiç bir sebep mevcut olmasa bile bürosunda cereyan eden muamelelerin gizli tutulması mecburiyeti vardır. Bundan başka avukatın reyinde yanılması ihtimali de hesaba katılmalıdır. Bu itibarla feragat keyfiyetinin basiretkârane ve nezaketle yapılmasında fayda vardır. Lâyihanın 30 uncu maddesinde hâkim, adlî müzaheret bürosu veya Baro reisi tarafından tayin edilen avukat mücbir bir sebep olmadıkça vazife ifasından istinkâf edemez. Mücbir sebebin takdiri tayini icra eden makama aittir. Bazan müvekkilin de haklı bir sebep olmaksızın avukatı terkettiği vakidir, 133 üncü maddenin 2 nci fıkrasının tatbikim istilzam eden bu halde dahi avukat kendisini terkeden müvekkiline zarar verebilecek hiç bir söz sarfetmemek hususundaki vazifesine daha dikkat ve hassasiyetle itina edecektir. Çünkü avukata yapılan bir haksızlık, onu, kendi vazifelerinde kusur işlemeğe sevkedemez.

Deruhde eylediği bir davayı veya işi mecburî sebeplere veya makul mazeretlere binaen takibe devam edemiyen avukat bu iş veya davanın muvakkaten takibini aynı baroda kayıtlı avukatlardan birine tevdi edebilir (Madd: 31). Bu takdirde tevdi keyfiyetinin davanın icapları göz önünde tutularak büyük bir itina ile yapılması, müvekkilinin menfaatına uygun olan her türlü tedbirlerin bizzat ittihaz veya murakabe edilmesi şarttır.

Filvaki avukatın kendisine tevdi edilen davayı her hal ve takdirde büyük bir ihtimamla tetkik ve takibi en esaslı mecburiyetidir. Bu itibarla müvekkilinin servet, şeref ve hürriyetinin kendi mesaisile alâkalı bulunduğunu her zaman hatırlamağa

mecburdur. Dava takibinde her hangi bir gevşeklik mucibi muahazedir.

Avukatlığa aid vazife ve salâhiyetlerin adalet icaplarına uygun olarak ifa ve istimaline dair olan 24 üncü madde davaların sür'atle intacı hususunda da bazı vecibeler tahmil eder. Çünkü her dava müvekkile ıztrab veren bir hastalıktır. Onu bu hastalıktan mümkün olduğu kadar çabuk kurtarmak lâzımdır. Sebepsiz tehir taleplerinde bulunmak, gecikmelere müsamaha etmek, hem müvekkile hem de hizmet edilen adalet müessesesine karşı ağır bir kusur teşkil eder. Diğer taraftan sür at, meslekî faaliyetin mihveri olan usûl kanunlarının en esaslı vasfıdır. Bu hususta kıymetli bir eser yazmış olan bir müellif: "Sür'at ve gayretin de usulüne tevfikan ve nezaket dairesinde yapılmasını tavsiye etmekte bir tarafın sabrını lüzumsuz yere tüketmeyi, muannidane iddialarla mahkemede hâkimleri tâciz etmeyi, meslekdaşın haklı bir sebep tahtında bulunmadığı işlerde alelacele karar istemeği avukatın şahsî itibarını kıran usûl" diye tavsif etmektedir. Filvaki avukatın hasım tarafa karşı da vazifeleri vardır. O, bazan fenalığa veya intikama vasıl olmak endişesi altında olan müvekkilini itidale sevketmeğe ve ona hakkaniyeti hatırlatmağa mecburdur. Hakikatta şiddetli tedbir ve taşkın sebepler muvaffakiyet imkânlarını azaltır ve davaya makûs bir tesir yapabilmesi bakımından müvekkiline de zarar vermiş olabilir. Avukatın, hasım tarafa hitaben şiddetli tedbirler alınacağını veya her hangi bir tehdidi tazammun eden yazı ve sözlerden içtinabı, kendisini hasmın fenalıklarına hedef olmaktan kurtarır.

Biraz önce izah olunduğu veçhile projenin 24 üncü maddesi, avukatları mesleğin vekar ve haysiyetile telifi mümkün olmıyan her türlü hal ve hareketten içtinap etmek, vazife ve salâhiyetlerini adalet icaplarına uygun olarak ifa ve istimal eylemekle mükellef tutmuştur. Bu vecibenin hakkile ifa edilebilmesi avukatı kendisine vaki beyanları ve tevdi olunan vesikalardan her birini ciddî bir tetkik ve tenkibe tâbi tutmağa sevkeder. Avukat müvekkilinin de yanılması ihtimalini nazara alarak kendisine anlatılan her şeyi kayıdsız ve şartsız kabul

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

etmemelidir. Bu suretle dava mahkemeye hazırlanmış ve vazih bir şekilde intikal eder. Bu bakımdan avukat davanın müdafaasında müvekkiline karşı tam bir istiklâli muhafaza ederek onu müdafaada takip edeceği usûl ve vasıtalarından haberdar etmekle iktifa eylemelidir. Müvekkilinin bir düşüncesi işi tenvir ve daha emin bir yola sevk edebilir. Bittabi müvekkilini sabırla dinlemesi onun fikir ve mütalâalarını telâkki eylemesi de zaruridir. Fakat, bu, hiçbir zaman müvekkilinin tahakkümü altına girmesini ve onu idare edemiyerek müvekkili tarafından idare edilmesini tazammun etmemelidir ki mesleke izafe edilen âmme hizmeti mahiyeti muhafaza edilmiş olsun.

Birleşik Amerika Devletleri Barolar Birliğinin muhtelif tarihlerde Washington'da akdelediği içtimalarda meslekî ahlâka dair ittihaz eylediği kararlar arasında bu hususa da ehemmiyetli bir yer ayrıldığını görüyoruz. Amerikada 46 madde halinde toplanan meslekî ahlâk kaideleri hiç bir teamül ve an'aneye bağlı olmayan bir muhitte yeni bir zihniyetin ne derece müessir olabildiğini göstermesi bakımından dikkata şâyândır. Bu kaidelerin avukatla müvekkil arasındaki münasebetlere taallük eden kısımlarını aşağıya aynen dercediyoruz:

“Avukat müvekkiline ait davayı tâkip sırasında hakikate uymıyan hiç bir müdafa veya imada bulunmamakla mükelleftir. Çünkü hiç bir şey bu çeşit iddialar kadar halkın avukatlık sınıfına karşı olan husumet ve nefretini celp ve idameye daha kat'iyetle müessir olamadığı gibi meslekî vazifenin hakkile başarılmasını lüzumlu kılan âmme emniyet ve itimadından da mahrum bırakamaz. Avukat kanun hükümleri haricinde hiç kimseden bir şey istihsal edilemeyeceği kanaatim taşır. Müvekkilinin menfaat ve haklarını samimiyetle müdafaaya yolunda ne adaleti celp ne de halkın hoşnutsuzluğunu mucip olmak korkusundan tevakki eder. Müdafaalarında dilediği çare ve tedbirlerden istifade etmek onun en sarih hakkıdır. Fakat bu hakkın kanun ve adalet hudutları dahilinde kullanılması lâzımdır. Bu bakımdan avukat müvekkilinden ziyade kendi vicdanının emrine itaatle mükelleftir. — Avukat kendisinin yapmamakla mükellef olduğu hususlar hakkında müvekkili üzerinde tam

bir nüfuza malik olmalı ve icabında onu bunlara müracaattan menetmelidir. Buna muktedir olamaması müvekkili ile her türlü münasebetin kesilmesini intaç eder.— Avukat hasmile şahitlere karşı daima iyi muamelede bulunmak ve davanın rü yeti sırasında müvekkilinin hasım tarafa beslediği husumetin zebunu olarak hareket etmemekle mükelleftir. — Avukatın en birinci vasfı hakşinas ve doğru sözlü olmasıdır. Bir vesikanın muhteviyatını, bir şahidin beyanatını, hasım tarafın ifade ve delilini, bir kararın manasını yahut bir kanun metnini kasden yanlış izah eden, meriyetten kalkan kanun ve taamüllerle ihticaç eden, isbat edilmeyen bir vakıyı bir delil gibi gösteren veyahut hasım tarafı yanlış yola sevkedecek hareketlerde bulunan avukat ağır bir meslekî suç işlemiş sayılır. Bu gibi haller, adaletin tevziine yardım etmekle mükellef olanlara yaraşmayan bir hareket tarzıdır”.

Projenin 25 inci maddesi, avukatları, kendilerine tevdi olunan veya vazifeleri dolayısıyla muttali oldukları ahval ve hususatı her ne suret ve sebeple olursa olsun ifşadan menetmektedir. Bu meslekî sır bir hak ve aynı zamanda bir vazifedir. Çünkü avukat meslekin icrası sırasında muttali olduğu sözleri ifşa etmeğe mecbur tutulmuş olsaydı kendisine hakikati söyleyecek pek az kimseler bulunurdu. Bu itibarla sırrın muhafazası cemiyetin menfaat ve nizamile de alâkalı bir haktır. Bazı yerlerde sır sahibinin muvafakat etmiş olmasının dahi ifşa için kâfi bir sebep sayılmaması, bu muvafakatin her hangi bir imtinadan dolayı hasıl olacak suizan endişesini bertaraf etmek için vuku bulduğu mülâhazasına dayanır. Lâyiha usûl kanunlarımızda mevcut hükümleri muhafaza ve idameyi daha uygun bularak şahidlik edilebilmesini sır sahibinin muvafakatini istihsale bağlı tutmuş ve bu hususta cemiyetin menfaatim da nazara almıştır. Avukatlar arasındaki münasebetlerin tanzimi baronun muhtelif uzuvlarına tevdi edilen vazifelerin en mühimmini teşkil eder.

Lâyihanın 73 ve 78 inci maddeleri bu hususta umumî mahiyette bazı hükümleri ihtiva etmektedir. Bunlara hayatiyet verecek meslek zihniyet ve arkadaşlığıdır. Filvaki avukatların

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

karşılıklı münasebetlerinde riayete mecbur oldukları vazifeler meslek arkadaşlığı mefhumunda toplanır. Meslek arkadaşlığının esasını teşkil eden mütekabil hak ve vecibeler aynı zamanda ve bilhassa adaletin tedvirine de müessir olacak bir mahiyet arzeder. Çünkü davacı arasında husumet doğuran hislerin avukatlar arasındaki münasebet ve muamelelere tesiri mürafaa ve muhakemenin nezahet ve mehabetini ihlâl etmekle kalmaz. Mahkeme salonlarını açıktan açığa çarpışan şahsî ihtiras ve menfaatlarm devamlı bir meşheri haline koyar. Bundan başka birbirinin hususiyet veya şahsî temayüllerile uğraşan avukatlar mahkemeyi mevzu harici sözlerle işgal etmiş olur. Meslek de lüzumsuz ve sevilmeyen bir hale gelir. Düşünmelidir ki, avukatlar Adliyede her adımda yekdiğerine tesadüf eden, işlerde daima karşı karşıya bulunan kimselerdir. Birbirini her zaman görmeğe mahkûm şahısların düşman kesilmeleri ve mesleklerinin de bunu izhara âlet etmeleri ne acı bir vaziyettir. Bu bakımdan avukatlar arasındaki münasebetleri tanzim eden meslektaşlık rabitalarının ehemmiyeti kenliğinden tebarüz etmiş olur. Meslektaşlık rabitası, bir müellifin dediği gibi; avukatlığa diğer mesleklerin hiç birinde bulunmayan bir cazibe bahşeder, münasebetlere inkişaf verir; onsuz yenilemeyen müşkülleri büsbütün ortadan kaldırır; davaların müdafaasında garaz ve kine mani olan bir mülâyemet havası yarattığı cihetle adaletin iyi tavziine müessir olur. Bu zihniyetin ilk neticesi mesleğin icrasına tallûk eden müşkül vaziyetlerde karşılıklı bir yardım vecibesidir. Projenin 73 üncü maddesi, avukatlık vekar ve haysiyetinin muhafazasına, mesleğin adalet gayelerine uygun olarak sadakat ve şerefle icrasına nezaret etmek vazifesini Baro İdare Meclisine tevdi etmiştir. İdare veya disiplin meclisi kendisine vaki olan müracaatları dikkatli bir tetkikten geçirmek ve diğer bir meslekdaşın hakaret veya taşkınlığına maruz kalan avukatı müdafaa ve siyanette mütecavizi de şiddetli tecziyede büyük bir hassasiyet göstermeğe mecburdur. Baro reisinin bu husustaki vazife ve salâhiyeti projenin 79 uncu maddesinde gösterilmiştir. Bazı ahvalde baronun münferit bir âzası da tek başına hareket edebilir. Fakat meslektaş arasındaki ihtilâf ve münazaaların imkân nisbetinde aile içinde kalması arzuya

şâyân bir temennidir. Projenin vazettiği hükümler dahilinde meslektaşlık zihniyetinin hâkim olduğu bir baroda her avukat arkadaşının şahsına taallûk eden veya istihza telâkki edilebilecek mahiyette her hangi bir imadan bile şiddetle içtinap etmelidir. Lisanının bütûn kuvvetini, davanın esas ve delillerine tevcih etmeli ifadesini zarif kelime ve nüktelerle süslemek emelinde ise onu da aynı hedefe geçirmelidir.

Teşkilâtı tetkik edilmiş olan bazı memleket barolarında avukatların davanın esasına taallûk eden bütün vesikaları teati etmeleri ve meslektaşını haberdar etmediği bir vesikayı mahkeme sırasında ibraz eylememeleri çok esaslı bir prensip olarak yerleşmiştir. Usûl kanunlarımızın hükümleri haricinde kalan hususlarda bile böyle teamülün bizde yerleşmesi çok faydalı olur.

Gerek umumî heyet ve gerek idare meclisi içtimalarında hazır bulunmak, intihablara iştirâk etmek, mesleki alâkadar eden meselelerle meşgul olmak meslektaşlık zihniyetinin tabîi bir icabıdır. Bir birini müteakip üç celseye sebepsiz olarak iştirâk etmemiş olan âzanın idare meclisi kararile müstafi addolunacağı 75 inci maddede derpiş olunmuştur.

İki meslektaş arasında çıkacak ihtilâfın ilk hakemi Baro reisi dir. Projenin 78 inci maddesi reise: Baro âzası arasında tahaddüs eden ihtilâfları idare meclisine haber vermeden dostane bir surette halle çalışmak vazifesini tevdi etmiş ve bu vazifenin ifasını 79 uncu maddede hususî bir müeyyide altına almıştır.

Bazı devletler mevzuatında avukatla hâkim arasındaki münasebetlere dair hükümlere de tesadüf edilmektedir. Belçikada 14 Kânunuevvel 1810 tarihli kararnamenin 38 inci maddesinde ve yemin formülünde bu hususta sarih hükümler vardır. Amerika Barolar Birliğinin buna mütedair olan kaidesini aşağıya aynen dere ediyoruz. "Avukat hâkimle olan münasebetinde yanlış tefsire mahal verebilecek her türlü temaslardan içtinap etmek, mahkemeye intikal etmiş bir iş hakkında hususî surette muhavere veya muhabereden sakınmak mecburiyetindedir. Hâkimin müsamaha veya şahsî mütalâasını elde etmek mak-

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

sadile her hangi bir teşebbüs veya tedbire müracaat disiplin cezasını müstelzimdir. Avukat mahkemeye karşı hürmetkâr bulunmakla beraber mesleğin icrası sırasında şahsî vekar ve istiklâlini muhafaza etmelidir. Mahkeme ile Baro arasındaki samimiyetin temeli buna istinad eder. Hattâ bazı barolar hâkimin davetine icabet eden avukatı muahaze edecek derecede hassas davranmışlardır. Projeye hâkimle avukatın münasebetine mütedair her hangi bir hükmün ilâvesinde bir fayda görülememiştir. Çünkü münasebetler kendiliğinden teessüs edecek mahiyettedir. Hâkimlere hakikati söylemek onlara gösterilecek hürmetin en büyük bir nişanesidir. Avukatın başlıca faaliyeti hâkimde bir kanaat tevliğine tevcih edilmiş olduğuna göre onun hattı hareketi büyük bir ehemmiyeti haizdir.

Bittabi hâkimlerle avukatlar arasındaki münasebetlerin esas-ı karşılıklı hürmet hissine dayanır. Müddeiumumi ile avukat arasındaki münasebetlerde de aynı esas caridir. Şu farkla ki ceza işlerinde müddeiumumilik avukatın hasmı mevkiindedir. Maznunun müdafii müddeiumuminin görüş tarzını tenkid ve takdirde tahkikatın hata ve fenalıklarını göstermek hususunda tam bir salâhiyete maliktir. Bu onun hem hakkı ve hem de vazifesidir. Nasıl ki müddeiumumi de müdafinin beyanat ve ifadesine hücum etmek hakkını haizdir.

DİSİPLİN MUAMELELERİ

Her vecibenin bir müeyyidesi bulunmak iktiza eder. Müeyyideden ârî olan vecibeler ekseriya tanınmamağa mahkûm bir kaide külliyatından ibaret kalır. Avukatlık vakar ve şerefine uymayan fiil ve hareketlerde bulunanlarla meslekî faaliyette vazifelerini yapmayan veya vazife icabı olan dürüstlüğe riayet etmiyen avukatlar hakkında tatbik edilecek müeyyideler beşinci babın mevzuunu teşkil etmiştir. Kanunun âmme menfaati mülâhazasına binaen ihdas veya himaye ettiği bir mesleke mensup olanlar ifa ettikleri vazife icaplarına uygun ve ahlâkî mahiyette bir takım vecibeler deruhte etmiş olurlar. Bu vecibeler bilhassa adaletin tedvir ve tevziine iştirâk veya ona yardım edenler için adetâ kudsi bir mahiyeti haizdir.

Hâkim, memur veya avukatın her yerde bir ve değişmez olan ahlâkî vazifeleri arasında büyük farklar görülmez. Bunlardan bir kısmı nüfuzuna dayandıkları Devlete veya mensup oldukları mesleke diğer bir kısmı da hak ve menfaatları onların vazife veya vicdanlarına emanet edilmiş olan iş sahiplerine râcidir. Umumî ve sosyal nizamın muhafazasını gaye edinen ceza kanunları bu sahada kâfi bir müeyyide teşkil edemez. Esasen ceza kanununda cârî olan Nullum delictum nulla poena sine lege - kanunsuz cürüm ve ceza yoktur, prensibi disiplin hukukunda kabili tatbik değildir. Filhakika ceza hukukunda suçlar kat'î surette tesbit ve tayin edilmiştir, inzibatî hukukta ise meslekî faaliyet, şahsî şeref ve haysiyet veya İçtimaî ahlâk bakımından meslekin intizam veya itibarını doğrudan doğruya veya dolayısıyla haleldar eden her nevi kusur, kanunî hükümler veya İdarî emirlerde derpiş edilmemiş olsa dahi inzibatî suç sayılabilir. Çünkü bu gibi hüküm ve emirlerin inzibata mugayir olan bütün hareketleri derpiş veya tarif etmelerine veyahut onların anasır ve şeraitini projede iraeve imkân yoktur. Disiplin muamelelerinin tatbikini istilzam eden fiil ve hareketlerin tadât edilmemiş ve bu hususta umumî ifadelerle iktifa edilmiş olmasının sebebi budur. Kaldı ki son zamanlarda beliren bazı cereyanlara göre ceza hukukunda bile kıyas usulüne müracaat yolu açılmış bulunmaktadır.

Bundan başka cezada, bir suçun usulen sübutu mahkûmiyet kararının verilmesini istilzam eder. Halbuki disiplin cezası ancak mesleğin nizamı, vakar veya şerefi bakımından fayda görüldüğü hallerde, ve takibata maruz kalanın geçmişteki hali, zaman ve mevr kiin icapları nazara alınmak şartile kabili tatbiktir. Proje, mahkûmiyet ve bazı istisnaî hallerde hangi cezanın tatbik edileceğini tesbit etmiş, bunun haricinde disiplin meclis veya haysiyet divanını, cezanın tayin ve tatbikinde, avukatlık şeref ve itibarını kuvvetle muhafaza etmek ve mesleğin adalet ve gaye ve icaplarına uygun olarak icrasını temin eylemek vazifesinden mülhem olacaklarını sarahatle derpiş eylemiştir. Disiplin meclisinin müdahalesi kanunda tadât olunan vecibelerin ihlâline münhasır değildir. Ancak takip mevzuu olan fiil veya hareketin mesleğin haysiyet ve şerefi veya meslek vazifelerinin

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

icrasile uzak yakın bir alâkası olması şarttır. Çünkü ne derece yüksek olursa olsun her hangi bir inzibat meclisi hiç bir hüküm ve kaide tanımayan ve hudutsuz bir salâhiyeti haiz bir teşekkül olarak ad ve telâkki edilemez.

Disiplin takibatının mevzuu, umumî bir ifade ile, vazife veya meslek icaplarına uymayan bir kusur, gayesi, nizamları, vakar veya şerefi ihlâl edilen teşekkülün manevi menfaati bakımından zarurî olan disiplinin idamesidir. Vasıtaları da bu maksatla kurulmuş olan heyet veya merciler tarafından ittihaz edilecek tedbir veya müeyyidelerdir. Disiplin takibatı bu cehpheden, mevzuu memnu bir fiil, gayesi sosyal nizamın idamesi, vasıtaları salâhiyetli hâkimler tarafından suçlulara karşı hükmedilen müeyyidelerden ibaret olan ceza takibatı bir yakınlık gösterir. Bu mülâhazalar ilcasiledir ki, disiplin takibatında, en mümasil ve müşabih münasebetleri tanzim eden prensiplerin takibi müvafık görülerek beşinci babın tanziminde ceza muhakemeleri usulü kanununun dayandığı prensiplerden ve Alman avukatlar kanunundan geniş mikyasta istifade edilmiştir. Bununla beraber bazı hususlarda, âme davasının, diğerlerinde hukuk davalarının karakterine iştiraki olan disiplin takibatının kaidelerindeki hususiyet itibariyle sui generis bir mahiyet arzettiği nazara alınarak muhtelif maddelerin tanziminde avukatlık vekar ve şerefine müessir bir surette muhafaza ve müdafaası daima göz önünde bulundurulmuştur. Bu maksada vusulde Türk avukat ve barolarına düşen vazife Devletin resmî teşekküllerine mevdu olandan daha az ehemmiyetli değildir. Bu hükümlerin büyük bir hassasiyetle tatbikidir ki, projenin hedef tuttuğu zihniyet ve merhaleyi yaratıp yaşatacaktır.

AVUKAT ÜCRETLERİ

Projenin 129 uncu maddesi ücretin avukatla müvekkil arasında serbestçe tayin olunacağını natıktır. Bazı memleketlerde bu ücret avukatın sadakatini taltif için tarafların kendi rızasile verdiği bir hediye olarak telâkki edilmekte idi. Avukat ücretinin meşruiyeti artık bugün münakaşa götürmez bir hakikattir.

Meslekî feragat geçim vasıtası olan maddî menfaatlara karşı istigınayı tazammun etmez. Yeter ki, bu menfaat endişesi avukatın faaliyetinde başlı başına bir âmil olmasın. Ücret hakkındaki akdin yazılı şekilde olması projenin ihdas ettiği bir yeniliktir. Bir akdin yazılı şekle tâbi tutulması muhtelif gaye ve hükümleri takip edebilir. Muayyen bir şekle ittiba mecburiyeti tarafları şeklin mevzuu olan akid üzerinde düşünceye davet suretile isabetli kararlara ulaştırır. Bundan başka, yazılı şekil davayı basit bir hale getirmek ve kolaylaştırmak imkânını hazırlıyarak ihtilâf sebeplerini azaltır. Projede bilhassa bu ikinci mülâhazaya istinad edilmiş ücret ihtilâflarının avukatlara bais olduğu iztiraplı vaziyetleri imkân nisbetinde izale etmek gayesi takip edilmiştir. Bugün dahi bir çok barolar avukatın ücret hususunda dava ikamesine cevaz vermemekte ve bu yoldaki takibatı mesleki vazifeye mugayir addetmektedir. Müfrit bir zihniyetin mahsulü olan bu usûl takibe şâyân olmamakla beraber gerek müvekkil ve gerek avukatı bu kabil ihtilâflara düşürmemek çok faydalıdır.

Bundan başka avukatlık mesleğinin âmme hizmeti mahiyetinde addedilmiş olması bir ücret tarifesi tesbitini muvafık kılmış ancak memleketteki şeraitin değışikliği nazara alınarak bu tarifenin esaslarını teklif salâhiyeti barolara verilmiştir.

uncu madde hasılı davaya iştiraki tazammun eden ücret mukavelenamelerini bâtil addetmiş ceza davasının neticesine göre değışen ücret tayinine cevaz vermemiştir. Bu hükmün istinad ettiği sebep çok basittir. Projeye göre adaletin müdafii olan, yolsuz veya haksızlığı görüldüğü takdirde davayı terke mecbur tutulan avukat, şahsî menfaatim dava neticesine bağladığı andan itibaren her türlü istiklâli kaybetmiş olur. Bu gibi hallerde avukat kendi menafiinin de müdafii kesilir. Kaldı ki avukatın vazifesi müvekkilinin hukukunu hak ve adalet icapları dairesinde müdafaa ve takip olduğuna göre neticenin müsbet veya menfî olmasının mesaî karşılığı olan ücrete tesir etmemesi lâzımdır. Bu itibarla mahkûmunbihin miktarı üzerinden nisbî olarak tayin kılman ücret mukaveleleri de batıldır.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Yukarıda ana hatları izah olunan lâihanın en esaslı hedefi avukatlık mesleğinde inkılâp ruhuna uygun yeni bir zihniyetin vücut bulmasıdır.

Bu zihniyetin doğup yerleşmesinde Cumhuriyet Adliyesile Türk avukatlarının çok hassas davranacakları ve bu uğurda hiç bir mücadeleden geri durmayacakları hakkında tam bir itimadım vardır.

Adliye Vekili
Ş. Saraçoğlu

T.B.M.M.
Adliye Encümeni
Esas No. 1/962
Karar No. 53

21-VI-1938

YÜKSEK REİSLİĞE

Adliye Vekilliğince hazırlanıp Başvekâletin 7-III-1938 tarih ve 6/823 sayılı tezkeresile Büyük Meclise sunulan Avukatlık kanunu lâyihası Adliye encümenine tevdi edilmekle Adliye Vekili Şükrü Saraçoğlu ve Hukuk işleri Umum Müdürü Şinasi Devrinin huzurile tetkik ve müzakere olundu.

Kanunun mucip sebepleri hakkındaki okunan lâyiha mündericâ- tile, Adliye Vekilinin şifahî izahlarında; memlekette hâkime ve mahkemeye karşı itimadın yerleşmesi, adaletin sür'at ve sadelikle temini ve kanunların tam ve isabetli olarak tatbiki Cumhuriyet Adliyesinin tekemmül ve inkişafına yarayan esaslı âmillerden olduğu tesbit edildikten sonra avukatın bu esaslarla yakından alâkalı rolü olduğu tebarüz ettirilmiş ve doğruluk ve nezaheti rehber etmemiş olan bir avukatın iş sahipleri üzerinde bırakacağı fena tesir ve izlerden ilmin ve şerefle adaleti yerine getirmeğe çalışan hâkimler kütlesinin taarruza uğrayabileceği ve bununla da memleketin büyük zararlar göreceği tafsil edilmiş ve demokratik bir idarede âmmenin tatmin edilmesi meşrut olup bu itminan ve itimadın tesisinde ve sosyal hayatımıza yeni bir nizam veren mevzuatımızın esaslarında memleket için ihtiyaç görülen yüksek kültürlü elemanlar arasında avukatların da yeri olduğu ve bu meslek mensuplarının nezih ve metin ahlâka sahip ve yüksek İlmî kudrete malik olmalarının lüzumuna işaret olunmuştur.

Bu itibarla serdedilen mütalâalar arasında avukatların kanuna ve adalete uygun reyleriyle neticesiz bir çok iddiaları bertaraf edecekleri ve hâdis olan ihtilâflar için uzlaşma zeminleri bulacakları ve böylece Adliyenin müdahalesini icap ettirecek işlerin azalacağı ve nihayet hâkimle avukatın hakkı aramakta müşterek bir vazife deruhde etmiş olduklarını ve aksi hallerin

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

ise kanunların ve hele usule dair kaidelerin taraflar hakkındaki teminat hükümlerinin davaları uzatmaya yarayan birer vesile menzilesine gireceği tafsil olunarak salâhiyetlerini, hakka hizmet yolunda kullanan ve hâkim huzurunda yalnız kanunun ve vicdanın sesini yükselten bir avukatın kaza kuvvetlerinin vazifelerini görmeğe isâl eden adalet makinesinin en kuvvetli bir çarhı olduğu tesbit edilmiş ve hakkı izhar için faziletli bir hâkim kütlesine ne derece ihtiyaç varsa hâkimin faaliyetini tenvir eden ve yalnız bilgi ve doğruluğu kendine rehbet tanıyan bir avukatlar topluluğuna da o derece lüzum olduğu gösterilerek bu düşüncelerle tanzim edilen avukatlık kanunu lâyihasını adlî ıslahatta yeni bir merhaleye erişmeyi hedef tuttuğu kaydolunmuştur.

Mucip sebepler lâyihası münderecatmdan telhis olunan bu değerli ve ehemmiyetli mütalâa ve mülâhazalara Encümen de tamamilen iştirâk etmektedir.

Memleketimizde avukatlık çok yakın bir mazide müstakil bir meslek sayılmıştır. Hususî hukuk hükümleri arasında vekâlet de diğer akitler gibi hiç bir kayıtla bağlı olmayarak her şahıs dilediğini tevkil suretile hâkim huzurunda kendilerini temsil ettirir ve vekil olan da hiç bir kaideye riayete mecbur olmayarak vekâlet vazifesini gelişi güzel yapardı.

Fıkıh hükümlerinin cârî olduğu Osmanlı İmparatorluğunda nizamiye mahkemeleri denilen adlî teşkilât vücuda getirildikten ve bilhassa usûl kanunları garpten iltibas edildikten sonra 1293 tarihli (Dersaadet dava vekilleri nizamnamesi) adlı neşrolunan bir nizamnameye göre (Heyeti daime) denilen meslek mensupları arasından mahdut salâhiyetlerle müntehap bir teşekkül de vücuda getirilmişti. İstipdat idaresinin topluluğa karşı takip ettiği aleyhtarlık siyasetinden dava vekillerinin heyeti daimesi de kısa bir zaman sonra müessir olmuş ve heyet faaliyetten ıskat edilerek dava vekilleri bir meslek erbabı olarak iş görmekte devam etmişlerse de hukuk işlerinde hiç bir kayıt ve şart aranılmıyarak vekâlet etmelerine cevaz verilmiş ve yalnız ceza mahkemelerinde vekillik edeceklerin Adliyeden bir ruhsatname almalarıyla iktifa edilmiştir.

Meşrutiyetin ilânından sonra dava vekilleri, adı geçen nizamnamenin ihya ve tatbikine tevessül etmişler ve avukatlık tarihinde kayda şâyân bir hal sayılabilecek bu teşebbüsün icra mevkiine geçmesi, meslek mensuplarının o zaman İstanbulda bir kahvehanede toplanarak kıdem ve sair şartlara bakmadan hukuk ve nüvvab mektepleri mezunlarile basit bir imtihan neticesinde istihsal edilen ruhsatnameleri haiz zevattan müracaat edenlerin adlarını kaydedip bir levha tanzimi ve heyeti daime kurulması suretile olmuştur.

Bugün İstanbul barosu levhasının esası ve baroya dahil avukatların sicilleri ve numara sıraları bu kayde ibtina etmektedir.

Yine o devrede, avukatlık hakkında bir kanun yapılmasına teşebbüs olunmuş ve bir takım projeler de ihzar edilmişse de neşrine muvaffakiyet elvermemiş ve nihayet Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra 1924 yılında Büyük İnkılâbın İçtimaî hayatımızda tesisine başladığı en âcil değişiklikler ve yenilikler arasında (Muhamat kanunu) adile bir kanun neşolunarak bununla avukatlık, esaslı şartlara bağlanarak bir meslek haline konmuştur.

Cumhuriyetin feyizli icraatı arasında adli safhadaki yeniliklerinin ilk safında yer alan bu kanunla lâyük olduğu mevkiinin tanınmasından avukatlık mesleğinde bulunanlar ne mertebe müftehir olmuşlarsa, adaletin tezzii ve temini gibi memleketin en ehemmiyetli bir işinde alâka ve vazifeleri olan avukatların gördükleri işlerin ehemmiyetile mütenasip olarak Devletin murakabesi altında bulundurulması ve meslek erbabı hakkında asrî icaplara uygun kayıt ve şartların aranması ve cezaî ve inzibatî müeyyidelerle bağlanması suretile âmme menfaatinin teminat altına alınmasından Türklük cemiyet ve camiası da o derece mutmain olmuştur.

Hükümetin lâyihasında denildiği gibi avukatlık mesleğinin menşei itibarile esasta çok haksız fakat bir çok vakıalara göre bu meslekin mazisinin öğünülecek bir halde olmadığı doğru bir izahdır. Bu meslek erbabına reva görülen itablar ve cezaî ve inzibatî en büyük suç sayılan (tezvir) bu meslek mensuplarına

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

âlem olmuş ve adları olarak söylenmiştir. Acı bir takım misaller ve hâdiseler, bilgisiz ve karakersiz bazı adamların bu mesleke intisap ederek yaptıkları hareketler fena zan ve hükümleri tevlit edebilirse de meslekin mahiyeti takdir edilmiyerek kanuna, nizama bağlanmayıp başı boş bırakılması bu telâkkilerin başlıca âmili olduğu açık bir hakikattir. Bugün bile cahil muhitlerde eski telâkkilerin devamı hep bu takdirsizliğin bıraktığı kötü izlerin tesiratından başka bir şey değildir.

Cihan harbinin malûm âkibeti üzerine İmparatorluğun her yandan istilâya uğradığı zamanlarda Türk halkının başına taslit edilen türlü mezahim arasında adını anmakla isnada nefret hissi uyandıran divanı harplerden başka yer yer kurulan ve hiç bir hukukî ve adlî kıymeti olmıyan heyetlerin ve hattâ bazan bir takım eşhasın ortaya çıkardıkları kararların çok şedit ve cebrî icra yollarile ten- fiz ettirilmiş olmaları bu sırada çalışmış olan ve haklı ve kanunî bir iddia veya müdafaayı dinletecek merci bulamıyan Türk avukatlarının yüreklerinde acı ve elemli birer hatıra olarak hâlâ yaşamaktadır.

Yurdun her bakımdan uğradığı ve felâketli anlarında Türk milletinin asıl ve yüksek kabiliyetinin bu beliyeleri defe muktedir olduğunu yüksek dehasile takdir eden büyük Kurtarıcı düşmandan istihlâs ettiği vatanda müstakil bir Devlet kurduktan sonra ahden Devletlere tanıttığı ve kabul ettirdiği Türkiye Devletinin istiklâlîne sahip adliyesini de kapitülasyon denilen yabancı müdahalelerden sıyrarak tesis etmiş ve Cumhuriyetin ilânı akabinde askerî ve ahdî zafer ve muvaffakiyetleri takip eden İçtimaî inkılâp faaliyetlerinin başında en âcil kanunlar da hemen neşredilmiştir.

Adlî mevzuatımız muasır hukuk prensiplerine uygun olarak ha- zırlanmağa başlanmakla beraber bunların ikmaline kadar şer'î mahkemelerin ilgası ve muhakeme usullerinin tesbiti gibi sebepler isticali icap ettirmekte idi. İçte avukatlığın bilgi ve ahlâk bakımından bütün medenî memleketlerde cari usûl ve kayıtlarla hemahenk vasıf ve şartları gösteren ve avukatlar arasında bir de tasfiye yapılması hükmünü tazammun eyliyen 460 sayılı kanun ilk çıkan kanunlar arasına alınmış olmakla Ke-

malist Türkiye Cumhuriyetinin avukatlık meselesi hakkındaki isabetli görüşünü meydana koymuştur. Bu kanunun neşrinden sonra çıkarılan bir kaç kanunla ihtiyacı karşılayacak bazı değişiklikler ve ilâveler yapılmıştır.

Adli mevzuatımız Cumhuriyet rejimine ve muasır ilmi prensiplere uygun olarak ikmal olunduktan sonra görgü ve tecrübelerle anlaşılan ihtiyaçlarımızı karşılamak ve noksanları tamamlamak ve meslekin zaruret ve icaplarından olan bütün hükümleri toplamak maksadile ve avukatlığı bir âmmе telâkkisile Avrupanın bir çok müterakki Devletlerle Birleşik Amerika Hükümetinin ve komşu Balkan Devletlerinin kanunları üzerinde de esaslı tetkikler yapılarak meydana getirilen proje neşir edildikten ve kongre halinde toplanan bütün baro mümessilleriyle birlikte tetkik ve münakaşa olunduktan sonra tanzim kılınmış olan bu lâyiha için Adliye Vekâletinin mesaisini takdirle karşılayan encümen, muvaffakiyetli bir eser saydığı bu lâyihayı esas itibarile kabule şâyân görmüştür.

Avukatlık kanunu lâyihası ihtiva ettiği hükümler itibarile muhtelif fasıllara ayrılan yedi bab üzerine tasnif edilmiş 141 maddeden ibarettir.

Birinci bab avukatlık mesleğine kabul için aranılan şartları tesbit eden hükümlerden bâhistir. Avukatlık mesleğine kabul olunmak için aranılan şartlar birinci maddede sekiz bendde gösterilmektedir.

Bunlar arasında kayıt ve izaha değer en mühim nokta Hukuk fakülteleriyle Siyasal Bilgiler okulundan mezun bulunanların avukatlık stajını yapmış ve hâkim muavinliği imtihanını da vererek ehliyet ihraz etmiş olması hükmüdür. Gelecek maddelerde izah olunduğu üzere hâkimlikte arandığı gibi avukatların ilmi müktesebatla beraber tatbiki sahada kabiliyet göstermelerinin lüzumu bu suretle kanunda kabul edilmiştir.

Birinci maddedeki şartlar arasında henüz kanunî bir mani teşkil edecek katileşmiş bir hüküm ve karar bulunmadığı halde cezaî veya disipline müteallik bir suçtan dolayı takip altında

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

bulunanların da avukatlık mesleğine kabul olunamayacakları tasrih kılınmakla zan ve şaibe altında olanların haklarındaki takibi lehlerine bir netice vermeden evvel mesleğe girmeğe fırsat bulmalarını önleyecek musip bir tedbirdir.

Etrajiyer ve avukatlıktan memnu olanlar hakkındaki hükümler lâyihanın ikinci maddesinde altı bendde sayılmıştır. Cezaî mahkûmiyetten bahseden birinci fıkra Encümence değiştirilerek şeref ve haysiyeti kırıcı suçlardan ağır hapsi müstelzim bir cürümden mahkûm olanların mutlak surette, bundan başka cürümlerden de bir sene ve daha ziyade hapis cezasile mahkûm olmanın avukatlığa mani sebep olduğu tesbit edilmiş ve teklifteki aşağı ve yukarı hadleri göstermek suretile mahkûmiyet müddetine ait olan kayıt ekseriyetle kabul olunmamıştır. Maddenin sonuna işaret edilen bir hükümde kasdî olmıyan cürümlerle cezayı hafifleten sebeplerin nazara alınarak baro idare meclislerinin bu bapta karar vermeleri ahlâkî redâetten mütevellit olmıyan veya kanunun da cezayı hafifletici sebep saydığı iradeye müessir tahrik misillü hallerin takdire bırakılması Encümence de musip ve muvafık görülmüştür.

Hâkimler kanununa göre hâkim olmak ehliyeti üç aylık bir mahkûmiyetle kaybedilmiş olduğundan böyle bir hale uğrayanların avukatlığa kabul edilmemeleri (B) bendinde gösterilmesi Encümence münakaşa edilmiştir. Bu yolda ileri sürülen mütalâaya göre haysiyeti kırıcı bir suçtan dolayı olmadıkça bir seneden az mahkûm olanların avukat olmaları caiz olduğu halde üç ay mahkûmiyetle hâkimlik vasfını kaybedenlerin avukat olmaları madelete muvafık olmayacağı hâkimlerin bu mahkûmiyetleri meslekî suçlardan mütevellit olmakla takyit edilmesi teklif edilmişse de hâkimlik sınıfına girer bir kimsenin hâkimlikten ıskatı müstelzim bir hareketi görüldükten sonra onun avukat olmasının terviç edilemeyeceği karşılık bir mütalâa olarak dermeyan edilmiş ve Adliye Vekili de bu mütalâaya iştirakle hükümet teklifinin kabulünü istemiş ve neticede (Fuad Sirmen, Numan Aksoy, Rıza Türel ve Atif Akgüç) ün muhalif reylerine ' karşı ekseriyetle (B) bendi aynen kabul edilmiştir.

İflâsına karar verilmiş olanların avukat olamayacakları hakkındaki (D) bendi mutlak olarak bütün iflâs edenlerin bu memnuiyet hükmüne gireceklerini tazammun ettiğiinden Encümen hileli ve taksirli olmayarak iflâs edenlerin itibarları iade edilmiş olduğu takdirde avukat mesleğine girmelerine bu halin mani sebep sayılmayacağı esas kabul edilerek maddenin buna dair hükmü değiştirilmiştir.

Bir de avukatlık vazifesini daimî surette ifa edemeyecek vücutça veya akılca ârıza yerine malûliyet kaydı konmuştur.

Hükümet teklifinde yaş tahdidi sebeble hâkimlik veya memurluktan ayrılanların avukatlığa kabul edilemeyeceğine dair olan (G) fıkrası (Rıza Türel ve Hasan Ferid Perker) in akaliyet reylerine karşı ekseriyetle verilen kararlarla tayıy edilmiştir. Avukatlık mesleğinde bulunanların hâkim ve memurlarda olduğu gibi 65 yaşını bitirince meslekten çıkarılacaklarına dair bir hüküm mevcut olmadığına göre hâkim ve memurlar hakkında kabul edilecek bu sebep avukatlık etmek isteyenlerin haklarında yaş tahdidi muamelesi yapılmadan kendilerinden tekaütlüklerini isteyerek vazifelerinden ayrılıp avukatlığa intisapları mümkün olabileceğinden ciddiyete uymıyan böyle bir tevil yoluna meydan verecek hükmün esas itibarile bir fayda temin etmeyeceği mülâhazası bu fıkranın kaldırılmasına sebep olmuştur.

Lâyihanın üçüncü maddesi avukatlıkla içtima edemeyecek meşgaleleri göstermektedir. Maaş, ücret veya aidatlı her türlü hizmet ve vazife ile tüccarlık daimî bir meşgale olduğundan bunlarla uğraşacak kimselerin avukatlık etmelerine cevaz verilmemesi kanununun ve meslekin hedef tuttuğu maksat ve gayeler itibariyle çok isabetli ve yerinde bir hükümdür. Bu arada iş ajanlığının mânâ ve mefhumu münakaşayı mucip olmuş ve avukatların kendilerine tevdi edilecek bazı işlerin önceden bir ihtilâf mevzuu olmadığı ve bilâkis avukat tarafından tedvir edilecek bir işte kanuna uygun olarak lâzım gelen muamelelerin yapılacağı ve o yolda mukavelelerin tanzim olunacağı nazara alınırsa iş sahipleri için faydalı olan bu hususları yapmalarının avukatlar hakkında bir memnuiyet sayılmaması izah edil-

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

miş ve bir apartımanın icarı ve kiraların toplanması, vaktinde kirayı vermeyenlerden kiranın tahsili ve müddetin hulûlünde kiralayanın tahliyesi işi bu mülâhazaya misal olarak irad edilmiş ise de kazaî veya idarî bir mercide kanunlara göre tetkik ve halli istilzam edecek niza veya ihtilâf olmadıkça her hangi bir işin avukatlar tarafından yapılmasına cevaz verilemeyeceği ve misal olarak gösterilen apartıman idaresi ve hattâ idarî mahiyette gayrimenkul taksimi ve tapu senedi istihsali gibi işlerin de iş ajanları tarafından yapılabileceği avukatların bunlarla iş-tigalleri mesleğin ruh ve esası ile telif olunamayacağı kabul edilerek iş ajanlarının da lâyihadaki teklif gibi avukatlıkla içtima edemeyecek meşgale olduğu neticesine varılmıştır.

Dördüncü maddede avukatlıkla içtima edebilecek meşguliyetler beş bendde tadât olunmayıp avukatlığın esaslı meşgalesine müessir olmamasından bundan evvelki madde hükmünden müstesna tutulmalarında mahzur görülmemiştir.

Ancak mebusların mutlak olarak Hazine, belediye ve hususî idarelerle bunların idare ve murakabesi altında bulunan müesseselerin ve sermayesinin yarıdan fazlası Devlete ait şirketlerin ve vilâyet ve belediye meclisi âzalarının da mensup oldukları meclislerin aleyhinde olan dava ve işleri kabul ve takipten memnu olduklarına dair maddeye sabit bir hüküm konmuştur.

Uhdelerinde bulunan mebusluk ve âzalık sıfatlarının memnuiyeti tasrih kılınan hallerde avukat sıfatı ile hasım tarafı temsil etmelerinin doğru olamayacağı izahtan müstağni bir hakikattir. Bu memnuiyet hükmünün avukatın şeriklerine de şamil olduğunun maddede tasrihi bu hükme ciddiyetle riayet edilmesinin temini hakkında lüzumlu bir kayıt olmak üzere Encümence ilâve edilmiştir.

Mebuslarla belediye ve vilâyet meclisi âzalarının aleyhe dava kabulü ve ikamesi memnu olan müesseselerin lehindeki davaları kabul ve takip etmelerinde hiç bir mahzur tasavvur edilemeyip belki bilgi ve ihtisaslarından hâzinenin veya maddede sayılan müesseselerin mebuslardan veya belediye ve vilâyet meclisi âzalarından istifade etmeleri imkânını ver-

mek faydalı olacağı mülâhaza olunmuş ve bu sebeple teklif lâyihasındaki mebuslara ait leh ve aleyhteki mutlak memnuiyet hükmü değiştirilmiştir.

Devlet, vilâyet veya belediye bütçelerinden veya bunların idare ve murakabesi altındaki daire ve müesseseler den maaş veya ücret olarak müşavirlik ve avukatlık edenlerin yalnız o dairelere ait işlerde avukatlık edebilecekleri beşinci maddede yazılı bulunmaktadır. Bu madde ile resmî devair ve müessesat avukatlarının hariçte iş görmeleri tecviz edilmemekte ve bu hükmün de isabeti müsellemlerde bulunmakta ise de memleketimizde bu hükmün hemen tatbikına imkân bulunmadığından lâyihanın muvakkat maddelerine konan bir fıkra ile bu maddenin üç sene tatbikinin tehiri kabul edilmiştir ki, bununla alâkalı dairelerin bu müddetin nihayetine kadar teşkilâtını tanzim ve ikmale imkân bırakılmıştır.

Bu maddenin müzakeresine (Ücret) tâbirinin daimî avukatlara verilen yıllık ve aylık ücret olduğu yoksa muayyen bir iş için tutulmuş avukata verilen ücretin bu madde hükmüne girmeyeceği ve madde metninin bundan başka bir manayı tazammun etmeyeceği neticesine varılmış ve bu suretle bunun mazbataya işaret olunması kararlaştırılmıştır.

Altıncı maddede bir hâkim veya müddeiumuminin derece ve nishetleri gösterilen akrabasından olan avukatların buldukları mahkeme veya dairelerde avukatlık edemeyecekleri gösterilmektedir.

Bir avukatın maddede yazılı usûl ve furuğ veya karı ve koca ve akrabasının hâkim veya müddeiumumi bulunduğu mahkeme veya dairede avukatlık etmelerinin bitarafılığı ve halkın itimadını sarsacak âmillerden sayılması tabii olduğundan bu memnuiyet çok musip bir hüküm ise de müteaddit mahkeme bulunan veya bir veyahud müteaddit muavini olan müddeiumumilerin vazife gördükleri yerlerde akrabasından olan avukatların takip ettikleri işe el koyan mahkeme veya müddeiumumi yahut muavini huzurunda avukatlık edemeyecekleri tabii olduğu ve tatbikatta bu cihetin tereddüdü istilzam etme-

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

sine imkân bulunmadığı maddenin Encümenca müzakeresinde görüşülmüştür.

Hâkim ve müddeiumumilikten ayrılıp avukat olanların vazife gördükleri mahkeme ve yerlerde iki sene avukatlık etmekten memnuiyetlerine dair olan 7 inci madde mer'î kanunda da mevcut bir hüküm olup buradaki memnuiyet, vazifelerinden ayrılan hâkim veya müddeiumuminin ayrıldıkları yerde müteaddit mahkeme bile olsa avukatlık edememelerini icap ettirmektedir. Şu kadarki, tekaütlükle ayrılanlara bu madde hükümü müessir olmadığı gibi temyiz hâkimliğinden ayrılıp avukat olanlar da yalnız Temyiz mahkemelerinin bütün dairelerinde avukatlık edemeyecekler yoksa yer itibarile Ankara'nın diğer mahkemelerinde iş görmekten memnu değillerdir.

Birinci babın ikinci faslı staja ait hükümleri tayin etmektedir.

Avukat olacakların bir avukat yanında ve Adliye Vekâletinin tensip edeceği mahkemelerde staj görmeleri ve hâkim muavinliği imtihanı vererek ehliyet ihraz etmeleri bu kanunun en esaslı ve istihdaf edilen maksadı temine hâdim en faideli bir hükmüdür.

Avukatlık mesleğine intisab etmek isteyenler haiz olmaları lâzım gelen şartların mevcudiyetini müsbit evrak ve vesikalariyle avukatlık edecekleri yerin barosuna bir talepname ile müracaat ederler ve burada hangi avukatın yanında staj göreceğini o avukatın muvafakatini gösterir vesika ile bildirirler. Talepnamerler Baro veya Adliye dairelerinde asılarak ilân olunur. Her avukat veya stajiyer, on beş gün asılı kalacak müddet içinde delile ve vakiya müstenit itirazda bulunabilirler.

Baro reisi talepnamenin ilânından evvel baroya mensup avukatlardan birini namzedin manevî vasıflarını tahkika ve bir rapor tanzimine memur eder. Bu inceleme mesleke intisap edecekler hakkında kanunun ne derece hassas davrandığını göstermektedir. Baro reisinin namzedin manevî vasıflarını tahkika memur edeceği avukatın rapor vermek için lüzum gör-

düğü kimselerin malûmatına müracaat edeceği tabî bulunduğundan lâyihanın on ikinci maddesinde tahkika memur olan bu avukatın ifade alacağına dair olan son fıkrası zait görülerek tayıy edilmiştir.

Namzedin taleptnamesi askıdan kaldırıldıktan bu suretle itiraz edecekler için müddet bittikten sonra Baro idare meclisi namzedin stajiyerliğe kabul edilip edilememesi hakkında on beş gün içinde karar vermekle mükelleftir. Bu kararlara karşı müddeiumumi, Baro idare meclisi âzaları veya namzet kararın tebliği tarihinden bir hafta içinde Adliye Vekâletine itiraz edebilecekleri ve Vekâletin itiraz üzerine vereceği kararın kat'î olduğu ve Baro idare meclisinin on beş gün içinde hiç karar vermediği halde de itiraz olunabileceği ve aynı suretle karar verileceği on üçüncü maddede tesbit edilmiştir.

Baro reisinin resen veya namzedin müracaatı üzerine taleptnamede gösterdiği avukattan başka bir avukatın yanında veyahut namzet bir avukat bulmamışsa her hangi bir avukatın yanında staj yapmasını tensip edebileceği ve böylece nezdine verilecek stajiyeri avukatın kabule mecbur olduğu on beşinci maddede gösterilmiş olup bununla meslekî tesanüdün icaplarından olarak avukatlara bir mükellefiyet tahmil edilmiş olmaktadır.

Avukat yanında yapılacak stajın bir sene müddeti olduğu ve bunun kesimsiz olarak ifa edilmesi on altıncı maddede yazılmıştır.

Makbul sebepler dolayısıyla Baro reisinin stajiyerlere senede on- beş gün izin verebileceği ve staj müddeti içinde makbul sebeplerle üç ayı geçmeyen inkıtaların ikmâl ettirileceği aynı madde hükmündendir.

Stajiyerlerin avukatla birlikte muhakeme celselerine ve konferanslara devamı ve nezdinde çalıştığı avukatın vereceği işleri takip ve dava evrakını hazırlamak vazifelerile mükellef olduğu maddede tasrih edilmiş olup bununla stajdan beklenen faydanın elde edilmesinin temini kastedilmiş olmaktadır.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Hükümet teklifinde stajyerlerin adlî müzaherete nail olanlara ait davaların müdafaalarını yapmaları da bu vazifeleri arasında gösterilmekte ise de henüz avukatlık yapmağa salâhiyet ihraz etmemiş olanların bu gibi müdafaayı yapmağa mezun kılınmaları kendileri için bir faide temin etse bile müzaheret edilen işleri istihdaf hissini verecek bu kaydın kaldırılmasını encümen münasip görmüştür.

Lâyihanın on yedinci maddesi nezdinde staj yapan namzet hakkında avukatın üç ayda bir Baro idare meclisine rapor vereceğini ve müddetin nihayetinde de muvaffakiyetle bu vazifenin ikmâl edildiğine dair müddellel rapor vermeği âmir bulunmaktadır. Aynı zamanda stajın kanun hükümlerine uygun yapılmamasından avukatın mes'ul olduğu da maddede tasrih kılınmıştır.

Baro idare meclisleri senelik raporu aldıktan sonra müddei-umuminin mütalâasını alarak staj vesikasının verilmesine veya edineceği kanaata göre stajın namzet üzerinde beklenen faydayı temin etmediği takdirde müddetin altı ay uzatılmasına karar vermeğe salâhiyetlidir. Listeye kaydolunan stajyerler iki sene içinde bir mecburiyete müstenid olmayarak vesika almazlarsa kayıdlarının terkin edileceği ve bu gibilerin iki sene geçmedikçe yeniden kayıt talebinde bulunamayacakları on sekizinci maddede tesbit edilmiştir.

Stajyerler hakkında Baro meclislerinin verecekleri kararların kat'î olduğu ve aleyhlerinde hiç bir mercie müracaat edilmeyeceği tasrih edilmiştir. Maddeye böyle bir hüküm konmasının ve itiraz yolu kabul edilmesinin doğru olup olmadığı hakkında Encümente yapılan müzakerede İdarî kararlarda maddî hatalar sebebiyle tashih yapılması mümkün olabileceğinden Baro meclislerinin dahi emsali İdarî mükarrerat gibi böyle hatalı kararı düzeltebileceği tabii ve maddeye mevzu kayıtla stajyerin vaziyetini yakından takip eden Baro idare meclislerinin netice hakkında takdire müstenid kararları aleyhine bir itiraz yolu açmanın mahzurulu olduğu neticesine varılarak madde teklif veçhile yan en kabul olunmuştur.

Avukatın yanında stajını bitirenler Adliye Vekâletince tenzih edilecek bir mahkemede bir sene müddetle vazife görmele-ri ve hâkim namzedleri hakkındaki hâkimler kanunu hükmü- nün bunlar için de tatbik olunacağı 19 uncu maddede beyan edilmektedir.

Avukat yanında ve mahkeme nezdinde stajını muvaffaki- yetle ikmâl edenler veya stajdan varestede bulunanlar çalışmak istedikleri yerin barosuna müracaatle levhaya kayıdlarını iste- yecekleri ve Baro idare meclislerinin bu talepten itibaren bir ay içinde esbabı mücibeli kararını vererek Adliye Vekâletine bildireceği bu kararlar üzerine veya muayyen müddet içinde hiç karar verilmemiş olduğu takdirde itiraz yolu ile yapılacak müracaata karşı Vekâletin keyfiyeti tetkik ederek neticeye göre ruhsatname vereceği 20 inci madde hükmündendir.

21 inci maddede stajdan istisna edilecekler yazılıdır. En- cümen bu maddeye bazı ilâveler yapmıştır. Onlar da; askerî mahkemelerdeki adli hâkimlikte Devlet Şûrası dava daireleri reis ve âzalıklarında ve Hukuk Fakülteleri medeniye, ticaret ve ceza hukukile usûl dersleri profesör veya doçentliğinde bulu- nanlardır. Bu maddede gösterilen işlerde dört sene bulunanla- rın staj hükümlerine tâbi tutulan avukat namzedlerinin iktisap edecekleri tatbikî malûmatı ihraz etmiş sayılmalarının çok ye- rinde olduğu aşikârdır.

Avukatların hak ve vazifeleri ikinci babta tesbitedilmiştir.

Lâyihanın avukatlığı âmme hizmeti mahiyetinde bir meslek olarak kaydeden 22 inci maddesi avukatlığın gayesini, bilgi ve tecrübelerini adalet hizmetine hasrederek taraflar arasında do- ğan ihtilâfların hakka uygun bir şekilde halline tavassut etmek olduğunu tasrih ettikten sonra vazifesini de «bütün mahkeme- lerle resmî mercilere kanunun tam tatbiki hususunda yardım etmektir» diye veciz bir surette tebarüz ettirmiştir.

Lâyhada umumî şekilde ifade edilen avukatlık vazifesi avukatların deruhde edecekleri işlerde maddî menfaat karşı- lığı müvekkillerinin arzularına bir bazice olmak mahiyetinde

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

telâkkiye yol açacak şekilde iş görmek ve onların hasmane hislerini benimseyerek hareket etmekten tamamen uzak veya yalnız hukukî bilgi ve tecrübelerime hakka uygun olarak taraflar arasındaki ihtilâfların halline tavassut suretile adaletin müzahiri sıfatile çalışmaları lâzım geldiği vuzuhla ifade olunmaktadır.

Mazbatanın başlangıcında da işaret edildiği üzere bugün de az çok izleri kalan avukatlık hakkındaki kötü telâkkilerin bu kanunla mazinin gömülen seyyiatı arasına atıldığı ve bundan böyle avukatlık mesleğinin maddî menfaat ve hasis emellere âlet olmaktan kurtularak kanunların tesbit ettiği hükümler dairesinde kendilerine tevdi olunacak işleri hakka ulaştırarak mahkeme ve makamlar nezdinde yardımcı bir kuvvet olduğu kat'iyetle temin edilmiş bulunmaktadır.

Avukatlığın tam serbest bir meslek sayılmayıp adli otoritenin devamlı murakabesi atında bulundurulduğundan avukatın vazifesi hakkında lâyhaya konan bu esaslı hükümlerin isabeti encümenimizce de izahtan müstağni bir hakikat olarak kabul edilmiştir.

Lâyihanın 23 üncü maddesi münhasıran avukatların yapacakları işleri tayin ve tesbit etmektedir. Bu madde, bir taraftan avukatların yapmaya kanunun salâhiyet verdiği işleri yalnız bu meslek erbabına hasretmek suretile göstermekte ve hem de bu işlerin avukat olmıyanlar tarafından görülmesi ve takibinin halka maslahata ve resmî mercilere zarar vermek ve müşküller doğurarak işleri geciktirmek ve hatta haksız bir neticeye sevkedebilmek ihtimalleri derpiş edilerek bunları önlemekte olduğundan bu kanunun en esaslı ve ana hükümlerinden biridir.

Avukatların, kanun işlerinde ve hukukî meselelerde rey vermeleri yapacakları işlerin başında gösterilmiştir. Bu hal, kendisine vaki olacak müracaat üzerine şifahî olabileceği gibi yazılı olarak reyini bildirebilir. Konsültasyon suretile de rey verilebilir. Malî ve İktisadî yahut teknik bir işin halli görüşülmek üzere bu işlerde vukufu olanlar arasındaki hukukî ve kanunî bakımdan o meselenin alâkalı olması sebeble avukatın

da bulunarak diğer mütehassıslarla birlikte mesleği ilgilendiren hususlar hakkında mütalâa beyanı da yine bu maddedeki rey vermek vazifesine dahildir.

Mahkeme hakem veya kaza salâhiyetini haiz bütün merciler huzurunda hakikî veya hükmî eşhasa ait bir hakkı dava, müdafaa etmek ve bunlara mütedair evrak ve lâyhalar tanzim etmek de avukatın vazifesi olmak üzere maddede gösterildiğine göre şimdiye kadar tatbikatta mahkemeler huzurunda yapılan dava açmak ve müdafaada bulunmak işleri için tereddüdü müstelzim bir nokta yoksa da İdarî kaza salâhiyetini haiz Devlet Şûrası dava daireleriyle kazaî mahiyette kararlar veren ezcümle maliye teşkilâtımızdaki muhtelif vergiler için müteşekkil itiraz ve temyiz komisyonları huzurundaki işlerde de münhasıran avukatların bulunabileceği bu hükmün pek sarîh icaplarındandır. Bu itibarla maliye işlerinde bilgi ve ihtisas sahibi olduklarını ileri sürerek muhtelif vergi ve mükellefiyetler için bahsedilen komisyonlar huzurunda mükelleflerin ve alâkalıların vekâletlerini deruhte ederek onları temsilen işler görmeyi meslek edinmiş olanların da bu faaliyetlerine nihayet verilmek zaten lâzım idi ise de bu lâyihanın sarîh hükmü karşısında bu suretle hareket edilmesinin zaruret kesbettiği aşîkârdır.

Resmî dairelerde iş takibi keyfiyeti, avukatların yapabilecekleri işler arasında ehemmiyet ve nezaketle nazara alınacak bir meseledir. Kanunun ruh ve maksadına göre avukat mutlak olarak iş takip edemez. Ancak bütün adlî muameleleri mutlak olarak ve bundan gayri resmî dairelerde nizalî ve ihtilâflî işleri takip edebilir.

Teklif lâyihasında (Münazaalî işler) diye yazılı olan kayıd encümençe uzun uzadıya tetkik ve münakaşa edilmiş ve esas maksadda ihtilâfî mucip bir nokta yoksa da kanunun metinde ifade şeklinin (nizalî ve ihtilâflî) olarak yazılması muvafık olacağı neticesine varılmıştır. Zira münazaalî tâbirinden maksat, takip edilen bir işte ihtilâfın mevcut olması keyfiyettir. Yani kendisine müracaat vaki olan resmî bir merci, müracaata karşı alâkalıyı tatmin etmiyen ve kanuna da uygun bulunmıyan

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

bir karar ittihaz etmiş olması şarttır. Böyle bir vaziyet karşısında avukat ve merci nezdinde işi takip ile kanuna ve haka uyan teşebbüslerde bulunarak müvekkilinin iddiasını veya itirazını kabul ve ismaa çalışabilir. Yoksa iş ajanlığı hakkında encümen müzakeresini yukarıda naklederken izah olunduğu veçhile resmî daire ve mercilerde görülecek bir iş için ihtilâf ve niza çıkabilmesi ihtimali düşünülerek önceden avukatın böyle işleri takibe salâhiyetleri yoktur. Böyle bir takip iş ajanlığı iştigalâtının mevzuuna girer. Avukatlar böyle bir takipten bu kanuna göre memnudurlar.

Maddenin son iki fıkrasile kanunî ehliyeti haiz her şahsın kendi işini veya velî, vasî, kayyım vesaire gibi başkasını temsile salâhiyetli olduğu davaları ve işleri bizzat ikame ve takibe salâhiyetleri olduğu ve usûl kanunlarında avukatlarla müdafiler hakkındaki hükümlerin mahfuz bulunduğu kaydolunmuştur. Bu fıkra hükümlerine göre bir kocanın karısının müdafaası için ceza mahkemesi huzurunda bulunabileceğine dair hükümün de bu madde ile ihlâl edilmemiş olduğu tesbit olunmuş demektir.

Yirmi dördüncü madde, avukatların, mesleğin vakar ve haysiyetile telifi mümkün olmayan her türlü hareketlerden çekinmelerini âmir bulunmaktadır. Hükümetin mucip sebepler lâyihasında da işaret edildiği veçhile vakar ve haysiyet keyfiyeti avukatlıkta mesleğe girmek için aranılan vasıflardan olduğu gibi mesleğin ifası esnasında da daima muhafazası istenilen ve bunu ihlâl edecek ufak bir hareketin inzibatî cezayı ve nihayet meslekten çıkarılmayı müstelzim bir hareket olduğu şüphesiz olup ve vakar ve haysiyetle telif kabil olmayan haller yalnız mesleğin ifası sırasında aranılmayıp avukatın hususî hayatında da bu gibi hallerden müçtenip olması lüzumu pek tabiidir. Pek muktedir bir avukatın hususî hayatında da haysiyet kırıcı halleri varsa manevî şerait bakımından esaslı bir vasfı kaybetmiş telâkki olunması zaruridir. Yine bu maddede avukatın vazife ve salâhiyetlerini adaletin icaplarına uygun olarak ifa ve istimal eylemek mecburiyetinde olduğu sarîh olarak ifade edilmektedir. Bir avukatın deruhte ettiği bir işte haksızlığı-

nı bildiği ve kanuna uygun olmadığını takdir edebileceği herhangi bir hususu iddia ve müdafaasında serdederse vazifesini adaletin icaplarına aykırı olarak ifa etmiş sayılır. Avukatlar, adlin, ve hakkın müzahiri ve yaptıkları işler bir âmme hizmeti mahiyetinde addolunmasına göre vazifelerini bu daire hududunu aşarak yapabilmelerini tecviz etmek bu meslek için hedef tutulan gayeyi bozmak olur.

25 inci madde avukatların mahrem ve sır tevdi edilen emin bir meslek sahibi olduklarını tesbit eden hükümleri ihtiva etmektedir.

Avukatın kendisine müracaat edecek iş sahibinin her türlü sırlarına ve hususiyetlerine vukuf peyda etmesi pek tabî olduğundan bu suretle muttali olacağı hususati ifşadan menedilmeleri gerek meslek için ve gerekse iş sahipleri için bir teminattır.

Maddenin son fıkrası ceza muhakemeleri usulü hakkındaki hükümle mütecanis olarak avukatın bahsedilen hususlar hakkında şahitlik etmelerinin ancak iş sahibinin muvafakatına bağlı olduğu kaydolunmuş ve iş mahremiyet esası bu suretle de bir kat daha kanunla teyit olunmuştur.

Yirmi altıncı madde avukatın kendisine teklif olunan işi kabul mecburiyetinde olmadığını ve hiç bir sebep göstermeksizin reddedebileceğini ve iş kabul edip etmemek hususundaki serbestisini kaydetmekle beraber iş sahiplerinin hakkını siyanet edici iki hükmü de burada tesbit etmektedir.

Onlar da : 1) İş sahibine avukatın vakit geçirmeksizin işinin kabul edilmediğini haber vermesi,

2) İki avukat tarafından teklifi reddolunan iş sahibinin Baro reisinden kendisine bir avukat tayinini istemesi ve reisin de bu talebi yerine getirmesidir.

Avukatın kendisine teklif edilen işleri 27 inci maddede sayılan hallerde redde mecbur olduğu gösterilmektedir. Üç bendinde tesbit edilen bu haller, adalet ve hakka uygun olarak vazife görmek mecburiyetini ve işte evvelce alâkası olmak itibarile

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

güveni sarsacak vaziyetlere meydan vermemek teminatını ve hâkim ve memur ve hakem sıfatile önce el konulan işlerin avukat sıfatile takibinin pek bariz mahzurlarını bertaraf etmek tedbirlerini derpiş etmek itibarile isabetli birer hükümdür.

Red mecburiyetinin avukatın şeriklerine şamil olması bu hükmün konması icap eden mülâhazanın şerik hakkında da varit olmasının tabî bir neticesi sayılmak lâzımdır.

Lâyihanın 28 inci maddesi avukata tevdi edilmiş olan evrakın vekâlet işinin neticesinden itibaren üç sene müddetle muhafazaya mecbur olduğunu ve hükmünü göstermektedir. Bu hususun müddet tayin suretile kanunda yer alması avukatların vazifelerini tesbit etmekle beraber ikmal edilmiş bir işe ait evrakın yıllarca saklanması külfetinden âzade kılmak dolayısıyla avukat için de kolaylık temin eden bir usuldür. Bu maddeye göre avukatların bürolarında muntazam bir dosya tutmaları ve muhafaza tertibatı bulundurmaları lüzumu anlaşılmakta olup baroların bu bakımından da avukatların vaziyetlerini göz önünde bulundurmaları pek tabiîdir.

Avukatın nezdindeki evrakı geri almayı müvekkiline yazı ile bildirdiği halde saklama mecburiyetinin üç ayda nihayet bulacağı kaydile de avukatlar için başka bir kolaylık temin etmektedir. Bu maddenin son fıkrasile de avukatın ödenmemiş ücretine karşı teminat sayılabilecek bir kayıt daha var ki o da ücretin ödeninceye kadar evrakın geri verilmesine mecbur olmamasıdır.

29 uncu madde müvekkille avukat arasında vekâlet ve ücret aktinden doğan zarar ve ziyan iddiaları için beş senelik mürru zaman kabul edilmiştir. Teklif lâyihasında üç sene olarak gösterilen bu müddet encümente beşe çıkarılmıştır.

Bu hükümde akitten doğan kaydı vekâlet aktinin icaplarını yapmamak haline münhasırdır. Yoksa hata, taksir ve haksız fiilden doğan zarar ve ziyanlardan dolayı umumî hükümler daireside muamele olunmak lâzım gelir.

Lâyihanın 30 uncu maddesinde avukatın deruhte ettiği işi doğruluk ve dikkatle yapması ve ikmal etmesi mecburiyeti gösterildikten sonra teklif olunan işi kabul edip etmemekte serbest olan avukatın kendine mevdu bir işin takip veya müdafaasından arzusile vazgeçebileceği de aynı salâhiyetin icaplarından sayılmak lâzım gelir. Şu kadar ki: Müvekkilin hukukunu muhafaza için vaz geçme arzusu müvekkile bildirildikten sonra on beş gün müddetle müvekkilini temsil ve müdafaada devam mecburiyeti de kanunda kabul edilmiştir.

Adlî müzaheret suretile bir şahsa avukat tayin edilenler mücbir sebep olmadıkça kendilerine mevdu vazifeyi yapmaktan istinkâf edemeyecekleri ve bu mücbir sebebi de kendilerine avukat tayin eden hâkim veya adlî müzaheret bürosunun takdir etmesi maddenin ikinci fıkrasında işaret olunmuştur. Bununla müzaherte nail olan kimsenin hakkının korunması için kendisinin âciz olması dolayısıyla kanunun âmir bulunduğu yardım hususu bu işe tayin edilen avukatın keyfi arzusuna bırakılmamış olmaktadır.

Müvekkilin ölümü halinde de avukatın sıfatını mirasçılara veya haleflerine bildirmeğe ve alacağı talimata göre mirasçılarının hukukunu temsil ve müdafaaya devam etmeğe mecbur bulunduğu maddenin son fıkrası hükmü iktizasındandır. Mirasçılarının ölen murislerinin avukata verilmiş bir işi olduğundan malûmatları olmaması gibi ihtimaller karşısında avukatın mirasçılara sıfatının ihbarına mecbur tutulmaları kaydı, hakkın müzahiri olan avukatlara terettüp eden bir vazifenin bu kanunda ifadesi demektir.

Bir avukatın meslekten çıkarılması veya ölümü gibi hallerde iş sahiplerinin haklarını korumak ve önlemek için kanunun 31 inci madde ile baro reisine mühim salâhiyet veren hükümleri göstermektedir. Bu hallerde alâkalıların talepleri veya iş sahipleri haberdar edilmek şartile baro reisinin resen kaydı silinen veya ölen avukatın elindeki işleri muvakkaten görmek üzere bir avukat tayin edeceği ve bu sebeplerle on beş güç geçmemek üzere dosyalarının devir ve teslimine kadar geçecek zamanın kanunî mehillere müessir olmuyarak bu müddetlerin işleme-

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

yeceği ve baro reisinin mahkemelere vuku bulacak tebliğle keyfiyetin tesbit olunacağı maddede musarrah bulunmaktadır.

Her avukatın levhaya kaydı tarihinden üç ay içinde bir büro tesisine mecburiyeti kanunda emrolunmaktadır. Bugün bazı avukatların yazıhaneleri olmıyarak seyyar bir halde mahkeme koridorlarında ve hatta mahkeme civarındaki kahvehanelerde iş sahipleriyle görüşmek ve onların vekâletlerini deruhte etmek gibi meslek için hacetle telâkki olunabilecek hallerin tamamile önüne geçilmiş olacaktır.

Tesis edilecek büroların barolarca evsafının tayin edileceği hakkındaki maddede mevcut kayıt avukatların mesleğin haysiyetile mütenasip ve vazifelerinin icaplarını hakkile yerine getirmeğe müsait surette lüzumlu tertibat ve teşkilâtı havi olmasının ehemmiyetle baroların nazara alıp bu evsafı tesbit edecekleri tabiidir. Bu kanunun tatbikina başlandıktan sonra avukatların çalışacakları yerlerin bir han odasında veya âdi bir dükkân içinde itimat temin etmiyecek şekilde olmasına fırsat verilmiyeceği şüphesizdir.

Avukatların büro işlerinde kâtip ve daktilograftan başka ancak avukat kullanabileceklerine dair lâyihanın 33 üncü maddesi kanunun en mühim hükümlerinden ve şimdiye kadar tatbikatta tesadüf edilen çirkin vaziyetleri bertaraf eden tedbirlerden biridir.

Müvekkille avukat arasında bir takım adamların avukat yazıhanelerinde sıfatları ne olduğu belli olmıyarak bulunmaları bir çok yolsuzluklara sebep olduğu gibi iş sahiplerinin itimadını sarsmaları itibarile avukat olmayanların bürolarda çalıştırılmasının memnu olması çok isabetli ve mesleğin gayelerine uygun bir hükümdür.

Bu maddenin avukatlıktan menedilenlerle iş ortaklığı yapılmasının inzibatî ceza müeyyedelerile memnu olması ve avukatlığa veya memurluğa mâni olacak bir suçtan dolayı mahkûm olanların veya takip altında bulunanların da avukatların yanında çalıştırılmıyacağına dair son fıkrası aynı düşünce ile konmuş bir hükmü tazammun etmektedir.

Avukatın bürosundaki işlerin yanında çalışan stajiyer veya kâtipleri vasıtasile takip ettirebileceği dava dosyalarını yalnız avukatlarla stajiyerlerin ve tarafların tetkik edebileceği ve takip işlerinde mesuliyetin kendine ait olduğu lâyihanın 34 üncü maddesinde beyan olunmaktadır.

Avukatın tevdi olunan işlerde maddî bir alâkası olmaması bu kanunda itina ile iltizam edilmekte olduğundan filhakika hilâfî hareketlerin avukatın hakka ve adle uygun olarak iş görmesini âmir bulunan bu kanun hükümlerine tevafuk edemeyeceğinden lâyihanın 35 inci maddesinde avukatların vaziyet ettiği işlerin münazaalî hakları iktisaptan veya buna delâletten iş bittikten sonra beş seneye kadar memnu oldukları yazılı bulunmaktadır.

Menfaat mukabilinde avukata iş getirmek veya bir iş sahibine bu suretle avukat bulmaya delâlet etmek bu kanuna göre menedilmiştir. Bu memnuiyet hapis cezasile müeyyide altına alınmış ve böyle delâlet edenler memur iseler cezalarının daha ağır olacağı 36 mcı maddede gösterilmiştir. Bugüne kadar avukatlara veya iş sahiplerine dellâllık ve meyancılık eden bir takım eşhas faaliyet halinde görülmekte ve hatta bu arada tevkifhanelerde bazı memur ve gardiyanların bile müdafî bulmağı menfaat karşılığı adeta iş edinmiş olduklarına tesadüf edilmekte idi. Esası pek çirkin olan ve her bakımdan adalet işlerinde mahzur tevhit eden bu halin menedilmesinin isabeti izahtan müstağnidir.

inci maddede avukatın mahkeme huzuruna resmî kıyafetle çıkacağı yazılı bulunmaktadır. Pek çok memleketlerde avukatların mahsus bir kisve ve kıyafetle mahkemede bulunmaları usulü carî olup memleketimizde 1924 tarihinde çıkan kanun hâkimlerle avukatlar için bu mecburiyeti kabul etmiştir.

Avukatın kendilerine mahsus kıyafetlerle mahkemeden gayri yerlerde de bulunmaları caiz olabilir. Netekim bugün mevcut teamüle göre baro idare meclisleri ve baro umumî heyetleri toplantılarında kisvelerini lâbis olarak hazır bulunmaktadırlar. Bu husus Adliye Vekâletince yapılacak bir tali-

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

matname ile de tesbit olunacağı encümen müzakeresinde görülmüştür.

inci madde de her Adliye dairesinde barolar için bir daire ayrılacağını âmir bulunmaktadır.

Avukatların barolarından başka yerlerde, mahkeme salonlarında ve Adliye binasında hukukî istişarede bulunmak-
tan memnu oldukları 39 uncu maddede tasrih olunmuştur. Ciddiyete yakışmayan bu halin men'î avukatların her zaman ayak üstü kendilerinden mütalâa soran ehibba ve tanıdıklarının hiç bir menfaati olmadığı halde nezaret ve hatıra riayetle yüzleri tutmıyarak cevap vermek mecburiyetinde kalmak suretile iz'aç edilmelerinin de önüne geçen ve mesleğin şeref ve haysiyetini koruyan çok musip bir hükümdür. Ancak, maddede işaret olduğu veçhile sureti mahsusada avukatın davet edildiği yerlerde istişare olunan ve bu suretle rey verilen haller bu madde hükmünden tabiatile müstesnadır.

Avukatın intizamla çalışması lüzumunu temin için deruh-
te edilen dava veya işlerle yazılı mütalâasına müracaat olunan hususlar hakkında dosya tutmakla kırkıncı madde mucibince mükellef olduğu gösterilmiştir.

Avukatın iş hususunda mülâkatında lüzum görürse bir za-
bıt varakası tutabileceği kırk birinci maddede tesbit edilmiştir.

Avukatların iş celbi için teşebbüste bulunmaları ve gazete ile reklâm yapmaları 43 üncü madde hükmüne göre memnu addedilmiştir. Çok yerinde olan bu memnuiyet hükmünün bü-
rosunu başka yere nakleden bir avukatın bunu gazeteye ver-
mesine şümulü olmadığı tabii olup bu hususun maddeye kayıt ve ilâvesine encümen lüzum görmemiştir.

44 üncü madde avukatlar hakkında kanunun gösterdiği yüksek bir itimadı ifade eden ve mevzuatımıza ilk giren bir hükmü göstermektedir. O da: Avukatın dosyasında saklanan vekâletnamenin aslına mutabakatı kendi tarafından tasdik edilecek örneğinin resmî suret sayılmasıdır. Bu salâhiyetin suiis-
timali üç seneden sekiz seneye kadar ağır hapsi müstelzim bir

suç sayıldığı maddenin son fıkrasında kaydedilmekle şiddetli ve çok yerinde addolunabilecek bir müeyyide altına alınmıştır.

Adalet ve kanuna uygun olarak âmme hizmeti mesabesinde sayılan avukatlık hizmetinin vecibeleri arasında bulunan bir hükme göre de Temyiz mahkemesinde avukatlar için lüzumsuz ve kanunsuz temyiz yoluna gidilmesini bertaraf etmek üzere Hukuk Usulü Muhakemelerinde mevcut olan cezaî hükmün temyizde bir fiş tutularak oraya işaret edilmesi ve hâkimler hakkında tatbik olunan esaslar dairesinde bu fişler üzerine Adliye Vekâletindeki merkez bürosu tarafından liste tanzim edilmesi 45 inci maddede yazılmış ve bir yılda üç veya iki yılda beş defa suiniyetle temyiz yaptığından dolayı cezaya uğrıyan avukatın iki sene Temyiz mahkemesinde duruşmada bulunmaktan ve temyiz evrakı yazıp hazırlamaktan menedileceği ve bu halin tekerrüründe Temyiz mahkemesi nezdinde avukatlık yapmak sıfatını tamamen kaybedeceği 46 inci maddede gösterilmiştir.

Haklarında bu memnuiyet hükmü tatbik edilen avukatların memnuiyet hilâfına aykırı hareketlerine karşı da bir defasında işten ve tekerrüründe meslekten çıkarılacağı 47 inci maddede işaret edilmiştir.

Avukatlık mesleğine verilen ehemmiyetin şükran ve hürmetle karşılanmağa değer yeni bir hükmü de, vazife sırasında veya yaptığı vazifeden dolayı avukat aleyhine işlenen suçlar için devlet memurları aleyhinde işlenmiş suçlar hakkındaki cezaların tatbik edileceği 48 inci maddede tasrih edilmiş bulunmaktadır. Bu hükmün hem avukatlık mesleğinin kanun nazarındaki değerini ve hem de avukatın bu kanunun hedef tuttuğu gayelere uygun olarak ifa edeceği vazifelerden dolayı uğrıyabileceği bir tecavüz ve taarruzun devlet memurları hakkındaki hükümler dairesinde mütecasirlerini cezaya çarptırmak suretile kanunun yüksek himayesi altında bulundurduğunu izhar etmektedir.

Yine kanunun bu himayesi cümlesinden olan 49 uncu maddede avukatların vazifesinden doğan veya vazife sırasın-

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

da işlenen suçlarından dolayı haklarında yapılacak takibatın hâkimler gibi Adliye Vekilinin iznine bağlı olduğu gösterilmektedir. Encümende beş muhalif reye karşı kabul edilen hükümetin teklif ettiği bu madde hükmüne göre hak ve madeleti rehber ittihaz eden bir avukatın vazifesini ifade ne kuvvetli bir mesnede malik olduğu izahtan müstağnidir.

Hukuk ve Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunlarının müdafaa serbestisini, muhakemenin inzibatını temin için mahkeme reisine veya hâkime verdiği salâhiyetlerin ve buna müteallik hükümlerin mahfuziyeti pek tabî olup bu husus maddenin son fıkrasına kaydolunmuştur.

Avukatların hak ve vazifelerini tesbit eden lâyihanın ikinci babının son maddesi avukatlar levhasına kaydı icra edilmemiş veya muvakkat vesika alarak avukat olmak hakkını iktisap etmemiş olanların dava evrakı tanzim ve icra muamelelerini takip veya sair avukatlara mahsus salâhiyetleri kullanmaları ve avukat unvanını taşımaları ceza müeyyideleri altında men edilmiştir.

460 sayılı kanunun muvakkat maddesi hükmüne göre yapılan tasfiyelerden sonra baro levhalarından kaydı silinenlerden bazılarının matlubun temlik hakkındaki hükümlerden istifade ederek muvazaa suretile bir takım adamlardan namlarına matlup temlik ettirerek mahkemelere girdikleri görülmüş ve her ne kadar bazı mahkemelerin vaziyeti idrâk eden reisleri tarafından bu muvazaalı müracaatlar reddolunmuşsa da umumî hükümlerin cevaz verdiği bir muameleyi suiistimal edenler hakkında sarîh bir memnuiyet müeyyidesi olmadığından tatbikatta gerek barolardan çıkarılmış ve gerekse avukatlık salâhiyetini haiz bulunmayan adamların bu tarik ile iş gördüklerine tesadüf ediliyordu. Encümen, tatbikatın verdiği bu misalleri de ehemmiyetle nazarı dikkate alarak lâyihanın 50 inci maddesine koyduğu bir fıkra ile matlup temellükü veya sair avukatlara ait salâhiyetleri kullananlar için hapis ve ağır para cezası müeyyidesi altında bir memnuiyet hükmü kabul etmiştir.

Avukatlık salâhiyeti olmıyanların bu sıfatla kabul edilmeyecekleri hükmü yalnız mahkemelere münhasır olmayıp bütün resmî mercilerin de bu kayda riayete mecbur oldukları maddenin son fıkrasında tasrih kılınmıştır.

Lâyihanın üçüncü babı avukatlar levhasının tanzimine ve levhadan avukatlık kaydının silinmesine ve bu kaydın yenilenmesine müteallik hükümleri on maddede tesbit etmektedir.

Barolar her adli yıl başlangıcı sayılan adliye tatilini müteakip muntakaları dahilindeki avukatların levhasını tanzim ve bu levhayı encümenin tensibi veçhile 51 inci maddede sayılan makamlarla mahkemelere, heyetlere ve noterlere ve diğer barolara gönderirler.

Her avukatın devamlı olarak avukatlık edeceği mıntıkadaki baro levhasına kaydolanmasını kanun bir mükellefiyet saymıştır. Bununla beraber devamlı olmamak şartile bir baro levhasına kayıtlı avukat memleketin her yerinde mesleğini yapmağa salâhiyetlidir. Avukatın her yerde iş görebilmek salâhiyeti devamlı olmamakla mukayyet olup levhasında kayıtlı bulunduğu bir baronun mıntıkası haricindeki bir yerde devamlı olarak çalışması mensup olduğu baronun avukat üzerindeki murakabe salâhiyeti tamamile ifaya müsait olamayacağından devamlı çalışmaya başladığı yerin barosu bir zabıt varakasıle o avukatın mensup olduğu baroya keyfiyeti bildirir ve öyle bir yerde disiplin cezasını müstelzim bir harekette bulunmuş olursa aynı şekilde muamele yapılır.

Avukatlar başka bir baroya nakillerini isteyebilirler. Böyle bir talep üzerine nakledilmek istediği baro idare meclisi lâzım gelen tetkikatta bulunur ve evvelce kayıtlı bulunduğu baroca disiplin takibi altında olup olmadığı o baroya iştirâk hissesini ödeyip ödemediğini sorup anlar.

Nakil taleplerinin reddine dair baro idare meclisinin vereceği kararlara karşı alâkalı avukat Adliye Vekâletine 56 ıncı maddede yazılı şerait dairesinde itiraz edebilir ve vekâletin vereceği karar kat'iidir.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Lâyihanın 57 inci maddesinde avukatın levhadan silinmesini müstelzim halleri dokuz bendde tadad etmektedir.

Bu hallerin bir kısmı ikametgâh edinmesi ve büro açması gibi kanunun emrettiği mecburiyetleri yapmamak ve bir kısmı da avukatlıkla içtimai caiz olmıyan bir vazife deruhte etmek veya avukatlık şartlarına uymıyan medenî haklardan mahrum kalmak vasî veya müşavir tayin edilmek suretile tasarruf ehliyetleri tahdit edilmiş bulunmak yahut devamlı surette çalışmaya mâni beden ve aklî arızaya uğramak hallerile Türk vatandaşlığını kaybetmek veya işden ve yahut meslekten çıkarılmak gibi disiplin cezasına uğratılmış olmak veyahut kendiliğinden mesleği terketmiş olmaktan ibarettir.

Levhadan adı silinen avukatın buna dair baro idare meclislerinin kararı aleyhine Adliye Vekâletine itiraz etmek hakları lâyihada kabul edilmiştir.

Levhadan adı silinen avukat baroya kayıt için aranılan vasıfları haiz bulundukça silinmeyi müstelzim sebeplerin zevali halinde tekrar baroya girebilir.

Cezaî veya disipline müteallik bir karar neticesinde meslekten çıkarılanlarla avukat olmıya mâni bir suçtan mahkûm olanların ruhsatnameleri Adliye Vekâletince iptal edilir.

Lâyihanın dördüncü babı barolara ait hükmü ihtiva etmektedir. Baroların; umumî heyet idare meclisi ve baro reisi faaliyet sahasında birer organdır. Barolar mıntıkası içinde en az on beş avukat bulunan vilâyet merkezlerinde teşkil edilir. Bu miktar avukat olmıyan yerler en yakın baroya bağlanır yahut bunlar birleştirilerek Adliye Vekâletince tayin edilecek bir merkezde ayrı bir baro kurulur.

Baroların teşekküllerini Adliye Vekâletine bildirilmekle şahsiyet iktisap edecekleri 61 inci maddede tesbit edilmiş ve bu suretle bir baro bu kanunda yazılı salâhiyetleri kullanmak ve vazifeleri yapmak hakkını ihrazla beraber hükmî bir şahsiyet sıfatile umumî hükümler dairesinde sair hakları da iktisap etmiş olurlar.

Baronun en yüksek mercii umumî heyettir. Bu heyet levhada kayıtlı avukatlardan terekküp eder. 63 üncü maddede yazılı vazifeleri yapmakla mükelleftir. Altı bendde sayılan bu vazifeler arasında kayda şâyân bir nokta var ki, o da baro reisinin istifası halinde umumî heyetin buna dair bir karar vermesidir. Baro reisliğine seçilen zatın bu vazifeyi kabul etmemesi veya reisliği yaparken istifa etmesi bu kanunun takip ettiği esasa göre ihtiyarî bir hareket sayılmamasıdır.

Mesleğe mensup bir avukat baro reisliğine seçilince, bunu vazife sayıp sebepsiz ve mazaretsiz kabulden istinkâfı veya aynı suretle reislikten istifası tecviz olunmamıştır. Bundan dolayıdır ki, istifa halinde umumî heyet bunu tetkik ile bir karar verir. Şayed umumî heyet reisinin istifasını kabul etmediği takdirde vazifeye devam zaruret halini almış olur. Her ne kadar böyle bir kaide ilk görünüşte gayri tabiî bir manzara arzederse de meslek mensuplarının bu kanunla tanınan hak ve vazifeleri arasında reisler için bu yolda bir hükmün kabulünü yerinde addetmenin çok haklı bir telâkki olduğu teslim edilir.

Umumî heyetin her sene kânunuevvel ayının ilk haftasında toplanacağı 64 üncü maddede yazılı olup bundan başka Adliye Vekili, idare meclisi ve levhaya kayıtlı avukatların üçte biri ve âzası 90 dan fazla olan barolarda otuz avukatın talebile de umumî heyet toplanır. Umumî heyetin toplantı günlerinin levhaya kayıtlı avukatlara mektupla bildirileceği ve gazetelerle ilân olunacağı lâyihanın 66 ncı maddesinde ve içtima nisabının levhada yazılı olan avukatların yarıdan bir fazlası olduğu ve bu miktar ekseriyet halis olmazsa bir hafta sonra aynı gün yapılacak içtimada avukat adedi ne olursa olsun umumî heyetin teşekkül edeceği 67 nci maddede gösterilmektedir.

68 inci maddede idare heyetinin reisten başka dörtten ona kadar âzadan terekküp edeceği ve âza miktarı için avukat adedinin nisbeti tesbit olunmuştur. Baro reisinin idare meclisinin tabiî reisi olduğu da bu maddede kaydolunmuştur.

70 inci madde baro reisi ve idare meclisi seçileceği ve âzanın yarısı her sene yenileneceği ve ilk seçim yapılan bir mecliste bir sene sonra ayrılacak âzaların kura ile ayırt edileceği gösterilmektedir.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Müddetleri biten âzanın bir sene geçmedikçe yeniden idare meclisi âzalığma seçilemeyeceği 71 inci maddede yazılıdır. Bu hükümle baroya kayıtlı avukatlara mesleklerine ait vazifelerini görmeleri için zemin ve fırsat verilmiş olmaktadır. Bu maddenin son fıkrasile 55 yaşını bitirmiş olanlarla son üç sene içinde iki sene idare meclisinde vazife görenlerin girecek iki sene için baro reisi veya idare meclisi âzalıklarından itizar edebilecekleri tasrih edilmekte olup bununla kanunun mesleğe ait bir hizmetin ifasından bu gibi sebep olmadıkça kaçınılmıyacağına kasdetmiş olduğu anlaşılmaktadır.

İdare meclisinin vazife ve salâhiyeti 73 üncü maddede 16 bendde tadat ve tafsil olunmaktadır. Bu bentlerde yazılı hususlar kanunun hedefleri dairesinde mesleğin icaplarına göre ifası lâzım gelen vazifelerle meslek mensuplarının vecibelerini ifa edip etmediklerini murakabe ve staj işlerini tanzim ve avukat stajiyerler hakkında inzibatî kaza hakkını kullanmak gibi meslekî ilgilendiren ehemmiyetli mevaddır.

İdare meclisinin baro reisi tarafından veya âzadan birinin müzakere mevzuunu ihtiva eden yazılı talebi üzerine toplanmaya davet olunacağı 74 üncü maddede yazılıdır.

Aynı maddede idare meclislerinin karar nisabı gösterilmekte olup meclis âzasının mürettep adedine göre ekseriyeti teşkil edecek zevatın bir reyde bulunmasile verileceği kaydedilmiştir. Bununla idare meclisleri yarıdan bir fazlasile toplandığı takdirde verilecek karar mutaber sayılmak için hazır bulunanların bir reyde bulunması meşrut olduğu anlaşılmakta olup yoksa yarıdan bir fazla ile toplanacak mecliste bu mevcudun mutlak ekseriyetile verilecek kararın hükümsüzlüğü tesbit edilmiş olmaktadır.

İdare meclisi çalışmasının intizamla cereyanını temin için meclis toplantılarının mektupla vuku bulacak davet üzerine yapılacağı ve bir biri ardına üç celsede sebepsiz bulunmayanların istifaya etmiş sayılacağı 75 inci maddede tasrih edilmiştir.

Baro reisliğile idare meclisi âzalığı veya baro menfaatini temsil veya müdafaa hususunda bir avukata tevdi olunacak işin ücretsiz görüleceği 76 mıcı maddede tasrih olunmuştur.

Lâyihanın 78 inci maddesi baro reisinin salâhiyetlerini tesbit etmektedir.

Baro reisi baroyu temsil ettiği gibi idare meclisi reisi sıfatı ile de salâhiyetlerini kullanabilirler. Bundan başka maddede beş bendde sayılan salâhiyetler arasında baro âzası ile bir avukat ve müvekkil arasında çıkmış olan ihtilâfların idare meclisine intikaline hâcet kalmadan dostane bir surette halline çalışma kayda şâyân olup bu suretle baro reisinin gerek avukatlar arasında ve gerekse avukatla müvekkiller arasında yanlış anlayış ve görüş farkları yahut hissî bazı sebeplerle ihtilâf manzarası arzeden hususlarda işin şüyuuna meydan vermeden halletmek suretile bir muslih rolü yapacağına göre böyle bir salâhiyetin reislere verilmesinde meslek menfaati bakımından büyük bir fayda temin edeceği aşîkârdır.

Avukatlık vakar ve haysiyetinin muhafazasına ve mesleğin âdalet kaidelerine uygun olarak şerefle icrasına avukatlar arasında çıkacak meslekî ihtilâfların halline ve istenilirse bu ihtilâflarda tavassut etmeğe ve avukat ile müvekkil arasında çıkacak ihtilâflarda müvekkilin isteği üzerine ihtilâfı tetkik ederek karar vermeğe salâhiyetli olan idare meclislerinin bu vazifelerini yapmak üzere davet olunan bir avukatın sebepsiz gelmemesi ve istenilen malûmatı vermemesi ve yapılacak tavsiyelere riayet etmemesi gibi hallerde baro reisi yüz liraya kadar para cezası hükmetmeğe salâhiyetli olduğu 79 uncu maddede gösterilmiştir.

Bu salâhiyetinin kullanılması için aranılan şartlar ve reisin hükmedeceği cezaya karşı alâkalı avukatın idare meclisine itiraz edebileceği bu maddede dercedilmiş bulunmaktadır.

İdare meclisinin umumî heyet kararile kısımlara ayrılması hakkındaki hükümet teklifinin 80 inci maddesi encümenle lüzumsuz telâkki edilerek tayyedilmiştir.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Avukatların meslekî bağılıklarını gösteren vecibelerden biri de baroların masraflarına karşılık olarak senelik bir aidat vermeleri mecburiyetidir. Bu aidatı makbul sebep olmaksızın vermemekte ısrar edenlerin isimleri idare meclisi kararile baro levhasından silinir. Şu kadar ki, aidat borcunu avukat ödeyince tekrar levhaya kaydolunur. Buna ait hüküm lâyihanın 80 inci maddesinde tesbit edilmiştir.

Lâyihanın 81 inci maddesi bu kanun hükümlerine göre âmmeye hizmeti mesabesinde sayılan avukatlık mesleğine karşı hükümetin haiz olması lüzumlu ve tabii olan murakabe salâhiyetinin ne suretle kullanılacağını göstermektedir.

Bu maddeye göre Adliye Vekili bütün avukatlarla idare meclisi ve baro reisliği üzerinde nezaret hakkını haizdir.

İdare meclisi ile baro reisi üzerindeki nezaret hakkını baro merkezlerinin bulunduğu yerin en yüksek dereceli hâkimi ile ve avukatlar üzerindeki nezaret hakkını da baro reisi marifetile kullanır. Adliye Vekili avukatlık vakar ve haysiyetinin muhafazasına nezaret etmek salâhiyetini ve murakabe hakkını kullanmakta ihmal veya suiistimali görülen idare meclisini fesheder. Bu halde Vekil yeni seçim yapmak üzere fesih kararının tebliğinden itibaren on beş gün içinde o baronun umumî heyetini toplamağa davet eder ve seçim neticesine kadar mahallî hâkiminin inhası üzerine baro reisine ve idare meclisine ait vazifeleri görmek üzere Adliye Vekâletince ora barosuna kayıtlı avukatlardan üç kişilik bir heyet teşkil edilir.

Lâyihanın beşinci babı disiplin muamelelerinden bâhistir. Avukatlığın vakar ve şerefine uymayan fiil ve hareketlerde bulunanlarla meslekî çalışmalarında vazifelerini yapmayan ve dürüstlüğe riayet etmeyenler hakkında ihtar; tevbih; beş yüz liraya kadar para cezası, işten çıkarma ve meslekten çıkarma adı altında beş nevi disiplin cezasının tatbik edileceği 82 ve 83 üncü maddelerde gösterilmiş ve bu cezaların ne olduğu da tarif ve izah olunmuştur.

Disiplin kararları idare meclisince tertip ve tatbik olunur ve bu takdirde idare meclisi disiplin meclisi unvanını alır.

Lâyihanın 85 inci maddesinde tatbikatta yanlış telâkkilere sebep olabilecek bir nokta sarahatle kaydolunmuştur. O da disiplin cezalarının baroya kayıt ve kabulden önce meslekten çıkarma cezasını müstelzim olmadıkça işlenmiş olan fiil ve hareketlerin disiplin cezasının tatbikma mevzu olmayacağı hususudur. Bir çok işlerde intibahî mahiyette muahezeyi mucip olabilecek ehemmiyetsiz e'alin işlenmesi üstünden yıllar geçtiği halde tazelenerek mevzuubahs edildiği görülmekte olduğundan lâyihada bu cihetin tasrihinde isabet edilmiştir.

Lâyihanın 86 ncı maddesinde disiplin takibatının icrasına salâhiyetli baroların avukatın kayıtlı olduğu baro olacağı ve baro reisleriyle idare meclisi âzaları hakkındaki takibatın, oranın en yüksek dereceli hâkiminin şikâyet veya ihbar mevzuunun tahkika değer mahiyette olup olmadığını tetkik ve tayin ettikten sonra tensip edeceği en yakın barolardan biri tarafından yapılacağı tesbit olunmaktadır.

Ceza takibatının disiplin muamelesinin tatbik ve icrasına mâni teşkil etmiyeceği 87 inci maddede yazılıdır. Yalnız aleyhine ceza takibatına başlanmış olan avukat hakkında baro idare meclisleri bu takibatın devamı müddetince disiplin muamelesini durdurabilirler. Bu takdirde memurlar hakkındaki işten el çektirme muamelesi gibi bu kanunda kabul edilen 103 üncü maddede yazılı bulunan avukatı işten menetmeğe mahal olup olmadığı hakkında idare meclisince karar verilir.

Ceza takibatı beraetle neticelenen hallerde avukat hakkında disiplin muamelesinin tatbiki ceza davasının mevzuuna giren fiillerden ayrı ve başlı başına disiplin cezasını müstelzim bir mahiyette olmasına bağlı olup aynı mevzuun suç olmadığı mahkeme kararile tebeyyün ettikten sonra disiplin takibatına esas ittihazının doğru olmadığı aşikârdır. Şu cihetin işaret edilmesine de lüzum vardır ki, avukat hakkında şikâyet mevzuu olan hal umumî ceza hükümlerine göre disiplin muamelesinin tatbikma başlı başına bir esas teşkil ediyorsa yukarıda hülâsa edilen 87 inci madde hükmü veçhile baro idare meclislerinin mahkemede beraet eden avukat hakkında disiplin takibatı yapmalarına mâni yoktur.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Disiplin takibatı resen idare meclisinin veya bir şikâyetçinin ihbar veya bir şikâyeti yahut müddeiumuminin talebi üzerine verilecek kararlar açılır.

Disiplin takibatı yapılmasına karar verildikten sonra idare meclisi bu bapta tahkikat yapılmasını kendi âzasından birine tevdi eder.

O âza sübut delillerini toplar ve lüzum gördüğü kimse-lerin ifadelerini yeminle de alabilir. Bundan sonra hakkında şikâyet vuku bulan avukatı dinler. Hazırladığı dosyayı bir raporla idare meclisine verir.

Baro idare meclislerinin takibat icrasına mahal olmadığına dair vereceği kararlar mahallin en yüksek dereceli hâkimine tevdi olunur.

90 ıncı madde hükmüne göre bu hâkimin takibat yapılmak üzere baro idare meclisinin kararını feshe salâhiyeti vardır. Şu kadar ki kararın kendisine tevdiinden itibaren on beş gün içinde takibat yapılmak üzere iade olunmazsa ademi takip kararı katılmış sayılır.

Ademi takip kararları verilen fiillerden dolayı yeni deliller meydana çıkarsa ve kararın kat'ileştiği tarihten itibaren de üç sene geçmemiş olursa tekrar takip yapılabileceği 91 inci maddeden anlaşılmaktadır. Bu madde disiplin cezalarının istilzam ettiği fiillerin vukuundan itibaren üç sene geçerse takip yapılamıyacağına dair 118 inci madde hükmünden ayrı bir hükümdür. Takibatın icrasına kamu verilmiş olanların disiplin meclisine iştirakten memnu olmadıklarına dair 92 inci madde ekseriyetle kabul edilmiştir. Avukat hakkında takibatın icrasına karar verildikten sonra disiplin meclisi tahkikatı duruşma yapılarak icra olunur. Duruşma gizli olur. Ancak hâkimler levhada kayıtlı avukatlar duruşmada hazır bulunabilirler.

İdare meclislerinin vereceği disiplin cezalarından tevbihle para cezası hakkındaki kararlar evrak üzerinde yapılacak tetkik ile ittihaz olunacağı müteakip maddelerde yazılı olduğundan bu hükmün mahfuz olduğu 93 üncü maddeye işaret edilmiştir.

Lâyihanın 94, 95, 96 ncı maddeleri duruşmanın yapılmasına dair usulî hükümlerden bâhis bulunmaktadır. Disiplin meclisi delillerin ikame ve tetkikinde şahit ve ehli hibrenin duruşmaya celbi veya naip vasıtasile yahut istinabe yolile dinlenmesi veya mazbut ifadelerin okunmasile iktifa edilmesi hususunda takdir salâhiyetini haizdirler.

Yalnız bir vakıanın delili bir şahidin şahsî malûmatından ibaretse bu şahidin her halde dinleneceği 96 ncı maddede tesbit olunmuştur.

Disiplin meclisinin tetkik ve tahkik usullerine ait olan hükümler arasında istinabe yolile alınacak bir ifade için verilen talimatın baro merkezlerinde idare meclisi veya âzası, baro olmıyan yerlerde sulh hâkimi tarafından icra edileceği kayda şâyân bir hükümdür.

Disiplin meclisinin celbine karar verdiği şahit ve ehli hibrenin müddeiumumilik vasıtasile davet olunacağı ve davete icabet etmiyenlerin veya kanunî sebep olmadan şahitlik ve yemin etmekten çekinen şahit ve ehli vukuftan Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda olduğu gibi yirmi liraya kadar para cezası alınması ve masrafların ödenmesi hakkında çağrılanların oturdukları yerin sulh mahkemesinde hüküm verilmesi istenebileceği ve bu şahit ve ehli vukuf hakkında ihzar müzekkeresi verilerek zorla getirilmesinin de sulh hâkiminden isteneceği ve hâkimin bu istenen kararları tanzim edilmiş olan zabıt varakaları üzerine vereceği 100 üncü maddede tafsil kılınmıştır.

Disiplin meclisine dahil âzanın umumî hükümler dairesinde reddi talep edilebileceği 101 inci maddede kavdolonmuştur.

Disiplin meclislerinin kararları alâkalılara tebliğ edildikten sonra bir sureti de baro merkezlerinin bulunduğu yerin yüksek dereceli hâkimine tebliğ olunur. Hâkim itiraz etmediği kararları derhal Adliye Vekâletine gönderir. İtiraz edeceği kararlar hakkında 109 uncu maddeye göre bu salâhiyetini kullanır.

Lâyihada meslekten çıkarma cezasını istilzam edebilecek mahiyette ehemmiyetli ve ağır bir fiilden dolayı hakkında ta-

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

kibat yapılan avukatın işten men edilmesine disiplin meclisinin karar verebileceği 103 üncü maddede münderiç bulunmaktadır.

Bu maddeye göre bir avukata isnat edilen ağır bir fiilden dolayı karar verilinceye kadar meslekinin icrasında devam etmesi her halde mahzurlu olduğu aşikârdır.

Bu itibarla yukarıda da işaret edildiği veçhile Devlet memurları hakkında tatbik edilen işden el çektirmek mahiyetinde avukatın da işten men edilmesi çok isabetli bir tedbirdir.

İşden men edilmesine karar verilecek avukatın karardan evvel dinlenilmiş veya dinlenilmek üzere davet edilip te gelmemiş bulunması kanunda şart ittihaz edilmiştir. İşden menî kararları, mucip sebepleri ile birlikte avukata tebliğ olunur. İşden menî kararının verilmesi mecburî olan haller lâyihanın 104 üncü maddesinde beyan olunmaktadır. Haklarında meslekten çıkarma cezası veya tevkif müzekkeresi verilmiş olanlarla rüşvet, sahtekârlık, hırsızlık, dolandırıcılık, emniyeti suiistimal veya yalan yere şahitlik cürümlerinden dolayı sorgu hâkimliğince verilen kararlar veya Cumhuriyet Müddeiumumîliğinin iddianamesile mahkemeye sevk edilip haklarında son tahkikatın açılması kararı verilenler her halde işden men edilirler.

İşden menî kararları tefhim veya tebliğ tarihinde kat'ileşir ve bu suretle o avukat avukatlığa ait salâhiyetleri hiç bir suretle kullanamaz. Mahkemelerle, resmî daireler işden men edilen avukatları kabul etmekten memnudurlar.

İşden men edilen avukat bu memnuiyet hilâfına avukatlık yaparsa hakkında işden çıkarma veya meslekten çıkarma cezalarından biri tatbik olunur.

İşden menî kararı mahiyeti itibarile bir tedbir olması hasebile derhal icra edilir. Bu kararlar aleyhine alâkalı avukatın haysiyet divanı nezdinde itiraz hakkı vardır. İtiraz bahsedilen mülâhazaya göre icrayı durdurmaz. İtirazın tetkikinden sonra itiraz varit ve makbul görülürse haysiyet divanı tarafından işden menî kararı kaldırılır.

Bu yoldaki itirazların acele tetkik olunacağı buna dair hükümleri gösteren 106 ncı maddeye ayrıca kayıt ve işaret edilmiştir.

İşden men edilen avukatın elindeki davalar baro reisinin tayin edeceği avukatlar tarafından takip olunur. Bu hükümler müvekkillerin ve iş sahiplerinin hukuku gözetilmiş olmaktadır.

31 inci madde hükmü burada da tatbik edilerek dosyaların devir ve teslim tarihine kadar 15 günü geçmemek üzere kanunî mehillerin işleyemeyeceği 107 nci maddede tasrih kılınmıştır.

Baro reisinin işden men edilen avukatın işleri için tayin edeceği avukat vekâlet vazifesini ancak haklı sebepler mevcut olduğu takdirde reddedebilir. Bu vazifenin haklı sebep olmadıkça reddolunmaması meslekî tesanüdün icabından sayılmak lâzım gelir. Bu suretle kendisine vazife olarak iş verilen avukatın red sebepleri baro merkezindeki yüksek dereceli hâkim tarafından tetkik olunur.

Bu madde mucibince kendisine iş verilen avukatın ücretini işden men edilen avukat öder. İhtilâf halinde ücretin miktarını baro idare meclisi tesbit eder. Bu maddenin son fıkrası hükmüne göre bir vazife olarak kendisine iş verilen avukatın ücretinin ödenmesinde baro bir kefil gibi mesuldür.

inci madde işden men'i kararının kalkacağı halleri tesbit etmektedir. İşden men'i kararının verilmesini mecburî kılan takibatın durdurulmuş veya avukatlık icrasına mâni olmayan bir ceza verilmiş olursa bu karar kendiliğinden kalkar.

Kezalik işden men'i kararının ittihazına esas olan hal ve şartların mevcut olmadığı veya sonradan kalktığı sabit olursa disiplin meclisi men kararını kaldırır. İşden men kararının kaldırılması hakkındaki talebin reddine dair verilen karara karşı itiraz edilemez yolundaki hükümet teklifinde mevcut maddenin son fıkrası encümenince tay edilmiştir. Çünkü refi kararı vermek disiplin meclisine resen vazife tahmil eden bir hükümdür. Aleyhine men kararı verilen avukatın vuku bulacağı müracaatı olsa olsa nazarı dikkati celb içindir. Bu itibarla işten men kara-

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

rının refini istemeğe hakkı olmayan alâkadarın disiplin meclisinin ref'i hakkındaki kararma karşı itiraz etmesi mevzuubahs olamayacağı tabîi olduğundan buna dair kararın kat'î olduğu hakkında maddeye bir hüküm konulmasına da lüzum yoktur.

uncu maddede disiplin meclisi kararı aleyhine itiraza salâhiyeti olanlar ve itiraz müddetleri tesbit olunmuştur:

Alâkalı avukat, kararın tefhim veya tebliği tarihinden itibaren bir hafta içinde:

Baro merkezinde yüksek dereceli hâkim, evrakın kendisine tevdi tarihinden itibaren 15 gün içinde:

Adliye Vekili, yukarıda adı geçen hâkimin itirazda bulunmayıp Vekâlete gönderdiği kararların vürudundan itibaren 3 ay içinde baş müddeiumumiliğe vereceği yazılı emirle:

Haysiyet divanında itiraz edebilirler.

Bu madde Hükümet teklifinin 111 inci maddesi değiştirilerek encümente tesbit edilmiştir.

Avukat aleyhinde şikâyette bulunanlar disiplin meclisi kararma karşı itiraza hakları olması encümende bahsedilmiş ise de üç reye karşı ekseriyetle müşteki için itiraz salâhiyeti kabul olunamamıştır.

110 uncu madde, haysiyet divanının teşekkül tarzından bahsetmektedir. Haysiyet divanı, Temyiz mahkemesi birinci reisinin reisliği altında biri Temyiz mahkemesi ikinci reislerinden olmak üzere üç Temyiz hâkimi ile üç avukattan müteşekkil olup müddeti dört senedir. Altı yedek âza da ayrılır.

Temyiz hâkimlerinin üçünün de Temyiz mahkemesi ikinci reislerinden olması hakkındaki Hükümet teklifi kurulacak divanın aslı vazifelere hâlel vermeden suhuletle toplanabilmeleri mülâhazasıyla encümen, âzadan birinin ikinci reis olması şartıyla Temyiz âzasının da tayin edilebilmesini muvafık görerek maddeyi bu suretle değiştirmiştir.

Avukatlardan tayin edilecek daimî ve yedek âza için her barodan 111 inci maddede yazılı tarzda gösterilecek namzetler arasından en çok rey alanların Ankara Barosu tarafından 12 namzedin listesi yapıp Adliye Vekâletine gönderilir. Ve bunlar arasından Vekâlet âzayı ayırır.

112, 113 üncü maddeler haysiyet divanının disiplin davalarını ne suretle tetkik edeceğine dair hükümleri göstermektedir.

Divan, disiplin davalarını evrak üzerinde tetkik ve rüyet eder. Ancak, işden veya meslekten çıkarma cezasına mütedair hükümlerde alâkalı avukatın talebile veya göreceği lüzum üzerine resen duruşma yapılmasına karar verir. Duruşmada avukat vekâletnameyi haiz bir müdafî ile de temsil edilebilir. Duruşmalı işlerde Cumhuriyet baş müddeiumumisi müddeiumumilik vazifesini ifa eder.

Duruşma gizlidir. Ancak hâkim ve avukatlar bulunabilir. Duruşma için muayyen günde davet olunduğu halde gelmeyen avukatın gıyabında da tetkikat yapılabilir.

Duruşma yapılan işlerde divanca, önce iş kendisine havale edilen raportör âzanın raporunun izahile duruşmaya başlanır. Bundan sonra müddeiumumi, alâkalı avukat ve varsa müdafîi iddialarını beyan eder. Son söz, hakkında disiplin takibi yapılan avukatındır.

Haysiyet divanı tetkikatı neticesinde itirazı varit görürse kararı bozarak disiplin meclisine iade etmez, esas hakkında da kararını verir. İşlerin daha çabuk intacı için Encümen, aynı maksadı tazammun etmekle beraber vuzuhu temin düşünceyle Hükümet teklifindeki (İtirazın mevzuu olan mesele) cümlesi yerine (Esas hakkında) diye adlî işlerde mütearife sözlerle 114 ncü maddede değişiklik yapmıştır. Bu maddenin son fıkrasında tasrih edildiği üzere haysiyet divanı kararları kat'î olup bunlar hakkında hiç bir mercie baş vurulamaz. Bununla meslekî disiplin cezalarının başka bir kazaî heyette iddia ve itiraz olunmayacağı açıkça gösterilmiştir.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

inci madde haysiyet divanında ittihaz olunacak kararlar hakkında derpiş edilmesi iktiza eden hususları kayıt ve tesbit etmektedir.

ncı madde de sayılan bazı fiiller hakkında her halde tatbiki icap eyleyen cezaları tayin etmektedir.

Encümen, mühim hükümleri ihtiva eden bir maddeyi lâyhaya ilâve etmiştir.

inci madde olarak lâyhaya geçen bu hüküm, haysiyet divanının doğrudan doğruya karar vereceği ve hususî mahiyeti haiz yine bir disiplin tedbiridir.

Madde iki fıkrada ayrı, ayrı iki hükmü tesbit etmektedir. Birincisi, mevzuu irtica olan veya millî vahdet ve şuurla telifi mümkün olmayan fiillere müteallik davaları deruhte etmeği itiyat edenler hakkında baro idare meclisinin talebi üzerine haysiyet divanı tarafından meslekten çıkarma cezasının verilebilmesidir.

Teşkilâtı Esasiye Kanunumuzun ikinci maddesile Türkiye Cumhuriyetinin ana vasıfları tesbit edilmiş olmasına göre bu esaslara aykırı fiillere müteallik davaları deruhte etmeği bir avukatın itiyat etmesi sathî bir görüşle meslekî bir vazifenin ifası sayılabilirse de maddede tasrih edilen irtica ve millî vahdet ve şuurla telifi mümkün olmayan komünizm ve buna benzer Türkiyenin rejimine aykırı ef ale ait davaların itiyatla kabulü bu davalarda müdafaa bahanesile beyanatta bulunmak ve müdafanın mukaddes tanınması ve serbest olması gibi yüksek adalet prensiplerini siper ittihaz ederek muhakemelerin alenî olmasından ve sözlerinin gazetelerde de intişar edebilmesinden istifade eyleyerek failinin bu yollarla muzır propagandalar yaptığına açık bir delil teşkil etmekte olduğundan Cumhuriyet rejimine karşı çok hassas olan bütün Devlet kuvvetleri memlekete mazarrat irâs edeceği katiyete yakın denecek tarzda meczum olan bu hal karşısında nazari düşüncelere bu kadar zararlı bir işde seyirci kalmağı tercihe tahammül edemeyeceğinden bu gibi işleri itiyatla kabul eden avukatı kendi mensup olduğu ba-

ronun idare meclisinin talebile haysiyet divanı tarafından meslekten çıkarılmasına karar verilebilmesinin kabulü memleketin yüksek menfaatları namına millî bir vazife telâkkisile lüzumlu görülmüş bir hükümdür.

İkincisi de; muhitindeki temas ve faaliyetleri itibarile muayyen bir baro mıntıkası dahilinde avukatlık yapmaları millî, meslekî, ahlâk veya menfaat bakımından caiz görülmeyenlerin isimlerinin o baro levhasından silinmesine baro idare meclisinin talebile haysiyet divanının karar vermesidir.

Maddede tesbit edilen hallerde kendi levhasında kayıtlı avukatın münasebatım yakından bilmesi pek tabiî olan baro idare meclislerinin taleplerile haysiyet divanınca bu karar verileceğinden bir baro mıntıkası dahilinde avukatlık etmemek üzere mensup olduğu baro levhasından adının silinmesi meslek namına bir nevi emniyet tedbiri sayılan bu hükmün de isabetine encümen tamamile kanidir.

Haysiyet divanının Cumhuriyet baş müddeiumumisinin mütalâasile alâkalı avukatın yazılı müdafaasını her halde alacağı ve lüzum görürse avukatı dinleyebileceği maddede tasrih edildiğine göre ittihaz edilecek kararın adle ve hakka uygun olacağı aşikârdır.

Disiplin cezalarının müstelzim olduğu fiillerin vukuundan itibaren üç sene geçmiş ise takip yapılamıyacağı hakkındaki 118 inci maddede yazılı olan hüküm uzun zaman geçtikten sonra bu fiillerin sübutu imkânının azalacağı ve delillerin tesbiti müşkülleşeceği ve tesirinin de zail olacağı nazara alınarak lâyhaya konmuştur.

Disiplin cezalarının da umumî hükümlerde olduğu gibi katileşmedikçe infaz edilemeyeceği 119 uncu maddeye kaydolunmuş ve Hükümet teklifinde meslekten çıkarma cezalarının Adliye Vekâleti tarafından infaz olunacağına dair fıkra lüzumsuz görülerek maddeden çıkarılmıştır.

Disiplin muameleleri dolayısile davet olunan şahit ehlihibreye tazminat verilmesi ve yol ve ikamet masraflarının öden-

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

mesi ve hakkında takibat yapılan avukatın dinlenmesini istediği şahit ve ehlihibre masraflarını peşin olarak ödemesi 120 inci maddede tasrih olunmuştur.

Bu tazminat ve masrafların avukata veya üçüncü bir şahsa yükletilmesi mümkün olmaz veya tahsili imkânı bulunmazsa ceza davalarında olduğu gibi Devlet Hâzinesinin mesuliyeti nisbetinde bu paraların baroya tahmil edileceği maddeye kaydedilmiştir.

121 inci maddeye bu kanuna göre hükmedilecek para cezalarının baro kasasına irad yazılacağı ve bunlara mütedair kararların ilâmların icrası hakkındaki icra ve iflâs kanunu hükümlerine göre infaz edileceği ve icra işlerini takibe baro umumî kâtibinin salâhiyetli olduğu yazılmıştır.

Lâyihanın altıncı babı iki fasılda adlî müzaheret ve avukat ücretlerinden bahistir.

Adlî müzaherete dair adlı maddede yazılı hükümler encümende olduğu gibi kabul edilmiştir.

Bu maddelerin umumî muhteviyatına göre Asliye mahkemesi bulunan her yerde baro idare meclisi tarafından tayin edilen bir avukatın nezaret ve murakabesi altında bir adlî müzaheret bürosu kurulacağı ve beşten aşağı avukat bulunan yerlerde bu mecburiyetin bulunmadığı, vazife alacak avukatlara ait sıra defterleri tertip edileceği ve baronun gelir kaynakları gösterilmektedir.

Kendisine iş verilen avukatın o işi görmekle mükellef olup bu mükellefiyetten ancak tarifede tesbit edilen ücreti baro kasasına yatırmakla kurtulacağı müzaheret isteyen kimsenin haklı olduğuna dair delil göstermezse kendisine yardım edilmiyeceği ve yardım talebinin reddi halinde o şahsın baro reisine müracaat hakkı olup bu babta reisin vereceği kararın kat'î olduğu bu faslın maddelerinde yazılıdır.

İkinci faslın yedi maddesinde avukat ücretlerine müteallik hükümlerden bahsolunmaktadır.

Avukatla müvekkil arasında ücretin serbest tayin olunacağı ve yalnız dava ve takip ücretlerine ait akdin yazılı şekilde olması 128 inci madde ile şart kılınmış olup encümen, ücretten doğan davalarda yazılı mukaveleden başka sübut delili ikame ve istima olunamayacağı hakkında maddeye bir hüküm ilâve etmiştir.

Başka sübut delili dinlenmiyeceği müeyyidesi altında ücretin yazılı bir mukaveleye bağlanması keyfiyeti hem avukat ve hem müvekkil için faydalı ve muamelenin intizam altında yürümesini temin eden bir hükümdür.

Maddenin son fıkrasında 130 uncu madde hükmünün mahfuziyetine dair kayıtla yazılı mukaveleye bağlanmayan işlerde avukatın haddi asgarî tarifeden aşağı olmamak üzere ücret alabilmek hakkı mevcut olduğu tesbit edilmiştir.

Lâyihanın 129 uncu maddesinde ücret mukavelenamelerinin muayyen bir meblâğı ihtiva etmesi lüzum gösterilmekte ve her ne suretle olursa olsun hâsılı davaya iştirâki tazammun eden mukavelelerin butlanı tesbit olunmaktadır. Ücret mukaveleri hakkındaki bu hüküm kanunun istihdaf ettiği maksada ve avukatta aradığı vasıflara tamamile uygun bulunmaktadır. Memleketimizde on dört senedenberi mer'iyet mevkiinde bulunan avukatlık kanununda cüz u şayi üzerine ücreti mukavele edilmesi menedilmiş olduğu halde tatbikatta bir türlü istikrar bulamıyan bu hüküm bir takım muvazaalı ve tevilli yollarla yine hasılı davaya iştirâki tazammun edecek mahiyette esasî yüzde nisbetleri üzerine zâhirde maktu bir ücret tayin edilmektedir. Halbuki avukatın deruhte ettiği bir işin intacında kemiyet itibarile temin ettiği maddî faydasından çok fazla ihkak edilen hakkın veya defedilen haksız bir iddianın keyfiyet bakımından mesbuk mesaisi ve ilmî kudretidir. Bu lâyihanın kanuniyet iktisap ederek tatbikina başlandıktan sonra mevcut murakabe usulleri ve şiddetli disiplin müeyyideleri sayesinde avukatlık ücretinin de kanunun maksadına tevfiik edilerek tayin olunacağı ve muvazaalara nihayet verileceği emniyetle beklenebilir.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Ceza davaları için de maddede neticeye göre değişen yani beraet veyahut hükmedilecek cezanın hafif veya ağır oluşu hesap edilerek ücret mukavele edilmesinin de bâtil sayılacağı kaydolunmuştur.

130 uncu maddede baro idare meclislerinin her dört sene-
de bir seçim devresi başlangıcında kaza mercilerindeki mua-
melelerle diğer işlerden alınacak ücretin asgarî haddini göste-
ren bir tarife hazırlanarak Adliye Vekâletine gönderileceği ve
Vekâletin de haysiyet divanının mütalâasını aldıktan sonra bu
tarifeyi tasdik veya tâdil edeceği yazılı bulunmaktadır.

Maddedeki kazaî mercilerin mahkemelerle idari ve sair
bütün kaza salâhiyetini haiz makamlar huzurunda görülecek
muameleleri ve (diğer işlerden) cümlesinin de avukatın yap-
mağa salâhiyetli olduğu her türlü işleri ve bu meyanda istişarî
işleri de ihtiva etmektedir.

Mahkemelerin takdir edecekleri ücret hakkındaki hüküm-
leri gösteren 131 inci maddede ücret takdirinde avukatın sarf
ettiği mesainin ve takip olunan işin ehemmiyet ve mahiyetinin
göz önünde tutulmasını âmir bulunmaktadır. Tayin olunacak
ücretin tarifede yazılı hadden aşağı ve üç mislinden yukarı ola-
mıyacağı da maddede takyid edilmiştir.

Encümence bu maddeye ilâve edilen son fıkra ile ücret da-
vası açacak avukatların önce baro idare meclisine malûmat
vermesi mecburiyeti kaydedilmiştir. Bu gün bazı baroların
dahilî nizamnamelerine göre bu yolda hareket edilmekte olup
bunun mecburiyet halinde lâyhaya konması baro idare mec-
lislerinin mürakabe vazifelerini kolaylaştıracağı gibi aleyhine
dava açılan müvekkilin rıza gösterdiği takdirde baro idare
meclislerinin veya baro reislerinin uzlaştırma ve sulh yolile üc-
ret ihtilâfını halletmek salâhiyetlerini kullanmalarına da imkân
vermiş olur.

132 nci madde haklı bir sebep olmayarak deruhte ettiği işin
takibinden vaz geçen avukatla avukatını azleden veya işini di-
ğer bir avukata tevdi eden müvekkilin ücret istemek ve ver-
mek hususundaki salâhiyet ve mecburiyetlerinden bâhistir.

Deruhde ettiği işi taktipten vazgeçen avukatın ücret iddiasında bulunamayacağı gibi peşin aldığı da iadeye mecbur olduğu ve müvekkilin avukatını azil veya işini başka avukata vermesi halinde de ücretin tamamını vereceği bu madde ile tesbit edilmiş, ancak kusur ve ihmalden dolayı azledilen avukata ücret verilmesi lâzımgelmiyeceği de ayrıca kayıt ve işaret edilmiştir. 133 ve 134 üncü maddeler avukatların hukukunu koruyucu bir hükmü natıktır, müteaddit müvekkillerin her birinin ve sulhan neticelenen işlerde her iki tarafın avukat ücretini ödemekte müteselsil borçlu sayılacakları ve müvekkil tarafından verilen veya onun namına alınmış olan mal ve parayı avukat ücret ve masraflarının ödenmesine kadar bu alacağa yetecek nisbette elinde hapsededebileceği ve mukavele ile kararlaştırılan veya hâkim tarafından takdir olunan ücretten dolayı avukatın mesaisi ile müvekkilin muhafaza veya iktisap ettiği emval üzerinde avukatın başka alacaklılara karşı rüçhan hakkı olduğu bu maddelerde tasrih kılınmıştır.

Aynı münazaalı olan gayrimenkullerde rüçhan hakkının gösterilecek ücret mukavelenamesine göre ipotek tescili suretile temin edileceğine dair 134 üncü maddenin son fıkrası encümente lüzumsuz görülerek tayedilmiştir.

Lâyihanın yedinci babı meslek sigortasına ait hükümleri muhtevindir. Sigortanın bir avukatın istikbaline ve ölümü halinde ailesine temin edeceği fayda ve yardım bakımından lüzum ve isabeti aşikârdır.

Lâyiha bu lüzumu derpiş ederek her avukatın meslek sigortasına yazılmasını mecburî kılmış ve sigortaya yazılmayanlarla ve birbiri ardınca iki taksiti ödemiye avukatın bu taksitleri ödeyinceye kadar işden menedilmeleri suretile bu mecburiyeti kuvvetli bir müeyyideye bağlamıştır.

Tasavvur edilen şekilde bir meslek sigortası tesisine imkân görülmediği takdirde hükmî şahsiyeti haiz bir tekaüt ve yardım sandığı veya mümasil bir tesis vücuda getirmeğe ve muvafık şartlar elde edilirse sigorta sistemine rücu etmeğe Adliye Vekâletini salâhiyetli kılacak maddeye hükümler konmuştur.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Bu lâyiha avukatlık hakkındaki bütün hükümleri ihtiva etmesi hasebilen mer'î avukatlık kanununun bütün zeyil ve tadillerini mutazamm olan altı kanun ilğa edilmiştir.

Lâyihanın dokuz bendi havi muvakkat maddesile müktesep hakların mahfuziyetine ve yeni kanunu tatbik mevkiine geçtiği sıralarda bazı hükümlerin icrası için intikal devresi sayılacak zamanlar hakkında yapılacak muameleler tasrih kılınmıştır.

Kanunun meriyeti tarihinin bu yılın Kânunuevvelinin birinden başlaması, adlî tatilden sonra baro muntakaları tayini ve kanunun tatbik mevkiine geçmesi için hazırlıklar yapılmasına meydan verilmek mülâhazasile muvafık görülmüştür.

Encümenimizce yapılan tadillerle lâyiha, umumî heyetin tasvibine arzedilerek müstaceliyetle müzakere ve kabul buyurulmak üzere yüksek reisliğe sunulur.

Adliye E. Reisi: Çorum Münir Çağıl	M. M.: Kocaeli Salâh Yargı	Kâtip : Erzurum Fuad Sirmen
Denizli N.A. Küçüka	Antalya T. N. Arıcan	Antalya Numan Aksoy
Balıkesir O. Niyazi Burucu	Bursa S. F. Talay	Kayseri R. Özsoy
Kayseri H. F. Perker	Kocaeli Hayri Tan	Konya R. Türel
Kocaeli Ragıp Akça	Bursa Atıf Akgüç	İçel H. Ongun
Urfa Fuad Gökbudak	Kastamonu Dr. Ş. Şenozan	

AVUKATLIK KANUNU^(*)

(Resmî Gazete ile neşir ve ilân tarihi: 14 Temmuz 1938: Sayı: 3959)

Kanun No.: 3499 - Kabul tarihi: 27 Haziran 1938

BİRİNCİ BAB AVUKATLIK MESLEĞİNE KABUL ŞARTLARI Birinci Fasl

UMUMÎ HÜKÜMLER

Madde 1 – [16 Şubat 1948 g. ve 5178 s. kanunla değişik şekli]^(**)

Avukatlık mesleğine kabul olunmak için :

A) Türk olmak;

B) 23 yaşını bitirmiş olmak;

C) Bir Türk Hukuk Fakültesinden veya okulundan mezun olmak veya Siyasal Bilgiler okulundan mezun olup da noksan kalan derslerden Hukuk Fakültesinde imtihan vermiş olmak veya yabancı bir memleket Hukuk Fakültesinden mezun olup da Türkiye Hukuk Fakülteleri programlarına göre noksan kalan derslerden imtihanla tasdikname almış bulunmak;

D) Avukatlık stajını tamamlayarak staj belgesi almış olmak;

E) Levhasına kaydı istenilen Baro mıntıkasında ikametgâhı bulunmak;

F) Avukatlık ile içtimai caiz olmayan bir hizmet veya meşgalede bulunmamak;

G) Bu kanuna göre avukatlığa mâni bir hali olmamak;

H) İkinci maddenin (A) bendinde yazılı bir suçtan dolayı cezaî veya aynı maddenin (B) bendinin tatbikini istilzam eden inzibatî takip altında bulunmamak;

* 3. Tertip Düstur, Cilt: 19, s. 1517. (Yürürlüğü: 1.12.1938)

** 3. Tertip Düstur, Cilt: 29, s. 813. (Yürürlüğü : 21.2.194*8)

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

şarttır.

Madde 1 – [Maddenin 19 Ocak 1943 g. ve 4359 s. kanunla değişik şekli] (*)

Avukatlık meslekine kabul olunmak için :

A) Türk olmak;

B) 23 yaşını bitirmiş bulunmak;

C) Bir Türk Hukuk Fakültesinden veya mektebinden mezun olmak veya Siyasal Bilgiler Okulundan mezun olup ta noksan kalan derslerden Hukuk fakültesinde imtihan vermiş olmak veya yabancı bir memleket Hukuk fakültesinden mezun olup ta Türkiye Hukuk fakülteleri programlarına göre noksan kalan derslerden imtihanla tasdikname almış bulunmak;

D) Avukatlık stajını yapmış ve avukatlık imtihanında ehliyet göstermiş olmak;

E) Levhasına kaydı istenilen baro muntakasında ikametgâhı bulunmak;

F) Avukatlıkla içtimai caiz olmıyan bir hizmet veya meşga-
lede bulunmamak;

G) Bu kanuna göre avukatlığa mâni bir hali olmamak;

H) İkinci maddenin (A) bendinde yazılı bir suçtan dolayı cezaî veya aynı maddenin (B) bendinde tatbikını istilzam eden inzibati takip altında bulunmamak;

şarttır.

Madde 1 – [Maddenin 27 Haziran 1938 g. ve 3499 s. kanun-
daki şekli]

Avukatlık mesleğine kabul olunmak için :

* 3. Tertip Düstur, Cilt: 24, s.262. (Yürürlüğü: 19.1.1943)

A – Türk olmak,

B – Yirmi üç yaşını bitirmiş bulunmak,

C – Bir Türk Hukuk fakültesinden veya mektebinden mezun olmak veya Siyasal Bilgiler Okulundan mezun olupta noksan kalan derslerden hukuk fakültesinde imtihan vermiş olmak veya yabancı bir memleket hukuk fakültesinden mezun olupta Türkiye hukuk fakülteleri programlarına göre noksan kalan derslerden imtihan ile tasdikname almış bulunmak,

D – Avukatlık stajını yapmış ve hâkim muavinliği imtihanında ehliyet göstermiş olmak,

E – Levhasına kaydı istenilen baro mıntakasında ikametgâhı bulunmak,

F – Avukatlıkla içtimai caiz olmıyan bir hizmet veya meşgalede bulunmamak,

G – Bu kanuna göre 'avukatlığa mâni bir hâli olmamak,

H – İkinci maddenin (A) bendinde yazılı bir suçtan cezaî veya aynı maddenin (B) bendinin tatbikini istilzam eden inzibatî takib altında bulunmamak şarttır.

Madde 2 – A) Şeref ve haysiyeti muhil bir suçtan veya ağır hapsi müstelzim bir cürümden mutlak surette yahut bir cürümden bir sene veya daha ziyade hapis cezasile mahkûm olanlar.

B) Cezaî veya inzibatî bir karar neticesinde meslekî bir suçtan dolayı hâkim veya memur yahut avukat olmak vasfını kaybetmiş olanlar,

C) Meslek şeref ve haysiyetine uymayan halleri bulunanlar,

D) Hileli ve taksirli olmıyarak, iflâsına karar verilmiş olup da itibarını geriye getirmemiş olanlar,

E) Avukatlık vazifelerini daimî ifaya mâni vücut veya akılca bir malûliyeti bulunanlar,

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

F) Tasarruf ehliyeti mahkeme kararile tahdit edilmiş vaziyette bulunanlar,

Stajyer veya avukat olmaktan memnudurlar.

Şu kadar ki (A) fıkrasının tatbiki halinde kasdî olmayan cürümlerden birile veya cezayı hafifleten sebepler nazara alınarak mahkûm olanların bu mahkûmiyeti stajyer veya avukat olmaya mâni olup olmadığına Baro İdare Meclisi tarafından karar verilir.

Madde 3 – Maaş, ücret veya aidat mukabilinde görülen hiç bir hizmet ve vazife, iş ajanlığı, tüccarlık veya mesleğin vakar ve haysiyetile telifi mümkün olmayan her türlü meşgale avukatlıkla içtima edemez.

Madde 4 – [Maddenin 27 Mayıs 1959 g. ve 7301 s. kanunla değişik şekli] (*)

A) Mebuslar, vilâyet ve belediye meclisi âzaları;

B) Üniversite, yüksek veya tali mektep profesör, muallim, doçent ve asistanları;

C) Hususi müessese ve şahısların müşavir ve avukatları;

D) Hakemlik, tasfiye memurluğu, kaza mercilerinin veya adlî bir dairenin verdiği herhangi bir vazife veya hizmet;

E) Anonim, Koperatif şirketleri, İktisadî Devlet Teşekkülleri ile hususi hukuk hükümlerine tâbi ve sermayesi Devlete veya diğer âmme hükmî şahıslarına ait bulunan teşekküllerin ve hayır ve ilim müesseselerinin idare meclisi reis âza ve murakıpları;

3 üncü madde hükmünden müstesnadır.

Şu kadar ki; bunlardan mebuslar ile, İktisadî Devlet Teşekkülleri ve hususi hukuk hükümlerine tabi ve sermayesi Devlete veya diğer âmme hükmî şahıslarına ait bulunan teşekküllerin idare meclisi reis, âza ve murakıpları Hâzinenin, belediye ve hususi idarelerin, vilâyet ve belediyelerin idare ve

murakabesi altında bulunan daire ve müesseselerin; vilâyet ve belediye meclisi âzaları da mensup oldukları hükmi şahısların aleyhindeki dava ve işleri kabul ve takipten memnudurlar.

Bu memnuiyet avukatların şeriklerine de şâmildir.

Madde 4 – [Maddenin 17 Haziran 1957 g. ve 7016 s. kanundaki şekli] (*)

A) Mebuslar, vilâyet ve belediye meclisi âzaları;

B) Üniversite, yüksek veya tali mektep profesör, muallim, doçent ve asistanları;

C) Hususi müessese ve şahısların müşavir ve avukatları;

D) Hakemlik, tasfiye memurluğu, kaza mercilerinin veya adli bir dairenin verdiği her hangi bir vazife veya hizmet;

E) Anonim ve kooperatif şirketleri ve İktisadi Devlet Teşekkülleri idare meclisi reis ve âzaları, murakıpları ve hayır ve ilim müesseseleri idare meclisi reis ve âzaları;

3 üncü madde hükmünden müstesnadır.

Şu kadar ki; bunlardan mebuslar ile İktisadi Devlet Teşekkülleri idare meclisi reis ve âzaları hâzinenin, belediye ve hususi idarelerin, vilâyet ve belediyelerin idare ve murakabesi altında bulunan daire ve müesseselerin ve sermayesinin yarısından fazlası Devlete ait şirket ve müesseselerin; vilâyet ve belediye meclisi âzaları da mensup oldukları hükmi şahısların aleyhindeki dâva ve işleri kabul ve takipten memnudurlar.

Bu memnuiyet avukatların şeriklerine de şâmildir.

Madde 4 – [27. Haziran. 1938 g. ve 3499 s. kanundaki şekli]

A) Meb'uslar, Vilâyet ve Belediye Meclisi âzaları,

B) Üniversite, yüksek veya talî mektep profesör, muallim, doçent ve asistanları,

* 3. Tertip Düstur, Cilt: 40, s. 1201 (Yürürlüğü: 4.6.1959)

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

C) Hususî müessese ve şahısların müşavir ve avukatları,

D) Hakemlik, tasfiye memurluğu, kaza mercilerinin veya adlî bir dairenin verdiği her hangi bir vazife veya hizmet,

E) Anonim ve kooperatif şirketleri idare meclisi âzaları, murakipları ve hayır ve ilim müesseseleri reis ve âzaları,

Üçüncü madde hükmünden müstesnadır.

Şu kadar ki bunlardan meb'uslar Hâzinenin, Belediye ve Hususî İdarelerin, Vilâyet ve Belediyelerin idare ve murakabesi altında bulunan daire ve müesseselerin ve sermayesinin yarından fazlası Devlete ait şirket ve müesseselerin Vilâyet ve Belediye Meclisi âzaları mensup oldukları hükmî şahısların aleyhindeki dâva ve işleri kabul ve takipten memnurdurlar.

Madde 5 – Maaş veya ücreti Devlet, Vilâyet veya Belediye bütçelerinden yahut Devlet, Vilâyet veya Belediyelerin idare ve murakabesi altındaki daire veya müessese yahut şirketlerden verilen müşavir ve avukatlar yalnız bu daire, müessese veya şirketlere ait işlerde avukatlık edebilirler.

Mahkeme veya kazaî mercilerde mensup oldukları daireyi temsil eden hukuk müşaviri veya muavinleri Baroya kaydolunmağa mecburdurlar.

[Maddenin 4 Eylül 1944 g. ve 4659 s. kanunla değişik şekli] (*)

3499 sayılı Avukatlık Kanununun beşinci maddesi hükümlerinin tatbiki 18.1.1948 tarihine kadar tehir edilmiştir.

[Maddenin 16 Ocak 1948 g. ve 5163 s. kanunla değişik şekli] (**).

4353 sayılı kanunun geçici birinci maddesiyle 5 yıl için kabul edilen yetki, bitimi tarihinden başlayarak iki yıl uzatılmış ve 3499 sayılı Avukatlık Kanununun 4659 sayılı kanunla uzatılmış olan beşinci maddesi hükümlerinin uygulanması da 18.1.1950 tarihine kadar geri bırakılmıştır.

* 3. Tertip Düstur, Cilt: 25, s. 1385 (Yürürlüğü: 9.9.1944)

** 3. Tertip Düstur, Cilt: 29, s. 734 (Yürürlüğü: 19.1.1948)

[Maddenin 16 Şubat 1950 g. ve 5530 s. kanunla değişik şekli](*).

4353 sayılı kanunun geçici birinci maddesiyle tanınan ve 5163 sayılı kanunla iki yıl uzatılan yetki, 18.1.1950 tarihinden itibaren 1.3.1951 tarihine kadar uzatılmış ve 3499 sayılı Avukatlık Kanununun beşinci maddesinin uygulanması da 1.3.1951 tarihine kadar geri bırakılmıştır*

Madde 6 – Bir hâkim veya müddeiumuminin sebep veya nesep cihetile usul ve furuundan veya birinci ve ikinci derecede akrabasından olan avukat o hâkim veya müddeiumuminin bulunduğu mahkeme veya dairede avukatlık edemez. Aralarında evlilik bağı olan avukatla hâkim veya müddeiumumi hakkında, evliliğin zevalinden sonra da hüküm böyledir.

Madde 7 – Vazifelerinden ayrılan hâkim veya müddeiumumiler hizmet ettikleri mahkeme veya yerlerde, ayrılma tarihinden itibaren iki sene müddetle avukatlık etmekten memnurdurlar.

İkinci Fasıl

S T A J

Madde 8 – [Maddenin 16 Şubat 1948 g. ve 5178 s. kanunla değişik şekli]

Avukatlık stajı bu fasılda yazılı şartlar dairesinde önce mahkemelerde, sonra bir avukat nezdinde ifa edilir.

Madde 8 – [Maddenin 27 Haziran 1938 g. ve 3499 s. kanundaki şekli]

Avukatlık stajı bu fasılda yazılı şartlar dairesinde bir avukat nezdinde ve Adliye Vekâletinin tensibedeceği mahkemelerde ifa edilir.

Stajın icabında, mahkeme nezdinde başlatılmasına Adliye Vekili izin verebilir.

* 3. Tertip Düstur, Cilt: 31, s. 780 (Yürürlüğü : 16.2.1950)

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Bu takdirde, bu fasıldaki hükümler ona göre tatbik olunur.

Madde 9 – Birinci maddenin A, C, E, F, G, H bentlerinde yazılı şartları haiz olanlar avukatlık edecekleri yer Barosuna bir talepname ile müracaat ederler.

Madde 10 – 9 uncu maddede yazılı talepnameye aşağıda gösterilen vesikalar raptolunur.

A) Kanunun aradığı şartlara müteallik vesikaların asıllarile tasdikli ikişer sureti,

B) Namzedin birinci maddenin G ve H bendlerinde yazılı hallerin kendisinde bulunmadığına dair bir beyanname,

C) Yanında staj göreceği avukatın yazılı muvafakati,

D) Namzedin ahlâkî gidişi hakkında iki avukat tarafından tanzim kılman takdimname,

Bu vesikaların birer sureti Baro Reisi tarafından tasdik edilerek Adliye Vekâletine gönderilir ve diğer suret veya asıllan Baro dosyasında saklanır. On beşinci maddede yazılı halde C bendinde gösterilen vesika verilmez.

Madde 11 – Talepname yukarıki maddede yazılı hususlarla birlikte tevdi tarihinden on gün içinde Baronun veya Adliye dairesinin münasip bir yerinde on beş gün müddetle talik ve ilân olunur. Her avukat veya stajyer bu müddet içinde kaydın icrasına itirazda bulunabilir. Şu kadar ki itirazın tetkik edilebilmesi vazih delil veya vakıaların gösterilmiş olmasına bağlıdır.

Madde 12 – Baro Reisi talepnamenin ilânından önce Baroya mensup avukatlardan birini, namzedin mânevi vasıfları haiz olup olmadığı tahkike ve bir rapor tanzimine memur eder.

Madde 13 – Baro Meclisi itiraz müddetinin bitmesinden bir ay içinde on ikinci maddede yazılı raporu nazara alarak namzedin stajyer listesine kabul edilip edilmemesi hakkında mucip sebepler gösterilmek üzere bir karar verir.

Bu karara karşı, müddeiumumi, idare meclisi âzaları veya alâkalı, kararın verildiği veya tebliğ tarihinden itibaren bir hafta içinde Adliye Vekâletine itiraz edebilir.

Birinci fıkrada yazılı müddet içinde bir karar verilmemiş olması halinde de hüküm böyledir. Adliye Vekâletinin vereceği karar kat'idir.

Madde 14 – [Maddenin 16 Şubat 1948 g. ve 5178 s. kanunla değişik şekli]

Staj listesine kaydı icra olunan namzet, Baro mıntıkasındaki Ağır Ceza merkezlerinden hangisinde staj yapmak istiyorsa Barodan alacağı belge ile o yer Cumhuriyet Savcılığına müracaat ederek mahkemeler nezdindeki staja başlar. Keyfiyet Savcılıkça Adalet Bakanlığının tensibine arz olunur.

Stajyerler staj sırasında ceza, hukuk işlerinde zabıt kâtipliği vazifesini ve kendilerine verilecek tetkikatı ve diğer yazı işlerini yaparlar ve dinlemek üzere müzakerelerde hazır bulundurulabilirler.

Stajyerler kendilerine verilen işlerden dolayı asıl vazife sahipleri gibi mesuldürler. Stajyerin vazifesini yapmakta gösterdiği kabiliyetle ahlâkî gidişine dair malûmat, çalıştığı daire âmirleri tarafından mensup olduğu mahkemenin en yüksek dereceli Yargıcına veya Cumhuriyet Savcısına verilecek delilli takrirlerle o Yargıç veya Cumhuriyet Savcısının stajyer hakkında görgü ve bilgisine dayanan mütalâalarından ve varsa müfettişlerin raporlarından alınır.

Mahkemeler nezdindeki staj altı aydır. Bu müddetini bitirmiş, seciye ve ahlâkça avukat nezdinde staja başlamasına mâni bir hali görülmemiş olanların avukat nezdinde staja başlayabilecekleri Cumhuriyet Savcısı tarafından Baroya ve Adalet Bakanlığına bildirir. Mâni halin takdiri Adalet Bakanlığına aittir. Bakanlıkça bu hususta alınacak karar kat'idir.

Madde 14 – [Maddenin 27 Haziran 1938 g. ve 3499 s. kanundaki şekli]

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Avukatlık stajı, listeye kayıd tarihinden itibaren başlar. İtiraz kaydın icrasını durdurur.

Bu fasılda yazılı staja aid müddetler Adliye tatili esnasında işlemez.

Madde 15 – [Maddenin 16 Şubat 1948 g. ve 5178 s. kanunla değişik şekli]

Avukat nezdinde staja başlayabilecekleri Cumhuriyet Savcılığınca Baroya bildirilenler evvelce taleplerinde gösterdikleri ve yazılı muvafakatini aldıkları avukat nezdinde staja başlarlar. Baro Başkanı re'sen veya alâkalıların müracaatı üzerine stajın taleplerinde gösterilen avukattan başka bir avukat yanında yapılmasını tensip edebilir.

Onuncu maddenin (C) bendinde yazılı belgeyi almak imkânını bulamayan namzedlerin hangi avukat yanında staj göreceğini tayin Baro Başkanına aittir.

Avukat her iki halde de stajyeri kabule mecburdur.

Madde 15 – [Maddenin 27 Haziran 1938 g. ve 3499 s. kanundaki şekli]

Baro reisi, resen veya alâkadarın müracaatı üzerine stajın taleplerinde gösterilen avukattan başka bir avukat yanında yapılmasını tensip edebilir.

10 uncu maddenin C bendinde yazılı vesikayı istihsal imkânını bulamayan namzedin hangi avukat yanında staj göreceğini tayin, baro reisine aiddir.

Avukat her iki halde de stajyeri kabule mecburdur.

Madde 16 – [Maddenin 16 Şubat 1948 g. ve 5178 s. kanunla değişik şekli]

Avukat nezdinde yapılacak staj müddeti kesimsiz olarak en az altı aydır. Stajyerin makbul sebeplere dayanarak devam etmediği günler, mazeretin kalkmasını müteakip bir ay içinde müracaat edildiği takdirde ikmal ettirilir.

Baro Başkanı, makbul mazeretleri halinde stajyerlere altı ay içinde on beş gün izin verebilir.

Stajyer, staj müddeti içinde avukatla birlikte mahkeme celselerine ve staj konferanslarına devam etmek ve nezdinde çalıştığı avukat tarafından verilen işleri takip ve dava evrakını tanzim eylemek ve bu esas dairesinde gösterilecek diğer vazifeleri ifa ile ödevlidir.

Madde 16 – [Maddenin 19 Ocak 1943 g. ve 4359 s. kanunla değişik şekli]

Avukat nezdinde yapılacak staj müddeti kesimsiz olarak en az bir senedir

Stajyerin makbul sebeplere dayanarak devam, etmediği günler mazeretin kalkmasını müteakıp bir ay içinde müracaat edildiği takdirde ikmal ettirilir.

Baro reisi makbul mazeretler halinde stajyerlere senede on beş gün izin verebilir.

Stajyer staj müddeti içinde avukat ile birlikte muhakeme celselerine ve staj konferanslarına devam etmek, nezdinde çalıştığı avukat tarafından verilen işleri takip ve dava evrakını tanzim eylemek ve bu esas dairesinde gösterilecek diğer vazifeleri ifa ile mükelleftir.

Madde 16 – [Maddenin 27 Haziran 1938 g. ve 349 s. kanundaki şekli]

Avukat nezdinde yapılacak staj müddeti kesimsiz olarak en az bir senedir.

Baro reisi makbul mazeretleri halinde stajyerlere senede on beş gün izin verebilir.

Staj müddeti esnasında makbul sebepler dolayısıyla inkıtalar üç ayı geçmemişse ikmal ettirilir.

Stajyer, staj müddeti içinde avukatla birlikte mahkeme celselerine ve staj konferanslarına devam etmek, rezdinde çalıştı-

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

ğı avukat tarafından tevdi olunan işleri takip ve dava evrakını tanzim eylemek ve staj nizamnamesinde gösterilen diğer vazifeleri görmekle mükelleftir.

Madde 17 – On altıncı maddede yazılı staj, nezdinde çalışılan avukatın nezareti altında ifa edilir. Bu avukat Baro İdare Meclisine her üç ayda bir staj vazifelerinin sureti ifası ve bir senelik müddetin hitamında da stajın muvaffakiyetle ikmal edilip edilmediği hakkında müdellel bir rapor verir.

Stajın kanun hükümleri dairesinde yapılmamasından avukat mesuldür.

Madde 18 – Baro İdare Meclisi staj hakkındaki senelik raporun tevdiini müteakip müddeiumuminin yazılı mütalâasını alarak staj vesikasının verilmesine veya müddetin altı ay uzatılmasına karar verir. İdare Meclisinin bu husustaki kararları kat'î olup aleyhine hiç bir mercie müracaat edilemez.

No : 105 – Avukatlık Kanununun 18 inci maddesinin yorumlanmasına yer olmadığı hakkında Kamutay Kararı 1 Şubat 1946

(Resmî Gazete ile yayım ve ilânı : 18 Şubat 1946 - Sayı; 6235)

Karar No : 1490

3499 sayılı Avukatlık Kanununun 18 inci maddesinde, Baro İdare Meclisinin, staj hakkındaki yıllık raporun tevdiini müteakip, savcının yazılı mütalâasını alarak staj vesikasının verilmesine veya sürenin altı ay uzatılmasına karar vereceği yazılıdır. Aynı riaddenin ikinci fıkrası gereğince kesin olan bu kararlar, Kanunun aradığı bütün şartları yerine getirmiş olan adayların staj süresi devamınca mesleklerine gerekli olan bilgi ve tecrübeyi edinmiş olup olmamalarını araştırmaya matuftur. 18 inci maddenin baroya tammuş olduğu takdir hakkı, stajın beklenen faydayı temin edip etmediğine ve bu süre içinde adayın başarı gösterip göstermediğine münhasır olup bu husus madde metninden vuzuhla anlaşıldığına göre maddenin yorumlama yoluyla açıklanmasına yer olmadığı karar altına alınmıştır.

Madde 19 – [Maddenin 16 Şubat 1948 g. ve 5178 s. kanunla değişik şekli]

Avukat nezdindeki staja başladıktan üç ay sonra stajyerler, avukatın yazılı muvafakatine ve nezareti altında, sulh mahkemelerinde görülen dâvalara vekâlet alabilirler.

Madde 19 – [Maddenin 19 Ocak 1943 g. ve 4359 s. kanunla değişik şekli]

Staj vesikası istihsaline muvaffak olanlar Adliye Vekilliğinin tensip edeceği yerde bir sene müddetle mahkeme ve müddeiumumiler nezdinde staj görürler.

Stajyerler, staj sırasında ceza ve hukuk işlerinde zabıt kâtipliği ve başkâtiplik vazifesi ve kendilerine verilecek tetkikatı ve diğer yazı işlerini yaparlar. İcra memurlarına ve sorgu hâkimlerine yardım ve vekâlet ederler. Bunlar dinlemek üzere müzakerelerde hazır bulundurulabilirler.

Stajyerler vekâleten ifa ettikleri vazifelerden ve kendilerine tevdi olunan işlerden dolayı asıl vazife sahipleri gibi mesuldürler.

Stajyerin vazifesini yapmakta gösterdiği kabiliyetle ahlâki gidişine dair malûmat, çalıştığı daire âmirleri tarafından mensup olduğu mahkemenin en yüksek dereceli hâkimine veya müddeiumumisine verilecek delilli takrirlerle o hâkim veya müddeiumuminin stajyer hakkında görgü ve bilgisine dayanan mütalâalarından ve Adliye müfettişlerinin raporlarından alınır.

Staj müddetini bitirmiş ve seciye ve ahlâkça kabule mâni bir hali görülmemiş olanlar imtihana kabul olunurlar.

Kabule mâni halin takdiri vekâlete aittir. Vekillikçe bu hususta ittihaz oluncak karar aleyhine hiç bir mercie müracaat olunamaz.

İmtihanda ehliyet göstermiş olanlara ait mazbataların bir sureti kayıtlı oldukları baroya gönderilir.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Madde 19 – [Maddenin 27 Haziran 1938 g. ve 3499 s. kanundaki şekli]

Staj vesikasını istihsale muvaffak olanlar Adliye Vekâletinin tensip edeceği yerde bir sene müddetle vazife görürler. Bu müddet içinde 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 5, 6, 7, 8, 9, 10 ve 11 inci maddeleri avukat stajyerleri hakkında da tatbik olunur.

Bunlardan muavinlik imtihanında ehliyet göstermiş olanlara ait mazbataların bir sureti kayıtlı oldukları baroya gönderilir.

AVUKATLIK KANUNUNUN 19 UNCU MADDESİNİN TATBİKÎ HAKKINDA TAMİM

3499 sayılı Avukatlık Kanununun 5178 sayılı kanunla değişen 19 uncu maddesiyle 26/2/1948 tarihli staj yönetmeliğinin 21 inci maddesi, avukat nezdindeki staja başladıktan üç ay sonra stajyerlerin avukatın yazılı muvafakatiyle ve nezareti altında sulh mahkemelerinde görülen davalarda vekâlet alabileceklerini kaydetmektedir. Bu hüküm tatbikatta güçlükler doğurmakta, mahkemeleri ve stajyerleri formalite bakımından tereddütlere ve ayrı ayrı işlemlere sevketmekte olduğu gelen kâğıtların incelenmesinden anlaşılmaktadır.

Bu durum karşısında birliği sağlamak, stajyerlere ve onları murakabe eden avukatlara ve barolara düşen hak ve ödevleri tesbit etmek maksadile kanunun 19 uncu maddesini ilgilendiren yönetmeliğin 21 inci maddesine bazı hükümlerin birer bend halinde eklenmesine lüzum ve zaruret hasıl olmuş ve sözü geçen madde aşağıda yazılı olduğu üzere düzenlenmiştir.

Madde 1 – Avukat yanında staja başladıktan üç ay sonra stajyerler, avukatın yazılı muvafakatiyle ve nezareti altında, sulh mahkemelerinde görülen davalarda vekâlet alabilirler. Bu maddenin uygulanmasında aşağıdaki bendlere göre hareket edilir.

A – İlk üç aylık staj raporunda avukat, stajyerin Avukatlık Kanununun 19 uncu maddesi hükümlerinden faydalanacak

bir olgunlukda bulunduğunu bildirdiği takdirde Baro, stajyerin hüviyet varakasında sulh mahkemelerine girebileceğine dair şerh verir.

B – Avukatlık Kanununun 19 uncu maddesi gereğince dava kabul etmek isteyen stajyer, nezdinde çalıştığı avukatın her dava için ayrı ayrı bir yazılı muvafakatname almağa mecburdur. Muvafakatname biri mahkemeye ibraz ve diğeri dosyasında hıfzedilmek üzere iki nüsha olarak tanzim olunur.

C – Avukatın kendi işi hakkında stajyere vekâlet vermesi o davayı takip hususunda yazılı muvafakat yerine kaim olur.

D – Gerekli izahatı aldıktan ve varsa vesikalarını tetkik ettikten sonra davanın kabul edilmemesi gerektiğine kanaat getirdiği takdirde mucip sebeplerini yazılı olarak stajyere bildirir.

E – Stajyer her dava için muntazam bir dosya tutar ve bu dosyayı nezdinde staj yaptığı avukatın her zaman için tetkikine hazır bulundurur. Avukat tetkikatı sırasında gördüğü kanunî veya meslekî hatalar hakkında stajyeri ikaz eder ve haklarının ihlâl edildiğine kanaat getirdiği takdirde keyfiyetten iş sahibine de malûmat verir.

Lüzum görürse muvafakatini geri alır, bu halde keyfiyeti mahkemeye de bildirir.

F – Dava işlerinin yazıhane haricinde konuşulması ve haricte iş kabul edilmesi yasaktır. Avukat, stajyerin iş Rahipleri ile kendi yazıhanesinde temasına müsaade eder.

G – Stajyer, bir avukatı teşrik ve tevkil edebileceği gibi başka avukat yanındaki stajyere o avukatın muvafakatiyle iş devredebilir ve onu teşrik edebilir.

H – Stajın hitamında stajyer, elinde mevcut davaların mahkemelerini, dosya numaralarını ve tarafların isim ve adreslerini gösteren imzalı bir listeyi avukata verir, avukat stajyer tarafından imzalanmış listenin aslını staj raporu ile birlikte derhal Baroya gönderir ve bir suretini nezdinde saklar. Baroca kabul edilmeyen stajyerin dava takiplerine salâhiyeti kalmadığından

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

keyfiyet Baroca derhal mahkemelere ve iş sahiplerine bildirilir.

İ – Stajın hitamından sonra avukat iş sahiplerine karşı mes'ul değildir. Stajyer kayıt ve kabul muamelesinin ikmaline kadar işlerine devam eder. Bu müddet üç ayı geçmez.

J – Bu suretle dava takip eden stajyer avukatlık kisvesini giyemez.

Keyfiyet tebliğ ve sözü geçen kanununun 19 uncu maddesinin uygulanmasında yukanki hükümler dairesinde işlem yapılmasına itina edilmesi rica olunur.

Adalet Bakanlığı, 21 Mart 1949. 30/109 - 6

Madde 20 – [Maddenin 16 Şubat 1948 g. ve 5178 s. kanunla değişik şekli]

Staj belgesi alanlar veya 21 inci maddeye yazılı şartları haiz bulunanlar avukatlık edecekleri mıntaka Barosuna ait levhaya kayıtlarının icrasını isteyebilirler. Baro İdare Meclisi bu tarihten itibaren bir ay içinde gerekçeli kararını Adalet Bakanlığına göndermekle ödevlidir. Bu müddetin hitamında kaydı icra edilmemiş olanlar doğrudan doğruya veya itiraz yolile Adalet Bakanlığına müracaat edebilirler. Bakanlıkça yapılan tetkikat neticesinde kanunda yazılı şart ve vasıfların tahakkuku veya red kararında gösterilen sebeplerin varit olmaması halinde ruhsatname verilir. Ruhsatnamenin tanziminde bir defaya mahsus olmak üzere yirmi beş lira harç alınır.

Madde 20 – [Maddenin 27 Haziran 1938 g. ve 3499 s. kanundaki şekli]

Muavinlik imtihanında ehliyet göstermiş olanlar veya 21 inci maddede yazılı şartları haiz bulunanlar avukatlık edecekleri mıntaka barosuna ait levhaya kayıtlarının icrasını isteyebilirler.

Baro idare meclisi bu talep tarihinden itibaren bir ay içinde esbabı mucibeli kararını Adliye Vekâletine göndermekle mükelleftir. Bu müddetin hitamında kaydı icra edilmemiş olanlar

doğrudan doğruya veya itiraz yolile Adliye Vekâletine müracaat edebilirler.

Vekillikçe yapılan tetkikat neticesinde kanunda yazılı ş'art ve vasıfların tahakkuku veya red kararında gösterilen sebeplerin varit olmaması halinde ruhsatname verilir.

Ruhsatnamenin tanziminde bir defaya mahsus olmak üzere yirmi beş lira harç alınır.

Madde 21 — [Maddenin 16 Şubat 1948 g. ve 5178 s. kanunla değişik şekli]

Adlî ve askerî yargıçlık ve savcılıkta ve Danıştay Dava daireleri başkan ve üyeliklerle kanun sözcülüğü ve bu daireler yardımcılıklarında veya Bakanlıklar ve katma bütçe ie idare olunan genel müdürlükler hukuk müşavirliği vazifelerinde veyahut Hukuk Fakülteleriyle Siyasal Bilgiler Okulu ilmi dersleri profesörlüklerinde veya bu derslerin doçentliklerinde yahut 2556 sayılı Hâkimler Kanununa göre yargıçlık veya savcılık sınıflarından sayılan memuriyetlerde en az dört yıl süre ile hizmet etmiş olanlar birinci maddenin (D) fıkrasında yazılı kayıttan varestede tutulurlar.

Yabancıardan Türk uyruğuna kabul olunanlardan yabancı bir Hukuk Fakültesinden mezun ve geldikleri yerlerde beş yıl süre ile mahkemelerin her derecesinde avukatlık etmiş ve avukatlığı meslek edinmiş bulunanlar birinci maddenin (C) fıkrasında yazılı Türkiye

Hukuk Fakülteleri programlarına göre noksan kalan derslerden usulüne göre yapılan imtihanı vererek tasdikname almış olurlar ve ayrıca Türkçeyi iyi bilir oldukları da bir imtihana anlaşılmış bulunursa birinci maddenin (D) fıkrasında yazılı kayıttan varestede tutulurlar.

Bu gibilerin Baroya kaydında onuncu maddenin (A) ve (B) hendlerinde vazih belgelerden sicil özetlerinin de onanmış bir örneğinin verilmesi gereklidir.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

5178 sayılı kanunla kabul olunan :

Geçici madde 1 – Bu kanunun neşri tarihinde staj yapmakta olanlardan :

A) Halen avukat nezdinde bulunanlar isterlerse, mahkeme stajına geçebilirler. Bu takdirde altı ay mahkeme stajını ikmal ederek avdet eden stajyerlerin daha evvel avukat nezdinde geçirmiş oldukları müddet bu kanun hükümleri dairesinde avukat yanında yapmağa mecbur oldukları staj müddetine mahsup edilir. Altı ayı bitirmiş olanlar avukat nezdindeki stajını ikmal etmiş sayılarak mahkeme stajına geçerler.

B) Avukat nezdindeki stajını bitirmiş olup da mahkemedeki staja başlayacak veya başlamış olanlar altı ay staj yaparlar. Altı ayı bitirmiş olanlar stajını tamamlamış sayılırlar.

C) Adalet Bakanlığının iznile staja evvelâ mahkeme nezdinde başlamış olanlar altı ayı bitirmiş olmak kaydıyla avukat nezdine geçebilirler ve bu kanun hükümleri dairesinde stajlarını ikmal ederler,

D) Bu kanunun neşrinden evvel mahkemeler nezdinde altı ay staj yaptıktan sonra her hangi bir sebeple bu stajları inkıtaa uğra yanlar avukat nezdindeki stajlarına başlamak hakkını kazanmış olurlar. Daha evvelce avukat nezdinde stajlarını ikmal etmişlerse avukatlık stajını yapmış sayılırlar.

Geçici madde 2 – Halen devlet daireleriyle İktisadî devlet teşekkülleri ve belediyeler hukuk müşavirlikleri nezdinde vazife almış bulunan hukuk mezunları bu daire ve müesseselerin avukatları nezdinde geçirdikleri altı aylık müddetin ikmalinden sonra ve Baro Başkanının muvafakatiyle mahkemeler nezdindeki stajlarına başlayabilirler. Bu daire ve müesseselerden alacakları ücret veya maaşlar Avukatlık Kanununun 3 üncü maddesi hükmünden müstesnadır.

Geçici madde 3 – Bu kanunun neşri tarihinde mahkemelerde staj yapmakta olan yargıç adaylarından, stajı başarı ile sona erdireceklerin veya stajı bitirdikleri halde henüz tayinleri yapı-

lamamış olanların bu stajları, avukatlık stajının mahkemelerde geçecek kısmına sayılır.

Ancak yukarıdaki hükmün tatbik edilebilmesi için, bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içinde, bu gibilerin Adalet Bakanlığına başvurmaları gerektir.

Madde 21 – [Maddenin 13 Haziran 1945 g. ve 4756 s. kanunla değişik şekli] (*)

Adlî ve askerî yargıçlık ve savcılıkta ve Danıştay Dava Daireleri başkan ve üyeliklerinde ve Hukuk Fakültesiyle Siyasal Bilgiler Okulu hukuk ilmi dersleri profesörlüklerinde veya bu derslerin doçentliklerinde, yahut 2556 sayılı Hâkimler Kanununa göre yargıçlık veya savcılık sınıflarından sayılan memuriyetlerde en az dört yıl süre ile hizmet etmiş olanlar birinci maddenin (D) fıkrasında yazılı kayıttan varestede tutulurlar.

Yabancıardan Türk uyruğuna kabul olunanlardan yabancı bir hukuk fakültesinden mezun ve geldikleri yerlerde beş yıl süre ile mahkemelerin her derecesinde avukatlık etmiş ve avukatlığı meslek edinmiş bulunanlar, birinci maddenin (C) fıkrasında yazılı Türkiye Hukuk Fakülteleri programlarına göre noksan kalan derslerden usulüne göre yapılan imtihanı vererek tasdikname almış olurlar ve ayrıca Türkçeyi iyi bilir oldukları da bir imtihanla anlaşılmış bulunursa birinci maddenin (D) fıkrasında yazılı kayıttan varestede tutulurlar.

Bu gibilerin Baroya kaydında 10 uncu maddenin (A) ve (B) bendlerinde yazılı belgelerden sicil özetlerinin de onanmış bir örneğinin verilmesi gereklidir.

Madde 21 – [Maddenin 27 Haziran 1938 g. ve 3499 s. kanundaki şekli]

Adlî ve askerî hâkimlik veya müddeiumumilikte, Devlet Şûrası dava daireleri reis ve âzalıklarında ve hukuk fakülteleri medeniye, ticaret ve ceza hukukile usûl dersleri profesör-

* 3. Tertip Düstur, cilt: 26, s. 1184. (Yürürlüğü: 21.6.1945)

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

lüklerinde veya bu derslerin doçentliğinde yahut 3556 sayılı Hâkimler Kanununa göre hâkimlik veya müddeiumumilik sınıflarından sayılan memuriyetlerde en az dört sene müddetle hizmet etmiş olanlar birinci maddenin D fıkrasında yazılı kayıtdan vâreste tutulurlar.

Bu gibilerin baroya kaydında maddenin A ve B bentlerinde yazılı vesikalardan başka sicil hülâsalarının da tasdikli bir suretinin verilmesi lâzımdır.

Avukatlık Kanununun 5178 sayılı kanunla değiştirilen 21 inci maddesinin yorumlanmasına mahal olmadığı hakkında T.B.M.M. Kararı (*)

Karar No : 1636

3499 sayılı Avukatlık Kanununun 5178 sayılı kanunla değiştirilen 21 inci maddesindeki "Yargıçlık ve savcılık sınıflarından sayılan memuriyetlerden" ibaresinin yorumlanması istenmiştir.

Yargıçlık meslekine dâhil olmayıpta; Hâkimler Kanununa tevfikan staj görmeden ve Millî iradeye arzedilmeden ve Hâkimler Kanununun yargıçlara has olan ve ihtiyazlardan faydalanmamak üzere vazife gören icra memurlarının Hâkimler Kanununun 1 sayılı cetvelinde muavinlik sınıfına dâhil onuncu ve üçüncü sınıf yargıçlığa dâhil dokuzuncu derecelerde alelittlak icra memurluklarının yargıçlık sınıfından sayılacağı beyan edilmiş olması sebebiyle 3499 sayılı Avukatlık Kanununun 5178 sayılı kanunla değiştirilen 21 inci maddesindeki "2556 sayılı Hâkimler Kanununa göre yargıçlık veya savcılık sınıflarından sayılan memuriyetlerde en az dört yıl süre ile hizmet etmiş olanların" avukatlık stajından vâreste tutulacakları hükmüne dâhil bulunacakları mülâhaza edilebilirse de;

Avukatlık Kanununun 21 inci maddesinde stajdan vâreste tutulanların, staj müessesesinin temin edeceği İlmî ve meslekî

* R. G. 18. Şubat. 1949 - 7135

müktesebatı esasen haiz buldukları düşüncesinden ileri geldiği görülmektedir. “Yargıçlık veya savcılık sınıflarından sayılan memurluklardan” maksadın, bu memurluklarda bulunan ve aslında yargıçlık veya savcılık meslekine dâhil olanları da fiilen yar gıçlık veya savcılık hizmetlerini yapanlardan ayırmamak olduğu açıkla anlaşılmaktadır. Meslekleri yargıçlık veya savcılık olup ta, fiilen yargıçlık veya savcılık değil de icra memurluğu yapanları, fiilen yargıçlık veya savcılık yapan emsalinden ayırarak avukatlık stajına tabi tutmak bir tezada düşmek olacağından mezkûr maddeye “Yargıçlık veya savcılık sınıflarından sayılan memurluklarda” çalışanların da avukatlık stajından vâreste tutulacakları yazılmıştır.

Mesleki yargıçlık veya savcılık olmayıpta Hâkimler Kanununun 1 sayılı cetveline dâhil buldukları için yargıçlık sınıfından sayılan memuriyetleri alelittlak 21 inci maddenin mezkûr hükmü içinde mütalâa etmek kanun koyucunun maksadı dışındadır. Esasen icra memuru ve yardımcılarının avukatlık stajından vâreste tutulmaları hakkında evvelce vâki olan bir kanun teklifinin, yargıçlık veya savcılık mesleki dışında kaldıkları ve staj müessesesi ile kabili telif olmadığı mucip sebebiyle Yüksek Kamutaydan reddedilmiş bulunması da bunu açıkça gösterir.

Hâkimler Kanununun 74 üncü maddesinde “Hâkimlik veya savcılık mesleklerinden veya bu meslekten sayılan vazifelerden vekâlet hizmetlerine,

R. G. 18 Şubat 1949 . 7135

ceza ve tevkif evleri müdürlüklerine alınanların bu memuriyetlerde geçirecekleri müddetler hâkimlikte geçmiş sayılır” deniliyor. “Yargıçlık ve savcılık meslekinden” sayılan memurluktan maksat, Hâkimler Kanununun 17 nci maddesiyle bu kanuna ekli 1 sayılı cetvelde Sayılı memurluklardır. Bir icra memuru, cezaevi müdürlüğüne alınmışsa eğer bu icra memuru yargıç veya savcı sıfatım haiz ise, cezaevi müdürlüğünde geçirdiği müddet yargıçlıkta geçmiş sayılır. Bundan da anlaşılıyor ki ceza tevkif evleri müdürlüklerinde alelittlak çalışmak,

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

yargıç ve savcılar gibi muameleye hak kazanmak için sebep teşkil etmez.

Bu itibarla Avukatlık Kanununun 21 inci maddesinde bahis mevzuu olan “Yargıçlık ve savcılık sınıflarından sayılan memurluklardan” yargıç ve savcı meslekine dâhil olup ta icra memurluğu ve ceza ve tevkif evleri müdürlüğü gibi memuriyetlerde çalışanların istihdaf edildiği ve yargıç ve savcılar gibi ancak bunların dört yıl süre ile hizmet etmiş oolmaları halinde stajdan vâreste tutulabilecekleri ve yargıç veya savcı meslekinden olmıyan icra memurları ve ceza ve tevkif evleri müdürleri hukuk fakültesinden mezun ols’alar dahi avukatlık stajından vâreste kalamıyacakları açıkça anlaşıldığından adı geçen maddenin yorumlanmasına mahal olmadığına karar verilmiştir.

11/2/1949

İKİNCİ BAB

AVUKATLARIN HAK VE VAZİFELERİ

Madde 22 – Avukatlık, âmme hizmeti mahiyetinde bir meslektir. Gayesi avukatların hukukî bilgi ve tecrübelerini adalet hizmetine tahsis, tarafların hukukî münasebetlerinden veya karşılıklı menfaatlerinden doğan ihtilâfların hakka uygun olarak halline tavassut ve umumiyetle mahkemelerle diğer resmî mercilerce kanunun tam olarak tatbiki hususunda yardım etmektir.

Madde 23 – Kanun işlerinde ve hukukî meselelerde rey vermek, mahkeme ve hakem veya kaza salâhiyetlerini haiz diğer merciler huzurunda hakikî veya hükûmî şahıslara ait huku-ku dâva, müdafaa eylemek ve bu hususlara ait bütün evrakı tanzim, adlî muameleleri ve resmî dairelerde nizalı ve ihtilâflı işleri takip etmek yalnız bu kanunun hükümleri dairesinde Barroya kayıtlı bulunan avukatlara aittir. Dava ikamesine ehil olan bir şahıs kendi dava veya işini bizzat ikame ve takip edebilir. Usul ve fûruu ile ikinci dereceye kadar olan civar hısımları ve karı ve koca, resmî dairelerdeki nizalı ve ihtilâflı işi vekâletle takip edebilirler.

Hukuk ve Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunlarının avukatlarla müdafilere taallük eden hükümleri mahfuzdur.

Madde 24 – Avukatlar, mesleğin vekar ve haysiyetile telifi mümkün olmayan her türlü hal ve hareketten içtinap etmek, vazife ve salâhiyetlerini adalet icaplarına uygun olarak ifa ve istimal eylemek mecburiyetindedirler.

Madde 25 – Avukatlar, kendilerine tevdi olunan veya vazifeleri dolayısıyla muttali oldukları ahval ve hususâtı her ne suret ve sebeple olursa olsun ifşa etmekten memnudurlar.

Avukatların birinci fıkrada yazılı hususlar hakkında şahitlik edebilmeleri iş sahibinin muvafakatini almış olmalarına bağlıdır.

Madde 26 – Avukat, kendisine teklif olunan işi hiç bir sebep beyanına mecbur olmaksızın reddedebilir. Red halinde keyfiyetin iş sahibine gecikmeden bildirilmesi mecburidir.

Teklifi iki avukat tarafından reddolunan kimse kendisine bir avukat tayinini Baro Reisinden isteyebilir.

Baro Reisi tarafından tayin edilen avukat işi ücret mukabilinde takibe mecburdur.

Madde 27 – Avukat, kendisine yapılan teklifi :

A) Yolsuz veya haoksız görür veya sonradan yolsuz veya haksız olduğuna kanaat getirirse,

B) Aynı işte menfaati zıt bir tarafa avukatlık etmiş veya rey vermiş olursa,

C) İşe evvelce hâkim, hakem, müddeiumumi veya memur sıfatıyla el koymuş bulunursa,

Reddetmeğe mecburdur.

Bu mecburiyet avukatların şeriklerine de şâmindir.

Madde 28 – Avukat, kendisine tevdi olunan evrakı

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

vekâletin hitamından itibaren üç sene müddetle muhafazaya mecburdur. Şu kadar ki evrakın geri alınması müvekkile yazı ile bildirilmiş olduğu hallerde muhafaza mecburiyeti tebliğ tarihinden üç ay içinde nihayet bulur.

Avukat, ücreti ödenmedikçe, evrakı iadeye mecbur değildir.

Madde 29 – Müvekkil tarafından avukat aleyhine dermeyan edilecek akitten doğan zarar ve ziyan iddiaları beş senelik müruru zamana tâbidir*

Madde 30 – Avukat deruhte ettiği işi ihtimam, doğruluk ve sadakatle ifa ve intaca mecburdur.

Muayyen bir işi takip veya müdafaadan kendi arzusile vazgeçen avukat, keyfiyetin, müvekkiline tebliği tarihinden on beş gün müdr detle temsil ve müdafaaya mecburdur.

Şu kadar ki Hâkim veya Adlî Müzaheret Bürosu yahut Baro Reisi tarafından tayin edilen avukat mücbir bir sebep olmadıkça vazife ifasından istinkâf edemez. Mücbir sebebin takdiri, tayini icra eden makama aittir.

Müvekkilin vefatı halinde avukat, sıfatını mirasçılara veya onların yerine kaim olanlara bildirmeğe ve alacağı yeni talimata kadar mirasçıların haklarını temsil ve müdafaaya mecburdurlar.

Madde 31 – Bir avukatın kaydının terkinini veya ölümü halinde Baro Reisi alâkalıların talebi üzerine veya iş sahibini haberdar etmek şartile re'sen işleri muvakkaten takip ve tedvir edecek bir avukat tayin eder.

Yukarıki fıkrada yazılı işlere ait kanunî mehiller dosyaların devir ve teslim tarihine kadar işlemez, şukadar ki, bu müddet hiç bir halde on beş günü geçemez.

İşin avukata tevdi keyfiyeti Baro Reisinin mahkemelere vuku bulacak tebliği ile tesbit olunur.

Madde 32 – Her avukat levhaya kaydı tarihinden itibaren üç ay içinde bir büro tesisine mecburdur. Büronun evsafını tayin Barolara aittir.

Müşterek çalışan avukatlar için ayrı büro edinmek mecburiyeti yoktur.

Madde 33 – Avukatlar büro işlerinde kâtip ve daktilografdan başka yalnız avukat istihdam ederler.

Avukatlıktan menedilenlerle her ne suretle olursa olsun teşriki mesai eden veya bu gibilere bürosunda vazife veren avukat, İdare Meclisince ilk defasında işten ve tekerrüründe meslekten çıkarma cezasile cezalandırılır.

Avukatlığa veya memurluğa mâni suçlardan birile takip altında bulunanlar veya mahkûm olanlar avukat yanında istihdam edilemezler.

Madde 34 – Avukat, bürosuna ait işleri kendi mesuliyeti altında yanında çalışan stajyer veya kâtip vasıtasile de takip ettirebilir ve suret aldırabilir. Dâva dosyaları yalnız avukat ve stajyerleri veya taraflar canibinden tetkik olunabilir.

Madde 35 – Avukat vaz'iyet eylediği işlere ait münazaalı hakları iktisaptan veya bunların iktisabına delâletten memnurdur. Bu memnuiyet işin hitamından itibaren beş sene sürer.

Madde 36 – Avukat veya iş sahibi tarafından vadolunan veya verilen bir ücret yahut herhangi bir menfaat mukabilinde avukata iş getirmeğe delâlet edenler üç aydan bir seneye kadar hapis cezasile cezalandırılırlar.

Bu hareketi yapanlar memur iseler verilecek ceza altı ay haptisten aşağı olamaz.

Madde 37 – Avukatlar, mahkeme huzuruna, Adliye Vekâletince tayin kılınacak resmî kıyafetle çıkmağa mecburdurlar.

Madde 38 – Her Adliye dairesinde Baroya ve her mahkeme salonunda avukatlara mahsus bir yer ayrılır.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Madde 39 – Avukatlar Baroda kayıtlı olan bürolarından başka herhangi bir yerde mahkeme salonlarında veya Adliye binasında hukukî istişarede bulunmaktan memnurdurlar.

Bu madde hükmü, avukatın sureti mahsusada davet edildiği hallerde tatbik olunmaz.

Madde 40 – Avukat deruhte eylediği her iş veya dâva yahut yazılı mütalâasına müracaat olunan her husus hakkında ayrı ayrı muntazam dosya tutmakla mükelleftir.

Avukat, kendi tarafından kaleme alman veya müsveddesi yapılan her evrakı bizzat veya müvekkilile birlikte imzaya mecburdur.

Madde 41 – Avukat iş hususunda yaptığı mülâkatlardan lüzumlu saydıklarım bir zabıt varakasile tesbit eder. Zabıt varakasının ziri mülâkatı yapanlar tarafından imza olunur.

Madde 42 – Levhada kayıtlı olan her avukatın mensup olduğu

Baro nezdinde Adliye Vekâletinden gönderilen nüüneye tefvikan tanzim kılman bir sicil cüzdanı bulunur. Bu cüzdanlar mahremdir. Ancak sahibi tarafından her zaman görülebilir. Bir Barodan diğer bir Baroya nakil halinde yeni kaydolunan yerin Baro Reisine gönderilir.

Madde 43 – Avukatların iş celbi hususunda teşebbüste bulunmaları, gazetelere reklâm mahiyetinde ilân vermeleri memnudur.

Madde 44 – Usulü dairesinde tanzim ve avukata tevdi edilmiş olan vekâletname 40 mıcı maddede yazılı dosyada saklanır. Avukat isterse dosyada saklanan vekâletnamenin suretini çıkarıp kullanabilir. Bu veçhile avukat tarafından aslına mutabakatı tasdik olunan suretler resmî suret mahiyetindedir.

Aslı mevcut olmayan bir vekâletnamenin suretini tasdik veya aslına mugayir suret ibraz veya tevdi eden avukat üç seneden sekiz seneye kadar ağır hapis cezası görür.

Madde 45 – Temyiz mahkemesinde, Baroda kayıtlı olan her avukatın bir fişi bulunur. Dâvayı temyiz eden avukatın bu fişine Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 444 üncü maddesinin tatbik edildiği hallerde ceza işareti konulur.

Bu hüküm tashihi karar talebinde de caridir.

Temyiz Mahkemesi birinci ve ikinci reisleri bu fişlere esas olacak malûmatı hazırlamakla mükelleftir.

Bu maddenin tatbikine esas olan fişler 2556 sayılı kanununun 35 inci maddesinde yazılı listeleri tanzime memur edilen büro tarafından tutulur.

Madde 46 – Suiniyetle temyiz eden avukat hakkında Temyiz Mahkemesi, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 444 üncü maddesi hükmünü tatbik etmekle beraber keyfiyeti avukatın mensup olduğu Baroya da bildirir.

Bir yılda üç veya iki yılda beş defa bu cezaya uğrayan avukat iki sene müddetle temyiz arzuhal ve lâyihası yazmaktan ve Temyiz Mahkemesinde duruşmada vekil olarak bulunmaktan memnudur.

İkinci fıkrada yazılı halin tekerrürü Temyiz Mahkemesinde avukatlık yapmak hakkının izaasım muciptir.

Madde 47 – 46 ncı maddede yazılı memnuiyete uğrayanlar Adliye Vekâletince Temyiz Mahkemesine, avukatın mensup olduğu Baroya ve Baro mmtakasmdaki mahkemelere tebliğ olunur.

Bu memnuiyet hilâfına hareket edenler ilk defasında işten ve tekerrüründe meslekten çıkarılırlar.

Madde 48 – Vazife sırasında veya ifa ettiği vazifeden dolayı bir avukat aleyhine işlenen suçlar hakkında Türk Ceza Kanununun devlet memurları aleyhine işlenen cürümlere mahsus olan hükümleri tatbik olunur.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Madde 49 — [Maddenin 28 Eylül 1962 g. ve 73 s. kanunla değişik şekli] (*)

Avukatların vazifeden doğan veya vazife sırasında işlenen suçlardan dolayı haklarında takibat icrası Adalet Bakanının iznine bağlıdır.

Tahkikat Adalet Bakanının tensip edeceği makam tarafından yapılır.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ile Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun duruşmanın inzibatına müteallik hükümleri mahfuzdur. Şu kadar ki, bu hükümlere göre avukatlar tevkif edilemeyeceği gibi haklarında hafif hapis veya hafif para cezalarına da hükmolunamaz.

Madde 49 — [Maddenin 27 Haziran 1938 g. ve 3499 s. kanundaki şekli]

Avukatların vazifeden doğan veya vazife sırasında işlenen suçlarından dolayı haklarında takibat icrası Adliye Vekilinin iznine bağlıdır.

Tahkikat Adliye Vekilinin tensip edeceği makam tarafından yapılır.

Hukuk ve Ceza Muhakemeler Usulü Kanunlarının duruşmanın inzibatına müeallik hükümleri mahfuzdur.

Madde 50 — Bu kanunun hükümleri dairesinde avukatlar levhasına kaydı icra edilmemiş veya muvakkat vesika istihsalı suretile bu hakkı iktisap etmemiş olanların, şahıslarına ait bulunmayan her türlü dava evrakını tanzim ve icra muamelelerini takip veya avukatlara mahsus diğer salâhiyetleri istimal etmeleri veyahut avukat ünvanını taşımaları memnudur.

Bu memnuiyet hükmüne aykırı harekette bulunanlar ilk defasında beş liradan elli liraya kadar ağır para cezasına ve tekkerrürü halinde üç aya kadar hapis cezasına mahkûm edilirler.

* R. G. 5. Ekim. 1962 - 11224

Avukatlık yapmak salâhiyetini haiz olmadıkları halde muvazaalı surette matlûp temellük veya kanunların bahşettiği sair hakları suiistimal eylemek suretile avukatlara ait salâhiyetleri kullananlar üç aydan bir seneye kadar hapis, beş yüz liraya kadar ağır para cezasile cezalandırılırlar.

Mahkemelerle diğer bütün resmî makam ve merciler ve hakemler avukatlık salâhiyetini haiz olmayanları bu sıfatla kabul edemezler.

ÜÇÜNCÜ BAB AVUKATLAR LEVHASI

Madde 51 — Baro îdare Meclisi, her adlî yıl başlangıcında mm- takası dahilinde bulunan bütün avukatların bir levhasını tanzim eder. Levhaya her avukatın alfabe sırasile adı, soyadı, ikametgâhı ve bürosu yazılır.

Levhanın bir sureti Adliye Vekilliğine, Temyiz Mahkemesine, Devlet Şûrasına ve mmtakası dahilindeki en büyük mülkiye âmirlerine mahkemelere, Cumhuriyet Müddeiumumiliklerine, kazaî salâhiyeti haiz heyetlere ve noterlere, diğer Barolara gönderilir.

Madde 52 — Her avukat mmtakası dahilinde devamlı olarak avukatlık edeceği Baro levhasına kaydedilmekle mükelleftir.

Bir levhaya kayıtlı bulunan avukat devamlı olmamak şartile memleketin her yerinde mesleğini icraya salâhiyetlidir.

Madde 53 — Bir avukat levhasında kayıtlı bulunduğu Baro mmtakası haricinde devamlı surette icrai meslek eder veya disiplin cezasını müstelzim bir harekette bulunursa o yer Disiplin Meclisi tarafından bu husus hakkında tanzim edilecek zabıt varakası, icap eden muamele yapılmak üzere, avukatın mensup olduğu Baroya irsal edilir. ‘

Madde 54 — Bir Barodan diğer bir Baroya nakil hakkındaki talepler, levhasına kaydı istenilen Baro îdare Meclisine yapılır.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

ilk kayıтта esas olan vesikaların nakil talepnamesine rapte-dilmiş olması şarttır.

Madde 55 – [Maddenin 13 Ocak 1943 g. ve 4359 s. kanunla değişik şekli]

Baro idare Meclisi nakil talebinde bulunan avukatın disiplin takibatı altında olup olmadığını, iştirak hisselerini ödeyip ödemediğini önceden kayıtlı olduğu Barodan sorar ve bu hususta lüzum gördüğü her türlü tahkik muamelelerini yapar.

Nakil talebinin tervici halinde Baroca verilecek karar Adliye Vekilliğine gönderilir. Nakil muamelesi Vekillikçe muvafık görüldüğü takdirde keyfiyet Baroya bildirilir. Vekilliğin bu babda ittihaz edeceği karar kat'idir.

Madde 55 – [Maddenin 27 Haziran 1938 g. ve 3499 s. kanundaki şekli]

Baro idare meclisi nakil talebinde bulunan avukatın disiplin takibatı altında olup olm'adığını, iştirak hisselerini tediye edip etmediğini önceden kayıtlı olduğu barodan sorar ve bu hususta lüzum gördüğü her türlü tahkik muamelelerini yapar.

Nakil talebinin tervici halinde keyfiyet ruhsatnameye işaret edilmek üzere Adliye Vekâletine bildirilir.

Madde 56 – Nakil talebinin reddi veya on beş gün zarfında bir karar verilmemiş olması halinde alâkadar, Adliye Vekilliğine müracat hakkını haizdir. Adliye Vekilliğinin bu babda ittihaz edeceği karar kat'idir.

Madde 57 – Aşağıda yazılı hallerde avukatın adı levhadan silinir :

A) Levhaya kayıt talebinden itibaren üç ay içinde Baro muntakası dahilinde ikametgâh edinilmemiş veya ikametgâhın sonradan muntaka haricine nakledilmiş olması;

B) 32 nci maddenin birinci fıkrasında yazılı mecburiyete riayet edilmemiş olması;

C) Avukatlıkla içtimai caiz olmayan bir hizmet veya vazife deruhte edilmiş olması;

D) Avukatın malları üzerindeki tasarruf salâhiyetinin mahkeme kararile tahdit edilmiş olması;

E) Avukatlık vazifelerini devamlı surette ifaya mâni aklî bir arızanın tesbit edilmiş olması;

F) Medenî hakları istimalden menedilmiş bulunması;

G) Türk vatandaşlığı sıfatının kaybedilmiş olması;

H) Mahkeme veya Disiplin Meclisi kararile işten veya meslekten çıkarılmış olması;

İ) Meslekten istekle ayrılmış bulunulması.

Madde 58 – Levhadan silme kararı Baro İdare Meclisi tarafından verilir.

57 nci maddenin (H) ve (İ) bendlerinde yazılı haller haricinde alâkadarın kararlardan önce dinlenilmesi veya dinlenilmek üzere davet edilmiş olması şarttır.

Alâkadar, bu karar aleyhine tebliğ tarihinden on beş gün içinde Adliye Vekilliğine itiraz edebilir.

Madde 59 – 57 nci maddeye göre kaydın silinmesini mücip olan hallerin zevalini ve ilk kayda esas teşkil eden şartların varlığını isbat eden avukat levhaya yeniden kaydedilmek hakkını ihraz eder.

Bu kanunun 54, 55 ve 56 nci maddeleri kaydın yenilenmesi talebelerinde de tatbik olunur.

Madde 60 – Cezâî veya disipline müteallik bir karar neticesinde meslekten çıkarılanlarla ikinci maddenin (A) bendinde yazılı suçlardan dolayı mahkûm olanların ruhsatnamesi Adliye Vekâletince geri alınarak iptal ve kayıtları bir daha yenilenmemek üzere terkin olunur.

Bu muamelenin tatbiki kararın katileşmiş olmasına bağlıdır.

DÖRDÜNCÜ BAB BAROLAR

Madde 61 – Mmtakası dahilinde en az on beş avukat bulunan her vilâyet merkezinde bir baro teşkil edilir.

Baro kurulamıyan yerlerin en yakın baroya bağlanması veya bunların birleştirilerek ayrı bir baro teşkili ve merkezlerinin tayini Adliye Vekiline aittir.

Barolar, teşekkülü keyfiyetini Adliye Vekâletine bildirmekle şahsiyet iktisap ederler.

Madde 62 – Umumî heyet baronun en yüksek merciidir. Bu heyet levhaya kayıtlı avukatlardan tereküp eder.

Madde 63 – Umumî heyet:

- A) İdare meclisini ve baro reisini seçmek;
- B) Baro mensuplarından alınacak dühuliye ve yıllık aidatı tesbit etmek;
- C) İdare heyetinin yıllık hesaplarını tetkik ve rüyet etmek;
- D) Bütçeyi tasdik eylemek;
- E) Baro reisinin istifası halinde bir karar vermek;
- F) Meslek işlerine ait tekliflerde bulunmak;

Ve bu kanunda yazılı diğer hususları ifa eylemek vazifeleriyle mükelleftir.

Madde 64 – Umumî heyet her yıl Kânunuevvel ayının ilk haftası içinde idare meclisi tarafından hazırlanan bütçeyi müzakere etmek ve baro reisiyle idare meclisi âzalarının seçim müddetinin bitmesinden on beş gün önce de yeni seçim yapmak üzere toplanır.

Madde 65 – Adliye Vekili ve idare meclisi; lüzum gördüğü hallerde umumî heyeti fevkalâde içtimaa davet eder. İdare meclisi, levhaya kayıtlı avukatların üçte biri ve yüz elliden faz-

la âzası olan barolardan elli avukat tarafından verilen toplantı taleplerini nazara almağa mecburdur.

İkinci fıkrada yazılı toplantı talebinin müzakere mevzuunu ihtiva etmesi şarttır.

Madde 66 – Levhada kayıtlı avukatların her biri umumî heyet içtimalarına yazı ile davet olunur. Davet mektubunun toplantı gününden en az bir hafta evvel postaya veya avukata tevdi edilmiş olması lâzımdır. Bu mektupla toplantının yapılacağı yer, gün ve saat, ruznameye dahil olan mevat ve teşekkül nisabının olmaması halinde gelecek toplantının yapılacağı yer ve gün yazılır.

Madde 67 – [Maddenin 13 Ocak 1943 g. ve 4359 s. kanunla değişik şekli]

Umumî heyet, levhada kayıtlı avukat adedinin yarıdan bir fazlasıyla teşekkül eder.

Birinci fıkrada yazılı ekseriyet hasıl olmadığı takdirde içtima, on beş günü geçmemek üzere başka güne bırakılır, ikinci içtimada bulunan avukat adedi ne olursa olsun heyet teşekkül etmiş sayılır.

Kararlar, hazır olan âzanın mutlak ekseriyetiyle verilir. Reylerde müsavat halinde reisin bulunduğu taraf tercih olunur.

İçtimalarda ruznameye dahil olmıyan hususlar mevzuu-bahs edilemez. Yeni bir toplanma kararı bu kayıttan müstesnadır.

Madde 67 – [Maddenin 27 Haziran 1938 g. ve 3499 s. kanundaki şekli]

Umumî heyet, levhada kayıtlı avukat adedinin yandan bir fazlasıyla teşekkül eder.

Birinci fıkrada yazılı ekseriyet hasıl olmadığı takdirde içtima bir h'afte sonra aynı gün ve aynı saate talik olunur. İkinci

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

içtimada bulunan avukat adedi ne olursa olsun heyet teşekkül etmiş sayılır.

Kararlar, hazır olan âzanın mutlak ekseriyetile verilir. Reylerde müsavat halinde reisin bulunduğu taraf tercih olunur.

Seçileceklerin, içtimada hazır bulunanların yarısından fazla rey almaları şarttır. İlk seçimde, seçileceklerin tamamı veya bir kısmı bu mikdar reyi temin edemediği takdirde ekseriyeti temin edemeyenlerin iki misline müsavi en çok rey alanlar hakkında yeniden seçim yapılır. Bu seçim sonunda en çok rey alanlar kazanmış sayılır.

Aynı sayıda rey kazananlar arasında kura çekilir.

İçtimalarda, ruznameye dahil olmayan hususlar mevzuubahs edilemez. Yeni bir toplanma kararı bu kayıddan müstesnadır.

Madde 68 – Her baronun bir reisi ve en az dört âzadan mürekkep bir idare meclisi vardır.

Avukat adedi, elliden yüze kadar olan barolarda 6, yüz birden yüz elliye kadar olan barolarda 8, yüz elliden fazla olanlarda 10 âza ve her baroda en çok dört ihtiyat âza bulunur.

Baro reisi, idare meclisinin tabii reisidir.

Madde 69 – [Maddenin 13 Ocak 1943 g. ve 4359 s. kanunla değişik şekli]

Baro reisi ve idare meclisi âzaları levhada kayıtlı bulunan avukatlar arasından gizli rey ile seçilir.

Seçileceklerin heyeti umumiye içtimamda hazır bulunanların yarısından fazla rey almaları şarttır.

İlk seçimde seçilenlerden herhangi biri bu kadar reyi alamadığı takdirde en çok rey alanlar arasından yerine seçilecek âzalıgm iki misli nisbetinde ayrılacak namzetler üzerinden yeniden seçim yapılır. Bu seçim sonunda en çok rey alanlar kazanmış sayılır.

Aynı sayıda rey kazananlar arasında kur'a çekilir.

Disiplin takibatı altında bulunanlarla hakkında avukatlığa mani bir suçtan dolayı son tahkikatın açılması kararı verilmiş veya 83 üncü maddenin 2, 3, 4 üncü bendlerinde yazılı cezalara uğramış olanlar cezanın infazı tarihinden itibaren üç sene geçmedikçe baro reisi veya âzası seçilemezler.

Seçim umumî heyetten kur'a ile ayrılan üç avukat tarafından idare olunur. Namzetliğini koymuş olanların seçim bürosuna ayrılmaları caiz değildir.

Seçilme ehliyetini kaybeden baro reis veya âzasının vazifesi kendiliğinden nihayet bulur.

Seçim neticesi idare meclisi tarafından tanzim edilecek bir mazbata ile Adliye Vekilliğine bildirilir.

Madde 69 — [Maddenin 27 Haziran 1938 g. ve 3499 s. kanundaki şekli]

Baro reisi ve idare meclisi âzaları levhada kayıtlı bulunan avukatlar arasından gizli reyle seçilir.

Disiplin takibatı altında bulunanlarla hakkında avukatlığa mâni bir suçtan dolayı son tahkikatın açılması kararı verilmiş veya 83 üncü maddenin II, III, ve IV üncü bendlerinde yazılı cezalara uğramış olanlar cezanın infazı t'arihinden itibaren üç sene geçmedikçe baro reisi veya âzası seçilemezler.

Seçim, umumî heyetten kur'a ile ayrılan üç avukat tarafından idare olunur. Namzedliğini koymuş olanların seçim bürosuna ayrılmaları caiz değildir.

Seçilmek ehliyetini kaybeden baro reisi veya âzasının vazifesi kendiliğinden nihayet bulur.

Seçim neticeleri bir mazbata ile Adliye Vekilliğine bildirilir.

Madde 70 — Baro reisi ve idare meclisi âzalarının müddeti iki senedir. Şu kadar ki, âzaların yarısı her sene yenilenir. İlk seçimden bir sene sonra ayrılacak âzalar kur'a ile taayyün eder.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Seçim devresinin bitmesinden önce ayrılan baro reisinin yerine seçilen, geri kalan müddeti tamamlar.

Madde 71 – Azâlardan iki sene idare meclisinde bulunanlar, ayrılmalarından bir sene geçmedikçe yeniden intihap olunamazlar. 55 yaşını bitirmiş olanlar veya son üç sene zarfında iki sene idare meclisinde vazife görenler gelecek iki sene için baro reisi veya âza olmaktan itizar edebilirler.

Madde 72 – İdare meclisi, âzası arasından bir reis vekili ve bir de umumî kâtip seçer.

Baronun yazı ve hesap işleri, adli müzaheret bürosu umumî kâtibin nezareti altındadır.

Lüzum görülen yerlerde hesap işlerine nezaret için ayrıca bir âza muhasip olarak ayrılabilir.

Madde 73 – İdare meclisinin vazife ve salâhiyeti :

A) Avukatlık vakar ve haysiyetinin muhafazasına, mesleğin adalet gayelerine uygun olarak sadakat ve şerefle icrasına nezaret etmek,

B) Stajiyer ve avukatların baroya kayıt ve kabul veya nakil talepleri hakkında karar vermek;

C) Avukatlık levhasını tanzim ve meslekî vecibelerin ifa edilip edilmediğini mürakabe etmek;

D) Avukat ve stajiyerler hakkında inzibatî kaza hakkını kullanmak;

E) Levhada kayıtlı avukatlar arasında tahaddüs eden meslekî ihtilâfların halline, talep vukuunda tavassut etmek;

F) Avukatla müvekkil arasında çıkan ihtilâfları müvekkilin talebi üzerine tetkik ederek karara bağlamak;

G) Adliye Vekâleti ve (F) bendinde yazılı ihtilâf hakkında mahkeme tarafından talep olunan mütalâaları rapor halinde bildirmek;

H) Baronun mallarını idare ve muhtaç avukatlara yapılacak yardım şeklini tesbit etmek;

İ) Senelik bütçeyi hazırlıyarak umumî heyetin tasvibine arz etmek;

J) Baro namına iktisap ve iltizam hususlarında baro reisine mezuniyet vermek;

K) Avukat yanında yapılacak staj işlerini tanzim ve müra-kabe etmek;

L) İdare meclisi âzası tarafından verilen istifalar hakkında karar vermek;

M) Adlî müzaheret bürosu teşkil ve idare eylemek;

N) Umumî heyet kararlarını infaz etmek;

O) Baronun ücretli memurlarını tayin ve azletmek;

P) Dahilî idareye taallûk eden bütün işleri görmek;

Ve bu kanunda yazılı diğer salâhiyetleri kullanmak hususlarından ibarettir.

Madde 74 – İdare meclisi, baro reisi tarafından doğrudan doğruya veya âzadan herhangi birinin müzakere mevzuunu ihtiva eden yazılı talebi üzerine toplanmağa dâvet olunur.

Kararlar, reis ile birlikte beş âzası olan barolarda üç, yedi âzası olan barolarda dört, dokuz âzası olanlarda beş, on bir âzası olanlarda altı kişinin bir reyde birleşmesiyle verilir.

Baro reisi veya âzası alâkalı oldukları işlerin müzakeresine iştirak edemezler.

Madde 75 – İdare meclisi âzaları davet mektup veya listesiyle toplantıya çağırılır. Birbirini müteakip üç celseye sebepsiz olarak iştirak etmemiş olan âza idare meclisi kararıyla müstafi addolunur.

Bu karara karşı, tebliği tarihinden on beş gün içinde Adliye Vekâletine itiraz edilebilir.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Madde 76 — Baro reisliği, idare meclisi âzalığı vazifeleri veya baro menfaatlerini temsil ve müdafaa hususunda herhangi bir avukata tevdi olunan iş ücretsiz görülür.

Masraflar baro kasasından ödenir.

Madde 77 — Baro reisi, umumî heyet ve idare meclisi içtimalarına riyaset eder.

Reisin gaybubetinde bu vazife, reis vekili ve onun da bulunmaması halinde meclis âzalarından biri tarafından ifa olunur.

Umumî heyetle idare meclisinde ittihaz olunan kararlar ve yapılan seçimler bir zabıt varakasıyla tesbit olunur.

Zabıtnamenin ziri içtimain hitamından önce reis ve umumî kâtip tarafından imza edilir.

Madde 78 — Reis baroyu temsil eder. İdare meclisinin reisi sıfatıyla haiz olduğu salâhiyetlerden maada :

Umumî heyet ve idare meclisi kararlarını infaz etmek;

73 üncü maddeye tevkifan verilen mezuniyet dairesinde baro namına iltizam ve iktisapta bulunmak; taahhütlere girişmek, baroya yapılan teberrüleri kabul ve bütçeyi tatbik etmek;

Mahkeme ve resmî daireler huzurunda baroyu temsil ve müdafaa edecek avukatı tayin etmek;

Avukat sicillerinin, Adliye Vekâleti tarafından gönderilen nümuneye tevfikan tanzim ve muhafazasını temin etmek;

Baro âzası veya bir avukatla müvekkil arasında tahaddüs eden ihtilâfları idare meclisine intikale mahal vermeden dostane bir surette halline çalışmak;

Ve bu kanunda yazılı diğer hususları ifa eylemek hak ve vazifelerini haizdir.

Madde 79 — Baro mensupları 73 üncü maddenin A, E, F, M bentlerinde yazılı hususların tatbiki dolayısıyla vukubula-

çak davete icabet ve kendilerinden istenilen malûmatı ita ve bu maksatla yapılacak tavsiyelere riayet etmekle mükelleftirler.

Baro reisi, birinci fıkrada münderiç muamelelerin ifasını temin için 100 liraya kadar para cezasına hükmedebilir. Şu kadar ki, bu kararın ittihazından önce, verilen emrin icra olunmaması halinde para cezası tayin edileceği keyfiyetinin alâkadara yazı ile bildirilmiş olması şarttır.

Bu karar aleyhine on beş gün zarfında idare meclisine itiraz olunabilir.

Bu maddede yazılı para cezası disiplin faslındaki hükümlere tevfikan tahsil edilir.

Madde 80 – Baro senelik aidatını makbul bir sebep olmaksızın vermemekte ısrar edenlerin isimleri, idare meclisi kararıyla borçlarını ödeyinceye kadar baro levhasından silinir.

Madde 81 – [Maddenin 13 Ocak 1943 g. ve 4359 s. kanunla değişik şekli]

Adliye Vekili avukatlarla idare meclisi ve baro reisliği üzerinde nezaret hakkını haizdir. İdare meclisi ve baro reisi üzerindeki nezaret hakkını baro merkezindeki en yüksek dereceli hâkim marifetiyle ve avukatlar üzerindeki nezaretini de baro idare meclisi vasıtasıyla kullanır.

Baro idare meclisi, bu kanunda Adliye Vekilliğinin kararının kat'î olduğu yazılı hallerde Vekilliğin kararını veya 73 üncü maddenin A, B, C, G, M, N bentleri ve 42, 51, 57, 58, 59, 111, 114 ve 130 uncu maddeleriyle kendisine verilen vazifeleri yapılan tebliğe rağmen bir ay içinde infaz veya ifadan imtina eylediği takdirde Adliye Vekili tarafından fesholunabilir. Bu takdirde umumî heyet fesih kararının tebliğinden itibaren on beş gün içinde Adliye Vekili tarafından yeniden seçim icrasına davet edilir. Şu kadar ki yeni seçilecek idare meclisinin üçte biri eski meclise dahil bulunmayan avukatlardan seçilir.

Baro reisi ve idare meclisine ait vazifeler yeni meclisin seçimine kadar birinci fıkrada yazılı hâkimin inhası üzerine

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Adliye Vekilliğince baroda kayıtlı avukatlardan teşkil edilecek üç kişilik bir heyet tarafından görülür.

Madde 81 — [Maddenin 27 Haziran 1938 g. ve 3499 s. kanundaki şekli]

Adliye Vekili bütün avukatlarla idare meclisi ve baro reisliği üzerinde nezaret hakkını haizdir, idare meclisi ve baro reisi üzerindeki nezaret hakkını baro merkezindeki en yüksek dereceli hâkim marifetile ve avukatlar üzerindeki nezaretini baro idare meclisi vasıtasile kullanır.

73 üncü maddenin A bendinde yazılı murakabe hakkım kullanmakta ihmal veya suiistimali görülen idare meclisi Adliye Vekilinin kararile fesholunur:

Bu takdirde umumî heyet, fesih kararının tebliğinden itibaren on beş gün içinde Adliye Vekili tarafından yeniden seçim icrasına davet edilir.

Baro reisine ve idare meclisine aid vazifeler, yeni meclisin seçimine kadar birinci fıkrada yazılı hâkimin inhası üzerine, Adliye Vekilliğince baroya kayıtlı avukatlardan teşkil edilen üç kişilik bir heyet tarafından görülür.

BEŞİNCİ BAB DİSİPLİN MUAMELELERİ

Madde 82 — Avukatlık vakar ve şerefine uymıyan fiil ve hareketlerde bulunanlarla meslekî faaliyette vazifelerini yapmıyan veya vazife icabı olan dürüstlüğe riayet etmiyenler hakkında bu kanunda yazılı disiplin cezaları tatbik olunur.

Madde 83 — Disiplin cezaları şunlardır :

I — İhtar, avukatı dikkate davettir.

Bu ceza, baro reisi tarafından yazılan bir mektupla tatbik olunur.

Sicile geçmez ve aleyhine itiraz olunamaz.

II – Tevbih, meslekî âdâba uymıyan fiil ve hareketin disiplin meclisi kararıyla muahezesidir.

III – Beş yüz liraya kadar para cezası,

IV – İşten çıkarma, avukatın bir aydan az ve iki seneden fazla olmamak şartıyla mesleğini yapmaktan menedilmesidir.

V – Meslekten çıkarma, avukatlık ruhsatnamesinin geri alınmasıdır.

Madde 84 – Disiplin muamele ve kararları idare meclisi tarafından tertip ve tatbik olunur. Bu takdirde idare meclisi disiplin meclisi ünvanını alır.

Madde 85 – Baroya kayıt ve kabulden önceki fiil ve hareketler meslekten çıkarma cezasını istilzam etmiş olmadıkça disiplin takibatına mevzu teşkil edemez.

Madde 86 – [Maddenin 13 Ocak 1943 g. ve 4359 s. kanunla değişik şekli]

Disiplin takibatının icrası avukatın tahkikata başladığı sırada kayıtlı olduğu baroya aittir. Şu kadar ki baro reisi ile idare meclisi âzaları hakkında vukubulacak ihbar ve şikâyet üzerine yapılacak tetkikata alâkalı reis ve âza iştirak edemez ve bu yüzden idare meclisi teşekkül edemediği takdirde disiplin takibatı en yakın baro tarafından yapılır.

Şikâyet ve ihbar mevzuunun tahkika değer mahiyette olmadığına dair salâhiyetli baro idare meclisleri tarafından verilecek kararlar Cumhuriyet Müddeiumumisi ve varsa şikâyetçiye tebliğ olunur.

Madde 86 – [Maddenin 27 Haziran 1938 g. ve 3499 s. kanundaki şekli]

Disiplin takibatının icrası avukatın tahkikata başladığı sırada, kayıtlı bulunduğu baroya aittir.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Baro reisi ve idare meclisi âzaları hakkındaki takibat 81 inci maddenin birinci fıkrasında yazılı hâkimin tensip edeceği en yakın barolardan biri tarafından yapılır. Şikâyet veya ihbar mevzuunun tahkika değer mahiyette olup olmadığının tayini bu hâkime aittir.

Hakkında takibat yapılmasına karar verilenlerin vazifesi takibat neticesine kadar vekil veya ihtiyat âza tarafından görülür.

Madde 87 – Ceza takibatı disiplin muamelesinin tatbik ve icrasına mani teşkil etmez.

Aleyhine ceza takibatına başlanmış olan avukat hakkındaki disiplin muameleleri bu takibatın devamı müddetince durdurulabilir. Bu takdirde idare meclisi, 103 üncü maddeye göre avukatı işten menetmeğe mahal olup olmadığı hakkında bir karar verir.

Beraatle neticelenmiş olan bir ceza davasının mevzuuna giren fiillerden dolayı disiplin takibatının icrası o fiillerin Ceza Kanunundaki maddeden ayrı ve başlı basma disiplin cezasını istilzam eder mahiyette bulunmasına bağlıdır.

Madde 88 – Disiplin takibatı idare meclisi tarafından verilen bir kararla açılır.

İdare meclisi, alâkalının ihbar ve şikâyeti veya müddeiumuminin talebi üzerine yahut resen yukarıki fıkroda yazılı kararın verilmesine esas olacak tahkikatın icrasını kendi azasından birine tevdi eder.

Madde 89 – Tahkikat icrasına memur edilen âza sübut delillerini toplar. Lüzum gördüğü kimselerin ifadelerini yeminle de alabilir. Hakkında şikâyet edilen avukatı dinledikten sonra dosyayı bir raporla idare meclisine verir.

Madde 90 – [Maddenin 13 Ocak 1943 g. ve 4359 s. kanunla değişik şekli]

Disiplin takibatına mahal olmadığına dair 86 nci maddeye göre salâhiyetli baro idare meclisleri tarafından verilen

kararlar aleyhine tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde Cumhuriyet müddeiumumisi veya şikâyetçi tarafından 81 inci maddenin birinci fıkrasında yazılı hâkime itiraz olunabilir.

Hâkim tarafından evrak üzerinde yapılacak tetkikat neticesinde şikâyet ve ihbar mevzuu tahkika değer mahiyette görülürse evvelki karar refolunarak disiplin takibatının açılması zımında evrak evvelki kararı veren baroya gönderilir. Hâkim tarafından verilecek kararlar kat'îdir. Hakkında takibat yapılmasına karar verilenlerin vazifeleri takibat neticesine kadar vekil veya ihtiyat âza tarafından görülür.

Madde 90 – [Maddenin 27 Haziran 1938 g. ve 3499 s. kanundaki şekli]

Takibat icrasına mahal olmadığına dair olan kararlar 81 inci maddenin birinci fıkrasında yazılı hâkime tevdi edilir.

Tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde takibat icrası için iade edilmeyen kararlar katileşmiş sayılır.

Madde 91 – Ademi takip hakkındaki kararın mevzuuna giren fiillerden dolayı yeniden tahkikat yapılabilmesi yeni delillerin bulunmasına ve kararın katileştiği tarihten itibaren üç sene geçmemiş olmasına bağlıdır.

Madde 92 – Takibatın icrası kararını vermiş olanlar disiplin meclisine iştirakten memnu değildirler.

Madde 93 – Takibat icrasına karar verilen hallerde tetkikat, duruşma yapılarak icra olunur. Duruşma gizli olur.

Hâkimler ve levhada kayıtlı avukatlar duruşmada hazır bulunabilirler.

97 nci madde hükmü mahfuzdur.

Madde 94 – Usulüne tevfikeyen yapılan davete icabet etmemiş olan avukatın giyabında duruşma yapılmasına karar verilebilir.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Madde 95 – Disiplin meclisi, delillerin ne hudut dahilinde ikame ve tetkik edileceğini talep veya feragatlere veya evvelce verilmiş kararlarla bağlı olmaksızın takdir ve tayin eder.

Madde 96 – Şahit ve ehli hibrenin duruşmaya celbi veya naip vasıtasile yahut istinabe yolile dinlenmesi veya mazbut ifadelerinin okunmasıyle iktifa edilmesi disiplin meclisinn takdirine bağlıdır.

Ancak; bir vakanın delili bir şahidin şahsî malûmatından ibaret ise bu şahit herhalde dinlenir.

Madde 97 – Tevbih veya para cezasını müstelzim fiil ve hareketlere müteallik disiplin davaları evrak üzerinde tetkik ve rüyet olunabilir. Bu takdirde hakkında takibat yapılanın şifahî veya yazılı müdafaası alınmadıkça yahut müdafaanesini münasip bir zamanda vermeğe davet edilmedikçe ceza verilemez.

Madde 98 – Duruşma zabıtnamesi reisin tensip edeceği bir avukat tarafından tutulur.

Duruşma haricinde dinlenenlere ait zabıt varaklarının duruşmada okunması mecburîdir.

Madde 99 – İstinabe yoliyle verilen talimat baro merkezinde takibatın safhasına göre idare meclisi veya âzası diğer yerlerde sulh hâkimi tarafından icra edilir.

Madde 100 – Şahitler ve ehli hibre müddeiumumîlik vasıtasıyla davet olunur.

Usulü dairesinde davet olup da gelmiyen veya kanunî bir sebep olmaksızın şahitlik veya yemin etmekten çekinen şahit veya eh

hibrenin bu hareketinden doğan masraflarla beraber yirmi liraya kadar hafif para cezasına mahkûm edilmesi şahit ve ehlihibrenin ikamet ettiği veya sakin olduğu yerin sulh mahkemesinden istenebilir.

Bu takdirde şahit ve ehlihibrenin ihzar müzekkeresiyle zorla getirilmesi sulh hâkiminden istenir.

İhzar müzekkeresi verilmeyip de yeniden celpname ile davet edilir ve yine gelmezse evvelce hükmolunan cezadan başka aynı suretle yine bir cezanın hükmolunması istenebilir.

Sulh mahkemesi, bu hususta tanzim edilmiş olan zabıt varakası üzerine karar verir.

Madde 101 – [Maddenin 13 Ocak 1943 g. ve 4359 s. kanunla değişik şekli]

Disiplin cezaları hakkında karar verecek heyetlere dahil olanların Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda yazılı sebeplerle reddi hakkındaki talepler reddi istenilen âzadan başkalarının iştirakiyle tetkik olunur. Ret sebebiyle heyetin teşekkül edememesi halinde kur'a ile seçilecek avukat veya hâkim ile heyet tamamlanır.

81 inci maddede bahsi geçen hâkimin reddi halinde keyfiyet en yakın ağır ceza mahkemesi reisi tarafından tetkik ve talep varit görülürse iş reddolunan hâkimden sonra gelen mahallin en yüksek dereceli hâkimine tevdi olunur.

Madde 101 – [Maddenin 27 Haziran 1938 g. ve 3499 s. kanundaki şekli]

Disiplin cezaları hakkında karar verecek heyetlere dahil olanların Ceza

Muhakemeleri Usulü Kanununda yazılı sebeplerle reddi hakkındaki talepler reddi istenilen âzadan başkalarının iştirak ile tetkik olunur.

Red sebeble heyetin teşekkül edememesi halinde kura ile seçilecek avukat veya hâkim ile heyet tamamlanır.

Madde 102 – Disiplin meclisi kararlarının tasdikli bir sureti alâkalılara tebliğinden sonra 81 inci maddede yazılı hâkime tebliğ olunur.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Hâkim bunlardan aleyhine itiraz etmediklerini derhal Adliye Vekâletine gönderir.

Madde 103 — Hakkında meslekten çıkarma cezasını istilzam edebilecek mahiyette bir fiilden dolayı takibat yapılmakta olan avukat disiplin meclisi kararıyla işten menedilebilir.

Kararın verilmesinden önce alâkalının dinlenmiş veya dinlenilmek üzere davet edilmiş olup da tayin edilen günde gelmemiş olması şarttır,

Disiplin meclisi, bu karara esas olan delillerin ne hudut dahilinde ikame ve tetkik olunacağı taleplere bağlı olmaksızın serbestçe tayin ve takdir eder.

Karar, hakkında takibat yapılan avukata mucip sebeplerle birlikte tebliğ olunur.

Madde 104 — Haklarında meslekten çıkarma cezası veya tevkif müzekkeresi veya rüşvet, sahtekârlık, sirket, dolandırıcılık, emniyeti suiistimal ve yalan yere şahitlik cürümlerinden dolayı son tahkikatın açılması kararı verilenlerin işten menedilmeleri mecburîdir.

Madde 105 — 103 üncü maddeye göre verilen işten men kararları tefhim veya tebliğ tarihinde katileşir.

İşten men edilmiş olanlar bu tarihten itibaren avukatlığa ait salâhiyetleri hiç bir suretle kullanamazlar. Bu hüküm avukatın karisiyle reşit olmıyan çocuklarına ait işlerde carî değildir.

İkinci fıkrada yazılı memnuiyet hilâfına kasdî olarak hareket eden avukat hakkında 83 üncü maddenin dört veya beşinci bentlerinde yazılı cezalardan biri tatbik olunur.

Mahkemelerle resmî daireler işten men edilen avukatları kabul etmemekle mükelleftirler.

Madde 106 — İşten men kararı aleyhine haysiyet divani nezdinde itiraz olunabilir. İtiraz, kararın icrasını durdurmaz. Varit görülürse karar kaldırılır.

Bu husustaki itirazlar acele tetkik olunur.

Madde 107 – İşten men edilen avukata ait dâvalar, baro reisinin tayin edeceği avukatlar tarafından takip olunur.

Otuz birinci maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları hükmü burada da carîdir.

Birinci fıkrada yazılı vekâlet vazifesi haklı sebeplerin mevcudiyeti halinde reddolunabilir. Ret sebeplerinin kabulü değer olup olmadığını tetkik, 81 inci maddede gösterilen hâkime aittir.

Vekâlet vazifesi, temsil edilen avukatın talimatına bağlı olmak sızın onu ifa edenin mesuliyeti altında görülür.

Yapılan işlerin ücretini kendisine vekâlet olunan avukat öder. İhtilâf halinde ücretin miktarı, idare meclisi tarafından tesbit olunur. Baro bu ücretin ödenmesinde bir kefil gibi mesuldür.

Madde 108 – İşten men kararı, takibatın durdurulmuş veya avukatlık icrasına mani olmıyan bir ceza verilmiş olması halinde kendiliğinden kalkar.

İşten men kararı, bu kararın ittihazına esas olan hal veya şartların mevcut olmadığı veya sonradan kalktığı sabit olursa disiplin meslisi tarafından refolunur.

Madde 109 – Disiplin meclisi kararları aleyhine alâkalı avukat tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren bir hafta içinde ve 81 inci maddede yazılı hâkim de evrakın kendisine tevdi tarihinden itibaren on beş gün içinde haysiyet divanına itiraz edebilir.

Yukarıki fıkrada yazılı hâkim, aleyhine itirazda bulunmadığı disiplin meclisi kararlarını hemen Adliye Vekilliğine gönderir. Evrakın vürudu tarihinden itibaren üç ay içinde Adliye Vekili Cumhuriyet Başmüddeiumumîliğine vereceği yazılı emirle disiplin meclisi kararları aleyhine haysiyet divanına itiraz edebilir.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Madde 110 – Haysiyet divanı, Temyiz Mahkemesi Birinci Reisinin reisliği altında biri temyiz ikinci reislerinden olmak üzere Adliye Vekili tarafından seçilecek üç temyiz hâkiminden ve 11 inci maddede yazılı surette seçilen üç avukattan teşekkül eder. Müddeti dört senedir.

Bundan başka üçü temyiz hâkimi ve üçü avukat olmak üzere altı yedek âza ayrılır.

Madde 111 – Levhada kayıtlı avukat adedi elliye kadar olan barolar bir, elliden iki yüze kadar olanlar beş, iki yüzden fazla olanlar 1ar her elli avukata mukabil birer namzedi ihtiva eden bir liste tanzim ederler. Baro idare meclislerine dahil olanlar namzet gösterilemez.

Bu suretle taayyün eden namzetlerin soyadları bir umumî listede toplanarak bütün barolara dağıtılır. Baro idare meclisleri umumî listenin vürudu tarihinden en çok bir ay içinde bu listeye dahil olanlardan on iki avukat seçerek keyfiyeti bir mazbata ile tesbit eder.

Bu mazbatalara göre en çok rey kazanmış olan on iki namzedin soyadları alfabe suretiyle ve rey sayısı gösterilmeksizin Adliye Vekâletine bildirilir.

Adliye Vekâleti haysiyet divanına iştirak edecek daimî ve ihtiyat âzayı bunlar arasından ayırır. İkinci ve dördüncü fıkralarda yazılı muameleler Ankara barosu idare meclisi tarafından ifa olunur.

Bu maddeye göre yapılacak seçimin dört senelik müddetin bitmesinden altı ay önce başlamış olması şarttır.

Madde 112 – Haysiyet divanı, disiplin dâvalarını evrak üzerinde tetkik ve rüyet eder. Ancak; işten veya meslekten çıkarma cezasına müteallik hükümlerde alâkalı avukatın talebi üzerine veya lüzumunda resen duruşma icrasına karar verir.

Alâkalı avukat duruşmada hazır olabileceği gibi kendisini vekâletnameyi haiz bir müdafii ile de temsil ettirebilir.

Duruşma icrası suretiyle yapılan tetkikatta müddeiumumîlik vazifesi Cumhuriyet Başmüddeiumumîsi tarafından ifa edilir.

94 ve 95 inci maddeler haysiyet divanı hakkında da tatbik olunur.

Madde 113 – Haysiyet divanında duruşmaya raportör âza tarafından işin izahiyle başlanır. Bu âzanm duruşmadan önce raporunu tanzim ve imza ile dosyaya koymuş olması şarttır.

Raportör âzanm izahatını müteakip Cumhuriyet Başmüddeiumumîsi, alâkalı avukat ve varsa müdafii iddialarını beyan ve bunları izah için söz alırlar. Bunlar arasından itirazı yapmış olan taraf önce dinlenir. Son söz, hakkında disiplin takibi yapılan avukatındır.

Madde 114 – Haysiyet divanı, itirazı varit görürse, esas hakkında da karar verir.

İtiraz üzerine verileri kararlar kat'î olup aleyhine hiç bir mercie başvurulamaz.

Not: (Aleyhine hiç bir mercie başvurulamaz) cümlesi, Anayasa Mahkemesinin 30 Mayıs 1963 günlü ve 1963/75 - 129 sayılı kararıyle iptal edilmiştir.

Madde 115 – Disiplin meclisi veya haysiyet divanı, irat ve ikame edilen delilleri tahkikat ve duruşmadan edineceği kanaate göre serbestçe takdir eder. Şu kadar ki, bu heyetler disiplin cezalarının tayin ve tatbikinde avukatlık şeref ve itibarını kuvvetle muhafaza etmek ve mesleğin adalet gaye ve icaplarına uygun olarak icrasını temin eylemek vazifesinden ilham alırlar.

Madde 116 – [Maddenin 19 Ocak 1943 g. ve 4359 s. kanunla değişik şekli]

Bu kanunun ikinci babında yazılı vecibelere riayet etmeyenler hakkında ilk defasında en az tevbih ve tekerrüründe işten çıkarma ve ikinci maddenin A bendinde yazılı bir suçtan dolayı mahkûmiyet halinde bu maddenin son fıkrası hükmü nazara alınarak meslekten çıkarma cezası tatbik olunur.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Madde 116 – [Maddenin 27 Haziran 1938 g. ve 3499 s. kanundaki şekli]

Bu kanunun ikinci babında yazılı vecibeler veya 130 uncu maddenin birinci fıkrası hükümlerine riayet etmeyenler hakkında ilk defasında en az tevbih ve tekerrüründe işden çıkarmak ve ikinci maddenin (A) bendinde yazılı bu suçtan dolayı mahkûmiyet halinde de meslekten çıkarma cezasının tatbiki mecburidir.

Madde 117 – [Maddenin 27 Haziran 1938 g.ve 3499 sayılı kanundaki şekli]

Mevzuu irtica olan yahut millî vahdet ve şuurla telifi mümkün olmıyan fiillere mütaallik davaları deruhte etmeyi itiyat edenler, disiplin takibatına lüzum kalmaksızın baro idare meclisinin talebi üzerine haysiyet divanı kararıyla meslekten çıkarılabilirler. Muhitindeki temas ve faaliyetleri itibariyle muayyen bir baro mmtakası dahilinde avukatlık yapmaları, millî, meslekî ahlâk veya menfaat bakımından tecviz edilmeyenlerin isimleri, baro idare meclisinin talebi üzerine haysiyet divanı kararıyla mensup oldukları baro levhasından silinir.

Kaydı silinenler levhasından çıkarıldıkları baro mmtakası dahilinde avukatlık edemezler.

Yukarıki fıkralarda yazılı kararların ittihazından önce Cumhuriyet Başmüddeiumumîsinin mütalâasıyla alâkalı avukatın yazılı müdafaası alınır.

Haysiyet divanı, lüzum gördüğü hallerde alâkalı avukatı da dinliyebilir.

Bu maddeye göre haysiyet divanı tarafından verilecek kararlar kat'î olup aleyhine hiç bir mercie müracaat edilemez.

Madde 117 – [28 Eylül 1962 günlü ve 73 sayılı kanunun 2 nci maddesi hükmiyle kaldırılmıştır.] (*)

Madde 2 – 3499 sayılı Avukatlık Kanununun 117 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici madde 1 – Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 150 nci, 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 379 uncu maddelerine tevfikan Avukatlar hakkında başlamış işlerden dolayı kendilerine ceza verilemez; karara bağlananlar da yerine getirilmez.

Geçici madde 2 – Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce Avukatlar hakkında 3499 sayılı kanunun 117 inci maddesine göre başlamış muameleler durdurulur; ittihaz olunan kararlar yerine getirilmez. Meslekten çıkarılanlar veya baro levhasından kaydı silinenlere hakları baro idare kurulları tarafından iade olunur.

Madde 118 – Disiplin cezasını istilzam edecek fiillerin vukuundan itibaren üç sene geçmiş ise takip yapılamaz.

Madde 119 – Disiplin cezaları katileşmedikçe icra olunmaz.

Madde 120 – Disiplin muameleleri dolayısıyla davet olunan her şahit ve ehli hibrenin kaybettiği vakit ile münasip bir tazminata hakkı vardır. Bunlardan dâvete icabet için seyahat etmeğe mecbur olanlara yol ve ikamet masrafı da verilir.

Hakkında takibat yapılan avukat, dinlenmesini istediği şahit ve ehli hibre masrafını peşin olarak öder.

Avukata veya üçüncü bir şahsa yükletilmeyen veya borçludan tahsil imkânı kalmıyan masraflar, Devlet hâzinesinin ceza dâvalarında şahit, tazminat ve masraflarındaki mesuliyeti nisbetinde baroya yüklenir.

Madde 121 -- Para cezasına veya masrafların ödenmesine dair olan kararlar icra ve İflâs Kanununun ilâmların icrası hakkındaki hükümlerine göre infaz olunur.

Para cezaları baro kasasına irat yazılır.

İcra işlerinin takibi baro umumî kâtibine aittir.

ALTINCI BAB
ADLÎ MÜZAHERET VE AVUKAT ÜCRETLERİ

Birinci Fasıll

ADLÎ MÜZAHERET

Madde 122 — Asliye mahkemesi bulunan her yerde idare meclisi tarafından tayin kılınan bir avukatın nezaret ve müra-kabesi altında bir adli müzaheret bürosu kurulur.

Avukat adedi beşten aşağı olan yerlerde bu mecburiyet yoktur.

Madde 123 — Adli müzaheret bürosunda devamlı surette çalışacak stajiyer ve ücretli memurların tayıni ve büroda va-zife alacak avukatlara ait sıra defterinin tertibi idare meclisine aittir.

Kendisine iş tevdi edilen avukat o işin tarifede tesbit edilen ücretini baro kasasına yatırdığı takdirde bu mükellefiyetten kurtulur.

Madde 124 — Büro, adli müzaheretin temini için lüzumlu olan muameleleri ifa, talebin kabulü halinde davayı takip ve intaç ve umumiyetle muhakeme veya takip masraflarını kıs-men veya tamamen ifadan âciz olanların mahkemelerle adliye dairesindeki işlerini takip vazifeleriyle mükelleftir.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun adli müzaheret hakkındaki hükümleri mahfuzdur.

Madde 125 — Müracaatlarında haklı olduklarına dair delil gös- termiyenlere yardım edilmez.

Yardım talebinin reddi halinde alâkalı tahriren veya şifahen baro reisine müracaat hakkım haizdir.

Baro reisinin vereceği karar kat'îdir.

Madde 126 — Adli müzaheret bürolarının masraf ve vari-datı baro bütçesinin ayrı bir faslında gösterilir. Bu fasılda kalan varidat fazlasının ertesi seneye aynen nakil mecburîdir.

Vilâyet veya belediye bütçelerinden veya hayır müesseslerinden baroya tahsis edilen yardımlar ile baro lehinde yapılan her türlü teberrülerden tahsis mahalli gösterilmeyenler bu faslın varidat kısmına ilâve edilir. Adlî müzaherete memur avukat istihsal eylediği ücretin yüzde yirmisini ve büronun yardımından faydalanan kimse avukat ücretinden maada faydalandığı kısmın yüzde onunu baroya tediye mecburdur. Şu kadar ki, adlî müzaherete nail olanın tediye edeceği meblâğ asgarî tarifeden aşağı olamaz.

Madde 127 — Adlî müzaheret bürosunu idare veya mürakabeye memur edilen avukat büronun senelik faaliyetini bir raporla idare meclisine bildirir.

İdare meclisi büroda çalışmış olanlara ikramiye dağıtılmasına karar verebilir.

İkinci Fasl

AVUKAT ÜCRETLERİ

Madde 128 — Ücret avukatla müvekkil arasında serbestçe tayin olunur. Dava ve takip ücretleri hakkındaki akdin yazılı şekilde olması şarttır. Ücretten doğan davalarda yazılı mukaveleden başka sübut delili ikame ve istima olunamaz.

Madde 129 — [Maddenin 13 Ocak 1943 g. ve 4359 s. kanunla değişik şekli]

Ücret mukavelenamesinin muayyen bir meblâğı ihtiva etmesi lâzımdır. Her ne suretle olursa olsun hasılı davaya iştiraki tazammun eden ücret mukavelenamesi batıldır.

Muayyen meblâğı ihtiva etmek üzere davanın neticesine göre değişen ücret mukaveleleri muteberdir.

Madde 129 — [Maddenin 27 Haziran 1938 g. ve 3499 s. kanundaki şekli]

Ücret mukavelenamesinin muayyen bir meblâğı ihtiva etmesi lâzımdır Her ne suretle olursa olsun hasılı davaya iştiraki tazammun eden ücret mu* kavelenmeleri batıldır.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Hukuk ve ceza davalarının neticelerine göre değişen ücret tayini halinde de hüküm böyledir.

Madde 130 – Her baronun idare meclisi dört senede bir seçim devresi başlangıcında kaza mercilerindeki muamelelerle diğer işlerden alınacak ücretin asgarî haddini gösteren bir tarife hazırlıyarak Adliye Vekâletine gönderir.

Adliye Vekâleti haysiyet divanının mütalâasını aldıktan sonra tarifeyi tasdik veya lüzumlu gördüğü tadilleri icra eder.

Yeni bir tarifenin tasdikine kadar mevcut olan tarife hükmü devam eder.

Ücretsiz dava deruhte edilmesi halinde keyfiyet, baro idare meclisine bildirilir.

Madde 131 – Ücret mukavelesi yapılmamış olan hallerde asgarî tarife tatbik olunur.

Mahkûm aleyhine tahmil olunacak ücret tarifede yazılı haddin aşığı ve üç mislinden yukarı olamaz. Ücret davası açacak avukatlar önce baro idare meclisine malûmat vermeğe mecburdurlar.

Madde 132 – Deruhte ettiği işi haklı bir sebep olmaksızın takipten vazgeçen avukat hiç bir ücret iddiasında bulunamaz ve peşin aldığı ücreti iadeye mecburdur.

Avukatın azli veya işin diğer bir avukata tevdi halinde ücretin tamamı verilir.

Şu kadar ki, avukatın kusur ve ihmalden dolayı azil veya aynı sebeple iş başka bir avukata tevdi edilmiş ise ücretin ödenmesi lâzım gelmez.

Madde 133 – Müvekkilin taaddüdü halinde bunlardan her biri ve sulhan neticelenen işlerde, taraflar, avukat ücretlerini tediye hususunda müteselsil borçlu sayılırlar.

Madde 134 – Avukat müvekkili tarafından verilen veya onun namına aldığı emval ve nükudu ücret ve masrafın tediyesine kadar ve alacağı nisbetinde yedinde hapis edebilir.

Avukat mukavele ile kararlaştırılan veya hâkim tarafından takdir olunan ücretinden dolayı kendi mesaisi neticesinde müvekkilin muhafaza veya iktisap eylediği emval üzerinde diğer alacaklılara karşı rüçhan hakkını haizdir. Rüçhan hakkı, vekâletnamenin tanzimi tarihinde sıra alır.

YEDİNCİ BAB MESLEK SİGORTASI

Madde 135 – Bir baro levhasında kayıtlı olan her avukat, meslek sigortasına yazılmağa mecburdur. Bu sigortaya ait poliçeler baro kasasında ve idare meclisinin tensip edeceği bir bankada bu meclis namına saklanır.

Sigortaya yazılmıyan veya birbirini ardı sıra iki taksiti ödemi-yen avukat taksiti ödeyinceye kadar işten men edilir.

Madde 136 – Meslek sigortasının şartları haysiyet divanı tarafından tesbit olunur.

Adliye Vekâletinin tensip edeceği altı baronun idare meclisi tarafından seçilmiş olan mümessiller kanunî mecburiyetten ve toplu bir müşteri kütlesinin bulunmasından doğan faydaları ileri sürerek birinci fıkraya göre tesbit olunan şartları kabul eden şirketlerin tekliflerini tetkik ve bunlardan avukatlık mesleğine en uygun ve müsait gördüklerini tercih ederler.

Birinci fıkraya göre tesbit olunan şartlar Ankara, İstanbul ve İzmir gazetelerinde ilân olunur.

Madde 137 – Sigorta müddetinin hitamından önce alınacak tazminatın yüzde birinin kalan seneler adedile hasılı dar-bından elde edilecek yekûn ile sigorta müddetinin bitmesi üzere alınacak tazminatın yüzde biri avukatın mensup olduğu baro kasasına yatırılır. Bu para muhtaç avukatlara ait sigorta primlerinin ödenmesine tahsis olunur.

Baro kasasından ödenmiş olan primler yardım gören avukattan tahsil edilemediği takdirde sigorta müddetinin hitamında kendisine veya ölümü halinde ailesine verilecek paradan kesilir.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Madde 138 – 136 nci maddeye göre yapılacak tekliflerin meslek sigortasının tesisindeki maksat ve gayeye uygun düşmemesi veya bu hususta anlaşma husulüne imkân bulunmaması halinde, keyfiyet esbabı mucibeli bir mazbata ile Adliye Vekâletine bildirilir.

Adliye Vekâleti, mazbatada istinat olunan sebepleri varit gördüğü takdirde, hükmi şahsiyeti haiz bir tekaüt ve yardım sandığı veya mümasil bir tesis vücude getirmeğe ve muvafık şartlar elde edildiği halde sigorta sistemine rücuva salâhiyetlidir.

Madde 139 – 3 Nisan 1340 ve 6.1.1926 ve 29.11.1926 ve 11.4.1928 ve 20.6.1934 ve 5.7.1934 tarih ve 460, 708, 941, 1220 ve 2516 sayılı kanunlarla 2573 sayılı kanunun 6 nci maddesi ilga edilmiştir.

Muvakkat madde I – A) 708 sayılı kanunun ikinci ve yedinci maddelerinde ve 2573 sayılı kanunun altıncı maddesinde yazılı mülâzemet müddetini bu kanunun meriyet tarihinde ikmal etmiş olanlar birinci maddenin A, B, C, E, F, G, H bentlerinde gösterilen şartları haiz oldukları takdirde baroya kayıt ve kabul olunurlar.

Bu kanunun tatbikatında Medresetülkuzat ve Nüvvab mektebi mezunları hukuk mezunu sayılır.

B) Bu kanunun neşri tarihinden 708 sayılı kanunun ikinci ve yedinci ve 2573 sayılı kanunun altıncı maddesinde yazılı mülâzemeteye başlamış olanlar geri kalan müddeti aynı hükümlere göre tamamladıktan sonra hâkim muavinliği imtihanına kabul olunurlar.

No : 226 – Avukatlık Kanununun muvakkat birinci maddesinin (B) bendinin tefsirine mahal olmadığı hakkında Heyeti Umumiye Kararı – 7 Temmuz 1939 (*). “

Karar No : 1146

1 – 3499 sayılı Avukatlık Kanununun muvakkat birinci maddesi, bu kanunun mer'iyete girmesinden evvel 708 ve 2573 sayılı kanunlar mucibince avukatlık için müâzemeteye başlamış

olanlar hakkında müktesep hakları muhafazası bakımından yapılacak muameleyi iki bendde göstermektedir.

Maddenin A bendi Avukatlık Kanununun neşrinden evvel eski kanunlara göre müâzemeteye başlayıp kanun mer'iyet mevkiine geçmeden müddetlerini ikmal edenlerin hâkim muavinliği imtihanına tabi tutulmadan Baroya kaydedilebileceklerini,

B bendi de eski kanunlara tevfikân müâzemeteye başlayıp ta Avukatlık Kanunu mer'iyet mevkiine girdiği sırada henüz müddetlerini bitirmemiş olanların eski kanunlara göre müddetlerini ikmal ettikten sonra avukat olabilmek için hâkim muavinliği imtihanı vererek ehliyet ibraz etmeleri lüzumunu sarîh olarak kabul etmektedir.

2 – Hâkim muavinliği imtihanı 2556 sayılı Hâkimler Kanunum göre yapılacağından bu suretle Avukatlık Kanunundaki imtihan hükmü Hâkimler Kanununa matuf bulunmaktadır.

3 – Hâkimler Kanunundaki hâkim muavinliği imtihanının gerek asıl kanunda ve gerek 3206 sayılı kanunla temdit suretiyle geri bırakılmış olması ancak hâkimler hakkında kadro icaplarına göre kabul edilmiş istisn'ai ve muvakkat bir hüküm olup kanunun ana hükümlerinden olan hâkim muavinliği imtihanını ortadan kaldırmış değildir.

4 – Avukatlık Kanunu neşri tarihinde, Hâkimler Kanunundaki hâkim muavinliği ve ihtisas imtihanlarının muvakkat bir müddet için geri bırakılma göre ikmâl edenlerin hâkim muavinliği imtihanında ehliyet ibraz etmiş olması kaydı vaz edilmiştir.

Bu hale göre eski kanuna nazaran müâzemeteye başlayarak Avukatlık Kanunun neşrinden sonra müddetini bitirmiş olan stajyerlerin hâkim muavinliği imtihanına tâbi olacağı ve bu imtihanda ehliyet ibraz ettikten sonra Baroya kaydedileceği sarîh ve vazîh olarak kanunda gösterilmiş olmakla tereddüdü mucîp bir hal olmayan bu hâdise hakkında tefsire muhtaç bir keyfiyet bulunmadığına karar verilmiştir.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Muvakkat madde II – [Maddenin 13 Ocak 1943 g. ve 4359 s. kanunla değişik şekli]

Avukatlık Kanununun meriyete girmesinden önce avukatlık ruhsatnamesi istihsal etmiş olanlardan 460 sayılı kanunla zeyil ve tadillerine göre avukatlığa mani bir hali bulunmayanlar bu kanunda yazılı usul dairesinde baroya kayıtlarını istiyebilirler.

Muvakkat madde II – [Maddenin 27 Haziran 1938 g. ve 3499 s. kanundaki şekli]

B) Bu kanunun meriyete girmesinden önce avukatlık ruhsatnamesi istihsal etmiş olanlardan 460 sayılı kanunla zeyil ve tadillerine göre avukatlığa mâni bir hali bulunmayanların barodaki kayıtları bu kanun hükümleri dairesinde yenilenir.

Vilâyet ve kazalardaki Adliye encümeni veya heyetleri tarafından verilen karar üzerine avukatlık ruhsatnamesi almış olupta baro teşekkül etmeyen yerlerde avukatlık etmekte olanlar o yerin bağlı bulunduğu baroya kaydedilir.

Geçici madde 3 – [Maddenin 9 Mart 1954 g. ve 6388 s. kanunla değişik şekli] (*)

3499 sayılı Avukatlık Kanununun neşri tarihinden sonra dava vekâleti ruhsatnamesi ile 708 sayılı kanunun 5 inci maddesine istinaden avukatlık ruhsatnamesi verilmez.

Ancak, Hukuk Fakültesi veya mektebinden mezun olmadıkları halde 3499 sayılı kanunun neşrinden evvel hâkimlik veya müddeiumumilik sınıflarında, 3499 sayılı kanunun neşrinden evvel veya sonraki hizmet müddetlerinin yekûnu dört seneye baliğ olanlara 1 inci maddenin (C) ve (D) bentlerindeki kayıtlardan vâreste tutulmak şartıyla avukatlık ruhsatnamesi verilir. Sicilleri itibariyle vazifelerinden çıkarılmış olanlar hakkında bu hüküm tatbik olunmaz.

* 3. Tertip Düstur, Cilt: 35, s. 1456. (Yürürlüğü: 7.3.1954)

Muvakkat madde III — [Maddenin 13 Ocak 1943 g. ve 4359 s. kanunla değişik şekli]

Avukatlık Kanununun neşri tarihinden itibaren dâva vekilliği ruhsatnamesiyle 708 sayılı kanunun beşinci maddesine istinaden avukatlık ruhsatnamesi verilmez.

Şu kadar ki 2556 sayılı Hâkimler Kanununa tevfikan yedinci derece hâkimlik veya müddeiumumîlik sınıfına geçmiş planlar birinci maddenin C ve D bendlerindeki kayıttan varestedirler.

Muvakkat madde III — [Maddenin 27 Haziran 1938 g. ve 3499 s. kanundaki şekli]

Bu kanunun neşri tarihinden itibaren dava vekilliği ruhsatnamesile 708 sayılı kanunun beşinci maddesine istinad eden avukatlık ruhsatnamesi verilmez.

Muvakkat madde IV — [Maddenin 13 Ocak 1943 g. ve 4359 s. kanunla değişik şekli]

A) Bu kanun meriyete girdiği tarihte dava vekâleti ruhsatnamesini haiz olanlar beş avukat bulunmıyan yerlerde icrayı vekâlet edebilirler.

B) Dâva vekileri yukarıki fıkrada yazılı yerlerde avukatlara ait hak ve vazifeleri o yerde bulunan en yüksek dereceli hâkimin nezaret ve mürakabesi altında istimal ve ifa ederler. 83 üncü maddede yazılı disiplin cezaları resen veya mahallî Cumhuriyet Müddeiumumisinin talebi yahut şikâyet üzerine bu hâkim tarafından tatbik olunur.

Bunlardan işten veya meslekten çıkarma cezalarıyla disiplin takibine mahal olmadığına dair verilen karar aleyhine tebliği tarihinden itibaren on beş gün içinde Cumhuriyet Müddeiumumisi veya alâkalı dâva vekili en yakın ağır ceza mahkemesine itiraz edebilirler.

İtiraz evrak üzerinde tetkik edilerek karara bağlanır.

Mahkemelerce verilecek kararlar kat'idir.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Alâkalı dâvavekilinin müdafaası alınmadıkça disiplin cezası verilemez.

Beşinci babın bu maddeye aykırı olmıyan hükümleri dâvavekilleri hakkında da tatbik olunur.

C) Adliye encümen veya heyetleri o yerlerde iş görmek isteyen dâvavekillerinin bir listesini tanzim ederek Adliye Vekilliğine gönderirler.

Listeye kaydı icra edilmeyenler keyfiyetin kendilerine tebliğ tarihinden on beş gün içinde Adliye Vekilliğine müracaat edebilirler. Vekilliğin bu müracaat üzerine vereceği karar kat'îdir.

Bu fıkra hükmü nakil veya yeniden kayıt talepleri hakkında da câridir.

Muvakkat madde IV – [Maddenin 27 Haziran 1938 g. ve 3499 s. kanundaki şekli]

A) Bu kanunun mer'iyete girdiği tarihte dava vekâleti ruhsatnamesini haiz olanlar beş avukat bulunmayan yerlerde icrayı vekâlet edebilirler.

Dava vekilleri birinci fıkrada yazılı yerlerde avukatlara ait hak ve vazifeleri o yerde bulunan en yüksek dereceli hâkimin nezaret ve murakabesi altında istimal ve ifa ederler. 84 üncü maddede yazılı disiplin cezaları şikâyete mebni veya resen veya mahallî müddeiumumisinin talebi üzerine bu hâkim tarafından tatbik olunur. Bunlardan işden veya meslekten çıkarma cezalarına tebliğ tarihinden on beş gün içinde alâkalı dava vekili veya müddeiumumi tarafından muntaka barosu disiplin meclisine itiraz olunabilir İtiraz hakkında tetkikler evrak üzerinde yapılır.

Alâkadar dava vekilinin müdafaası alınmadıkça disiplin cezası verilemez. İtiraz üzerine verilen karar kat'î olup aleyhine hiç bir mercie müracaat olunamaz.

B) Bu maddenin A fıkrasında gösterilen yerlerin Adliye encümen veya heyetleri o yerlerde vekâlet yapmak isteyen dava

vekillerinin bir listesini tanzim ederek Adliye Vekâletine gönderirler.

Listede kaydı icra edilmeyenler keyfiyetin tebliğ tarihinden on beş gün içinde Adliye Vekâletine müracaat hakkını haizdirler.

Adliye Vekâletinin vereceği karar kat'îdir.

Bu fıkra hükmü nakil veya yeniden kayıd talepleri hakkında da caridir.

No : 51 – Avukatlık Kanununun muvakkat dördüncü maddesi A fıkrasının tefsirine mahal olmadığı hakkında (*)

Karar No : 1318 – 14. Kânunuevvel. 1942

3499 sayılı Avukatlık Kanununun muvakkat dördüncü maddesi A fıkrası ruhsatnameyi haiz dava vekillerinin, kanunun meriyeti tarihinde beş avukat bulunmayan yerlerde icrayı vekâlet edebilmelerini kabul ve tesbit etmiş olduğuna göre bu gibi yerlerdeki 'avukat adedi beşi tecavüz etse bile bunları vekâlet yapmakta devam veya terketmişlerse oraya diledikleri anda avdet edebilmeleri kanunun tefsire ihtiyaç göstermiye sarıh hükümleri icabından olduğuna karar verilmiştir.

Muvakkat madde V – Bu kanunun 122 nci maddesinde yazılı adlî müzaheret bürolarının tesisine esas olan avukat adedinin tâyininde o yerde mevcut dâvavekilleri de hesaba katılır.

Adlî müzaheret bürosu kurulmayan yerlerde 23 üncü maddenin evrak tanzimine ve resmî dairelerdeki işleri takibe dair olan hükümleri bu büronun tesisine kadar tatbik olunmaz.

Muvakkat madde VI – Baro meclislerinin bu kanuna göre teşkiline ve 130 uncu maddede yazılı ücret tarifesinin tesbitine kadar 460 sayılı kanunla zeyil ve tâdillerinin bu husustaki hükümleri cereyan eder.

* R.G Kanunuevvel. 1942 - 5286.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Muvakkat madde VII – Bu kanunun meriyetinden önce yapılan ücret mukaveleleri aktedildikleri tarihteki hükümlere tâbidir.

Muvakkat madde VIII – [13 Ocak 1943 g. ve 4359 s. kanun ile kaldırılmıştır.]

Muvakkat madde VIII – [Maddenin 27 Haziran 1938 g. ve 3499 s. kanundaki şekli]

Bu kanunun beşinci maddesi hükümlerinin tatbiki üç sene tehir edilebilir.

Avukatlık Kanununun muvakkat sekizinci maddesinde yazılı müddetin temdidi hakkında Kanun 8. Kânunuevvel. 1941 (*)

Kanun No : 4143

3499 sayılı Avukatlık Kanununun beşinci maddesi hükümlerinin tatbiki iki sene daha tehir olunabilir.

Muvakkat Madde IX – 460 sayılı kanunla zeyil ve tadillerine göre teşekkül etmiş olan baroların bütün hak ve vecibeleri bu kanun meriyete girdikten sonra teşekkül edecek barolara intikal eder.

Muvakkat madde X – [13 Ocak 1943 g. ve 4359 s. kanunla eklenmiştir.]

Bu kanunun avukatların meslek sigortasından bahseden yedinci babı hükümlerinin tatbiki Adliye Vekilliğince üç sene müddetle geri bırakılabilir.

Vekillikçe bu salâhiyet kullanıldığı takdirde avukatların akdettikleri sigorta mukaveleleri mefsuh sayılır. Sigortalılar ödedikleri sigorta ücretlerinin yüzde yirmi beşini sigortacıya terk ile üst tarafını geri alabilirler.

* 3. Tertip Düstur, Cilt: 23, s. 59.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Madde 140 – Bu kanun 1.12.1938 tarihinden itibaren meridir.

Madde 141 – Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye Vekili memurdur.

3499 SAYILI AVUKATLIK KANUNUNUN STAJ HAKKINDAKİ HÜKÜMLERİNE DAİR TALİMATNAME

I

Madde 1 – 3499 sayılı avukatlık kanununun birinci babının 2 inci faslında yazılı staj bu talimatname hükümlerine tevfikân icra olunur.

Madde 2 – işbu talimatnamede kullanılan (kanun) kelimesinden maksat 3499 sayılı avukatlık kanunudur.

Madde 3 – Avukatlık stajı en az bir sene avukat yanında, bir sene de Adliye Vekâletinin tensip edeceği mahkemelerde ifa edilmek üzere iki senedir.

Staja evvelâ avukat yanında başlanır.

II

AVUKAT YANINDA STAJ

Madde 4 – Kanunun birinci maddesinin A, C, E, F, G, H bend- ierinde yazılı şartları haiz olanlardan staja başlamak isteyenler avukatlık edecekleri yer barosuna bir talepname ile müracaat ederler.

Madde 5 – Dördüncü maddede yazılı talepnameye aşağıda gösterilen vesikalar raptolunur :

A – Nüfus hüviyet cüzdanı ile tahsil derecesini gösteren vesaikin asıllarile tasdikli ikişer sureti;

B – Avukatlığa mâni bir hali bulunmadığına, şeref ve haysiyeti muhil bir suçtan veya ağır hapsi müstelzim bir cürümden mutlak surette yahut bir cürümden bir sene veya daha ziyade hapis cezasile mahkûm olmadığına veya bu suçlardan dolayı cezaî yahut hâkim, memur veya avukat olmak vasfını kaybettirecek meslekî bir suçtan dolayı inzibatî takip altında bulunmadığına dair bir beyanname;

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

G – Yanmda staj göreceği avukatın yazılı muvafakati;

D – Namzedin ahlâkî gidişi hakkında iki avukat tarafından tanzim kılman takdimname.

Bu vesikaların birer sureti baro reisi tarafından tasdik edilerek Adliye vekâletine gönderilir. Ve diğer suret veya asılları baro dosyasında saklanır. 10 uncu maddede yazılı halde C bendinde gösterilen vesika verilmez.

Madde 6 – Talepname 5 inci maddede yazılı hususlarla birlikte tevdii tarihinden on gün içinde baronun veya Adliye dairesinin münasip bir yerinde on beş gün müddetle talik ve ilân olunur.

Her avukat veya stajyer bu müddet içinde kaydın icrasına itirazda bulunabilir. Şu kadarki itirazın tetkik edilebilmesi vazih delil veya vakıaların gösterilmiş olmasına bağlıdır.

Madde 7 – Baro reisi talepnamenin ilânından Önce baroya mensup avukatlardan birini, namzedin manevi vasıfları haiz olup olmadığını tahkika ve bir rapor tanzimine memur eder.

Madde 8 – Baro idare meclisi itiraz müddetinin bitmesinden bir ay içinde 7 inci maddede yazılı raporu nazara alarak namzedin stajyer listesine kabul edilip edilmemesi hakkında mucip sebepler gösterilmek üzere bir karar verir.

Bu karara karşı; Müddeiumumi, îdare meclisi âzaları veya alâkalı, kararın verildiği veya tebliği tarihinden itibaren bir hafta içinde Adliye Vekâletine itiraz edebilir.

Birinci fıkrada yazılı müddet içinde bir karar verilmemiş olduğu takdirde dahi; Müddeiumumi, îdare Meclisi âzaları veya alâkalı tarafından müddetin inkızasından itibaren bir hafta içinde Adliye Vekâletine itiraz edilebilir. ‘

Vekâletin her iki halde vereceği kararlar kat'îdir.

Madde 9 – Her baroda bir stajyer listesi bulunur. Avukatlık stajı listeye kayıt tarihinden itibaren başlar. İtiraz, kaydın icrasını durdurur.

Madde 10 – Baro reisi, resen veya alâkadarın müracaatı üzerinde stajın talepnamele gösterilen avukattan başka bir avukat yanmda yapılmasını tensip edebilir.

5 inci maddenin C bendinde yazılı vesikayı istihsal imkânım bulamayan namzedin, hangi avukat yanında staj göreceğini tayin, baro reisine aittir.

Avukat, her iki halde de stajyeri kabule mecburdur.

Madde 11 – Gerek namzet tarafından gösterilen, gerek baro reisinle re'sen tayin olunan avukat staj devresini namzedin meslekî yetişmesini temin edecek şekilde tanzim ve bu hususu devamlı bir murakabe altında bulundurmağa mecburdur,

Madde 12 – Avukat, meslekî faaliyetinin her safhasında ve billhassa dava evrak ve dosyalarının tanziminde namzedin mümarese peyda eylesine dikkat ve itina eder.

Stajyer, staj müddeti içinde mahkeme celselerine ve mevcutsa staj konferanslarına devam etmek, nezdinde çalıştığı avukat tarafından tevdi olunan işleri takip ve dava evrakını tanzim eylemek ve bu talimatname hükümleri dairesinde verilen vazifeleri ifa ile mükelleftir.

Madde 13 – Avukat, nezdinde çalışan stajyere avukatlık mesleği ile alâkalı olmayan işleri tevdi etmek suretile stajdan maksut olan gayeye muhalif hareket edemez.

Madde 14 – Baro reisi makbul mazeretleri halinde stajyerlere senede on beş gün izin verebilir.

Staj müddeti esnasında makbul sebepler dolayısıyla inkıtalar üç ayı geçmemişse ikmal ettirilir.

İnkıtam, makbul sebeplere istinad etmemesi veya üç ayı geçmesi halinde stajyerin yukardaki hükümler dairesinde yeniden staja başlaması lâzımdır.

Madde 15 – Nezdinde staj yapılan avukat baro idare meclisine her üç ayda bir stajyerin istidat ve bilgisi, yaptığı

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

işler, yetişme derecesi, vazifelerinin sureti ifası ve diğer zati sıfatları gibi hususlar hakkında ve bir senelik müddetin hitamında da stajın muvaffakiyetle ikmal edilip edilmediğine dair müdellel bir rapor verir.

Stajın bu talimatname hükümleri dairesinde yapılmamasından avukat mes uldür.

Madde 16 – Baro İdare Meclisi staj hakkındaki senelik raporun tevdiini müteakip Müddeiumuminin yazılı mütalâaasım olarak staj vesikasının verilmesine veya müddetin altı ay uzatılmasına karar verir.

İdare meclisinin bu husustaki kararları kat'î olup aleyhine hiç bir mercie müracaat edilemez.

III

MAHKEMELERDE STAJ

Madde 17 – Bu talimatnamenin II inci kısmında yazılı devreyi ikmale ve staj vesikasını istihsale muvaffak olanlar Adliye Vekâletinin tensip edeceği mahal mahkemesinde yine bir sene müddetle staj görürler.

Madde 18 – Stajyerliğe kabullerini isteyenler avukat yanında staj müddetlerini ifa ve ikmal eylediklerine dair olan vesikalarile birlikte Adliye vekilliğine bir istida ile müracaat ederler.

Bu vesika, 5 inci maddenin son fıkrasında zikrolunan ve baro reisinca Adliye vekâletine gönderilen sair vesikalarla birleştirilir.

Madde 19 – Staj merkezlerinde Adliye encümeni kâtibi tarafından stajyerler için bir umumî defter tutulur.

Madde 20 – Stajyerler; bir buçuk ay Müddeiumumilikte, bir ay Sulh Ceza, bir ay Asliye Ceza, bir buçuk ay Ağır Ceza mahkemelerinde, bir buçuk ay İcra dairesi, iki buçuk ay Sulh Hukuk, üç ay Asliye Hukuk veya Ticaret mahkemelerinde vazife görürler. Ceza ve hukuk işlerinde zabıt kâtipliği ve

başkâtiplik vazifesini ve kendilerine verilecek tetkikatı ve diğer yazı işlerini yaparlar, icra memurlarına, Sorgu hâkimlerine yardım ve vekâlet ederler. Bunlar dinlemek üzere müzakerede hazır bulundurulabilirler. Namzetler vekâleten ifa eyledikleri vazifelerden ve kendilerine tevdi olunan işlerden dolayı asıl vazife sahipleri gibi mes uldürler.

Bu maddede yazılı tertip, kat'î bir zaruret olmadıkça değiştirilemez.

Madde 21 – Stajyerler; buldukları mahkeme ve dairelerde tatbikî görgülerinin artmasına yarayacak bütün vazifeleri yapmakla mükelleftirler.

Staj müddetinde stajyerler defter tutmak, makine ile yazı yazmak gibi tatbikat sahasında meslekî bir faide temin etmeyecek işlerde daimî surette çalıştırılmazlar.

Madde 22 – 20 inci maddede yazılı daire ve mahkemelerin her birinde stajyerlere mahsus bir staj defteriyle bir devam cetveli bulundurulur. Devam cetveli her hafta, staj defteri her on beş gün sonunda hâkim tarafından stajın filen yapıldığı gösterilmek suretile tasdik olunur. Müddeiumumi stajyerler üzerindeki mürakabesini devam cetveline işaret vermek suretile yapar.

Stajın bilfiil ve fasılasız olarak icrası mecburidir. Namzedin devam etmediği günler staj sonunda ikmal ettirilir.

Devam hususunda hâkimle Müddeiumumi arasında çıkan ihtilâf mahallî adliye encümeni tarafından hal olunur.

Madde 23 – Devamsızlığı veya inzibatî ceza tatbikini müstelzim halleri görülen stajyerler hakkında mahallin en yüksek dereceli hâkimi tarafından yaptırılacak tahkikat üzerine icabı o hâkim tarafından tayin ve icra olunur.

Madde 24 – 20 inci maddede yazılı mahkeme ve dairelerde yapılan stajın hitamında mahkeme reisi, hâkim veya daire âmiri devam cetvelile staj defterini tetkik ederek stajın bilfiil icra edildiğini ve namzedin ehliyetini gösterir bir vesika verir.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Bu vesikalar mahallî Adliye encümeninde bir dosya içinde hıfzolunur.

Madde 25 – Stajın ikmalini müteakip namzedin dosyası mahallî Adliye encümenine tevdi ve bu encümen tarafından stajın kanun ve talimatname hükümlerine uygun olarak yapıldığına dair mazbata tanzim ve vekâlete irsal olunur. Bu mazbatanın bir sureti de stajyerin mensup bulunduğu baro idare meclisine gönderilir.

**3499 SAYILI AVUKATLIK KANUNU İLE BU
KANUNUN BAZI MADDELERİNİ DEĞİŞTİREN
4359 ve 5178 SAYILI KANUNLARIN STAJ
HÜKÜMLERİNE DAİR YÖNETMELİK (*)**

I

Madde 1 – 3499 sayılı Avukatlık Kanununun 4359, 5178 sayılı kanunlarla değişen birinci babının ikinci faslında yazılı staj bu yönetmelik hükümlerine göre yapılır.

Madde 2 – Bu yönetmelikte kullanılan (kanun) kelimesinden maksat birinci maddede yazılı kanunlardır.

Madde 3 – Avukatlık stajı altı ay mahkemelerde ve en az altı ay da avukat yanında yapılmak üzere bir yıldır.

Staj önce mahkemelerde sonra avukat yanında yapılır.

II

Stajyer listesine kayıt

Madde 4 – 4359 sayılı kanunun 5178 sayılı kanunla değişen birinci maddesinin A, C, E, F, G, H bentlerinde yazılı şartları haiz olanlardan staja başlamak isteyenler avukatlık edecekleri yerin barosuna bir talepname ile başvururlar.

Madde 5 – Dördüncü maddede yazılı talepnameye aşağıda yazılı belgeler bağlanır:

Kimlik cüzdanı ile tahsil derecesini gösteren belgenin asılları ile onanmış ikişer örneği,

Avukatlığa engel bir hali bulunmadığına, şeref ve haysiyeti ihlâl eden bir suçtan veya ağır hapsi müstelzim bir cürümden mutlak surette yahut bir cürümden bir yıl veya daha ziyade hapis cezasıyla hükümlü olmadığına veya bu suçlardan dolayı cezai, yahut vargıç, memur veya avukat olmak niteliğini

* R.G. 15 Mart 1948 - 6857

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

kaybettirecek meslekî bir suçtan dolayı disiplin kovuşturması altında bulunmadığına dair bir beyan kâğıdı,

Yanında staj göreceği avukatın yazılı muvafakati,

Adayın ahlâki gidişi hakkında iki avukat tarafından düzenlenen takdim kâğıdı,

Talepnamede yanmda staj yapılacak avukat gösterilir.

Yukardaki yazılı belgelerle kayda esas tutulacak diğer belgeler ve kayıt kararının birer örneği baro başkanı tarafından onanarak Adalet Bakanlığına gönderilir. Ve diğer örnek veya asılları baro dosyasında saklanır.

Kanunun onuncu maddesinde yazılı halde o maddenin (c) ben» dinde gösterilen belge verilmez.

Madde 6 – Talepname beşinci maddede yazılı hususlarla birlikte verildiği günden başlayarak on gün içinde baronun veya adalet dairesinin münasip bir yerinde on beş gün süre ile talik ve ilân olunur.

Her avukat veya stajyer bu süre içinde kaydın icrasına itirazda bulunabilir. Şu kadar ki itirazın incelenebilmesi açık delil veya olayların gösterilmiş olmasına bağlıdır.

Madde 7 – Baro başkanı talepnamenin ilânından önce baroya mensup avukatlardan birini adayın mânevi nitelikleri haiz olup olmadığını ve üstünde avukatlıkla birleşemeyecek bir hizmet ve görev bulunmadığına dair ibraz edilen belge ka-naat verici görülmediği takdirde bu ciheti soruşturmaya ve bir rapor düzenlemeye memur eder.

Madde 8 – Baro yönetim kurulu itiraz süresinin bitiminden bir ay içinde yedinci maddede yazılı raporu göz önüne alarak adayın stajyer listesine kabul edilip edilmemesi hakkında gerekçeli bir karar verir.

Bu karara karşı C. savcısı, baro yönetim kurulu üyeleri veya ilgili, kararın verildiği veya tebliğ gününden başlayarak bir hafta içinde Adalet Bakanlığına itiraz edebilir.

Birinci fıkrada yazılı süre içinde bir karar verilmemiş olduğu takdirde dahi C. savcısı, yönetim kurulu üyeleri veya ilgili tarafından sürenin bitiminden başlayarak bir hafta içinde Adalet Bakanlığına itiraz edilebilir.

Adalet Bakanlığının vereceği karar katidir.

Madde 9 – Her baroda bir stajyer listesi bulunur.

Her ağır ceza merkezine tahsis edilen stajyer sayısı buldukları yerlerin C. savcılıklarınca evvelden tesbit ve ilân olunur. Ve bu husus, ayrıca o yer mmtaka barosuna da bildirilir.

III

Mahkemelerde staj

Madde 10 – Stajyer listesine kaydı yapılan aday, baro mmta-kasındaki ağır ceza merkezlerinden hangisinde staj yapmak istiyorsa barodan alacağı belge ile o yer C. savcılığına başvurarak mahkemelerdeki staja başlar. Ancak stajyerin istediği ağır ceza merkezindeki stajyer kadrosu dolmuşsa aynı baro mmtakası dahilindeki diğer bir yer veya en yakın ağır ceza merkezinde staja başlattırılır ve keyfiyet savcılıkça Adalet Bakanlığının tensibine sunulur.

Madde 11 – Staj merkezlerinde adalet komisyonu kâtabi tarafından stajyerler için bir umumi defter tutulur.

Madde 12 – Stajyerler, onuncu maddede yazılı altı aylık stajlarını: Bir ay savcılıkta, bir ay asliye ve sulh ceza, bir ay ağır ceza, bir ay ticaret veya asliye hukuk, bir ay sulh hukuk mahkemelerinde ve bir ay da icrada vazife görmek suretiyle yerine getirirler. Bu maddede yazılı tertip katî bir zaruret olmadıkça değiştirilemez.

Staj sırasında ceza, hukuk işlerinde zabıt kâtipliği görevini ve kendilerine verilecek incelemeleri ve diğer yazı işlerini yaparlar ve bunlar dinlemek üzere müzakerelerde hazır bulundurulabilirler. Stajyerler kandilerine verilen işlerden dolayı asıl görev sahipleri gibi sorumludurlar.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Madde 13 – On ikinci maddede yazılı mahkeme ve dairelerin her birinde stajyerlere mahsus bir staj defteri ile bir devam cetveli bulundurulur. Devam cetveli her hafta, staj defteri staj sonunda yargıç veya daire âmiri tarafından stajın fiilen yapıldığı gösterilmek suretiyle onanır. C. savcısı stajyer üzerindeki murakabesini devam cetveline işaret vermek suretiyle yapar.

Stajın bilfiil ve arasız olarak icrası mecburidir. Stajyerin makbul sebeplere dayanarak devam etmemiş olması halinde on dokuzuncu madde hükmü uygulanır.

Devam hususunda yargıçla savcı arasında çıkan ihtilâf o yer adalet komisyonu tarafından hallolunur.

Madde 14 – Devamsızlığı veya inzibati ceza uygulanmasını müstelzim halleri görülen stajyerler hakkında o yerin adalet komisyonu tarafından yaptırılacak soruşturma üzerine gereği o komisyon tarafından tâyin ve icra olunur.

Madde 15 – Stajyerin görevini yapmakta gösterdiği kabiliyet ve ahlâki gidişine dair çalıştığı daire âmirleri tarafından hazırlanacak delilli raporlar mahkemenin en yüksek dereceli yargıcına veya C. savcısına verilir. En yüksek dereceli yargıç ve C. savcısı da stajyer hakkında görgü ve bilgilerine dayanan bir rapor tanzim ederler. Adalet müfettişleri de stajyerlerin ahlâki gidişi ve görevlerini yapmaktaki kabiliyetleri hakkında rapor verirler. Bu belgeler staj sonunda o yer adalet komisyonuna tevdi olunur.

Madde 16 – Adalet komisyonunca, tevdi edilen belgelere göre stajın kanun ve yönetmelik hükümlerine uygun olarak yapıp yapılmadığına ve seciye ve ahlâkça avukat yanında staja başlamalarına engel bulunup bulunmadığına dair bir mazbata düzenlenir.

Mazbatanın birer örneği Bakanlığa ve stajyerin kayıtlı bulunduğu baroya gönderilir. Mani hallerin takdiri Adalet Bakanlığına aittir. Bakanlıkça bu hususta alınacak karar katidir.

IV

Avukat yanında staj

Madde 17 – Mahkemeler yanındaki altı aylık staj süresini bitirmiş, seciye ve ahlâkça avukat yanında staja başlamasına engel bir hali görülmemiş olanların avukat yanında staja başlayabilecekleri C. savcısı tarafından baroya ve Adalet Bakanlığına bildirilir.

Madde 18 – Avukat yanında staja başlayabilecekleri C. savcılığınca baroya bildirilenler evvelce talebnamelelerinde gösterdikleri ve yazılı muvafakatini aldıkları avukat yanında staja başlarlar. Baro başkanı doğrudan doğruya veya ilgililerin başvurmaları üzerine stajın talepnamede gösterilen avukattan başka bir avukat yanında yapılmasını tensip edebilir.

inci maddenin c bendinde yazılı belgeyi almak imkânını bula- mıyan stajyerlerin hangi avukat yanında staj göreceğini tâyin baro başkanına aittir.

Avukat her iki halde de stajyeri kabule mecburdur.

Madde 19 – Avukat yanındaki staj da kesimsiz yapılır. Stajyerin makbul sebeplere dayanarak devam etmediği günler mazeretin kalkmasını mütaakıp bir ay içinde başvurulduğu takdirde tamamlattırılır.

İnkıtan makbul sebeplere istinat etmemesi veya mazeretin kalkmasını mütaakıp bir ay içinde başvurulmaması halinde stajyerin yukarki hükümler dairesinde yeniden staja başlaması lâzımdır.

Baro başkanı, makbul mazeretleri halinde stajyerlere 6 ay için de 15 gün izin verebilir.

Stajyerler, staj süresi içinde avukatla birlikte mahkeme celselerine ve mevcutsa staj konferanslarına devam etmek, yanında çalıştığı avukat tarafından verilen işleri takibetmek ve dava kağıtlarını düzenlemek ve yönetmelik hükümleri dairesinde verilecek diğer görevleri yapmakla ödevlidirler.

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Madde 20 – Avukat, yanında çalışan stajyere avukatlık mesleğiyle alâkalı olmayan işleri tevdi etmek suretiyle stajdan maksut olan gayeye muhalif hareket edemez.

Madde 21 – Avukat yanında staja başladıktan üç ay sonra stajyerler, avukatın yazılı muvafakatiyle ve nezareti altında, sulh mahkemelerinde görülen davalarda vekâlet alabilirler.

Madde 22 – Yanında staj yapılan avukat, baro yönetim kuruluna her üç ayda bir stajyerin istidat ve bilgisi, yaptığı işler, yetiştirme derecesi, vazifelerinin görülme tarzı ve diğer zati sıfatları gibi hususlar hakkında ve 6 aylık sürenin bitiminde de stajın başarı ile tamamlanıp tamamlanmadığına dair müdellel bir rapor verir.

Stajın bu Yönetmelik hükümleri dairesinde yapılmamasından avukat sorumludur.

Madde 23 – Baro yönetim kurulu, staj hakkındaki 6 aylık raporun verilmesini mütaakıp c. savcısının yazılı düşüncesini alarak staj belgesinin verilmesine veya sürenin 6 ay uzatılmasına karar verir.

Yönetim kurulunun bu husustaki kararı katî olup aleyhine hiçbir mercie başvurulamaz.

Madde 24 – Staj belgesi alanlar avukatlık edecekleri yerin m intaka barosuna ait levhaya kayıtlarının icrasını isteyebilirler.

Madde 25 – 3499 sayılı Avukatlık Kanununun staj hükümlerine dair önce düzenlenmiş olan yönetmelik hükümleri kaldırılmış ve yerine bu yönetmelik konulmuştur.

V

Geçici hükümler

1 – 5178 sayılı kanunun yayımı tarihinde stajını yapmakta olanlardan:

A) Halen avukat yanında bulunanlar mahkeme stajına geçebilirler. Bu takdirde haklarında mahkemedeki staja taallük

eden hükümler uygulanır. 6 aylık staj süresi tamamlandıktan sonra avukat yanındaki stajlarına dönerler.

Bu gibilerin önceden avukat yanında geçirmiş oldukları staj sözü geçen kanun hükümleri dairesinde avukat yanında yapmak zorunda buldukları staj süresine sayılır.

Altı ayı bitirmiş olanlar avukat yanındaki stajını tamamlamış sayılarak mahkemelerdeki staja geçerler. Bu halde yönetmeliğin 23 üncü maddesine göre kendilerine baro yönetim kurulunca bir kararla staj belgesi verilir.

B) Avukat yanındaki stajını bitirmiş olup da mahkemelerdeki staja başlayacak veya başlamış olanlar 6 ay staj yaparlar. Altı ayı bitirmiş olanlar stajlarını tamamlamış sayılırlar.

Bu suretle stajyer stajını bitirdiğinde veya bitirmiş bulunduğu takdirde yönetmeliğin 16 nci maddesine göre adalet komisyonu tarafından bir mazbata düzenlenerek stajyerin, listesine kayıtlı olduğu baroya gönderilir.

C) Adalet Bakanlığının izniyle staja önce mahkemede başlamış olanlar altı ayı bitirmiş olmak kaydıyla avukat yanındaki stajlarına geçebilirler. 5178 numaralı kanun hükümleri dairesinde stajlarını tamamlarlar.

Bu takdirde stajyerin mahkemedeki stajını bitirdiğine dair, yönetmeliğin 16 nci maddesine göre adalet komisyonunca düzenlenecek mazbatanın asıl veya onamalı örnekleri sözü geçen madde uyarınca işlem yapılmak üzere C. savcılığına ve baroya gönderilir.

D) 5178 sayılı kanunun yayımından önce mahkemelerde 6 ay staj yaptıktan sonra herhangi bir sebeple bu stajları inkıta uğrayanlar avukat yanındaki stajlarına başlamak için stajyer listesine ve daha önce avukat yanındaki stajlarını tamamlamış olanlar da baro levhasına kayıtlarını isteyebilirler.

2 – Halen Devlet daireleriyle İktisadî Devlet Teşekkülleri ve belediyeler hukuk müşavirlikleri nezdinde vazife almış bulunan hukuk mezunları bu daire ve müesseselerin avukatları

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

yanında geçirdikleri 6 aylık sürenin tamamlanmasından sonra ve baro başkanı- nm muvafakatiyle mahkemeler nezdinde stajlarına başlayabilirler.

Bu daire ve müesseselerden alacakları ücret veya maaşlar Avukatlık Kanununun 3 üncü maddesi hükmünden müstesnadır.

Birinci fıkrada yazılı stajyerler buldukları mmtrakadaki baronun stajyer listesine kayıt olunduktan sonra mahkemeler yanındaki stajlarına muvafakat edildiği baro başkanları tarafından C. savcılıklarına bildirilir. Yönetmeliğin beşinci maddesiyle mahkemedeki staja mütaallik hükümler bu hususta da uygulanır.

3 – 5178 sayılı kanunun yayımlandığı tarihte mahkemelerde staj yapmakta olan yargıç adaylarından, stajı başarı ile sona erdireceklerin veya stajı bitirdikleri halde henüz tâyinleri yapılmamış olanların bu stajları, avukatlık stajının mahkemelerde geçecek kısmına sayılır. Ancak yukarıki hükmün uygulanabilmesi için 5178 sayılı kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içinde bu gibilerin Adalet Bakanlığına başvurmuş olmaları gerekir.

Bunlardan başvuranlar hakkında yönetmeliğin stajyer listesine kayıt ve avukat yanındaki staja mütaallik hükümleri uygulanır.

4 – 5178 sayılı kanundan önceki hükümlere göre mahkeme ve avukat yanındaki stajlarını tamamlamış olanlar avukatlık levhasına kayıtlarını isteyebilirler.

Bu gibiler hakkında da kanunun değişik 20 nci maddesine göre işlem yapılır.

AVUKATLAR YARDIMLAŞMA KANUNU (*)

Kanun No. 6207

Kabul Tarihi 21/12/1953

Madde 1 – Her baro merkezinde, Baro Umumî Heyeti kararı ile (Avukatlar Yardımlaşma Sandığı) kurulabilir.

4 üncü madde hükmü mahfuz kalmak üzere her avukat, muntikası sandığının âzasıdır.

Sandıkların kurulmasından maksat, yardıma muhtaç oldukları Baro idare Meclislerince kabul edilen veya talimatnamelerde gösterilecek müddetle âza olup ta ihtiyarlığı, hastalığı veyahut malûli- yet gibi sebepler yüzünden fiilen çalışamıyacak hale gelerek Barolarla alâkasını kesen avukatlar ile, meslek faaliyeti yapmakta iken ölen avukatların daha evvelden gösterecekleri kimselere, göstermedikleri takdirde talimatnamelerde gösterilecek mirasçılara tesbit olunacak şekil ve miktarda yardımları sağlamak ve tanzim etmektir.

Sandıkların idareleri ile çalışma tarzları ve ikinci maddenin masraflara ait (a) fıkrasında yazılı istihkak şartları, nisbetleri, miktarları Baro İdare Meclisleri tarafından hazırlanıp Umumî Heyetlerce kabul edilen talimatnamelerde gösterilir.

Sandıkların İdare ve temsili Baro İdare Meclislerine aittir.

Madde 2 – Sandıkların varidatı şunlardır :

- a) 3 üncü maddede yazılı yardımlaşma pulları hâsılatı;
- b) Sandık âzalarından bir defaya mahsus olmak üzere alınacak duhuliye;
- c) Sandık âzalarından alınacak aylık âidat;
- d) Bağışlar;
- e) Diğer varidat.

* 3.Tertip Düstur, Cilt: 35, s. 2222 (Yürürlüğü: 29.12.1953)

TÜRKİYE'DE SAVUNMA MESLEĞİNİN GELİŞİMİ

Sandıkların masrafları şunlardır:

a) 1 inci maddenin üçüncü fıkrasında gösterilen istihkak şartları, nisbetleri, miktarları talimatnamelerde tesbit edilecek olan yardım ve tahsisler;

b) İdare masrafları;

c) 1 inci maddenin 3 üncü fıkrası haricinde kalan ve yardımlaşma gagesine uygun fevkalâde masraflar.

Sandıkların varidat ve masrafları ile bütün muameleleri her türlü vergi ve resimlerden muaftır.

Madde 3 – Yardımlaşma pulları; Avukatların Avukatlık Kanununun 23 üncü maddesinde yazılı faaliyetleri yaparken tanzim ve ibraz edecekleri yahut verecekleri bilûmum evraka yapıştırılır. Ancak; yardım pulu yapıştırılmamış veya eksik yapıştırılmış evrak kabul edilirse de noksanları ikmal ettirilir.

Avukatlar, pulların bedellerini kendileri öderler. Hiç bir suretle müvekkillerinden alamazlar.

Pullar (20) kuruştan az ve (100) kuruştan fazla olamaz.

Pullar Maliye Vekâletince hazırlanarak maliyet bedelleri ile Barolara verilir.

Hangi evraka kaç kuruşluk pul yapıştırılacağı talimatnamelerde gösterilir.

Madde 4 – Adlî müzaherete nail olanlar Emekli Sandığından istifade edecekler hakkındaki (5434) sayılı kanunun (12) nci maddesi hükmüne giren müesseselere ait dava ihtilâflarda bu müesseselerin avukatları 3 üncü madde hükmünden muaftırlar.

Şu kadar ki, bu müesseselerin avukatları yardımlaşma sandıklarına aza olmakta muhtardırlar. Bu takdirde 2 nci maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bendlerinde gösterilen duhuliyeye ve aidattan başka talimatnamelerde tesbit edilecek maktu aylık iştirâk hissesi de verirler.

Madde 5 – Pul bedelini müvekkilinden aldığı sabit olan veya 3 üncü maddenin birinci fıkrası hükmüne muhalif olarak, merciince münasip bir mehil tayin sureti ile yapılan ihtara rağmen, pul mükellefiyetini ifa veya ikmal etmeyen avukattan Baro Disiplin Meclisi kararı ile ilk defasında (50) ve her tekerüründe (100) lira para cezası alınır ve Avukatlık Kanununun 121 inci maddesine tevfikân tahsil edilerek sandığa irat kaydolunur.

2'nci maddenin 1 inci fıkrasının (b) ve (c) bendleri ile 4 üncü maddenin ikinci fıkrasında yazılı iştirâk hisselerini ödemeyenler haklarında Avukatlık Kanununun 80 inci maddesi tatbik olunur.

Madde 6 – 3499 sayılı Avukatlık Kanununun yedinci babında yazılı meslek sigortasına müteallik hükümler ilga edilmiştir.

Madde 7 – Bu kanun neşri tarihinden itibaren muteberdir.

Madde 8 – Bu kanun hükümlerini icraya Adalet Vekili memurdur.

(Resmî Gazete, sayı 8595, 20/12/953).

